

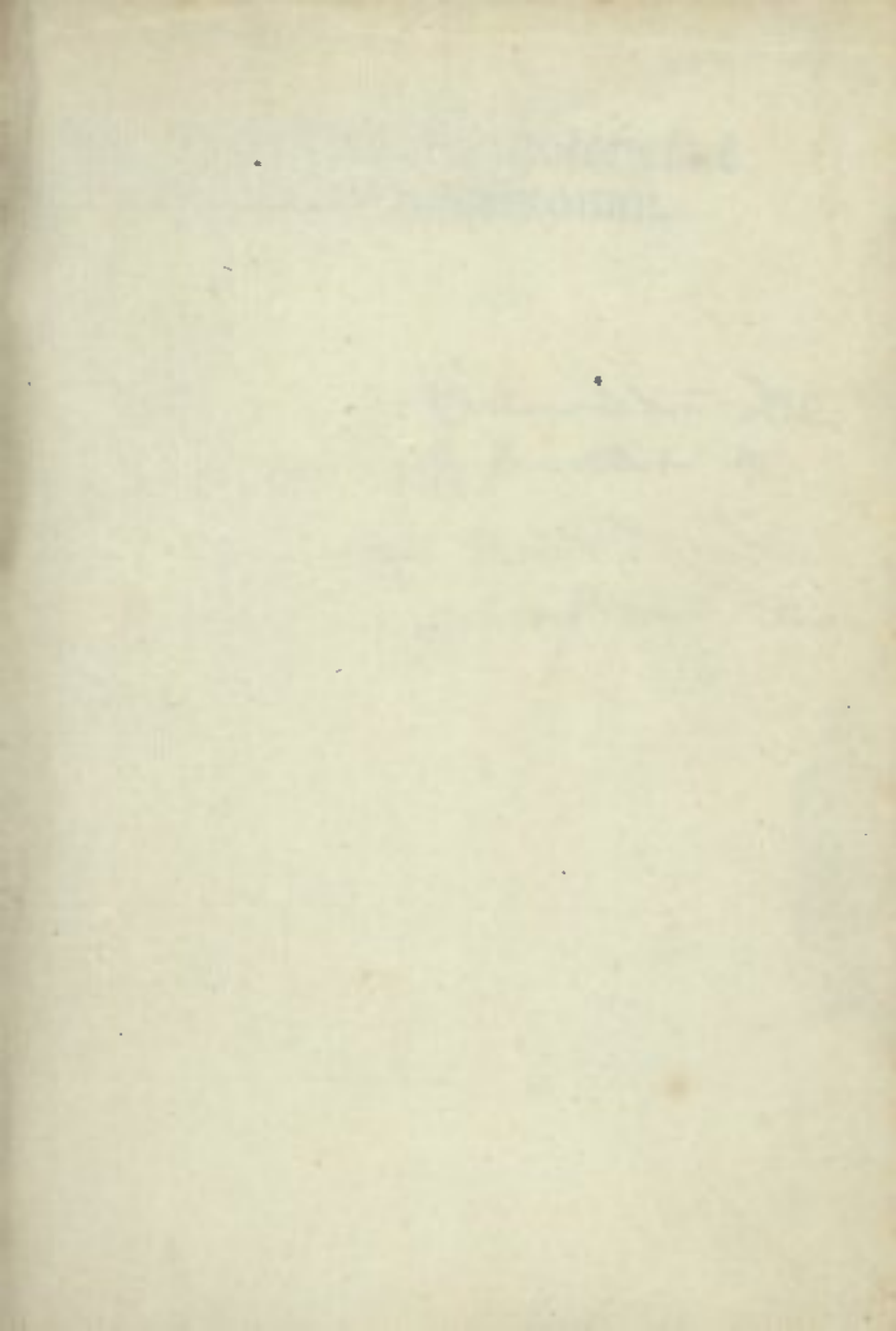
INC.
1500

EX-LIBRIS

A. de LVCENA e VALE

*Gr. Libreria
n. 6179*

Doctrinale florū artis notarie siue
formularium instrumentorum.

Distinet hoc liber Colbonie ad dictu Dablin
Hinc rapens quisq; sit maledictus illi.

Ex dono Edwardi Secundi

Thome Jay rimb ppractus Dablin

COMPRA
305860

INC.
1500

884950

Incipit tabula huius presentis doctrinalis floz artis notarie. Et prio

Precambitum	Folio primo.	
Diuisio artis et presentis libri		folio. i.
Quid sit notarius sine tabellio.		fo. i.
Quis potest facere tabelliones siue notarios.		fo. i.
Que et quor attendi debent in creatione notarioꝝ		fo. ij.
De vita et honestate notarioꝝ m.		fo. ij.
Qualiter se habere debēt notarij sup instrumentis z alijs scripturis publicis cōficiendis in genere.		fo. ij.
De contractu in genere quid est.		fo. iij.
Quod in omni cōtractu pfecto quatuor cause assignant z q aliud est substantia aliud natura contractus.		fo. iij.
Quod notarij verborꝝ plurimaribus non vtantur.		fo. iij.
Qd in cartis seu publicis instru. rasure fieri nō debent		fo. iij.
Qd notarij in suis scripturis publicis seu cōtractibꝝ nihil debēt asserere vel affirmare nisi ea solū de qbꝝ legitime constat.		fo. iij.
Quod notarij amphibologias et cōuocaciones in suis cōtractibus et scripturis vitare debent.		fo. v.
De dictione siue vbo ꝛc. quo notarij siue tabelliones in suis notis pꝛobollis z scripturis publicis sepius vtunt		fo. v.
Quod notarij siue tabelliones lris vel figuris numeris significatibus in suis cartis seu publicis instrumentis non vtant		fo. vi.
Vtrum tabellio siue notarius domesticus vel amicus possit cōficere instrumentū inter suos domesticos vel amicos.		fo. vi.
Vtrū et vico ꝑctū plura instrumenta extrahi possint.		fo. vi.
Quor z quales testes in contractibꝝ debēt adhiberi.		fo. viij.
In quibꝝ cōtractibus testes rogati esse debēt z in quibꝝ nō		fo. viij.
De contractū exordijs siue narratiuis		fo. viij.
Quando dies incipit z desinit et vtrum hora et locus contractus in instrumentis apponi debeant.		fo. viij.
Quod tabelliones siue notarij publici in suis cōtractibus seu instrumentis publicis p personis absentibus stipulari possunt et quid sit stipulatio z qd sit acceptatio.		fo. viij.
De psonarij et rerum vocabulis siue noibus et cognoibus z qualiter circa illa scribēda notarij se habere debeant.		fo. ix.
Vtrū aliquē serie siue dies ꝑsint vacationē a cōtractibus z publicis instrumentis recipiē. seu cōficiendis.		fo. x.

Tabula

Lut seu quib ⁹ possunt z debent notari edere seu tradere publica istru mēta ex suis rogationib ⁹ siue notar ⁹ z qdā alia ca.	folio. x.
De orthographia.	folio. xi.
De renūciationibus iurū que in diuersis contractibus z publicis in strumentis p notarios apponi solent.	folio. xiiij.
De senatusconsulto macedoniano.	folio. xiiij.
De senatusconsulto velleiano	folio. xv.
De autentica si qua mulier.	folio. xv.
De autentica siue a me.	folio. xv.
De iure ppothecarum.	folio. xv.
De lege iulia.	folio. xvi.
De non numerata pecunia.	folio. xvi.
De minoris cratis z in integrū restitutōis beneficio	folio. xvij.
De epistola dñi adriani.	folio. xvij.
De noua constitutione z de duobus reis debendi.	folio. xvij.
De noua constitutione de fideiussoibus.	folio. xvij.
De beneficio cessionis honorum.	folio. xvij.
De recursu ad arbitrium boni viri	folio. xvij.
De ferijs messium et vindemiarum	folio. xvij.
De redibitoria et quanto minoris.	folio. xvij.
De quibusdam abusibus et de renūciatione certorum rescriptoꝝ et remediorum.	folio. xvij.
Sequitur de singulis contractibus in specie et primo de emptione et venditione.	folio. xix.
Forma instrumēti venditōis rei immobilis parui pēij	folio. xxij.
Forma instrumenti venditionis plurium rerum immobilium magni pēij.	folio. xxij.
Emolagatio siue ratificatio venditōis rei immobilis.	folio. xxvij.
Forma instrumenti venditionis et noue impositionis seruaticis verba ne et rustice.	folio. xxvij.
Forma instrū venditōis vsufruct ⁹ dom ⁹ vel pdij rustici	folio. xxix.
Forma instrumēti venditōis z impositiōis noui census	folio. xxix.
Forma venditionis antiqui census annui.	folio. xxx.
Forma instrumēti venditōis rei pupillaris immobilis.	folio. xxxi.
Forma instrumēti venditōis ad inq̄stū publicū curie.	folio. xxxij.
Sequitur de contractu pmutacionis	folio. xxxij.
Forma instrumēti pmutatiōis pure rerum immobilium	fo. xxxij.
Forma instrumenti permutacionis et parum venditionis rerum immobilium.	fo. xxxv.
Sequitur de contractu locationis et conductionis.	fo. xxxvij.

Forma instrumenti locationis persone ad operandum et ad discendum in aliqua arte.	fo. xxxviij.
For. instrumenti locacōis bovi ad arandum siue laborandum	fo. xxxix.
Forma instrumenti locationis domus et pdij rustici	fo. xl.
Forma instrumenti arendamēti priorat ^o vel bñificij eccle.	fo. xli.
Sequitur de cōtractu emphiteotico	fo. xliij.
Sequitur de contractu accapiti.	fo. xliij.
Forma instrumenti dationis ad nouum accapitum sub antiquo casu.	fo. xliij.
Forma instrumenti accapiti cū diminutōe antiqui cēsus	fo. xliij.
De laudimio.	fo. xliij.
Forma instrumenti laudimij post venditionem.	fo. xliij.
Forma instrumenti recognitionis census annui	fo. xliij.
Forma instrumenti diminutōis siue reduccōis annui cēsus	fo. xliij.
Sequitur de contractu feudali.	fo. xliij.
Forma instrumenti concessionis in feud.	fo. xliij.
Forma instrumenti recognitōis feudi scē pvasallū dño suo	fo. l.
Sequitur de contractu transactionis.	fo. li.
Forma instrumenti transactionis	fo. li.
Sequitur de contractu arbitrij siue compromissi	fo. liij.
Forma instrumenti compromissi	fo. liij.
Forma instrumenti diffinitionis arbitraris	fo. liij.
Sequitur de contractu bonorum diuisionis	fo. lvi.
Forma instrumenti bonorum diuisionis	fo. lvi.
Sequitur de contractu donationis.	fo. lviij.
For. instrumenti donatōis inter vivos et ppter nuptias	fo. lix.
Forma instrumenti donationis facte extraneo.	fo. lix.
Sequitur de contractu dotis	fo. lxi.
Forma instrumenti constitutionis dotis in pecunia	fo. lxij.
For. cōstitutōis dotis in reb ^o siue bōis mobilib ^o et imobi.	fo. lxij.
Sequitur de contractu quitationis siue remissionis quam facit filia contenta dote sibi constituta.	fo. lxx.
Forma instrumenti quitationis siue remissionis facte per filiam dotatam.	fo. lxx.
Sequitur de contractu societatis siue affrayramēti	fo. lxxij.
Forma instrumenti associatōis siue affrayramēti dnozum futu- rorum coniugum.	fo. lxxij.
For. instru. affrayramēti et associatōis duoz fratrum.	fo. lxxij.
Forma instrumenti societatis super mercantia siue negociatione contracte.	fo. lxx.

Tabula

Forma instrumenti pararie siue meiarie animalium	fo. lxxi.
Sequitur de contractu obligationis	fo. lxxij.
Forma instrumenti simplicis obligationis.	fo. lxxij.
Forma instrumenti obligationis qui duo vel plures obligant quilibet in solidum cum cautione et post venditionem.	fo. lxxiij.
Forma obligationis cum constitutione pcuratorum	fo. lxxv.
Sequitur de solutionibus et liberationibus siue quationibus.	fo. lxxviij.
Forma instrumenti quitantie totius debiti siue dotis	fo. lxxvij.
Alia forma instrumenti generalis quitantie.	fo. lxxvij.
Forma instrumenti delegationis siue dacionis in solutum alicuius debiti.	fo. lxxvij.
Sequitur de pcuratoribus constituendis	fo. lxxix.
Forma instrumenti pcurie generalis ad omnes lites	fo. lxxxi.
For. instru. pcurie ad diuersa negotia siue ad diuersos actus	fo. lxxxiij.
Forma instrumenti pcurie ad resignandum ac permutandum beneficium ecclesiasticum.	fo. lxxxij.
Alia forma ad resignandum siue permutacione.	fo. lxxxij.
Alia forma ad petendum et obrinendum absolutionis beneficii a senecteria excommunicationis.	fo. lxxxij.
Alia forma ad intimandum appellationem interpositam coram antientica persona.	fo. lxxxij.
Forma pcuratorij siue actorie facte per tutorem siue curatorem	fo. lxxxij.
Forma pcurie per curiam parliamenti.	fo. lxxxij.
Substitutio pcuratorum.	fo. lxxxv.
Forma reuocacionis seu destitucionis pcuratorum.	fo. lxxxv.
Sequitur de tutelis et tutoribus	fo. lxxxvi.
Forma instrumenti tutelle darine	fo. lxxxvij.
Alia forma dacionis tutelle anormalis	fo. lxxxix.
Sequitur de curatoribus.	fo. xc.
Forma instrumenti cure ad causas et ad negotia	fo. xc.
Forma instrumenti cure furiosi seni mentecapri vel pidi.	fo. xc.
Sequitur de emancipatione.	fo. xci.
Forma instrumenti emancipationis.	fo. xciij.
Qualiter confici debet instrumentum super refectione instrumenti debiti deperdit	fo. xcij.
For. transcripti siue vidimus alicuius publici instrumenti	fo. xcij.
Forma instrumenti tituli clericali	fo. xcij.
Fundatio capellanie	fo. xcij.
Instrumentum fundacionis capellanie.	fo. xcij.
Forma instrumenti appellationis extra iudicium et in scriptis	fo. xcij.

interpolite.	fo. xvi.
Forma instrumēti appellatōis interposite corā autētica p̄sona q̄i sej p̄ntia iudicis q̄ graua men intulit haberi nō potest	fo. xvij.
Forma instrumēti ultimatiōis appellatiōis.	fo. xvij.
Forma instrumēti super reconciliatiōe mulieris adultere facta per maritum.	fo. xvij.
Sequit̄ de vltimis voluntatibus	fo. xcix.
De testamentis.	fo. xcix.
De legatis	fo. Lij.
Sequitur de substitutionibus.	fo. Lv.
De vulgari substitutione	fo. Lvi.
De pupillari substitutione	fo. Lvi.
De substitutione exemplari	fo. Lvij.
De breuiloqua siue reciproca substitutione	fo. Lvij.
De compendiosa substitutione	fo. Lvij.
De obliqua substitutiōe q̄ fideicommissaria appellat̄	fo. Lvij.
Forma breuis ⁊ simplicis testamēti.	fo. Lvij.
Forma testamenti continēti . plures bonorum dispositiones et ordinationes.	fo. Lix.
Forma testamenti hominis cecī.	fo. Lxi.
Sequit̄ de donatiōe causa mortis	fo. Lxij.
Forma instrumēti donatiōis causa mortis	fo. Lxij.
Sequitur de codicillis	fo. Lxij.
Forma instrumēti codicillorum.	fo. Lxv.
Actiōis excusatiōis actiō gratiarū ac p̄sitis libelli cōclusiō	fo. Lxv.

Deo gratias.

1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

In nomine domini nostri Iesu christi.

Incipit doctrinale florū artis notarie.

Libere clericulis Baro par

In clausulis doctrinale florū vt de notarijs erudiri
 riuulis doctrine et morū. Ego inq̄s humilis notarioꝝ
 maister quorūdam meoꝝ amicorū precibus condēscē
 dens opus mihi grande: cū sim intellectuz sciētia rudis
 et remissus aggredior. de omnipotēis dei iunamine spem concipiens
 qui balbutientū linguas facit esse disertas. z cumis grām attrigisse do
 cuisse est. Ad inueniū tabellionū siue notarioꝝ z qui i villulis z castris
 degūt eruditionē z p̄fectū: hūc decreui libellū componere. q̄ hūc doctri
 nale florū merito inticulari volui. In eo siquidem ex diuersis vtriusq̄
 iuris libris et scriptis alioꝝq̄ maioꝝ meoꝝ traerātib⁹ diuersa dieta
 ad artē notariat⁹ z notarioꝝ instructionē p̄nēt iam quasi dispersa flo
 res hic in vñū collegi. vt inuenies tabelliones siue notarij hūc plegētes
 libellū informari z edoceri possint q̄uo artē notariat⁹ debite valeant ex
 ercere. Et se tales vita z moribus exhibere: quales ip̄ius artis digni
 tas erigit z requirit. Et h̄ laudabilis summa. inḡri rolādim bononū. z
 alioꝝ quorūdam compilationes videant̄ sufficere ea tū q̄ in hoc libro di
 cunt̄ legentibus p̄desse poterūt non obesse. vt p̄ore tanq̄s moderno t̄pt
 et morib⁹ hominū magis congruētia. Hactura q̄ppe antiq̄tate spernēs
 seūp̄ depererat nouas edere formas. Vnde ip̄e rolādim⁹ in hūc sume
 principio refert quosdā aū ip̄m antiq̄s t̄pib⁹ fuisse p̄uidētes viros q̄ su
 per contractū z instrumētōꝝ formas z ordinationes quasdā sūmas
 seu compilationes composuerūt: q̄ p̄pter viciū mores z consuetudī
 nes immutate quasi in dissuetudinē abierāt. ita q̄ oportuit antiq̄s ob
 missis ritib⁹ nouellā formā sicut in multis alijs. ita in contractū dispo
 sitionib⁹ inuenire. Et enī a dicti rolādim t̄p̄e du cētū ant̄z vltra fluerit
 q̄d ip̄e de alijs refert id de eo nūc dicere possum⁹. non q̄dē eius sūmā z
 traditionē sciētificā aspernēdo s̄ pot⁹ adherēdo eidē. z q̄q̄s enī p̄posit
 doctrina z sapiētia in plurib⁹ imitari. dispono tū q̄dā sup̄ addendo ac
 mutādo t̄mmodo ea q̄ nouis z modernis hoīz morib⁹ z maliciois: ac
 p̄niciosis subnilitatib⁹ congruētib⁹ p̄uincere z obuiare vident̄ h̄ aūt opū
 sculū q̄uis iuriū nō resp̄ldeat margaritis. nō est tū aliq̄ mō occulān
 dū. malū erētū in ip̄o verboꝝ vr̄es planē. e. veritatis assequi lumīcē. q̄s
 celoꝝ stellas assequēdo incurrere falsitatis erroꝝ. Et q̄ in humanis
 inuentionib⁹ nil p̄fectū inuenit̄: supplico legētib⁹: vt si quid male dictuz
 vel iuri absonū aut incompōsitū in presenti libello inueniat̄ inuons acu
 leo p̄termissio caritativa correctione emendent.

Diuisio artis et presentis libelli.

Nota autē notarie siue tabellio

notarij ars in tres diuidit principales partes scilicet in contra-
ctus et ultimas voluntates, in processibus seu acta iudicialia et
in rescriptis, vel sui a hos diuidit sic, quia tota virtus et ars
notarie aut contractuum aut ultimarum voluntatum aut iudiciorum formas
respicit et naturas, de quibus omnibus tractare esset inutile, verumtamen de
prima tanquam digniori et principaliori parte primitus tractare intendo
premitendo quedam preambula quasi ante predicamenta ad primas artes
elucidationem, et iuuenum ac simplicium notariorum informationes
pleniorum. Non enim sufficit tabellioni instrumenta et alias publicas
scripturas scire componere, quin immo oportet eum circa plura alia
eruditum esse, ad hoc ut debite suum valeat officium exercere, prout sequen-
tia apertius declarabunt. De alijs vero duabus partibus in fine libri
si deus permiserit quedam licet pauca forte ad hanc de illis enim certas
et determinatas regulas tradere esset difficile. Accenta diuersarum
curiarum diuersitate statutorum.

Quid sit notarius siue tabellio.

Et autem notarius siue tabellio persona publica propter publicam
utilitatem ordinata: superioris auctoritate inuenta. Unde iura in-
terdum nominant notarium seruum publicum: eo quia cuiusque re-
quisitus seruire tenetur, vel quia de publico salarii olei recipiebat,
vel potest dici seruus a seruando, quia fideliter seruare debet ea que sibi
scribenda committuntur. Dicit etiam notarius a notando siue a nota: quia
in actis redigunt que coram eo aguntur. Instrumentum tamen non debet scribi
per notas siue per signa. Nam pedius scribit notas non esse litteras. Et
tamen a notis debet notarius ut predictum est. Tabellio vero debet a tabula
eo quia in tabulis scribit siue scribere olim solebant. Unde tabella no-
men diminutiuum est de tabula. Et debet tabella parua tabula et inde ta-
bellio: quasi in paruis tabulis scribens.

Quis potest facere tabelliones siue notarios.

Dei sunt facere tabelliones siue notarios dominus papa impera-
tor et reges habentes superiorem et meritum imperium vel infri-
or cui consuetudo vel speciale privilegium pape vel imperatoris
hoc specialiter concesserit. Et si in quosdam. Is qui regit uni-
uersitatem de consensu ipsius potest facere tabellionem. Et similiter co-
mites et prelati hoc possunt in suis terris siue iurisdictionibus. Et generaliter
notarios possunt creare principes et domini temporales in suis territorijs. Ve-
rumtamen notarii creati siue ordinati a baronibus comitibus seu prelatibus
vel alijs inferioribus non tante auctoritatis sunt sicut sunt creati a domino
papa vel imperatore aut rege.

Quæ et quot attendi debent in creatione notarioꝝ.

b Abentes præterea creandi siue faciendi notarios multum attendere debent q̄ et quales sunt illi qui ad tabellionatus officium pmoueri aspirant vt sc; sint etatis legitime morib⁹ et scientia comprobati de bonis etiã et honestis parètib⁹ pgeniti. Primo ergo q̄ huiusmodi artes; siue officium exercere desiderãt debent habere sufficientè etatè vt vicissimũ quantum saltem annũ attin-gant. Etas nãq; iuuenilis huic non bene congruit officio cum magis passione quã ratione regat̄. Secũdo debent sufficientè sciam habere vt sciant contractũ substantiã debite intelligere. Et iporũ; contra-ctũ varietates et d̄as cognoscere vt sic etiãq; contractũ suã formã et suas clausulas siue partes fm illius exigentiã valeant attribuere. Et ad hoc expedit eos esse saltem grãmaticos vt ydionia latinũ recte congrue sciãt ordinare et debite orthographiare. esset etiã eis expediẽs iura cuncta p̄cceros annos audiuisse ad minus librũ instructionũ; vt ea que scriberẽt intelligerẽt. Sed qd̄ dicent̄ de multis nostri t̄pis no-tarijs qui etiã grãmaticalia indumẽta prorsus ignorãt. Sic è de ipsis sicut de plurib⁹ p̄sb̄ris q̄ non p̄fectè legere sciũt. Ideo q; non bñ faciũt q̄ h̄m̄or ydiotas et ignorãtes ad tam ardua et digna officia admittunt. Nã multo meli⁹ est vacare cathedras q̄ cathedrare capras. Debent etiã hanc artè siue officium exercere cupiẽtes bonis esse morib⁹ p̄dotari. De quib⁹ inferius pleni⁹ dicã. Tertio debent esse de bonis et honestis parètib⁹ gemitu. ne vitrate p̄sonè rã excellẽs vilescat officium. Attẽdenda est similiter p̄sonè conditio vt sit homo liber non fr̄ vel monach⁹ aut religiosus non d̄natar⁹ vel deponat⁹ aut alia vili conditione notarius.

De vita et honestate notarioꝝ

Rouum et magne dignitatis

a est tabellionat⁹ officium magneq; auctoritatis. ita vt omnia fere m̄ndi negocia tabellionum fidei committant̄ siue iter reges et principes siue inter imperatores papãue aut alios inferiores sunt pacta. Et hic sũme ab ipsis tabellionibus siue notarijs siue cogitãda cognoscẽtes se in tanta for;e dignitate constitutos. et taz excellẽti officio honoratos. Et ob id eoz vitam et conuersationẽ virtutibus bonisq; morib⁹ et scia sic debet p̄tinere. vt tam p̄cto sũ et excellẽs talentũ eis creditũ vel eant debite disp̄sar e declinãdo iustip; brutales appetitus et vicia. Cũ bonis et honestis et prudẽtib⁹ viris assidue conuersando. Malo; nãq; et reprobos hoim societates vitãdo q̄ n̄ scrip̄am est. Cum sancto sanctus eris et cum puer so puerteris. Qū et morib⁹ et conuersatione tabellionis fides ei auget̄ vel minuit̄. quia si cum bonis et honestis p̄sonis continue frequẽtauerit maior eidem fides da-

Fitur et min^{us} ac tardius de ipso aliquid in malo supplicabitur quam si cuiuslibet iustorum ebrietas latronibus et similibus inhonestis personis vitia suas duxerit. Sic enim facilliter de falsitate et alijs de alijs delictis circa suum tabellionatus officium suspectus habebitur et minor fides attrahitur. Unde adhibetur tanta fides instrumentis notarii infamati de aliquo crimine etiam extra suum officium commisso quanta adhibetur instrumentis integerrimi notarii sive tabellionis. Et ideo ita se in omnibus exhibeat tabelliones sive notarii ut eorum conversatio laudabilis tanti officii respondeat dignitati. Caveat etiam notarii ne alter alterum infamet ex quacumque causa vel defectu quam oēs sumus in inreparationibus sed in iudice caritativè instruant et informet omnem invidiam solis medicis renunciendo.

Qualiter se habere debet notarius super instrumentis et alijs scripturis publicis faciendis in genere.

¶ Non pretermittat iuvenes et sim

plures informare notarios qualiter se habere debeant circa instrumenta et alias publicas scripturas faciendas in genere.

Primo enim dum a partibus rogabitur sive requiretur notarius ut super aliquo contractu instrumentum recipiat attendat diligenter se cum partibus informet quod partes intendat et an sint tales qui in iudice tale contractum iure possunt. Item an res super qua contrahere intenditur sit talis quam in bono contraeri cadere possit. Item an talis contractus sit licitus et de iure permissus non illicitus. non usurarius. non contra bonos mores vel publicam honestatem vel utilitatem. sed hec omnia cognoscere magna exigit doctrinam. Diversas quoque sunt conditiones personarum contrahere volentium. et diversa sunt etiam genera contractuum et res super quibus contrahitur similiter sunt diverse.

Et in his diversitatibus diversimode errare contingit. quare de singulis doctrine gratia aliqua pauca hic perstringam. Sunt autem quedam persone que nullum contractum validum iure possunt veluti furiosi mente capti et pupilli infantes seu infantes proximi. Item nec ebrii durante ebrietate quia furiosis equiparantur. Item nec religiosi administratione non habentes sive heredes suorum superiorum et sic de similibus. Res etiam super quibus contrahitur sunt diverse. Nam quedam sunt super quibus saltem alienando contrahi non potest. sicut omnes res sacre. hoc est divinis cultui dedicate. et similiter religiose ut sunt sepulchra et cimiteria. Item res sacre et publice et universitatis cuiusmodi sunt muri civitatis et porte theatra et loca publica. talia enim in commercio hominum non sunt nisi in certis casibus in iure expressis contractus vero liciti sunt omnes qui non reperiuntur de iure prohiberi. Prohibentur autem contractus usurarii symoniaci et qui contra bonos mores sunt. ut super homicidio furto adulterio. lenocinio. rapto virginum. viduarum. vel sacramentalium aut alio delicto perpetrando. Item omnes contra

erus cōtinēs mansuētū qđ est illicita pluriū in malū. coadunatio siue
 congregatio. Et similiter contract⁹ q̄ interdū inter artifices mechant.
 cos vel mercatores intūgit. de non operādo nisi certis diei houis vel su:
 per mercātis certo precio vendēdis z similib⁹ tales em̄ cōtract⁹ sūt de:
 iure phibiti. qz sūt cōtra publicā utilitatē. Similit⁹ z q̄ cōtra canonicas
 z legitimas sationes fiunt. vt super matrimonio mulieris virū haberi:
 tis vel contra. vel sup matrimonio in gradu phibito vel affinitate con:
 iūctoz. vel sup vero matrimonio dissoluēdo. z sic de similib⁹ multis. Gl̄i
 notarius suū: tabellio faciēs instrumēta de contractu phibito punitur
 etiā criminalit⁹. Prohibetur etiā omnis contract⁹ i quo dol⁹ fraus mer⁹
 coactio vel pactio illicita intercedit. Et similit⁹ omnis contractus i q̄ ali
 quis machinat contra bonorū dignitatē vel maiestātē regiū vel contra
 diū papā vel impatorē. z aliū contract⁹ hīs similes similit⁹ prohibetur
 Caucāt ergo notarij ne sup hōi i illicitis z phibitis contractib⁹ instru:
 mēta conficiāt pro quocūqz salario eis. pmissio. Caucāt etiā z hoc pced
 pue ne in suis instrumētis aut alijs publicis scripturis falsitatē aliq̄
 insererāt. sciētes magnā eis sup hoc penā imminere. Est ar falsitas in:
 nūratio veritatis. z cōmittit trib⁹ modis. scz dicto. facto. z vsu. Et ha:
 bet locū crimē de falso interueniēte dolo non aliter. Præterea caucāt no:
 tarij ne partib⁹ contrahere volētib⁹ dēt consiliū ar materiā apicr: sumu:
 lata vel ficticia instrumēta fabricādi. pferri in iudiciū rectij vt contigie
 aliq̄ sup alienatiōib⁹ rez immobilū ad finē fraudēdi directos. dños in:
 iure suo scz laudunio faciēdo saltū siue transitū de contractu in con:
 tractum. talia enim faciētes suas onerant conscientias et tenentur
 ad interesse parti lese.

De contractu in genere quid est

Vbo qualiter notarij sup contractib⁹ siue publicis instrumē
 tis recipiēdis se habere debeant. ne p ignora. pcedāt videndū
 occurrit quid sit contractus in genere. Et dico qz contract⁹
 est mutu⁹ consensus duoz vel pluriū circa idē conuenientū. Est enī
 contract⁹ nomē v̄bale descēdēs ab h̄ v̄bo contrahō is. Et dī: a con qđ ē
 simul z tractus quasi simul tract⁹. ptes em̄ contrahētes se inuicē tra:
 here vident. Sūt autē contract⁹ aliū bone fidei. aliū stricti iuris. bone fi:
 dei sūt emptio. veditio. locatio. conductio. societas. depositū pmutatio
 tutela. comodari. bonoz diuisio z quidā aliū. vū actiones ex his contra:
 ctibus descēdentes dicunt⁹ bone fidei non ideo qz in eis tūmodo fuari:
 debeat bona fides imo in q̄cūqz contractuz in quacūqz actione fūāda:
 est bona fides sed ideo qz in his exuberās. i. abūdās bona fides seruari
 debet vt scz iud ex pleniorē habeat prātem ad oia exigēda q̄ stradet equi:
 tas vel bona fides. Alij vero contractus actiones ex eis descēdētes. di:
 cunt⁹ stricti iuris. eo quia non venit in eis nisi id quod stricte exigit con:
 217:

tractus seu actionis natura vel q̄ principaliter est in obligatione z. inf
 parens actū sicuti sūt om̄s stipulationes cautiones satisfationes. fide
 iussiones. amphyctosis z. similes. sūt etiā quidā contract⁹ de iure genū
 introducti veluti oēs fere contract⁹ bone fidei. Et quidā alij sūt de iu
 re civili. vt sūt oēs contract⁹ stricti iuris de quibus p̄tractū est. sed ista
 nihil aut partū notarijs p̄ficiūt. z. ideo q̄ ad ea sufficiat quod dictū est.
 Circa vero contract⁹ q̄ redigunt in scriptis scire debes q̄ contractus
 in scriptis celebrari non solum effecū nisi cū in scriptis sūt redacti.
 Et d̄z h̄mōi scriptura in mūdū esse redacta. et partibus lecta ab eas
 absoluta z. intelligit in mūdū esse redacta. i. in scriptura sine immū
 cia z. vitupatione cōsistēte. q̄ scriptura immūda vitupata ē z. suspecta
 yñ si carta est. diuersis manib⁹ scripta non est mūda nec sine inspectōe
 z. cū d̄z a partib⁹ lecta z. absoluta. intelligit q̄ debet corā eis esse lecta.
 et ab eis approbata ideoq; notari⁹ d̄z aliquē cōtractū in scripturis re
 degit. d̄z cū partib⁹ contrahētib⁹ legere quē ad tūc d̄z scripsit z. dare in
 telligi hū scriptis z. distinet non p̄currēdo z. x̄ba p̄cipitādo sicut multi
 faciūt. Et dico contractū sic lecto si p̄tes assentiāt z. approbēt talis con
 tractus d̄z esse a partib⁹ absolut⁹. i. approbat⁹. z. sic censet esse p̄fectus
 h̄z aut sceda a scedo scedas. qd̄ idē est qd̄ concordo as. vñ sceda idē ē q̄
 concordia conuentionalis partium in scriptura publica redacta. Et est
 sceda prima scriptura quā facit notari⁹ sup̄ aliq̄ contractū potest etiā
 dici instrumētū si eo q̄ mentē instruit fidē z. p̄ rationē faciēdo de his q̄ in
 ea continent. Sed instrumētū pp̄rie d̄z carta manu publica scripta si
 gnata z. in publicā formā redacta.

Quod in omni contractu p̄fecto quatuor cause assignant. Et qd̄
 aliud est substantia aliud natura contractus.

Sicut in rebus naturalibus et

artificialibus quatuor assignant cause scz efficiēs. materi
 alis formalis z. finalis. Ita z. in quibz contractu p̄fecto eadē
 cause concurrūt. vnde cā efficiēs in contractib⁹ est ip̄e p̄tes contrahēn
 tes. Cā vero materialis est res sup̄ qua contrahit. cā formalis est for
 ma seu ordinatio ip̄ius contract⁹. cā finalis est intētio siue finis quem
 intendūt p̄tes contrahētes. vñ contract⁹ peccet si deficiat in aliqua di
 etariū quatuor causariū. vt q̄ p̄tes contrahētes sūt tales q̄ talē contra
 ctum intēre seu facere non p̄t. vel q̄ res sup̄ qua contrahit in talē con
 tractu cadere nō p̄t vel q̄ ip̄e contract⁹ nō h̄z suā debitā formā q̄ ei⁹
 natura desiderat. vel q̄ finis z. intētio illi⁹ contract⁹ z. p̄tū contrahēti.
 est illicit⁹ z. a iure reprobat⁹. Talis contract⁹ sic peccās est invalidus.
 et p̄ consequēs notari⁹ illū scribere seu recipe non d̄z. Præterea scēd̄z
 est q̄ in quolibet contractu p̄fecto principaliter duo considerant. scz

Substantia et natura. et quibus aliis videantur esse idem multum tamen inter se differunt. nam substantia contractus est quod dicitur esse ipsi contractui. natura vero non dicitur esse sed nascitur ab eo contractus in perfectione. ita tamen quod in re perfectione et natura illorum est medium. natura enim rebus perfectis inest. et est vis seu vigor ipsius contractus ab eo procedens sine nascens. sicut dicimus quod ex contractu nascitur obligatio et ex obligatione actio. sed substantia imperfecta dicitur adesse perfectionis. Et est presertim clausula contractus debito modo formare. Forma etiam est quodammodo a iure tradita. materia vero est substantiam forme et factum consistit. et ista scire est utile notariis ad evadendum multas rationes quas frequenter solent facere dum legiste simplicibus notariis quod parum aut nihil in iure viderunt. Quod notarium verborum plurimibus non videntur.

Ala et reprobata est quorum

nam nunc temporis notarioz consuetudo: quod tot et tantas in suis publicis instrumentis et scripturis unumque sunt verborum siue dictionum inveniunt. quod hominum instrumentorum et scripturarum suarum interdum ex hoc quod plurimum obscurat. Et unum talibus simplicibus et vobis sitibus suis instrumentis et scripturas credunt ut presertim in duplo vel amplius quod debeant et contractus natura exigat solvere compellunt. Unum tempore meo fuit quodamque propter urbanitatem noiarum omnino quod adeo ad insanos mores deducere suas circa pecuniarum extorsiones dantes abiles latrabat habenas. totaque et tantis mutuum simpliciorum verborum fasciculis suis publica instrumenta sua furabatur. quod non dico in duplo immo in quadruplo et amplius ultra rationis debitum illi ascendere faciebat unum quod sicut eius nomen et cognomen ceteris erat dissimile. Ita in his sibi simile non debet. Abstineat igitur notaria talibus attendentes ad morem et stilum antiquorum notarioz quod brevitatis et sinceritatis vobis et primis tamen videntur. Et si velint dicere quod hominum subtilitas. Et ita oportet huius temporis instrumenta novis fulcra clausulis ut hominum malicie et dolosis subtilitatibus obviamus facere: quidem quod iuxta vulgare proverbium inter parum et nimium consistere debet debita inenitura nec tales ad finem predictum huius faciunt. quod forte nec sciret talia ordinaris sed potius ut ampliores pecunias a publicis extorqueat custodiant finas confectiones quam sine dubio ad restitutionem tenent nec credo eos posse salubriter absolute absque satisfactione et emenda.

Quod in cartis seu publicis instrumentis rasure fieri non debet.

Quertat etiam tabelliones siue

notarii ut in suis publicis instrumentis seu cartis nullas si fieri possit faciant raturas quod ex hoc reddunt instrumentum de falso suspectum et precipue in substantiis ut sunt ante dies nomen imperatoris vel principis. Item noia partium contractuum. et noia siue demonstrationes

rerum sup quib⁹ contra bit. Item si sit contractus emptionis vendi
 tionis precii. z si sit contract⁹ obligatiois summa sine quantitas in obli
 gatione deducta. z si partes se obliger⁹ alicui curie spalter si nome ill⁹
 curie est locus suspectus. Item noia testiu z nomen ipsius notarij z lo
 cus vbi talis contractus celebrat⁹ z similia. Si aut coningar aliquas
 fieri rasura liquidē in prima linea. reficiat carta. qm̄ ex hoc redderet
 multū vitiosa z defo: mis. Et si alibi. tūc notari⁹ poterit tali carte si
 ne instrumēto apponere fidē faciēdo de hūoi rasura mentionē in fine
 carte ante signū suū. sic dicēdo. constat mihi notario de rasura sine ra
 suris factis sup⁹ in tali linea z in tali dictione seu dictionib⁹ qd̄ errore
 et vicio peccerūt. Vñ rasura non reddit instrumētū suspectū qm̄ in lo
 co rasure est lra scripta mani eiusdē notarij. nec nocet rasura qm̄ non
 est in loco suspecto vt pdiri. z qm̄ notari⁹ dicit qd̄ supra est abraffi i tali
 loco mani ppria feci. z qm̄ enā ex pcedē. z sequē. apparet ita deberet
 esse i pterita rasa sicut est ibi scriptū. Verūm si erāt multe rasure z. in
 locis valde suspectis consulerē q̄ tale instrumētū siue carta reficeret i
 rerlineature vel cācellature in cartis seu instrumentis publicis nullo
 modo fiāt. nā talia totā cartā vitupāt z fidē eidē tollūt. Dictiones autē
 obmissas pūt tabelliones in fine carte siue instrumēti aū suū signū eū
 aliq̄ signo addere nisi tante obmisse foret q̄ duas vel tres lineas carte
 excederēt. tūc em̄ consulo q̄ tota carta siue instrumētū reficiat. Et si
 cur dictum est de rasura in prima linea. sic z si fuerit aliqua dictio ob
 missa honestum est q̄ reficiatur carta. nam prima carte linea sup oia
 debet esse munda.

Quod notarij in suis scripturis publicis seu cōtractib⁹ nihil debēt
 asserere vel affirmare nisi ea solū de quib⁹ eis legitime constat

Ursus tabelliones et notari

os moneo ne in suis instrumētis z scripturis publicis ali
 qua affirmēt vel asserāt nisi ea solū de quib⁹ legitime eis
 constat. Sed his vtant⁹ verbis vt diru put asseruit et similib⁹. Vnde
 si dicat notari⁹ talis tradidit z soluit tali tantā pecunie sumā quam a
 tali habuerat seu recepat. ve l talis fecit z compluit tali tale opus z sic
 de similib⁹. stulte agit ulla simpliciter affirmādo. nā dz adijcere put di
 xit vel put asseruit. Confessiones aut parnū secure potest apponere eo
 modo q̄ confitent. verbi gr̄a. dicēdo sic. talis confessus fuit se recepisse
 a tali ex cō tali tantā sumā pecunie vel tale qd̄. vel debere confessus fuit
 zc. Laueat tū ne appon at realiter numerādo in pūna mei notarij z te
 stū istra scriptoz nisi pecunia fuerit in pūtia sui z testū realiter nime
 rata z tradita. qz qm̄q; exhibet pecunia in saculo vel in ericulo z non
 numerat. sed partes asserūt q̄ ibi est tanta pecunia. multi em̄ notarij

in in b errat z possent ex b argui de falso si sup numeratione pecunie. on
 re ref qstio inter pres. Et hec cōter contingunt in contractu mutui ma
 xime qñ vsura infucuit q: tñc mutuas. in eadē remer in eē sine lucrus
 pūmi āni vel plus. z recipēs mutuū est contē? ppter affectionē quas
 bz ad mutuū recipiēdū forte qz indigēs valde est. Itē si ps pecunie con
 fel sestate realiter in pntia notarij numeret. z alia ps phabita confiteatur
 fa faciat notari? de vtroqz tñc ionē in b em magnū vrit. pitulū. Et nota
 q: q si pecunia non interuenerit z notari? scripserit qz talis numeratione
 pe pecuniā vel dederit pecuniā numeratā tali qz tñc notari? erit piurus z
 pu pūmēd?. Nā notari? de pñi volūtate non dz scribere numerationem
 fol falsa vel numerū falsū. Vñ aliud ē datio seu numeratio. aliō confessio
 de de recepto. z aliud sic esse z aliū sic dici esse. Et notari? dz tñ scribere
 xba de eo qd vidit seu videre potuit. non aut q numerari viderit si pe
 cu cunia sit in marsupio sine bursa z non videbat. nec dz in instrumento
 seu scribere q ille fuit confessus talē sumā pecunie recepisse spe futire nu
 m. merationis. cui? est ratio. qz solū dz scribere id de q rogat. ē non enis
 spi spectat ad cū scribere mēcē contrahēn. sed solū xba ab eis. plata: Vñ
 tñ tñ optimū nota qz si vñ fuerit dictū p contrahēn. vel p ipm notariūz
 dñdū i cētabat seu xba pponebat contract?. z aliter repiāz scriptū non p
 sumūmē false factū. sed p errore nisi ex alia circūstātia aliud appareat ce
 pū pmissa sunt valde iuenti tenēda z obseruāda.

Quod notarij amphibologias z equocationes in suis contractibus
 et re scripturis vitare debent.

Auere etiam debent notarij si

ue tabellion es ne in suis instrumentis z scripturis publicis
 apponāt amphibologias. i. dubias snias ad diuersos scūs
 et re intelc? se habentes. Est em amphibologia figura grāmaticē dicta
 ab id amphib qd est dubiū z bole qd est snia vel logos qd est snio quasi du
 bious sniayel dubi? s mo. Et causas ex duob? xbis modi infirmitū z duo
 bious noibus vel pnoibus accusatū casus. vt dico teo assida romāos
 vincerē posse. Refert em lincanus q scruel fuit quidā rex orientalis no
 minatus assida qui pparauit se ad bellū contra romanos z dū voluit
 iuuire bellū consuluit deos suos an in illo bello romanos vinceret vel
 vinceret ab eis. Cui demon loquēs in idolo rñdit vt in versu pcedēt
 contontinet. rex aut ille intelligēs se romanos vincere iniuit bellū in quo
 fuisit a romanis supatus. Et rediēs ad idolum tuultas in eum pūlic
 blablasphemias eo q cū decepsset. demon asit eidem dixit q male sum
 rel responsum intellexerat. qm ipē demon intelligebat romanos posse di
 ctū regem vincere. Et sic ille rex remansit illiusus a demone. Vides
 ergo dictum responsum continere dubiam sniam et posse ex vi verbo

rum trahi ad diuersos intellectus et sensus. Aliud exemplū dāri potest
 vt si dicat notari⁹ in suo instrumēto sic. Item transegerūt dicti petr⁹
 et guillerimus dictū guillerimū debere posse eundē petriū compellere
 ad sibi dandū et soluen dūxer cā p̄suis transactationis decē libras turon.
 qm̄ dubiū est an partes transigāt et intelligat petriū posse et debere
 guillerimū compellere vel e contra guillerimū posse compellere petriū
 Et multis alijs modis committit̄ hec figura quonēscūq; locutio siue
 siua reddit̄ ambigua siue dubia vt p̄z in hoc exemplo: puto te locum
 inpare. Et in hoc asini sūt cpi. Si enī li epi est genitui casus singula
 ris numeri bona est snia. si aut̄ est notariū pluralis sentētia. est mala
 et falla. et sic de multis similibus. Et in h̄mōi errore siue figuram am
 phibologie facilliter incidūt iuuenes notarij ar nste. q̄ nouiter de scolis
 pcedētes ad artē siue officiū notariar⁹ admittunt̄ eximītes se stellas
 celi digito posse tangere q̄ nondū se applicuerūt ad ea ex quib⁹ fluunt
 lac et mel. Debēt etiā sibi cauere notarij vt verbis siue diction. b⁹ equo
 cis non vtant. q; ex hoc etiā redderet̄ snia dubia. nisi eis adūigāt alias
 dictiones eas determinātes siue restringētes. nā equocationes tollun
 tur p̄ adiūta. Et in sūma pcurare debent q̄ntum possunt notarij siua
 publica instrumēta et scripturas verbis planis clarijs et liquidis con
 ficere inasctunq; figuris obscuritatē et tenebrositates ac verborum
 ambulationes vitando. taliter q̄ contractus siue negotij veritas clare
 et intelligibiliter possit apparere.

De dictione siue r̄do et cetera quo notar q̄ siue tabelliones in suis
 notis p̄hocollis et scripturis publicis sepius vtiūt.

Abis in quibus maius verti

i. tur periculi cautius est pcedendū et doctrina plenior est ad
 bibēda. Et q; tabelliones siue notarij frequēter hac dictione
 et cetera vtunt̄ in suis notis siue p̄hocollis et interdum in cartis et in
 instrumētis publicis. et indistincte non considerato loco seu modo. ideo d̄
 p̄dicta dictione aliqua subiectā ad eruditionē semp̄nuerū et simpliciū
 notariorū. Scias igit̄ q; hec dictione siue verbum et cetera potest poni et
 scribi dupliciter. q; aut̄ scribit̄ breue hoc modo et cetera. aut̄ scribit̄ longum
 hoc mō et cetera. P̄ uno mō qm̄ scribit̄ breue. cōiter ponit̄ in fine orōis
 indeterminate qm̄ non regit̄ ab aliquo. Et tūc sub illo et cetera. comprehendit̄
 illud qd̄ dicit̄ in illo finone fm̄ consuetudinē loquēdi in illa materia
 de qua loq̄nuit siue tractam⁹. Aliud et cetera. qd̄ scribit̄ lōgū consueuit
 poni in orōne determinate et habet in orōne verbū cui refert̄ et tūc se
 istud et cetera. refert̄ ad aliquod determinatum. ad illud reducit̄. et fm̄ illud
 determinat̄. Si vero non habet certā limitationē tūc comprehendit̄ oia
 que sūt de natura contractus vel rei sup̄ qua ponit̄. Sed qd̄ dicem⁹.

si non dicit re. sed dicit z reliqua idem est dicere z reliqua qd re. Sed
 quid si dicit infra. tunc significatio huius est q scribes intendit obmit
 terere aliqua que erant in medio z assumere aliquid quod erat infra. vt
 patatet in oibus decretalibus. Unde non hz illa significacione q̄ habet
 dicitio re. qz p re. volo dicere q obmitto p dictionem z significo illud ob
 mittitere volo. in primo aut re. qd scribit b:ucue est totū periculū. z ideo
 non on sine cā inuentū fuit vulgare puerbiū. Custodiat nos de^o a re. no
 tarioz qm̄ multi simplices notariū illud indiscerete scribūt z ponūt in
 fine me oꝛonis impfecte siue incomple:te. ita q nullo modo sciri sen intelli
 gi potest qd importet z qd supplēdū sit. Sicut ego vidi semel i quadam
 notaria continēte bonoz dispositionē qua sic erat scriptū z si sine liberis
 re. d: d:cas m̄ mibi qualē suppleres siue exēderes illōre. si illa nota cēe
 p re re extēdeda. certe nullo modo bñ nisi diuinādo Laueāt ergo notariū
 ne d: dicra dictione re. ita vrant. Sed oēs contractū clausulas continē
 tes v dispositiones siue conuētionēs vel pacta ad longū absq; dicto re.
 put re pres conuenerūt. vel testator disposuerit conscribāt. z tñ modo in
 clausulis gñalib⁹ q̄ infra stili cuiuslibet notariū sine aliqua dubitate
 intelligi z extēdipūt p̄dicta dictione vrant. i cartis vero z instrumētis
 publicis nullo modo. nisi forte i eis aliqua alia scriptura insereret q̄ dī
 cti z re. cōtineret. Qualē autē dictū vbi siue dictio re. declarari seu inē
 pretrari z extēdi debeat dicā infer⁹ in. xxiij. ca. circa finē ca.

Quod notariū siue tabelliones l̄ris vel figuris nūcrū significātib⁹
 in suis carnis seu publicis instrumētis non vrant.

Abellus iste nihil aliud conti

ll nec q̄ simplicati z inuentū notarioz familiares instructio
 nes z circa hoc versat principaliter labor meus crudire
 cos ex oi parte. Dico ergo q quedā sūt l̄re q̄ certū nume
 rum m signāt seu designāt z p certis numeris in diuersis scripturis taz
 publicis q̄ priuatis describit̄ vcluti l̄ra. i. sola. p vnitare. bina. p duob⁹.
 trina. p trib⁹. quaterna. p quatuor. Itē l̄ra. v. p qnq; x. p decē. l. p qui
 quagaginta. c. p centū. m. p mille. Et in qbusdā antiqs scripturis inue
 nit̄ l̄ra. l̄ra. d. p qngentis. put etiā tradit huguino seu derivator. Si igitur
 tabelliones siue notariū falsitates sup oia canere debēt ne in suis notis
 et p̄thocollis carti sue seu publicis instrumētis eas quōlibet inēserāt.
 Consonquēter vitare debēt ea p que seu in quib⁹ bñ oi falsitates facilē
 committeri possent. Et qz in p̄dictis l̄ris numeri significatiuis lenius
 committeret̄ falsitas radēdo vel aliter suā primā figurā mutando q̄z in
 dictionibus hñoi numerozum si ad longum suis debitis litteris de
 scriberentur. Coniulo q notariū siue tabelliones p̄dictis litteris non
 vrantantur. et minus quibusdā alijs figuris quas cifras vocant. quā q̄

litterales lre numeri significatiue instrumentis seu cartis publicis appo-
nerent. Illa non viciaretur fin alijs. Queda etia sunt alie voces q no sunt
in vsu vt qda lre simul conglutinate qb vruunt aliq amantes q porrane
quasda lras in qb continet nome dne z coiter non pnt legi nisi a sciet
bus. Et iste lre nihil pbat. Alie sut lre z note q sut in vsu coi quas enu-
merant supius z iste pbat. m ppter suspicione falsitatis vitade. bonum
est illis non vti potissime in notis originalibus z in cartis seu publicis
instrumentis vt supra dicitur est. Vtru tabellio sine notari^o domestic^o
vel amic^o possit conficere instrumentu inter suos domesticos vel amicos

Etione ceptaz continuado si querat vtrum notarius sine ta-
bellio domesticis vel amicus possit conficere instrumentum
inter amicos vel domesticos. distinguit. qz aut est equalis ad
quelibet eoz affectio et amicitia. et sic potest qz par ca. affectionis oem
cam suspicionis excludit. aut est dispar affectio z tuc de contractu coi
qz ab vtraqz parte est rogatus potest. Sed de facto q spectat ad vnuz.
cu puta ad amicu qui rogauit verbi gra de actu prestandi z de ipa p-
testatione tuc non potest. ppter suspicione vel saltim plena fides es non
adhibet. vel dic indistincte q lz sit domesticus dum tamen sit talis cu
imperari non possit valet instrumentu. Unde nobiles z barones q ha-
bent notarios suos possunt eos rogare de suis pprijs testamētis licet
sint domestici et familiares.

Vtru ex vnico contractu plura instrumenta extrahi possint:

Et qz dubitare possent iuuenes notarij vtru; plurima instru-
menta de eode contractu conficere possint. ita q vtrunqz sit
originale. Sciendū est q quida sunt contractus in quib pres
contrahētes vel earū altera ad aliquid dandū z solvendū faciendū ve
obligant. vel in debitorū obligationes. doriū constitutiones z similes.
Et ex his vnici tū instrumentū extrahi z confici debet. z est ratio qd
lre sine instrumenta rasiū debitorū solent reddi debitorib^o debita in eis
contenta soluen. nec recipi consuevit aliud instrumentū siue alia lra d
solutione. Et ita si creditor haberet duo instrumenta seu duas lras de
eodem debito possit fraudari debitorē eo quod res debita peti tonens
posset quies instrumentū ex illa re debita appareret. vnde ex hoc de
bitoz possit periculi. imminer e co qz pteritū pluriū instrumentoz debi-
tum pluries peti posset. verū est tū q si vnū solum instrumentū reddide-
rit creditor suo debitori. non potest conficere aliud nisi de licētia supio-
ris et parte vocata scz debitorē. z causa legitima suffragante hoc est si
prium sine fraude amiserit z certa solemnitate adhibita. de quibus
inferius dicitur plenius suo loco. De alijs autem contractibus et
vltimis voluntatibus. puta: emptionis venditionis donationis am-
pbitosis. quitationis. procurationis. emancipationis. tutele. cure

et sit finibus et de testamentis et mortis donationibus. et codicillis et alijs
de re quibus et per quibus nullum imminet periculum nec alicui portum iudicium
fieret et cetera si plura inuenirentur publica instrumenta unius et eiusdem teno-
ris et quia si plura instrumenta extrahi possunt. cum per hoc nullum cuius
preiudicium patet seu generari possit.

¶ Quor et quales testes in contractibus debeant adhiberi.

Est numerus si qui in quolibet contractu debent adhiberi
dicere oportet. Sciendum ergo est quod ubi numerus testium
non est definitus siue determinatus in iure duo sunt testes suffi-
cientes ad plenissimam fidem iuxta verbum dominici. quod in ore duorum vel trium
stat contra omne verbum. pluralis etiam locutio duorum numero est contenta. definitus
autem iure in iure testium numerus in multis voluntatibus. quod in testamentis
septem testes requiruntur. in donationibus et mortis et in codicillis quatuor
Septem in contractu excedenti. libra auri in ciuitate celebrato et in liberta-
te per epistolam inter vivos data. et in instrumento manumissionis reddendo
a domino. et in confessione creditoris dicentis sibi solutum esse quod debebat
recipere. et in quibusdam alijs quatuor requiruntur testes. Tres in inuentario
faciendi in caute deponendo in partitione hereditatis in instrumento in
quo homo mulier confitetur aliquid per fideiussione accepisse. In quibus exem-
plis tres ternarius testium numerus debet adhiberi. quatuor etiam sexternarius
numerus requiritur ut in repudio mittendo. sed illud hodie non est in
usu. quod quandoque octernarius numerus ut in testamento in quo fuit notari-
us quod qui per octavo teste habet quandoque videnarius. quatuor quinquaginta. quatuor
decem et septem quatuor septuaginta in certis contractibus seu casibus spe-
cialiter in iure de quibus parum curandum est cum rarissime occurrant.
In alijs autem contractibus sufficit duos testes adhiberi ut predictus est.
nam si tres vel plures adhibeantur potius potest quam obesse
quia ea que superabundant non solent viciare contractus. Unum tamen
nota est quod quando in aliquo instrumento recipiendo adhibiti sunt duo no-
tarii tunc debent quatuor testes adhiberi scilicet per quolibet notario duo
ad manus et tunc quilibet tabellio siue notarius videtur reddere in-
strumentum in die eodem et unico contractu quod non posset si non
essent nisi duo testes tantum et circa hoc pauci tabelliones aduertunt.
sed cum ex pluribus causis testes a testimonio repellantur. ideo cauti
debent esse notarii quos et quales testes in suis contractibus et instru-
mentis adhibeant et conscribant. unde quia multiplices sunt excep-
tiones que contra testes opponi possunt et plurimum valde foret eas omnes explicare
sufficeret ad presens quod testes fide dignitate morum gravitate imita-
tur ut videlicet quod sint boni probi honesti perfecte eratis et alias omni exce-
ptione carentes. testes enim viles leuis opinionis et inconstantes facti
subordinantur et variantur contra veritatem contractus interdum de

ponentes. ex quibus possent et notarius et partes contrahentes iurere detrimentum.

In quibus contractibus testes rogari esse debent et in quibus non

N dubium reuocare possent iu

uvenes et simplices notarii siue tabelliones utrum in omni contractu testes rogari esse debeant. an in quibusdam in alijs non. Ideo sciendum est quod quidam sunt contractus in quibus testes adhiberi debent rogari. veluti in solutione facta creditor eiusdem debitor quod erat in scriptis. Item in solutione creditoris confiteris sibi solutus. Item in diuortio quod est duorum coniugum separatio per iudicium ecclesie facta secundum canones. sed secundum leges diuortium est repudium nullum in scriptis per alterum ex coniugibus alteri: septem testibus adhibitis seu rogatis in scriptura. dicendo res tuas tibi habero. quod non habet locum de iure canonico quous propter aliquod canonicum impedimentum alias fiat quous inter coniuges separatio. ut dictum est in qua non requirunt testes rogari. sed in alia legali que ab aula recessit ut dictum est requirunt rogari. Item in testamentis debent testes esse rogari. in alijs autem contractibus et vltis voluntatibus regulariter non requirunt rogari. sed quidam dicunt quod hodie debent rogari et intelligit quod debent esse rogari. id est certiorari quod ad hoc sunt adhibiti non transeunt vel fortuiti. Sed per que verba apparebit de rogatione. Rursum quod interrogabunt testes ad quod ibi erant. Et si dixerint eram ibi intender et a casu tunc constat eos non fuisse rogatos. Si autem dicant eram ibi conuocati ad hoc tunc constat de rogatione. quod idem est rogare quod adhibere ut predictum est. unde si testis dicit vidi a longe. iste testis non debet rogari sed fortuitus. quia non interfuit in eodem loco. et ideo non videtur adhiberi. Verum si testes fuerint rogati in aliquo contractu in quo non est necesse eos rogare sicut multi notarii faciunt sic dicendo. Acta fuerunt hec et c. presentibus testibus ad premissa vocatis sponte et rogatis nihil iudicat instrumento siue carte. que superflua regulariter non nocent.

De contractu exordium siue narratum.

Multi sunt contractus qui cau

sa et origine trahunt ex antiquis seu precedentibus factis. Ideo in eorum exordium conueniens est ipsa facta per narrare. ita tamen ut ex tali narratum veluti ex premissis conclusio sequatur et inferat ipse contractus. oportet enim quod narratum contractui et contractus respondeat narratum alias autem nisi unum ad aliud conueniat et referat ridiculum et incompetens foret tales narratum premittere. Unum opus preteritum et pulcherrime valde est in arte notarie debitas et congruas ac conuenientes narratum contractibus que eas desiderant scire debite applicare. Ex his namque decorantur contractus

et nclius cōcidiunt. medianē pficiunt. In quib⁹ autē cōtractib⁹ h̄mōi
 narratiue p̄mitti et apponi debēt. dico q̄ in illis q̄ depēdēt et occaſi
 orē ſumūt ex factis antiq̄s v̄ r̄ p̄dictū eſt. cuiuſmodi ſūt trāſactōes. de
 legationes ſiue dationes in ſolutū. donatōes ob cām. q̄rationes. donū
 conſtitutōes. v̄ditiones rerū pupilloꝝ z quarūdā aliarū p̄ſonarū. et
 mali ſimiles. Et ſiſt in q̄buſdā trātractib⁹ ſolet aliqua narratiua ter
 ris et facti ſimul vel iuris tñ p̄poni p̄nt tales contract⁹ ex illis depen
 dēt. Et incipiūt h̄mōi narratiue q̄nq; p̄ verbū cū. q̄nq; p̄ verbū ſciēsz
 attendēs zc. ſed q̄n inape debeāt p̄ verbū cum. z q̄n p̄ ſciēs z attendēs.
 Sup̄ hoc p̄t talis regula dari z aſſignari q̄ v̄biq; cōtract⁹ reſpicit
 vtilitatē z cōmodū a! r̄ri⁹ p̄riū cōtrahū tñ. v̄ ē donatō. tñ narratiua
 incipēs p̄ ſciēs z attendēs. ſz q̄n ex tali contractu v̄raq; p̄s ſentit z p̄ri
 cipat cōmodū. tñ cī⁹ narratiua d; incipi p̄ verbū cū. p̄nt eſt trāſactio
 in ſolutū datio. amphytoſis et ſimiles. ſimila autē narratiua ſtatim
 capi d; ſerice ipſius contract⁹. Et h̄ p̄ verbū h̄nc eſt. vel p̄ v̄bū igit. aut
 ſimilia. v̄i q̄n narratiua ſiue incepta p̄ v̄bū cū. tñ ſeq; d; h̄nc ē. vel h̄c
 ſiue vel taudē. L̄ n̄ autē ſiue narratiua incepta p̄ v̄bū ſciēs z attendēs
 tñ d; contract⁹ inchoari p̄ v̄bū igit vel idcirco vel ea. p̄p̄ vel p̄ ſimilia
 Uerū plures notari n̄oſtri t̄pis dictā regulā non obſeruat; v̄tūz
 p̄miſſe dictis dictionib⁹ ſiue v̄bis. ſz autē dicere narratiue p̄miſſo mō
 ſicē q̄nq; non ſiue de neceſſitate z eſſentia contractū quib⁹ opponūt
 qz ſiue ſiue valēt z ſūt efficaciſ contract⁹. ſiue m̄ de h̄n eſſe ſp̄oz contra
 ctū z multū conferūt ad intelligētā corū dē q̄n modo debito ſactē ſūt
 In teſtamentis autē z v̄tinis volūtatib⁹ z etiā in contractib⁹ intē v̄nos
 multū notari magnas z p̄lixas p̄mittūt p̄ſationes modicā ad ſactum
 p̄tinētis niſi ſolū ad augētū emolūmēta q̄ inde capiūt ip̄i notari. z h̄
 pot⁹ curioſitas eſt q̄ v̄tilitas. Et qz vt ait pl̄s in c̄b̄icis. facta p̄icu
 larita ſub narratione non cadūt. eo qz infinita ſiue boiū agibilia q̄ ſub
 certis ḡn̄alib⁹ regulis bono modo cōplecti nō p̄nt. iō difficile z p̄lixz
 valde foret ponere de q̄buſlib; narratiuis exēpla. ſz ſolers tabellio ſiue
 notari⁹ p̄nt cuiuſq; contract⁹ natura req̄ret z partes conueniunt po
 terit h̄mōi narratiuas ſiue p̄ſationes formare.

Quādo dies incipi z deſiunt v̄trūz hora et lōcus contract⁹ i inſtru
 mentis apponi debeant.

Doniam certum eſt in omni

q̄ contractu die cī⁹ celebrationis apponi debere. Et circa p̄n
 cipū z finē diei errare poſſet notarius ſiue tabellio antec
 pando vel poſtponēdo. Idcirco ſciendū eſt qz ſz aliqui incipiāt deſine
 diem a v̄ſpera in v̄ſperā. videlicet quo ad celebrationem diuinorum.
 Et alij de mane in v̄ſperāz ſic de luce in lucem ſcilicet quo ad iudicia

exercenda. Alij vero quo ad ieiuniū sexte ferie incipiūt diē post cenam
 diet iouis ⁊ desinunt in mane diei sabbati. quidā etiā astrologi diē inci-
 piunt et desinūt de ortu in ortum solis. ⁊ quidā de meridie in meridiē.
 Meruntū q̄ ad contractus recipiēdos incipit ⁊ d̄ desinit dies de media
 nocte in mediā noctem. Sed vt minus poterūt notarij contractus de
 nocte recipiant nisi periculū vel casus necessitatis occurreret. vt in te-
 stamentis. ⁊ vltimis voluntatibus morientū ⁊ similibus. hora cū no-
 cturna est magis suspecta q̄s diurna. hora autē celebrationis contractus
 non est necesse apponere nisi in certis casib⁹ puta in appellatione extra
 iudiciali q̄i ab illaro grauamine appellat vltima die decennij ad appel-
 lādum indult. tūc em q̄ illud decennij de hora ad horā ⁊ de monumē-
 to ad monumentū computat. Et posset esse dubiū an intra decennij
 sit appellatū vel post ip̄o decēno finito ⁊ completo necesse est horam in
 teriecte appellationis in instrumēto apponere. vt verbi gr̄a. si sentētia
 s qua appellat lata fuerit vel aliud grauamen illatū hora vespertorum
 et die vltima decēnij appellez oportet ante horā vespertū appellare. et
 ideo notarius horā appellationis in suo instrumēto debet designare
 Similiter in acceptatione beneficiorū ecclesiasticorū vigore gratie expe-
 ctatiue necesse est horam hūiōi acceptationis exprimere in instrumēto
 q̄ si sint duo expectātes q̄ p̄ior acceptat potius ius habere videt. ⁊ ita
 in similibus casib⁹ in quib⁹ t̄ps currit ⁊ mora nocet. Itē locus contra-
 ctus apponi debet in instrumētis. nec sufficit dicere actū i tali villa vel
 ciuitate. sed debet designari locus sp̄alis sc̄z in tali domo vel i tali vico
 seu platea. ⁊ q̄d p̄ est locū loci est vtile designare. dicēdo actū in tali ci-
 uitate seu villa. ⁊ in domo talis. ⁊ in aula seu porticu vel cenaculo dicere
 domus. vel in stabulo vel cellario aut borreo. Et hec p̄t ad multa pro-
 contract⁹ veritate ex q̄rēda sicut legit de iudicio danielis qui conuincit
 duos senes maleficos. q̄ discordarūt in loco loci.

Quod tabelliones sicut notarij publici in suis contractibus seu in-
 strumētis publicis pro personis absentibus stipulari possunt. ⁊ quid
 sit stipulatio et quid acceptatio.

Item vnusquisqz de iure sibi et

non alij stipulari possit tū in subsidiū ⁊ contra ius commu-
 nez et necessitate quadā inuentū est quāsdā p̄sonas p̄ alijs
 posse stipulari. Et dico in subsidiū vt quia persona pro qua stipulatur
 est absens. vel presens sed talis q̄ sibi stipulari non potest. veluti infis
 surdus mutus furiosus ⁊ similes. persone autē que pro alijs stipulari
 possunt sunt hec sc̄z iudex in rebus ⁊ casibus quibus non est pars que
 stipulari possit. Item officialis seu executor curie. Item sacerdos p̄-
 prius sine iussu epi i actib⁹ morientū ⁊ consciētie in q̄b⁹ eēt piculū iussū

epi expectare. Item tabellio siue notarius publicus in suis cōtractib⁹
 et publicis instrumētis z in actib⁹ iudicialib⁹. Quidā tñ dicunt q^d in
 contractib⁹ extra iudicialibus z cōuentionalib⁹ vltro citroq^{ue} obligato
 rīs. cuiusmodi sūt emptio z venditio. locatio z conductio z similes nō
 potest tabellio alteri stipulari. q^{ia} in talibus contractib⁹ est ab vtraq^{ue} p
 te obligatio. Sed dices q^o absenti non potest stipulari. Item q^{ia} cōtra
 ctus non potest fieri sub vnius voluntate. Sed si notarius stipularetur
 absenti oportebit q^o rati habitio partis absentis postea supueniat z ita
 si multo ratū hñe rescindit contractus. z sic contractus confirmaretur
 vnius voluntate vel infirmaret quod esse non potest. Dicendū est q^o no
 tarius potest stipulari absenti dūmodo eius conditionē meliōrē faciat
 deteriore autē nō potest facere. z acquirat absenti ex tali stipulatōe actō
 vnus. z ita tenet z fiat vsus z consuetudo. Et q^{ia} multi iuuenes z sim
 plices notarij forte ignorāt quid sit stipulatio. z vnde dicat ideo sciēdū
 est q^o stipulatio est verbor^{um} cōceptio quib⁹ is qui interrogat daturum fa
 turū se id q^o interrogatus est spondet. i. pmitte hoc modo. pmitte
 te mihi decē denarij in lalēdis martij rñder spōdeo sci pmitte. Et d^r
 stipulatio a stipulo vel a stipite. i. colūna que est fortis z firma. vñ ex sti
 pulatione orit ius optimū. q^{ia} est contractus multū solēnis. z obligatō
 stipulationis ceteras excellit. Et d^r q^o stipulatio est efficacia: contract⁹
 q^{ia} sit in iure. Sūt autē plures stipulationū spēs de quib⁹ nihil ad nota
 rios nisi de vna rñ que aq^uiana stipulatio appellat quā sepe nominat
 et scribit notarij in suis instrumētis ignorantes forte q^o sit vel q^o im
 portet. Idcirco scias q^o stipulatio aq^uiana est quedā stipulatio q^{ia} nouit
 omnē contractū precedentē. verbi grā. si vnus debitor teneat suo credi
 tori ex pluribus causis. Et dicat creditor debitorū suo sic. quicqd mihi
 debes ex quacūq^{ue} causa: pmitte. z respondeat debitor. pmitte. Et d^r
 aq^uiana ab aq^uilio qui eam adiuuenit. Potest etiā p alia sbar p aliū
 modū fieri contractū innouatio. vt qñ quis confitetur se debere alteri
 certum dēbitū ex causa finalis conporti facti de oibus qua accen⁹ inf
 se agere habuerit quacūq^{ue} de causa vsq^{ue} in hunc diem pñtes. z de hoc
 fiat scriptura q^{ia} rñc presunt interrogatōne processisse. z stipulationē
 veram interuenisse cū oia psumant solēniter acta. Acceptilatio quāq^{ue}
 stipulationē dissoluit. z est quedā conceptio verbor^{um} qua liberamur ab
 omni obligatione vbi contracta hoc modo q^o quid mihi debes ex tali z
 ex tali cā grāa habeo acceptaq^{ue} facta. Et d^r acceptilatio quasi verbalis
 liberatio. Et hec libet hic i serui ad informandū iuuenes z simplices
 notarios q^o si interrogent q^o sit stipulatio in gñe vel aq^uiana in specie.
 vel acceptilatio forte nesciret debite respōdere.

De psonarū et rerū vocabulis siue noibus z cognominib⁹ z qualie
 circa illa scribēda notarij se habere debeant.

Via personarum et rerū no

mina et cognomina sine vocabula varia et diuersa sūt ita q̄ aliqua ex eis de laicali lingua siue vulgari in latinā bono modo transferri et adaptari nō p̄nt. Et circa hoc notarios siue ta belliones aliqui errare seu defficere cōrigit nō attribuēdo talib⁹ vocabulis congruētē latinitatē. ex quibus rei geste dubicitas seu obscuritas inēdum resultat. ideo sup hoc certas regulas p̄ inueniē et simpliciter notarioꝝ aliquant informatione hic scribere intēdo. Sciendū igit est q̄ nomina pp̄ia viroꝝ aut mulierū aut sūt noia alicuius sancti vel sc̄c̄. vt petr⁹ iohānes guillem⁹. karberina margarita. et similia. Et talia facilliter p̄nt de lingua laycāli transferri in latinū. aut sūt alia extranea nō frequētara. veluti poldo alitaro manant ribos pros ysent. et sic de similibus p̄nt in diuersis regionibus fin linguarū sūt ydiomatū varietates reperiri. Et talia noia pp̄ie tutius est in eadē lingua laycāli siue vulgari in cartis seu publicis instrumētis scribere q̄ in latinā linguam in modo indebito transferre. Et in h̄ notarius errare nō poterit. De cognouibus aut eadem regula seruet. na; si sine noia pp̄ia alicui⁹ sancti vel sc̄c̄. aut alterius rati cuius latinitas oib⁹ nota sit. vt petr⁹ bernardi. guillemis iohānis. iohānes fabri. antonius de podio. martin⁹ de ponte. et sic de alijs. nulla dubietas esse potest. Si autē sint alia vocabula q̄ ad latinitatē recte et congrue adaptari nequeat. sicut antaudis de bers iohānes marco. raymūdu de clap. et similia. tūc meli⁹ est illa in eadem lingua laycāli qua p̄ferri consueuerūt scribere q̄ in eadē latinatē fingere. vnde recordo: de cognomine cuiusdā nominati iohannes delgas q̄ in quibusdā suis contractibus scrip⁹ fuit a notarijs q̄ dictos contractus receperūt iohannes de vado. Ab alijs autē notarijs in alijs contractibus fuit scriptus iohānes de gado quis autē h̄mōi notarioꝝ melius et rectius scripserit. Responde tu qui gr̄ amantalia dogmata nouisti. veritatū sup dicto cognomine de vado et de gado sunt diutius altercatum in curia parui sigilli regij mōtispl̄i. quā quidam dicebant q̄ non erat idem homo attenta cognomina diuersitate seu d̄tia. Alij vero asseriebant esse vtrobiz eundē boiem seu eandē p̄sonam cum de vado et de gado idem significet. s. viā p̄ quā flumina siue riparia trāsua dantur acuiū si illi notarij scripsissent dictum cognomen in romācio sine lingua laycāli dicendo iohānes delgas nulla fuisset suborta dubitatio. de cōtib⁹ noibus aut aliarū rerū vt quorūmdā territorioꝝ que in venditionibus et alienationibus rerū et in certis alijs contractibus solent apponi. doctrinā similē trādere conuenit. vt videt̄ si talia sine q̄ in latinam linguā plane et congrue transferri et scribi nō possunt. scribātur in laycāli lingua. ut apud vulgus cōmuniter nuncupantur. sicuti

sunt hec vocabula siue nomina s rigo caramau sulbaca brezis. z sic de similibus. quia si vnus notarius tali vocabula vellet in latinū trāsferre et alius notari⁹ in romancio siue laycali lingua eadē noia scriberet et hoc posset dubitetas z altercario suscitare. Et in siima cōsulo q̄ oia nomina siue vocabula territoriorum z nomina ac cognomina psonaz. q̄ de plano z absq̄ aliqua dubitacōne in latinā linguā trāsferri nō p̄nt ponant z scribant in eadē lingua laycali in qua a vulgo p̄ferri consueuerūt. z sic notari⁹ nullo modo errare seu deficere poterit.

Utrū aliq̄s ferie siue dies p̄sint vacationē a contractib⁹ z publicis instrumentis recipiēdis seu conficiēdis.

Bedā sunt in anno tempora

q̄ vacationē inducūt ab his que agi consueuerūt in foro cōtētofo que dicunt ferie quasi foene q̄ foris cōtētofo illis diebus siue temporibus conuiescit h̄ modo vario. Nam quedā sunt ferie que omnino inducūt vacationē a iudicioz strepitu vt ferie iudicē ob reuerentiā dei z ob honore p̄ncipis vel ciuitatis. Alię vero ferie sūt que non p̄stant vacationē omnino. Sed habēs t̄m que eis gaudere uolunt sicuti sunt ferie ob necessitatē hoim iudicere puta gr̄a messum vel vindemiariū. Unde q̄uis quo ad iudicia z causas exerceudas. Ita si curi dicitū est obseruet tamen quo ad contractus conficiēdos z p̄ notarios recipiēdos h̄ndi ferie nullū impedimentū seu vacationē p̄stant q̄m notari⁹ q̄ siue tabelliones rogari seu requisiti quouisq̄ cōtract⁹ illis diebus siue r̄pibus recipere conficere possunt. dñi t̄m ex cōtētofoa iurisdictione nō p̄cedant quod intellige quo ad ferias ob reuerentiā dei z sanctorum iudicē vel ob p̄ncipis vel ciuitatis honore nec poterunt p̄pter hoc tales contractus reprobari. Veruntamen in dñicis diebus et festis solēnibus abstinere debēt notarij a receptiōe quouisq̄ contractuum siue instrumentoz. nisi talia essent quib⁹ mora nocimentū afferre posset. vel iuri testamēta z alie vltime volūtates egrotantium et dotalia siue matrimonialia instrumenta quia matrimonis faciliter impediti solent z sic in eis periculū est in mora. Et quia fauorabilia sunt p̄pter publicā utilitatē ad quam ordinant. talibus legibus siue ferijs non subijciunt. h̄ quo ad solēnifacōne aliqua habeant tempora in ano p̄hibita. z idem dicendum est de alijs contractibus quorum receptiōe lenitatem desiderat.

Cui seu quib⁹ p̄nt z debēt notarij edere seu tradere publica instrumenta ex suis rogationib⁹ siue notis z quedā alia capitula.

Abitare forte possēt et in dubi

o um reuocare iuuenes notarij. cui seu quibus tenent z debēt edere seu tradere publica instrumenta in formā publicam re

dacta vel copiā eorūdem siue sint vltimariū voluntariū siue aliorū cōtra
 etiam illis dūtaxat quorū interest z in quorū comodū z fauorē sūt con
 fecra non alijs siue iudicis seu p̄sidis auctoritate. nā ex pp̄na auctorita
 te non potest cū nō fuerit rogatus ab eis nec ad eorū vtilitatē. Itē nū
 qd tabellio p̄t compelli recipe instrumentū. dico q̄ sic dū tū sibi iniū
 gat a partib⁹. qz ab initio fuit voluntariū recipe officii z iō ex postfacto
 compellit. Itē nūq̄d cogit exire de suo opatione p̄ recipiēdo instru
 mēta. dico q̄ aut partes sine dedecore z incomodo p̄nt venire absqz de
 decore z incomodo. z tūc compellit tabellio ire ad locū illū vbi partes
 cr̄stunt tutū tū z honestū. Sed nūquid tenet tabellio siue notari⁹ sur
 gere de lecto p̄ recipiēdo siue conficiēdo instrumenta. dico q̄ sic si est cā
 valde necessaria. puto si q̄s sit infirmus z timeat de morte ipsius et ve
 lit testari. z est ratio qz notarius p̄pter suā requiē nō hz alienas volun
 tates corrūpere. alias secus. qz requies nō debet sibi denegari. Itē
 queri potest an filius possit esse notarius in causa patris sui z scribere
 instrumentū in contractu p̄ris. dico q̄ aut filius est emancipatus. z tunc
 potest. aut in p̄ris sui p̄tate z nō potest. vel aliter aut q̄ntū ad comodū
 patris. z nō potest. aut q̄ntū ad sui incomodū. z tūc p̄t. vel aliter aut q̄
 ris de voluntate patris. tūc sic. alias nō. Sed qd de filio in cā matris.
 dico q̄ p̄t. qz nō est in sua p̄tate. Et idē d̄ de patre in cā filij emancipati
 q̄ possit esse notari⁹ z scribere instrumenta. Se cus in filio quē hz in sua
 p̄tate. qz nō p̄t. Itē qd de marito notario vtrū in cā vxoris possit esse
 notari⁹ z scribere instrumentū. dico q̄ sic. Et si req̄rat aliq̄d testamētū
 in quo testator velit aliquā rem legare vxori notari⁹ ip̄e p̄t h̄ scribere
 in testamēto nec poterit impugnari legatū. Itē qd si aliq̄s credito r
 habeat obligata oia bona debitoris sui z velit q̄ notari⁹ det sibi instru
 menti nois debitoris q̄s nomē siue debiti hz etiā obligatū forte. qz nō
 sunt alia bona debitoris. dico q̄ sibi d̄ dari copia instrumenti dicti nois
 siue debiti. Itē notari⁹ cōcellauit aliquod instrumentū siue notari⁹
 postea scripsit q̄ p̄ errore cōcellauit an istud instrumentū sic cōcellauit
 siue nota p̄bet. dicit quidā q̄ sic. Itē querit an notari⁹ possit errore
 suū corrigere nō vocans p̄nb⁹ distingue sic. aut notari⁹ vult corrigere
 qz ē falsa gr̄matica. z tūc p̄t. qz p̄ h̄ parat p̄iudiciū p̄ri. aut vltra qd
 tūc declarare. z tūc si nil noui faciat p̄t. aut vult aliq̄d detrahere vel
 addere. tūc nō potest partib⁹ nō vocans. Et est rō qz nouū aliq̄d face
 re videt. Itē aliq̄s notari⁹ fuit rogat⁹ p̄ aliquē facere instrumentū
 ad sui vtilitatē dicitur notari⁹ successit illi p̄ quo fecit instrumentū.
 vtrū possit eo vti z illud instrumentū conficere. dico q̄ sic. qz tpe q̄ fuit
 rogatus emolumentū ad ipsū nō p̄inebat. Itē queri p̄t vtrū notari⁹
 siue tabellio debeat habere salariū p̄ sua scriptura. dicendū est q̄ sic.
 Itē quis tenetur solucere notario pro instrumento. dico q̄ si est con

siuctudo sup hoc illi standū est. alias soluet ille cui⁹ interest principalit^r
 instrumētū confici. si autē interest vtriusq; partis equalit^r vtraq; soluet
 Item an soluat duplex salariū notario. vni p abycuiatura z aliud pro
 grossatura. dico q sic. Item quā actionē bz notari⁹ siue tabellio p petē
 do salario. dico q si scripsit acta in iudicio tūc habz officiu iudicis. Si
 autē scripsit alia instrumēta bz actionē ex locato si cōstituit scribere pro
 pecunia z locare quo ad h opas suas. vel si nō cōsuevit locare bz actio
 nem scriptis xbis. item poterit retinere scripturā quousq; fuerit sibi
 satisfactū de salario. itē in pthocollo notarij reperitūtur renūciationes
 in quibusdā noris in sequētib⁹ nō. an intelligāt repetire in alijs cōtrac
 tibus similib⁹ sub dictione ec. vtrenū. zc. dico q sic in gñalibus renūcia
 tionib⁹ secus in hijs q. variātur ad voluntatē p in. qdēm nō pōt sub cer
 ta regula cōprehēdi de eo nō pōt esse gñalis sciētia. itēz qd si tabellio po
 suit in pthocollo suo dictionē zc. poterit ne ipse aut q esset ei⁹ successor
 declarare z explicare grossando instrumentū z in mundū redigēdo pre
 dictum zc. Dico obmissis hincunde argumentis z opinionibus sic di
 stinguendū fore. an tale verbū zc. est positū circa substantiā act⁹ vt pu
 ta circa precii. dicendo sic. vendo tibi talē rem pēio zc. vel vendo talem
 rem suā zc. tū dictū zc. nō potest declarari siue explicari aut exēdi. cū
 em talia sint de substantia cōtractus z talis cōtract⁹ sit incertus eo. qz
 deficit sub stantialia ideo est null⁹. z sic frustra fieret declaratio dicit zc.
 Si tale xbu zc. appositū erat circa renūciatiōes iurū z similia. z tūc
 valer instrumentū qz nō viciat actus lz extrinsecus sit imperfectus. Et
 tūc qualit^r sit interpretatio siue declaratio hmoi zc. dic aut ille q recipit
 vult grossare. z tūc aut vult interpretari cōtra naturā cōtractus z non
 pōt. talia em q cōtra naturā cōtract⁹ sūt nō psumunt venire nisi pbēt
 interuenisse. qz f mone sūt inqrdi fm naturā cōtractus. Aut vult iter
 prerari fm naturā cōtractus. z tūc poterit. aut alius vult grossare in
 strumētū vt qz qui recipit uotā mortu⁹ est z sui libi legati sūt tali vel
 alias in suis manib⁹ venerit z tūc si possit apparere de alijs instrumen
 tis in mūdū redactis siue extēsis facta cōparatiōe sui poterit grossare
 sequēdo stilū notarij mortui. Si autē ei⁹ modus vel stilus seu forma nō
 appareat. tūc fm modū suū est faciendū. Sed certe mel⁹ finā de vsu scz
 qd alter notari⁹ pdictū xbu zc. ponat in instrumento. pur tacet in ptho
 collo. z iudex in instrumēto grossato pub⁹ pntib⁹ faciet interpretationes
 suā fm modū pdictū. tene mēre supradicta.

De orthographia.

Wia testate philosopho circa

q cūq; cōtingit peccare bz agere. Et iuuenes nōdū ceter
 curati tabelliones siue notarij circa rectaz debita dictionū

scripturā faciliter peccare seu d:ficere possent. tō ex materia artis no-
 tarie quali quadā digressionē siue interpositionē facta doctrinā bre-
 uem z vtilē de orthographia hic tradere disposui ad inueniē z simplici-
 um notariōz directiōē pleniorē. Est em̄ plurimū notariū necessaria
 hec pars grāmaticē cū p defectū recte scribendi dictionū sensus seu si-
 gnificatū sepius iurēt vt p3 in his dictionib⁹ sensus z census. sepe et
 cepe. sedere z cedere. secus z cecus. nocere z noscere. dicere z discere.
 quarta et carta. incipiēs z insipiēs. z sic de similibus multis. q̄ lz eūdē
 sonū siue vocem in pferēdo habeāt diuersa tū hnt significata. Et p eo
 etiā est necessaria q̄ debita z recta dictionū scriptura. scribētis intelli-
 gentiā ostendit mala vero z nō recta arguit ignorantia. vnde lz de oib⁹
 dictionibus qualiter et quib⁹ lris z quare illa sic z alia sic scribi debe-
 ant regule certe dari nō pnt. Sed ad antiquas z autēnticas scripturas
 recurrere z nos cōformare debem⁹ in quib⁹ recte et debite dictiones
 scripte cōiter inueniunt. de aliq̄bus tū dictionib⁹ circa quarū scriptu-
 ram frequētius peccare cōtingit aliq̄ue pnt regule assignari. Est autē
 orthographia vna ex quatuor partibus grāmaticē. z est nomē compo-
 situm ex duob⁹ grecis. s̄z em̄ ab orthos quod est rectū z graphos qd̄ ē
 scriptura. q̄ est scia docēs recte scribere. hoc est cuiq̄s dictioni debitas
 lras tribuere. P̄mo igit̄ attendēda ē origo z derivatio dictionū. quia
 dictiones derivatiue vt plurimū z p maiori parte seruant et retinent
 lfarum earum dictionū a quibus descendunt. vt p3 in nominib⁹ ver-
 balibus descendēt. ab vltimis supinis verbor. omne em̄ verbum hūc
 supina. aut terminat suū vltimū supinū in tu aut in su. cum s. aut i. ru.
 cum x. si tu. tunc nomina ab vltimo supino descendētia retinent semp̄ t.
 in suo cōdeclinatio q̄uis interdū lra t. resonēt sicut e. vt verbi gr̄a ab
 hoc vbo amo amas z a similibus terminātib⁹ sua vltima supina i tu
 descendunt nomina terminata in tor z in tio. vt amato: amatio. lecto:z
 lectio. disputato: disputatio. z ita de similibus. Si autē vltimū supinū
 terminēt in su. tūc nomina a tali verbo z eius vltimo supino descēden-
 tia retinēt semp̄ s. in suo cōdeclinatio vt de iubeo qd̄ h; in supinis iussum
 iussu descendūt: hec nomia iussor: et iussio. Et a verbo p̄mitto qd̄ facit
 in supis p̄missū. p̄missu descendūt p̄missor: et p̄missio. Et a vbo p̄cutio p̄
 cutis quod habet in supinis p̄cussum p̄cussu descendūt p̄cussor: et p̄
 cussio. vnde vides q̄ verbū p̄cutio in su. i prima p̄sona modi indicatiui i
 et nomen p̄cussio p̄cussionis ab eo descendēs partes sillabas z partes so-
 nū siue vocem habēt. Ita q̄ non differunt nisi in sola orthographia.
 Nam p̄cutio verbū scribit̄ cum t. z quis sequit̄ i. et alia vocalis sc̄z o. li
 t. resonat sicut e. Nomen vero p̄cussio scribitur cum duplici s. Et in h
 demonstratur veritas orthographicē. Si vero vltimū supinū terminē
 tur in ru cum x. tunc nomina a tali verbo descendētia semper retinēt

y. in toto eorum condeclinio vt de amplexor: quod facit in supinis am-
 plexum amplexu descendit nomina verbalia amplexor: et amplexio. de
 complector: complecteris quod habet in supinis complexu et complexio. de
 descendit nomina verbalia complector: et complexio. et sic de alijs. Et
 ita potes discernere in omnibus verbis et nominibus descendenti. ab
 eis. Item de ipsis verbis potest dari talis regula q̄ eandē litteraturā
 quam habent in sui prima p̄sona modi indicati retinet et seruat p̄
 maior parte in tota sua coniugatione excepto p̄terito p̄fecto indica-
 tiui modi et alijs temporibus formatis ab eo in quibus dicta litera
 interdum mutat̄. Exemplum ut p̄curio p̄curio p̄curio. p̄curimus p̄-
 curimus p̄curimus. p̄curiebam p̄curiebas p̄curiebat. p̄curiebamus p̄curi-
 ebatis p̄curiebant. p̄curiam in futuro indicatiui modi et. Vides em̄
 qualiter vbiq; retinet. et. In p̄terito vero facit p̄curissis p̄curissis p̄curissis.
 cum duplici s. exemplū et: a vt disco discis discimus discitis dicunt.
 disciebam disciebas disciebat disciebamus disciebatis disciebāt. vbi semp̄
 scribit̄ cum sc. Et idem de suo composito addisco addiscis. Et exē-
 plū de posco poscis poscat poscimus poscitis poscūt. poscebat̄ bas. bat.
 poscebamur batur bant. vbi semp̄ scribit̄ cum sc. Unde in hymno. Te-
 lucis ante terminū rerū creator poscimus. i. requirimus siue rogamus.
 Aliud em̄ possumus habemus de possum potes. quod scribit̄ cū dupli-
 ci s. Et non differit nisi in sola orthographia. vt vides. vnde poscimus.
 cum sc. est p̄ns temporis indicatiui modi. Et possumus scriptum cū
 duplici s. est futuri optatiui modi vel p̄ns cōiunctiui. Item de nomi-
 nibus et participijs assignari potest regula talis q̄ eandem litteraturā
 quam habent in genituo singulari. retinet et seruat in toto eorum con-
 declinio mutatis vocalibus et casuū terminationibus exemplū vt laus
 rennus quod scribit̄ cū r. vbiq; em̄ retinet r. Exemplū etiam vt merc
 mercis meci mercē merce. et in plurali merces mercū merab̄. sp̄ enī
 scribit̄ cum c. Idem et de dux ducis duci ducem duce ducū ducibus.
 idem de rex regis regi. et sic de similibus. Exemplū de p̄cipijs legens
 legens legenti et. In omnibus em̄ casibus tam singularis q̄ plura-
 lis numeri excepto vocauo singulari qui est similis noianuo scribit̄
 cum t. Item de noibus verbalibus terminatis in bilis et in bile scēdū
 est q̄ illa retinet vt plurimū litteraturā verborū a quibus descendit.
 Exemplū vt ab hoc verbo concupisco descendit nomen cōcupiscibilis q̄s.
 debet scribi cū sc. sicut suū verbum a quo descendit. Item ab hoc verbo
 disco discis descendit discibilis quod enā scribit̄ cū sc. Item de doces.
 docibilis scriptū cū simplici c. Item de transco transibilis scriptū cū
 simplici s. A verbo aut̄ patior pateris descendit nomen passibilis. vnde
 in predicamēto qualitatris in logica reperitur scriptū passibilis quali-
 tas. Et tamē a verbis compositis de patior vt comparior descendit ne-

men compatibilis et eius compositi incompatibilis. Sed hec cur tam varie credo quod in his magis attendendus est usus quam ars. Item sciendum est quod ars orthographice principaliter attendit circa litteras consonas et non circa vocales. Nam loco unius vocalis non potest altera vocalis poni eo quod quilibet habet suam vocem et sui sonum determinatum et proprium et sic una non potest in aliam mutari. et si forte mutetur. ut facio reficio. frango infringo ubi a mutatur in i in compositione. tamen circa hoc scripto mutare non potest. Consonantium autem aliquae eundem habent sonum ut e et c. quoniam preponuntur vocalibus e et i. ut sedeo et cedo firmus et cumis. Item b et p. quoniam preponuntur littere consonanti et postponuntur littere eundem sonum habent ut subpono et suppono. Et ideo circa huiusmodi consonantes litteras multipliciter peccare contingit. Et potissime in compositionibus dictionum in quibus littere consonantes sepe sibi cedunt. una in aliam mutatur. Sicut tradit actor: eber bardus in capitulo suo. Ecce quod usus habet et a quo sequentia in parte sunt extracta sumendo doctrinam ab exemplis ibi positus. ut verbi gratia. offero componitur de ob et sero. et h b. de ob mutat in f. in compositione. et dicimus offero cum duplici f. et in preterito perfecto facit obtrali scriptum cum b et non cum p. Et idem in omnibus temporibus a dicto preterito formatis in quibus scribitur cum b. Item succurro componitur de sub et curro. et h b de sub mutat in c. in compositione et dicimus succurro cum duplici c. Item suggero componitur de sub et gero et h b de sub mutat in g. in compositione et dicimus suggero cum duplici g. Item suppeto componitur de sub et peto et h b de sub mutat in p. in compositione. et dicimus suppeto cum duplici p. Item summitro componitur de sub et mitto et h b de sub mutat in m. in compositione et dicimus summitto cum duplici m. usus tamen habet quod non mutat b in m. sed dicimus submitto. Item surripio componitur de rapio et h b. de sub mutat in r. in compositione et dicimus surripio cum duplici r. Item attingo componitur de ad et tango et h d. ad mutat in r in compositione et dicimus attingo cum duplici r. Et similiter attingo componitur de ad et tenco et h d. de ad mutat in t. in compositione. et dicimus attingo cum duplici t. Item alludo dico. componitur de ad et ludo ludis et h d. ad mutat in l. in compositione et dicimus alludo cum duplici l. Item assumo componitur de ad et sumo et h d. de ad mutat in s. in compositione et dicimus assumo cum duplici s. Item accedo accidit componitur de ad et cado cadis et mutat in d. de ad in c. et dicimus accedo cum duplici c. Item aggrego aggregas componitur de ad et grego as. quod non est in usu sed sua composita aggrego cōgrego disgrego et mutat in d. de ad in g. in compositione. et dicimus aggrego cum duplici g. Item b mutat in p. in his verbis scribo et scribo et suis compositionibus. nam scribo facit scriptum in preterito cum p. et non cum b. et in omnibus temporibus a preterito formatis ut scriperam scripsissem scriperim scriperem scripsisse scriptum

scriptu. et idem de nuho quia facit nupsi in preterito z in oibis tpbus
 ab eo formatis cū p et nō cum b. vnde hoc nome nupne debet scribi cuz
 p et non cum b. sicut multi faciunt et male. Item quoniam scimus di
 ctio incipēs per l̄am m. componit cuz hac p̄positione in li n. de in mu
 tatur in m. in compositōe vt immobilis immensus immutro immittis
 nota est. i. non mutis. Item quoniam scimus dictio incipēs per litteras b.
 vel p. componit cū dicta p̄positōe in. vel cū hac p̄positione inseparabili
 con. h. u. mutat in compositōe in m. vt imbutus imbibo combibo com
 ppono et sic de similibus. Item gualiter in omni dictione ante b. z ante
 p. semp debz poni in. et nō n. vt ambio ambitiosus ambages amberbis
 ampletis amplexus amputo impleo z sic de alijs. Et his additur hec
 dictio amfractus. qz cū m. scribi debet. Item nota p̄ ante e et ante d.
 et ante q et ante r. semp debet poni n. et nō m. vt n̄scubi qd componit
 de nūqz z vbi. nondū nūqz qñ. idēitas t̄m. idē. Item nota qz qñ dictō
 incipēs p̄ l̄am r. componit cū hac p̄positione in vel cū con. tūc li n. de
 in et de con. mutat in r in compositōe. vt irrationabilis qd componit
 de in et rationabilis et mutat li n. in r. in compositōe et dicim⁹ irratio
 nabilis cum duplici r. Item exemplū vt irreuerēs irregularis irradi
 cus et irritus. Irrita tūm quod componit de in et raris ta tū. et mu
 tatur de in li n. in r in compositōe. idem de irrito tas verbo. Exemplū
 tōe hac p̄positione con. vt corrumpo qd componit de con et rūpo pis. et
 li n. de con. mutat in r in compositōe z dicimus corūpo cū duplici r.
 et idē in eius participijs vt corrupēs corrupit⁹ corrupit⁹ corrupēdnis
 tam ab actiōe q̄ a passiōe. item exemplū vt correspōdeo des. qd cōpo
 nit de con et respōdeo. et mutat li n. in r. in compositōe z dicim⁹ corre
 spōdeo cū duplici r. et ita de similib⁹ multis. itē hoc verbū censo in pri
 ma sillaba scribit cū e. et in secūda cū s. vt vides et ita in tota sua coniu
 gatione. et similiter hoc nome censura a dicto verbo descendēs. item h̄
 verbū scando dis. habet plur̄a composita sc̄ ascēdo descēdo conscēdo
 transcēdo que oia scribi debēt cū se in oibis tpbus et modis sicut di
 ctum verbū scando a quo descendunt. et faciūt sua supina vltima in sit.
 Et idco noia verbalia ab eis descendētia semp retinēt s. in toto suo con
 declinō. vt descensio descensio ascensio e: sic de alijs. item a verbo con
 dico condicis. quod idem est qd repero repenis descendit hoc nomen ver
 bale conditio conditiōnis ab eius vltimo supinoz scribit eum r. licet so
 net sicut e. Secus autē est de hoc nomine conditiōnis. quia cū e scribit.
 et significat quandam p̄sone vel alterius rei qualitatem. Item hoc ver
 bum possideo des. scribitur cum duplici s. z facit in supinis possessam
 possessu cum duplici s. vtrobiz a quo descendūt nomina verbalia pos
 sessio et possessor semp duplici s. et nūqz cum e. prout multi faciunt
 et male. Item hec dictiones. prefatus. prefectus. prefefero. preficio et si

milles scribi debet cum simplici s. qz in earum compositione nulla littera mutatur
 in aliam. et sic geminari non debet. Et hoc habet per regulam quod nisi in eodem
 positione dictionum littere sibi cedant sine in alias mutantur prout superius ha-
 buisti in pluribus exemplis huiusmodi littere non debent geminari. item nota
 quod ab hoc verbo qualifico casus descendit nomen & habet ab ultimo supino
 qualificatio. Et scribitur iam tam verbum quam nomen ab eo descendens in
 prima syllaba cum quod sicut vides et non cum c. Et tamen participium qualificat
 tum. Et est qualificare quale aliquem facere hoc est qualitarum aliquem
 conferre sine attribuere. Aliud autem est verbum califico casus. scriptum cum e.
 et significat califico idem quod calidum aliquid facio. Et scio quod circa haec duo
 habet et nomina ac principia ab eis descendens. multi errant verum ipsorum ortho-
 graphiam variando. Unde vides quod dicta & habet eundem sonum et eandem vocem
 habet. et tamen eorum significata sunt diversa. et in sola scriptura sine or-
 thographia differunt. item hoc nomen sollemnis solenne a diversis diversimode
 scribi solet. quidam enim ipsum scribit sicut hic scriptum est scilicet cum duplici l. et
 cum m. et p. Alii vero scribit ipsum cum simplici l. et cum duplici u. ut soleumus
 Et idem de hoc adverbio sollemniter. et de hoc & habet sollemnissimus. Prima
 opinio videtur approbatur per antiquas et authenticas scripturas ubi ita scri-
 ptum ubique invenitur. Secunda vero opinio comprobatur per auctoritatem catholicam
 qui tenet quod illo modo debet scribi. Ego autem adhaereo primae opinioni ar-
 genta auctoritate diuinarum et athenarum ac antiquarum scripturarum
 in quibus sic scriptum conuenit ut est dictum reperitur. Unde quare sic vel sic
 scribi debeat nullam credo artis rationem assignari posse. Et ideo contra usus
 approbatus circa hoc seruandus est. quod non erit illius qui tenet quod tenet
 usus. Et intellige usus scilicet approbatus non abusus qui multoties pro
 vero usu allegatur. Item de hoc & habet succedo quo sepe videntur dicitur adno-
 cati et practican. in iudiciis et curiis et similiter in rescriptis sciendum est
 quod quidam loco illius verbi ponunt succedo et succedere scriptum est s. non
 aduertentes ad significata diversorum dictionum & habet. aliud enim significat
 cedo cedis et aliud sedeo sedes. Unde cum dicitur a tali executione succedatis
 vel succedere debetis vel succedi mandatis seu volumus sensus et
 intellectus huius est quod ab executione desistatur sine ad eam non procedat.
 quod nullum bene conuenit verbo cedo cedis et suo composito succedo
 succedere. verbo autem sedeo et eius composito succedo succedes
 male congruit. Et sic inferri et dici potest quod praedictum verbum dum dicitur
 cumis succedere vel succedi et similia scribi debet cum e et non cum s.
 non obstante abusu in contrarium seruato bonum autem exemplorum vix esse
 finis qui semper vellent texere. nam de quibus multis alijs dictionibus par-
 ticularis doctrina dari posset. quod nimis esset prolixum et laborio-
 sum. Et ideo hic telam perscindo quantum ad orthographiae doctri-
 nam per ea namque quae supra dicta sunt poterit doctrinae filius sufficiere

ter informari circa veram et rectam dictionum scripturarum si perfecte intellexerit. et ut decet extendere et applicare ad similia nouerit. put regule et exempla predicta ostendunt. Item circa dictiones numerales quibus utuntur notarii in suis instrumentis et rescriptis et alijs publicis scripturis p. iuuenibus instruedis. Sciendum est quod numerus est triplex. quod alius est digitus alius articulus et alius dicitur compositus. Digitus numerus est omnis numerus citra denarium. ut unus duo tres quatuor quinque sex septem octo nouem. Numerus articulus est ut denarius et omnis numerus constans ex denarijs et vicenarijs sine vigenarijs et tricenarijs. et sic de alijs. ut decem viginti triginta quadraginta quinquaginta sexaginta. lxx. lxxx. xc. centi et vltra. Numerus autem compositus est qui constat ex digito et articulo. ut videnarius qui constat ex vnitae digito et denario articulo. Similiter duodenarius. viciesimus primus viciesimus secundus triciesimus primus quadragesimus tertius. et sic de alijs. Si igitur est dare numeros compositos consequens est ut dictiones illos significantes sine compositis similiter. Et sicut compositus numerus est unus in se. ita et dicitio illum significans erit vna et non plures. put sicut ceterae dictiones compositae. veluti misericorditer. paterfamilias respublica et sic de similibus. Aduertant igitur notarii sive tabelliones ne huiusmodi dictiones numeros compositos significantes in suis scripturis diuidant. sed illas vniue et connectim scribant hoc modo die decimatercia. decimaquarta viciesimoprimum. triciesimaquarta. Anno quinquagesimoprimum. Sexagesimo secundo sexagesimo octavo. et sic de alijs suo modo. multi enim sive notarii qui premissa non obseruat et male. Eadem etiam regula seruanda est in dictionibus sine nominibus et cognominibus personarum locorum et aliarum rerum quando sunt compositae. quoniam vniue et connectim scribi debet ut petrus de altavilla. Guillelmus de frigidofonte. Antonius de malarippa. Iohannes de sanctomartino. lucas de monteareno villa montispessulani. villa aquarum mortuarum. territorium de rmosalru. territorium de petrasclia. et sic de alijs

De renunciationibus iurium quae in diuersis contractibus et publicis instrumentis per notarios apponi solent.

Ultimo preambulorum loco

antequam tractare incipiam de singulis contractibus in specie oportet videlicet informare notarios sive tabelliones iuribus de quibuslibet iurium renunciationibus quas notarii contra inserunt et apponunt in suis contractibus seu publicis instrumentis. Et hoc septies imprimenter nulla dicitur habita inter contractum et contractum. vnde diuersae sunt contractuum species et dicitur. Et similiter diuersae sunt personarum contrahentium conditiones et qualitates. Ideo scire debet notarius sive tabelliones renun-

et rationes singulas quibuslibet contractibus iuxta sui naturam contrahentium
 personarum qualitates et conditiones congruentes siue principes Et hii nostri
 temporis notarii quibus plures renunciaciones in suis contractibus apponere consue-
 verunt quibus nullum vel saltem modicum habet effectum. veluti actio in factum recipi-
 tio doli mali metus erroris conditio indebiti siue causa ex iniusta obturpata
 causam eadem data et non secuta. conditio petitio et obligatio libelli. et similes.
 Ideo illis obmissis de quibusdam alijs quibus maioris sunt iudicij et difficultatis
 intelligitur hic tamen tractare intendimus ostendendo earum effectum et quibus con-
 tractibus competant et an eis renunciari possit. Et sunt hee videlicet senatus
 consultum macedonianum. senatusconsultum vellepantum. athenica siqua mu-
 lier. athenica. siue a me. ius portheocarum. lex iulia non numerata pecunia
 dies non numerata. in integrum restitutio et minoris etatis beneficium. epi-
 stola domitiani noua constitutio. de duobus reis debendi noua constitu-
 tio de fideiussores. cessio bonorum recursus ad arbitrium boni viri. serie
 messium et vindictiarum. redibitoria et quarto minoris. de quibus singulis por-
 timus est videndum.

De senatusconsulto macedoniano.

Et autem senatusconsultum ma-

cedonianum quoddam ius in odium creditorum principaliter secunda-
 rio in fauorem parentum et filiorum familias constitutum Et dicitur mace-
 donianum a quodam macedonio pessimo fenecatore qui suas pecunias filiis
 familias sub usuris mutuarat et dicebat eis o mi filioli si pater non ha-
 beretis dum vobis mutuo decem mutuarum centum Et ex hoc inducitur in
 res filios ad necessitatem proprios patres Et cum immenalis etas parua sit ad
 lasciuia iudes et yenera que commode sine pecunia crederent nequeunt mul-
 ti filij familias ut liberi paternam substantiam in talibus expenderent vice
 parentum infidias autem et eos interdum occidebant. Ideo constitutum fuit pre-
 dictum per quod prohibetur mutuum dari siue fieri filijs familias sine iussu seu con-
 sensu suorum patrum. Ita que sic mutuarum non reperit mutuum. nisi in certis ca-
 sibus in iure expressis in quibus cessat hoc senatusconsultum rursus ad extirpan-
 dum pestem que ex hoc sequebatur et malum exemplum fuit huiusmodi senatuscon-
 sultum moribus introductum. apparet igitur ex premissis in quibus contractibus
 renunciatio dicitur iuris locum habeat quia in solo contractu mutui facti filio
 familias in quo filius familias mutuum recipiens debet dicto iuri et eius bene-
 ficio renunciare. Verum autem talis renunciatio valeat ad hoc ut filius fami-
 lias qui renunciavit seu pater eius non possit se postea mutare dicto iuris
 beneficio. quidam dicunt quod non etiam cum irameto. quia sic daretur materia
 delinquendi. sed hoc rem iure petitionibus. potest autem huiusmodi renuncia-
 tio sic scribi in instrumento. Et renunciavit talis certioratus per me no-
 tarium specialiter et expresse beneficio senatusconsulti macedoniani. Et
 omnia alij iuris etc. Et nota quod notarius debet renunciamentum certiora

re siue informare de effectu seu beneficio iuris. cui renūciare debet
 possime si sit mulier vel rusticus aut alia psona q̄ verisimiliter talia
 iura ignoret nā iuri qd̄ quis sibi cōperere ignorat renūciare nō potest
 Sed aduertat notarius vt non asserat seu scribar in suo instrumēto a
 liquo certiorasse nisi reuera illū certiorauerit. q̄ male accidit cuidam
 rholose pur auditi qui in quodā instrumēto scripsit q̄ certiorauerat
 quandā mulierē renūciantem beneficio senatusconsulti velleyani. Et
 deinde eā sup̄ hoc in iudiciū deducta fuit. p̄ pre illi^o mulieris allegatiōz
 q̄ nō fuerit de dicto iure certiorata. Et vocato dicto notario ad iudiciū
 tū fuit p̄ iudicē interrogat^o si dictā mulierē certiorauerat. pur scripse
 rat in suo instrumēto q̄ dixit q̄ sic z̄ rursus infrogat^o qd̄ significat seu
 inpositat dictū senatusconsultū rēdit se nescire. ob qd̄ fuit tanq̄ falsus
 rursus punitus. tene menti p̄dicta.

De senatusconsulto velleyano.

Scut senatusconsultum mace

8 Romanū factū siue constitutū fuit in odiū cre ditorū feneratorū
 um principaliter. Secundario vero in fauorē patrū z̄ filiorū
 familias. Ita senatusconsultū velleyanū principaliter fuit in fauorem
 mulierū bona eitate z̄ naturali rōne inducū. p̄pter bonū publicū vt
 mulieres p̄pter sexus imbecillitatē nō ledant vel decipiant. secundario
 autē rēdit in odiū creditorū. Et iō tota dispositio macedoniana ē odiosa
 et velleyani est fauorabilis. q̄ macedonianū fuit factū principaliter in
 odiū feneratorū lz̄ redūdet in utilitatē filiorū familias. velleyanus vero
 principaliter est inducū in fauorē mulierū lz̄ secundario tendat in odiū
 creditorū. Et ex his sumi potest rō quare macedoniano nō pōt renū
 ciari velleyano aut sic. Est autē huius senatusconsulti velleyani effect^o.
 vt mulier alienā obligationē in se suscipiēs fideiūbedō. vel obligationē
 in se transferēdo iurē z̄ se tueat hui^o iuris beneficio aduersus credito
 res quib^o se obligauit. Et sic appareat q̄ renūciatio hui^o senatuscōsul
 ti locū h̄z dūtaxat in instrumēto i quo mulier p̄ alio fideiūbet vel alias
 se soluiturā p̄mittit. z̄ etiā vbi inf̄ assumit tutelā suoz liberos. q̄ z̄ tūc
 p̄ liberis obligatur. scilicet res illoz saluas fore. Et potest ita scribi in in
 strumēto z̄ renūciant dicta talis sp̄aliter z̄ ex p̄se cum iuramento cer
 norata p̄ me notariū beneficio senatusconsulti velleyani. z̄ omni aliq̄ iu
 ri in fauorem mulierū introducto seu introducēdo zc. vtrū autē talis
 renūciatio valeat. dic q̄ sic z̄ possime iuramēto interueniēte. dūm tū
 mulier renūciās debite certiozet vt supra dictū est. Et quidā dicūt q̄
 dicta renūciatio ad hoc vt valeat fieri debet in iudicio vel ex intervallo
 quod tamen non seruatur.

De autentica si qua mulier.

Et et aliud iuris auxilium siue be

e nificiū competēs inulierib⁹ sumptū ex autētica si qua inulier
 qua habet q³ mulier consentiēs obligationi sui viri vel se aut
 eius bona p³ marito obligās ipō iure seruat illesa nisi quaten⁹ pecunia
 in rem eius versa p³bet. Et habet locū huius iuris siue autēticę renūciatio
 qm̄ mulier obligationi viri consentit vel se aut eius bōa p³ eo obligat
 in aliquo cōtractu qz nisi huic iuri mulier renūciauerit illesa suat
 si aut renūciauerit tenet obligatio. Et hz dicta autētica exp̄sse loquat⁹
 qm̄ mulier cōsentit p³prio viro aut se obligat p³ eo. vel sua obligat. tamē
 idem est si consentiat his q̄ cōtingūt viro utre p³atis. vt qz vir est in po
 restate sui p³is q̄ est locer mulieris vel qz sūt cū eo in p³ate ipsi viri vt
 geneti ab eo vel qz sūt cū eo in eiusdē p³ate puta duo filij soceri. Dicēdū
 est ergo q³ siue mulier consentiat socero. i. patri sui viri vel filio viri aut
 fratri viri in eadē p³ate cū viro extēti. nō tenet cōsentius p³ dictā autē
 ticas. ac si cōsentiat viro p³prio. Et beneficio hui⁹ iuris pōt renūciari
 et valz renūciatio. q̄ inatime cū iuramēto. sic dicēdo. Et renūciauit
 dicta talis cum iuramēto cernozata p³ me notariū beneficio autēticę
 si qua mulier. Et omni aliij iuri zc.

De autētica siue a me.

Et autētica siue a me cōtinet

b in effectu q³ vir nō pōt alienare vel obligare bona donatōiū
 p³pter nuptias. i. bona p³ eū siue vxori donatōe p³pter nuptias
 donata. in iudiciū vxoris etiā consentiētis nisi biēnio trāsacto cōsen
 tiat iterato. z tūc alia bona equiualeūta sup³sint viro. Et intellige p³ter
 bona donata que alienant⁹ q̄ r̄m va leāt sicut illa. alias mulieri contra
 possessōe bonoz sic p³ viri si alienatoz competit in rē actio. Dos vō reb⁹
 immobilib⁹ consistēs nullo modo pōt alienari nisi vt prius. Et hui⁹ au
 rentice renūciatio hz locū qm̄ marit⁹ donatur siue vxori certam partem
 fitoz bonoz iū donatione p³pter nuptias. Et deinde vult vēdere seu alie
 nare aliqua ex dictis bonis. quia p³ securitate emprois debet vxor con
 sentire z renūciare beneficio dicte autēticę mediāte iuramēto. dicēdo
 sic. Et sp̄aliter z exp̄sse renūciauit dicta talis cū iuramento cernozata
 per me notariū beneficio autēticę siue a me. Et eodem modo renūciat
 si fiat alienatio aliquoz bonoz dotalium immobilium p³maritum vel
 p³ vxorem vel p³ ambos simul. Et forte talis renūciatio saltem p³teritu
 bonoz dotalium non valet nisi i vim iuramēti quia si valeret renū
 ciatio dos esset peritura. Sed iuramentum interueniens facit eaz va
 lere saltem de iure canonico.

De iure p³orbecarum.

Via bona mariti sūt pro dote

q
vxoꝝ tacite obligata. z qñq; ex̄p̄sse qñ sc; maritus cū instru-
mēto confitē z recognoscat dotē suę vxoris recepisse. Et inde
comperit vxorū ius p̄p̄thecariū, p̄ sua dote in bonis viri sui. id qñ mari-
tus vendit seu alienat aliqua bona sua voluit emptores q; vxor v̄ditio-
ni cōsentiat z renūciat ex̄p̄sse dicto iuri p̄p̄thecariū dotis suę. p̄p̄theca
enī idem est q; obligatio siue suppositio. Et d; ab ypos qd est s̄ib; z the-
sīs qd est positio quasi suppositio. habet ergo locū hui⁹ iuris renūcia-
tio in v̄ditionib⁹ seu alienationib⁹ quas faciunt mariti de bonis suis
p̄p̄thecatis vt dictū est tacite vel ex̄p̄sse, p̄ dote vxoris. dicēdo sic. renū-
cians dicta vxor: talis cum iuramēto sp̄aliter z ex̄p̄sse certiorata per
menotarium infrascriptum beneficio iuris p̄p̄thecatum donis suę.
Et omni alij iuri zc. De lege iulia.

Lex iulia prohibet fūdi dotalis

l
alienationē in fauorē mulier; ne. s. eaz; dotes pe. it seu ambile
tur. Ideoq; si cōtingat aliquē dotale fundū p̄ mulierē aliena-
ri cōsuetur mulier p̄ securitate emptoris dicte legi iulie renūciare. Et
credo q; talis renūciatio nō valeat saltem de iure civili. nisi cū iuramē-
to. vt in p̄cedētī. Scriber ergo ita notari⁹ in suo instrumēto renūcia-
tur vsq; dicta maritayxor: talis cū volūtatē ex̄p̄sso cōsensu dicti viri
viri ibidē p̄ntis volēt. z consē. pur ita asseruit fore verū. certiorata p̄
menota. cum iuramento sp̄aliter ex̄p̄sse beneficio legis iulie de fun-
do dotali nō alienādo. Et omni alij iuri zc. Et dico notāter cū volūta-
te z licentia sui viri z cetera. quia maritus habet vsufructum in bo-
nis dotalibus suę vxoris. Et similiter pater mulieris si uiuat d; bñdī
venditioni consentire z filiā suam vendentē auctorisare. vel etiā auus
paternus si vixerit.

De nō numerata pecunia.

Rceptio non numerate pecunie

e
comperit debitor aduersus suum credito: em. p̄ causa mutui
dūratat. nam sepe contingit q; debitor; ex; p̄pter affectionē quā
habent ad habēdas pecunias effrenate inclinant ad confitendum se a
creditoribus al. quas pecunie summas causa mutui recepisse. et hoc
spe future numerationis. quia reuera pecunia nō fuit eis realiter nu-
merata seu tradita. vel qñq; confitentē recepisse et debere totam sum-
mam et non fuit eis numerata nisi dimidia pars vel plus vel minus
quod frequēter contingit in contractibus vsurarijs. Et de hoc fit pu-
blicum instrumentum per notarium. deinde credito: cum illo instr̄

mento vult diem debitore compellere ad sibi reddendum et solvendum debitum in tali instrumento confessorum. Debitor vero opponit exceptam non numerate pecunie hoc est quod pecunia in instrumento contenta sibi non fuit per creditorem numerata seu tradita sed eam habuisse et debere fuerit confessus. Et hanc exceptionem potest debitor infra biennium opponere. Et tunc creditor habebit probare numerationem realiter fuisse factam debitori sicut in instrumento continetur quia si non probaverit absolvetur de bitore. Et si alius etiam post biennium opponi potest non tamen per modum agendi sed per modum excipiendi. Et tunc opponens debet probare non numeratam fuisse pecuniam quod non tenebat infra biennium facere siue egisset siue exceperit. Et hoc forte erit sibi difficile cum negatura directe probari non possit. Verum autem huic exceptioni ex iuris beneficio renunciari possit. videtur quod non quia renunciatio est contra bonos mores eo quod inuitat ad delinquendum. Sed credo quod immo potest renunciari saltem eius iuramento ut in alijs precedentibus dicendo sic. et renunciavit etiam talis cum iuramento certioratus per me notarium specialiter et expresse exceptioni non numerate pecunie. Et sic patet ex premisis quod in solo contractu mutui non facti sed facti in scriptis celebrato habet locum haec exceptio non numerate pecunie et eius renunciatio. et si in quosdam etiam habet locum in alia re quam in pecunia numerata dum tamen sit verbum mutui quod consistat in iure pondere vel mensura.

Et et quedam alia exceptio que

e appellatur non numerate dotis que competit marito. et hereditibus eius adversus uxorem aut eius heredes. contingit enim frequenter quod in tractatu matrimonij maritus propter nimiam affectionem quam habet ad uxorem habendam confitetur se dotem accepisse et si bene numeratam fuisse sub spe future numerationis cum publico instrumento. et deinde soluto matrimonio vel per mortem uxoris vel per mortem viri cuius advenit locus dotis repetitionis. tunc potest maritus vel heres eius opponere dictam exceptionem non numerate dotis allegando et dicendo quod confessus fuerit dotem sibi numeratam et traditam fuisse reuera tamen non fuisse sibi numeratam et hoc intra annum a tempore soluti matrimonij computandum si matrimonium biennio tantum vel minus biennio duraverit. Si autem duraverit plus biennio usque ad decem annos. tunc habet tres menses durare a tempore matrimonij soluti. nisi maritus sit minor viginti quinque annis. tunc enim competit sibi alia tempora quod per praesens obmittitur. huic autem exceptioni et eius beneficio renunciari potest ut in precedenti sic dicendo. Et renunciavit talis cum iuramento certioratus per me notarium specialiter et expresse exceptioni non dotis et eius beneficio. et omni alij iuri etc. Et habet locum huiusmodi renunciatio in instrumentis dotali

bus. & alijs in quib⁹ maritus conficitur dotē seu partem eius recepisse
et eadē numerata fuisse

De minoris etatis & in integrū restitutionis beneficio.

Inores vngintiquiqz annis

m multociēs contrahūt & contract⁹ diuersos meū emdo. vē
dēdo. obligādo. & alias diuersimode. Et q^z ppter etatis et
discrētionis defectū aliquādo. ledūtur et fallūtur ideo iura eis succur
rim⁹ sibi concedēdo beneficiū restitutionis in integrū quod iuris bene
ficiū si lesi aut decepti reperiant postulare possunt quādo u. nqz vsqz
ad vicesimū. omniū etatis sue anni non vltra. & p hoc iuris beneficiū
restituūt in integrū. i. in eum statum in quo erant ante contractū in
quo lesi seu decepti inuenti sūt an autem hinc remedio sine bñficio iu
ris renūciari possit vidēt q^z nō. quia renūciando magis lederent. et h
est verum nisi iuramentū interueniat. nam medio iuramento valet ce
tenet renūciatio. & potest sic scribere notarius. Et renūciant talis cer
tioratis per me notarium cum iuramento specialiter & expresse mino
ris etatis et in integrū restitutionis beneficio. et habet locum hec re
nūciatio in omni contractu facto seu iuto per minorē vngintiquinqz
annis in quo potest ledi seu decipi.

De epistola dñi adriani.

Divus adrianus iuriscōsultus quandā cōdidit epistolā & ba
cuius nō habemus s; eius effectus est q^z qñ dno vel plures
se constituūt p alio fideiussores etiam quilibet in solidū ipsi
possunt postulare. vē vnusquisqz ipoz. p sua virili portione tñ cōuenia
tur. et idem dñiōnis beneficiū comperit pluribus se constituēt. p
alio soluturos & huic epistole et eius beneficio. potest renūciari sic di
cēdo. Et renūciant talis & talis fideiussores antedicti certiorati. per
me notarium beneficio epistole dñi adriani. Et pro iuuentibus. nota
q^z adrianus est nomen pprūm illius iuriscōsulti qui dictam episto
lam composuit. diuis aurem sibi additur ppter excellentiam & causa
bonoris. nam diuis dicitur quasi diuinus. iurium enim conditores
ppter eminentem scientiā et iuris prudentiā quā habebāt vocabant⁹
dñi. i. diuini. hec autem renūciatio locum habet in omni contractu si
ne instrumento in quo dno vel plures se p alio vel alijs constituunt fi
deiussores vel alios soluturos.

De noua constitutione & de duobus rejs debēdi.

A iure nouissimo antēricoz est quedam constitutio que ca
uetur q^z qñ sunt dno plures hie rei debēdi vel pmutēdi in
solidū obligati & sunt p. presentes & solnēdo h; sine obligati
quilibet in solidū & pro toto non possunt conueniri nisi quilibet pro

parte ipſi cōtingere de debito in quo ſunt obligati. Vbi gr̃a. duo ſunt obligati in duodecim libris turoñ. qlibet inſolidū ⁊ ſunt ambo p̃tes ⁊ ſoluēdo. certe vnus quiſq; ipſorum conueniet p̃ ſex libris t̃m. Et ſi ſunt tres p̃ quatuor. Si aut̃ ſunt quatuor qlibet conueniet p̃ trib⁹ libris t̃m et ſic de alijs. Et hoc ſi om̃s ſunt p̃tes ⁊ ſoluēdo vt dictū eſt. q; ſi alē cor̃ erat abſens vel nō ſoluēdo. tūc alij conuenirent inſolidū p̃ toto debito. Et t̃ abſens ille qui eſt extra p̃uinciam. i. ſciſcaliam in p̃tri patria occitana. vel in tali loco vbi difficilis ſit ad conueniendū. q; tūc equiparā abſenci. et hoc remitti debz iudicis arbitrio. Huic aut̃ iuri poteſt renunciari ſic dicēdo. Et renunciauerit dicti debitorēs certiorari p̃ notarium ſp̃aliter et expreſſe beneficio noue conſtitutionis de duob⁹ reis debendi vel p̃mittēdi. Et habet locū in omni contractu ſiue in ſtrumento in quo duo vel plures ſe obligant quilibet inſolidū ad aliqd̃ dandum ſoluendū vel faciendū.

De noua cōſtitutione de fideiuſſoribus.

Quillimoz iurū conditores aliā fecerūt conſtitutionē; de
 c fideiuſſoribus concinētē in effectu q; qū quis ſe conſtituit
 p̃ alio fideiuſſorē q̃ſd̃m debito; principalis fuerit preſens et
 ſoluēdo nō cōueniet eius fideiuſſorē. ⁊ huic cōſtitutioni pōt̃ renunciari
 dicēdo ſic. Et renunciavit talis fideiuſſorē; p̃ factus certiorat⁹ p̃ me notari
 um ſp̃aliter et expreſſe beneficio noue cōſtitutioni de fideiuſſoribus. Et
 bz locū. p̃t̃ ex p̃miſſis apparet in omni contractu vel inſtrumento in
 quo quis cōſtituit ſe p̃ alio fideiuſſorē.

De beneficio ceſſionis bonoz.

Ceſſionis bonoz beneficiū appellat̃ miſerabile refugium. ideo
 c quia interdū debito; mole creditoz preſſus nō habes vnde
 ſatisfaciat bonis ſuis cedit illa ſuis creditozibus exponēdo.
 Et ſit principaliter ne incareret vel excoicet q; creditus cōparat̃ i
 carcerato. ⁊ talis ceſſio ſit iudicialiter vocatis creditozibus cedentis
 poſſime his qui inſtant vel contra eū ligant. Et ſolet fieri eū q; tam
 viciperio ad ſuē vt debito; tardius ad illud refugium decurrat. multi
 eū ſunt bodie q; libēt̃ pecunias mutuo recipiūt. ſatis bibūt ⁊ come
 dunt parum in ſuis negotijs vigilātes ⁊ poſtea cum a creditozibus ſu
 is imperuntur abſconſis bonis que ſibi ſup̃ſunt vel eorum maior̃ pre
 nō erubescunt ceſſionē facere. Et ideo talis ceſſio non deberet admitti
 neq; fieri p̃ p̃curacionē. ſed in p̃ſona p̃pria ip̃ius debitoz eū ſiūt loco
 cumſdā penē. huic aut̃ iuris beneficio ſui quosdā nō poteſt renunciari
 q; eſſet contrā bonos mores. ſed ſm̃ alios in locis in quibus eſt cōſue
 tudo q; q̃s poſſit ſe obligare ad carcerē p̃ſone ſuo valet talis renunci
 tio. Et poterit ita ſcribere notarius. ⁊ renunciavit talis ſp̃aliter ⁊ expreſſe
 certiorat⁹ p̃ me not. ceſſionis bonoz b̃nificio ⁊ bz locum in omni cōtra

et si sine instrumēto obligatorio ad aliquid dandū vel soluendū non dī
 co ad faciendū. q̄ debitor facti nō gaudet cessiois beneficio nec libe
 ratur cedendo. q̄ ubi quis tenet ad factū: impotētia nō potest allegari
 q̄ possibile est sibi facere. vnde ex quo facere potest z nō facit cōstat q̄
 est in dolo z dolus nō gaudet hoc beneficio. z p̄ consequēs renūciatio
 in tali debito non habet locum.

De recurſu ad arbitrium.

Recurſus ad boni viri arbitriū inuentū fuit ad corrigendū
 dolum seu iniquitatē arbitratorum iniquā ſniam p̄ſerētū.
 Et est huiūſmodi recurſus quaſi quedā ſpēs appellandi ſiue ap
 pellationis. quia ſicut a ſentētia iudicis iniqua vel iniuſta appellatur
 ad ſuperiorem iudicem vt illam ſniam corrigat z in melius reformet.
 Ita ab iniquo arbitri ſeu arbitratoris ordinatione ſiue ſnia reclamā
 ſeu requiritur ad boni viri arbitrium qui eſt iudex ordinari^o loci ſiue
 partium. vt talem iniquā ſniam ſiue ordinationē corrigat et emendet.
 Et ſz notarij in instrumentis compromiſſorū cōiter ſcribant et appo
 nant q̄ partes compromittētes ſibi iniucem ex pacto p̄miserūt nō h̄re
 curſum a ſuis arbitratorz ad arbitriū boni viri tamē nō obſtante tali
 pacto vel renūciatione etiā ſi expreſſe renūciēt poterunt partes nibilo
 minus reclamare ſiue recurrere. qm̄ dicto recurſu partes renūciare
 nō poſſunt etiā cū iuramento vel pena q̄ ſic daret̄ arbitratoribus oc
 caſio deliquēdi. et malā z iniquā ſniam p̄ſerēdi ſi valer̄ talis renūcia
 tio. Vnde ſi renūciauerint partes cum iuramento vel cū pena z poſtea
 recurrant non propter hoc incurrunt perniūm nec incurrūt in penas
 quia iure permittente hoc faciunt. tale enim iuramentum habet in ſe
 tacitam conditionem ſcilicet ſic que et iuſte p̄onſiciauerint arbitrato
 res. fruſtra ergo ponitur illa clauſula in instrumentis compromiſſorū.
 Solet etiā apponi per aliquos notarios in talibus instrumentis re
 nūciatio cuiuſdam legis dicētis. compromiſſum ſacramēti religione
 fieri nō debere. Sed fruſtra etiā apponitur quia per iura canonica
 illa lex cuius eſt hodie correctā.

De ferijs meſſum z vindemiarum.

Quoniam feriis rum meſſū z vindemiarū renūciatio ſatis fa
 ctis eſt ad intelligēdū z ſup̄ capitulo vic̄ſimotertio de dieb̄
 ferijs aliqua dicta ſunt. ideo hic de renūciatione huiūſmodi feria
 rum pauca dicant. Sciendū tamen eſt q̄ meſſū z vindemiarum ferie
 introducere ſunt. vt hoies circa ſegetes z vvas colligēdas occupatū nō
 impediant. p̄pter iudiciorum cauſas z litigia. vnde ſi non concedātur
 p̄ huiūſmodi ferijs niſi gemini meſes ſc̄. p̄ meſſibus vnius meſis z
 alius pro vindemijs quādiū tamen durat cauſa ſcilz occupatio dicte
 ferie durare deberent. non enim ſufficit blada metere. ſed oportet illa

a predictis in aream portare, et illa ibidem triturrare siue calcare, grana a
 pallis excutere et demum in horreis reponere, et hec oia non sunt in his
 partibus occitanis et toto paracta interdum infra duos menses. Simili
 ter non sufficit vinas colligere immo necesse est eas comprimere et vinas
 bultre et modo vario disponere vasa quoque in quibus reponantur circa
 lare mūdare et preparare. Et multa alia circa hec ordinare que non
 possunt infra unum mensem debite perfici. Iudices ergo et qui hominum ferias
 perentibus concedunt debent aduertere ad premissa facientes tandem casus
 durare quodam durat huiusmodi occupatio circa blada et vinas sic colligendas
 disponendas, verumtamen quibus dicit se sic sunt pro necessitate hominum multum
 necessarie nihilominus eis renunciari potest, valet renunciatio quam scri
 bet notarius sic. Et renunciavit talis ferias messium et vindemiarum
 et omni alij dilationi temporis. Et habet locum hec renunciatio in omni
 contractu siue instrumēto in quo quis obligatur ad aliquid solvendum
 dandum vel faciendum.

De redibitoria et quanto minoris.

Requiritur coningit equorum et mulorum emptiones et vendi
 tiones fieri. Et emptores circa hominum animalia sepius de
 capi eo quod equi et muli animalia sunt aliquando multum vitiosa
 et vitia ac morbos occulta et occultos habent, ideoque lex prouidit specia
 libus remedijs: quibus si in diebus animalibus ipse venditoris fuerint vi
 tia siue morbi occulta seu occulti eiusdem emptoribus incognita siue in
 cognita, possunt contra venditores agere redibitoria, id est velle rem reddere
 et pecuniam sibi reddi, et quanto minoris, hoc est petere illam partem pretij
 sibi reddi quam non dedissent si fecissent illud animal ita vitiosum vel mor
 bosum, vel quanto minoris dictum animal valebat propter dicta vitia siue
 morbos. Et iuris remedia hęc conperitur pro predictis animalibus immo
 et pro quocumque alio animalis vitioso vel morbofo, et etiam pro quibusdam alijs
 rebus tam animalis quam inanimatis vitiosis, potest autem huiusmodi iuris reme
 dijs siue beneficijs pro emptores renunciari, vnde si de venditionibus hominum
 animalium fiat instrumentum poterit notarius ita scribere in suo instru
 mento. Et renunciavit talia emptor specialiter et expresse certioratus pro me
 notarium beneficio legis redibitorie et quanto minoris civilis et pretorie.
 Et omni alij iuri etc.

De quibusdam abusibus et de renunciatione ceterorum rescripto
 rum et remediorum.

Tres sunt res que licet de se bone sint earum tamen usus quicquid
 malus est, ut patet in igne, in aqua, in vino, in cultello, et in
 multis similibus, et simulter in artibus et scijs idem est repe
 rire quod quis sint de genere bonorum, possunt tamen homines eis male uti,
 immo et quod plus est diuina gratia potest quis abuti sicut fecerunt

Symon et gabeli. Et breuiter nō credo esse rez sub sole qñ boni z mali
 ex parte vtrūq. in ea assignari possit exceptis virtutibus. Nā sūm pñm in
 ethicis. sole virtutes sunt quib⁹ nō cōtingit malevri. hec autem p rāto
 dico quia licet legum z virtus conditores bona ratione z iusta equitate
 mori diuersa mira z cōstitutione cōdiderint z statuerint p hono iusti
 tie z per ea dirigantur z regulentur hoies in bonū equū z honestū. Et p
 ter sūm pontifices z dñi imperatores reges z principes q̄ plura pūmle
 gia diuersis pñis. collegijs z vniuersitatib⁹ cōcesserint. aliq̄ quidē vt
 quicun⁹ z liberi⁹ dñino cultu intenderēt alijs vero vt circa studiū legū
 canonū z altarū sacrarū seruētus et diligentius vacarent. multi tñ
 hodie sunt qui predictis viribus et pūmlegijs multipliciter abutunt⁹
 sicut videmus de quibusdā qui ad finem vetandi suos compatriotas
 procurant se matriculari p studē. in aliquā vniuersitate quous reuera
 ibidem nō studeant nec resideant. Et deinde virtute pūmlegiorū illius
 vniuersitatis citant et ex cōdicant z diuersimode molestant quos voluit
 magis causa vindicare z concepte malicie quā alia bona occasione. Et
 deus scit quot abusus et quot baratariē z prauitates sup hoc cōmittā
 tur fabricādo falsas lras faciēdo falsas relationes z alias. Et miror
 qualiter talia sic publice tollerant. Est etiam alius abusus circa lras
 quas dñi pñides et ceteri iudices dant et concedūt multis sup cācel
 latione instrumentorū potissime obligatorū debitorū h̄ em̄ iustum
 et equū sit. vt solutio integre debito debeat creditor reddere cancella
 re suo debitori debiti cirographū siue instrumentū z si facere recuset.
 per pñidem vel iudicē suū competentē compelli ad hoc debeat. multi
 tamen debitores hodie sunt parie consciētie qui libēter multos alias
 recipiūt pecunias zc. bona a suis creditoribus. z dum volūt creditores
 sua debita ab eis exigere ip̄i h̄ nihil forte vel modicū de debito. soluerit
 impetrant lras a dñis pñiciarū pñidibus vel alijs iudicibus sup can
 cellatione instrumentorū h̄mōi debitorū. z sup hoc exordit⁹ p̄cessus con
 tra suos creditores et in rē p diuersas instantias causē p̄belant q̄ in
 terdum creditores debita sua penitus amittunt. Est et alius abusus
 circa lras gratie quinquennialis dilationis quas dominus noster rex
 consueuit concedere his qui ppter amissionē bonorū suorū non valent
 sua debita soluere. z a suis creditoribus impetrant. ad finem q̄ dñz ad
 pinguiorē fortunā puenierint habeant vnde satisfacere possint. vñ quāt
 in rēto dñi regis h̄mōi lras concedētis pia et iusta sit. plures tamen
 sunt debitores qui h̄ soluēdo sint et plura bona possideant dicta grā et
 dilatione gaudere volunt et eis pmititur. Alius est abusus sup discus
 sione prioratis bonorū quā plures hodie fieri. petrant ad finē se clipe
 andi aduersus suos creditores sup quo inuēta est quedā damnata pra
 cnes. Quoniā debitor absq̄ cō q̄ a suis creditoribus nimis molestat

querit duos sibi p̄picios ⁊ eoz cuilibet se obligat in certa pecunie quā
 nitare ⁊ deinde vnus ipoz inchoat executionē in bonis dicti debitoris.
 Et alius se opponit aduersus dictam executionē. Et deinde bona illi⁹
 debitoris exponunt in discussione inter oēs suos creditores q̄s postea
 adiournari facit ⁊ eis inhiberi ne p̄cedat h̄mōi discussione pendente ne
 aliquas executiones contra eū faciāt vel ad aliū sōz trahant seu conue
 niant. Et deinde dicta cā ponit in dōmitione. Creditores aut̄ fornicidā
 res p̄cessum p̄delatōes ⁊ inuolūtōes sua iura ⁊ debita q̄nq; perire p̄
 mittit. Itē aliū video abusuū sup̄ impetratōe statuti q̄rele de nouis
 dissipatis. Nam lz̄ lex regia sup̄ qua fundat̄ dictū statutū bona ⁊ iusta
 sit et iuri ac rōni consona. verumtē p̄ modica ⁊ vili querimoniam nō de
 beret concedi. nec hoc fuit intentio dñi regis dictā legem statuenti. q̄ p̄
 vilibus causis sine rebus concederet. Hodie tñ indistincte concedit.
 Et certe vidi ego plures dictū statutum executari p̄ ⁊ sup̄ possessione
 rei nō valē. dimidiā expen. que fiebant ad cām illius executionis et ma
 le faciūt dñi aduocati talia partib⁹ consuleres. et ex hoc forte fitas one
 rant conscriētas. Deberent em̄ potius eas r̄uocare ⁊ inducere ad con
 cordiam vel t̄s aliā viam min⁹ damnosam q̄n de tam vili ⁊ modica re
 agitur cōsulere. sed forte hoc faciūt tam dñi aduocati q̄ interdū h̄mōi
 commissiones sibi p̄curāt dirigi quā norarū q̄ bancas accēssant ad finē
 multas pecunias a partib⁹ extorquēdi. Aliū credo esse abusuū sup̄ im
 petratione casuū nouitatis quasi similit̄ p̄cedēt. q̄m dictus casus no
 uitatis fuit ordinatus ⁊ statutus p̄ magnatib⁹ ⁊ potētib⁹. cū modo dicit q̄n
 esset de battū seu cōtrouersia sup̄ aliqua re immobili inter potētes seu
 magnates res ip̄a cōtētiosa oppositōne inter eucū. sc̄q̄straret̄ sub ma
 nu regia donec cognitū foret de iurib⁹ partū. ⁊ hoc seꝛ ne p̄tes ad rixā
 et arma veniāt. hodie aut̄ tam rustiti q̄s potētes casum nouitatis etiā
 sup̄ rebus vilibus ⁊ modici valous impetrāt. q̄uis de rixa seu armis
 verisimiliter nō timeat. P̄missis igit̄ consideratis ⁊ attentis p̄ dños
 ad quos p̄tinet videret̄ bonū vtile foret̄ singula p̄missa p̄ obuiādo ho
 minū malicijs debite aliquo modo luturarent ⁊ reformarent. Sed qz
 hodie partū sunt q̄ bono reipublice ⁊ reformationi iustitie intendāt di
 bito q̄ nihil fiet. Quidō venio ad renunciatōes quorūdā remediorū de
 quibus mētio sup̄ius facta est. q̄ renunciatōes apponi debēt i publicis
 instrumētis obligatorijs ad aliqd̄ dandum soluendū vel faciendū post
 alias renunciaciones hoc modo. Et insup̄ renunciavit dictus talis debi
 tor p̄ me notariū publicū infrascriptū debite cernotatis sp̄aliter et ex
 p̄esse impetrationi quarticunq; l̄farius sup̄ cellatione p̄ntis publici
 instrumētis q̄ si contrariū p̄ se vel p̄ aliū in futurū fieri cōtingeret nūc
 vt p̄ tunc et contra gratis ⁊ ex sua certa scia dedit ⁊ donauit ac p̄misit
 dare et soluere pleno nomine dict⁹ debitor dño p̄curatori regio in p̄nti

censuaria bellicæ. z neri. instituto z ordinato me notario publico infra
 scripto. vt cõmunit z publica psona p codez dno pcuratore regio absen
 te stipulãte et recipien. summa viginti q; librarij curoñ. p qua qdẽz
 pena siue summa sic commissa exigẽda z soluẽda voluit z expresse con
 sensit debitor antedictis executionẽ in eius bonis fieri z perfici posse z
 debere nulla alia iudicis sententia seu ordinatione sup hoc expectata.
 renũciãuit etiam sepediens debitor certioratus. put supra quibuscunq;
 q; istis status gratie siue respectus ad tempus impetrans et impetrã
 dis. Necnon remedio discussionis siue prioratis bonoz suoz quam
 pmissit conuenit subseruare supra per eum p̄stiti iuramenti nõ pcurare
 vel fieri facere p se nec p aliu; directe vel indirecte tacite vel expresse qua
 tuncq; occasione rone siue causa z impetrationi sup hoc quacunq; lit
 teraruz p quas p̄fatus creditor quoquomodo impediti possit futi pre
 dictum debiti cũ expen. exigere z p eodem executionẽ seu executiones
 facere in psona. z bonis dicti debitoris z hoc sub pena predicta viginti
 q; librarij curoñ. modo p̄missio exigẽda atq; soluẽda. Et nota q; pre
 dicta pena debet apponi z taxari in p̄dictis renũciationibus fm sum
 mam seu q; uãtitate debiti principalis ad finẽ q; metui illius pene tales
 debitores formidẽt ad p̄dicta remedia seu subterfugia p̄silit. vnam
 prefens patria occitana regerent moribus et consuetudinibus sicut
 patria francie et theltonie z certe vitareut infinite litigat z infinite ex
 pense ac p̄cessum inuoluntones z causarũ p̄belaciones quas domini
 aduocati z clerici practicãres suos p̄miosis subtilitatibus p̄feruntur
 et p̄rabũt perquisitas dilacões z coloratas allegaciones ac diuersas
 instantias interdũ vsq; ad desperationẽ z cause immortalitatẽ de furt
 um apicibus sumptibus partũ in curijs dispuãtes. z verum legumz
 iurij sensum z intellectũ plerũq; pueritẽs cãdida denigrãdo z nigra
 dealbando. Et in finẽ q; vit possunt litigatores sua iura consequi. vel si
 consequant plus quãdoq; ascendũt expense hinc q; principale. vñ duo
 sunt que preter onera regia hanc patriã q; plurimũs aggrauant et de
 pauperant. scz id quod dicimũs est. Et curia parui sigilli mō n̄spessula
 ni. deus em̄ scit que et quãta damna z expensas z interesse patiũtur et
 sustinent subditi regij p̄textu dicte curie z decimarũ regiarũ exigenda
 rum que non veniũt in bursa regia. Sed in bursas seruicentũz z quo
 rundam alioam. vnde nimmũz excessiuũ videtur q; seruicẽs dicti p̄u
 sigilli p̄ suis salarijs diurnis exigãt recipiãt dñdecim solidos turoñ.
 a subditis domini nostri regis qui quotidie satis opprimunt soluẽdo
 et contribuẽdo in tallijs et oneribus regio quorũ aũt quantos abusijs
 impõssiones rigores et extorsiones faciunt dicti seruicẽ. presertim su
 per decimis regijs exigendis nemo est qui n̄ sciat. Interdum enim fa
 ciunt salarium vnus dici ascendere vltra tres vel quatuor libras

ruron. Et locuten. dñi custodis dicti sigilli sepe participant i pmissis in quoz libris sine registris sepe inveniunt plures clamores cõpositi q̄ expõsuerint creditores in detrimētū maximū pauperū debitorū. Et sepissime cõtingit q̄ p decima duoz vel triū solidoz ruron. salariū ser uicis ascendit duas vel tres libras ruron. Et multa similia de quib⁹ ad pñs silco. nec video q̄ in dicta curia inclus vel curi cause expediant q̄ in curijs alijs ordinarijs. nec etiā dicta curia ab initio fuit p omib⁹ gñaliter et indistincte ordinata pnt ad eam hodie publice retinri. S; dicitur in fauorem mercatorū tam regnicolarū q̄ alienigenarū. Et deus ac dñs noster iesus xps mittat in corde dñi nostri regis et suoz consiliariorū quarū p veritate et indēitate suoz subditorū aliquā sup pmissis decetē faciat reformationē.

Sequitur de singulis contractibus in specie et primo de emptione et venditione.

Quam auxiliante deo con

Plecta sunt pambula nūc uicā pmissi ppositi serie singulorū contractū p fundū pelagus intrare oportet ipozū naturas et effectus aqualiter declarādo et certas eoz formas cū nōnullis can telis et securitatibus in se rēdo nō intendēs de oib⁹ tractare cōtracti bus sed de illis rīmmodo qui frequētius in usu occurrūt. Et q̄ contra ctus emptionis et vēditionis frequēs et necessari⁹ est eij sine illo hoies sibi ad vite sufficientiā necessaria cōmode habere nō possunt. ideo de ip sa emptione et venditione primo agendū est. Unde lz videant esse duo cōtractus vnus scz emptionis et alter vēditionis. tamē vnus est con tractus qui respectu emptonis appellatur emptio et respectu vēditio nis venditio. Et sic apparet q̄ iste cōtractus est vtro citroq; b̄ ē hinc inde obligator⁹. Ex eo cū dñe oriunt actōes vna competens emptoni contra vēditore ad rem empta sibi tradendā. Et alia competēs vēdi toni contra emptonē ad rei vendite p̄ciū sibi soluendū. Circa hūc autē emptionis et vēditionis cōtractū p pleniori inueniā simpliciu notario rum informatione. Aliqua sunt notanda sine quoz p̄cognitōe non bñ possunt notarij hñdī contract⁹ vndiq; expedire. vñ testā. p̄ho oportet q̄ latitudo finonis in vnaquaq; re sit fm exigentiā illius rei et nō am plus neq; minus. Exigit autē hūc cōtractus natura scire principalē que et quales p̄one pnt vēdere et emere et q̄ nō. Et similiter q̄ quales res vendi et emi pnt et q̄ nō. Et plura alia pnt inferius apparbit. Et si militer in ceteris contractibus inducēdo cadit fm modū et exigentiā eorūde de quib⁹ singulis feriatim et succincte tractare intēdo. Et in hoc antiq; et maiores nō fuerūt diminuti in suis tractatib⁹ q̄ posuerūt rīmmodo diuersoz contractū huc instrumētōz formas et suā vlcēti⁹.

doctrina nō extenderūt. Primo igit sciendū est q̄ tria sūt substantiālia
sive essentialia cōtractus emptionis et veditōnis sc̄z cōsensus res eē
precū: ita q̄ si vñū horū deficiat nullus est cōtract⁹. Quo ad cōsensus
autē q̄ a psonis cōtrahentiū. pcedere d̄z videndū est qui pnt vendere et
qui emere. possūt autē vedere et emere q̄libet nisi de iurē sit p̄hibit⁹. p̄hi
bent autē furiosi et pupilli infantes p̄pter defectū cōsensus. qz vbi nō ē
cōsensus ibi deficiat substantia emptionis et veditōnis. vnde q̄ nō intelli
git nō consentit. Et intellige furiosum nō posse cōtrahere sc̄z durante
furta. Nam si habeat dilucida intervalla tūc illis durātibz cōtrahere
ac vendere et emere potest. Item ille cui tanq̄ p̄digo est bonoz s̄tionum
adūmstratio interdicta vedere nō potest. Item p̄f nō potest vendere
filio suo quē h̄z in p̄tate nec fili⁹ p̄ri. nisi habeat peculū castreſe vel qua
si castrenſe. qz quo ad illud filius familiae reputat̄ patris. Et ideo de
castrenſi vel quasi castrenſi peculio inter patrē et filiū pōt esse emptio et
venditio. Item de tutore an possit emere de bonis sui pupilli. Dicendū
est q̄ sic de iure nouo codicis dñi tamē palam et publice et bona fide fiat
Vnde bona fides in hoc versat̄ vt sc̄z precū sit iustū et cōtractus sit pu
pillo necessarius vel utilis. et res bene vendant̄ et nō grātiose. i. p̄ grām
Nec obstat q̄ rei pupilli nō valet alienatio sine auctoritate tutoris. et q̄
q̄s nō potest esse actor in re sua. qm̄ ipse tutor potest emere vt prima
ta p̄sona. et auctoritate vt tutor et p̄sona publica. Et ḡualiter inter eas
p̄sonas potest cōtrahi emptio et venditio que alijs pnt inuicē obligari.
Item qz de veditōne rei pupillaris facta est mēto sciendū est q̄ in ven
ditōne p̄dij pupillaris tria requirunt̄. s. tutoris auctoritas cause ex
pressio et decretū iudicis. Illa em̄ sunt de forma ip̄ius cōtractus. Ita
q̄ si aliquod ex istis deficiat nō valet qz nō rite factū requirit̄ quartū.
sc̄z q̄ fiat subastatio. Itē q̄ decretū iudicis nunq̄ trāsit in re iudicatā
qz semp̄ potest p̄bari contrariū. Item nota q̄ h̄z tutoris auctoritas de
beat interuenire in ip̄o cōtractu venditionis rei pupillaris est auctori
tas et decretū iudicis pōt int̄uenire seorsum. Et est rō qz cōsensus tu
toris reputat̄ idē numero cū cōsensu pupilli. et ideo nō potest separa
ri ab eo p̄ locū et r̄p̄s. sed cōsensus iudicis est diuersus. qz iudex nō con
trahit. Item qz cū cause cogitōe debet iudex decretū interponere. id
iustū est vt habeat aliquod interuallū i quo possit deliberare qd̄ decer
tiat. Item nota q̄ si vendat̄ p̄dium minoris vel pupilli et notarius i in
strumento h̄mōi venditionis dicat et scribas decretū iudicis cui debita
solēnitare interpositū fuisse nil aliud exprimēdo nō stabitur tali instru
mento et assertioni notarij potissime si sit ignoz as. Vnde si notari⁹ in
rogatus q̄ sit illa solēnitaz et q̄ debita nesciat r̄ndere suū instrumentū
reputabit̄ vt suspectū. Secur⁹ ergo est q̄ in instrumento expram̄tiar̄ et
specificent̄ h̄mōi solēnitates alias si p̄s diceret int̄uenisse et tabellio p̄

duceret. z. nesciret eas specificare apparet notorie instrumentis falsitas
 vel suspecti ut p̄dixi. Et similiter si instrumentū dicat rem subastatam
 cum debitis intervallis z. p̄clamationib⁹ nō p̄bat. q. sō. ū recitat illud
 nisi singulis diebus z. p̄clamationibus dicat notario se interfuisse cas
 specificet in suo instrumento. ideo sup̄ p̄missis z. similibus cauētur et dili
 genter attendat notarij. De secūdo vero essentiali siue substāciali con
 tractus emptiois et venditionis scz de re vendēda. sciendū est q. oēs
 res vendi z. cui possunt exceptis illis q. de iure vendi vel alienari sunt
 p̄hibite. vnde vēdi seu alienari p̄hibent̄ res sacre. i. diuino cultui dedi
 cate. cuiusmodi sunt. basilice siue ecclesie. z. earū ornāmēta z. annera. si
 cuti cimiteria. cruces. calices. mape altariū libri z. similia. Item vēdit̄
 alienari p̄hibent̄ res sp̄iales vel in ecclesiastica sacramēta z. res anne
 re sp̄ialibus vt sunt de cume p̄mittit iura patronat⁹ z. similes. Itē ale
 nari seu vendi nō p̄nt̄ res sancte. i. muri z. porte ciuitatū z. res publice
 alien⁹ ciuitatis. vt platee theatra. z. similes. vñ circa res publicas ali
 cuius ciuitatis vel cōtatis. Sciendū est q. qdā sunt p̄uata alicuius
 vniuersitatis z. vsus est publicus sibi gr̄a i. domo cōmuni alicui⁹ ciui
 tatis vel cōtatis z. talis res p̄hibet̄ vendit̄. qdā sunt p̄uata alienius
 vniuersitatis etiā quo ad vsū vt sunt aliqui molendina furni. aut pre
 dia q. sunt alicui⁹ vniuersitatis z. talia bene p̄nt̄ vendi p̄ priuātū in p̄u
 dicitum ipsius vendētis. quedā sunt publica et quo ad vsū z. quo ad
 p̄prietatē vt est via publica vel platea alicuius ciuitatis. z. ista nō p̄nt̄
 vendi. Item liber homo p̄hibet̄ vendi vnde vendēs sciēt̄ liberū homi
 nem cōmunit̄ criminē capitale. s. plagū z. p̄ tanto d̄. q. iudas vendēdo
 xp̄m cōmunit̄ sumomā. q. vēdidit rem sacra z. etiā plagū. q. liberum
 boiem vēdidit. z. ḡnāliter illorū rerum p̄hibet̄ emptio z. vendit̄io quarū
 cōmunit̄ nō habemus. Item rei litigiosū est vendit̄io alienatio. p̄hi
 bita cui⁹ rō est. ne scz actor habeat t̄m laborare z. litigare cōtra cūpro
 rem sicut habuit cōtra venditorē. lex n̄. p̄mittit rē litigiosam in certis
 casibus et certis titulis alienari puta titulo dōtis vel donatōis. p̄pter
 nuptias vel trāsactionis. vel p̄ diuisionē rerum hereditariarum vel p̄
 legatum. Que aut̄ res dicant̄ litigiosa z. qñ. breuiter dicit̄ q. illa res d̄
 litigiosa de cuius deminio vel quasi d̄iio causa siue questio mouetur
 inter petitorē et possessorē aut p̄ iudiciali cōuentionē aut p̄ p̄ces p̄m
 cipi oblatas z. iudici insinatas ac p̄ cum aduersario p̄ interpellatōez
 inimicas siue talis res sit mobilis siue immobilis vel se mouens dū
 tamen sit res corporalis. nec requirit̄ lūis cōtestatio. hec aut̄ qdā iuris
 sunt amplius nō p̄sequor. Item rei que nō est nec esse sperat̄ nō tenet
 emptio z. vendit̄io. rei aut̄ que nō est sed sperat̄ esse bene tenet emptioz
 vendit̄io vt est caprus pisciū vel auis vel p̄ceptio fructuū. Cū multus
 refert vendere piscē vel auē qui capiētur vel fructus qui nascētur et

vendere ipsam captione vel pceptione. In primo em casu si non capiunt
 pisces vel aues vel fructus non nascant nulla est emptio. In secundo vero
 casu emptio tenet etiam si nulli pisces vel aues capiant vel fructus non
 nascant eo quia sola spes videtur emptio. hec autem iuris sunt. ideo parum
 ad notarios pertinet. Item recipere non tenet emptio siue scies siue igno-
 rans rem suam quis emerit. res autem aliena an vendi possit dicere sic in pre-
 iudicium venditoris. non autem in iudicium veri domini. omnium autem aliarum rerum
 que in commercio hominum sunt. id est circa quas potest homines inuicem negotiari
 emptio et venditio est permessa siue sint res mobiles vel semovibiles. siue imo-
 biles corporales siue incorporeales. ut sunt iura actiones. obligationes. heredita-
 res. futuites. census. redditus. iurisdictiones et similes. Quia cum superius
 dixerim quod ius patronatus non potest vendi eo quod spiritualis est annexus si enim
 vendat alicuius hereditas in qua ius patronatus alienum ecclesie vel ca-
 pellanie existat illud ius transit cum vniuersitate in emptorem. id est per se vel eius
 seu transfere non potuisset. Item cum dico futuites vendi posse. Scien-
 dum est quod usufructus qui est fructus personalis habet in se duo seorsum
 causas. vni usufructus formalis qui est ipsum ius futuitatis vendi non potest.
 ita ut transeat siue transferat in emptorem quantum penes venditorem
 remanet et sola causa ipsius emolumentum siue perceptio fructuum transit in
 emptorem. Casualis autem usufructus qui est ipsa perceptio siue emolumentum
 usufructus bene potest vendi. Et idem potest dici de decimis et primitiis ecclesia-
 rium in quibus etiam potest considerari. siue decimandi et primitiandi et
 illud vendi non potest quia spiritualis est annexus. Et emolumentum siue perceptio
 fructuum ipsarum decimarum et primitiarum et hoc vendi potest per quodammodo
 fieri consuevit per rectores ecclesiarum qui sua beneficia arrentant tam laicis quam
 clericis et reddunt fructus decimarum et primitiarum percipiunt licet forte talis
 venditio siue arrendamentum quod ad laicos de iure sustinere non possent
 Circa tertium substantiale siue essentiale contractus emptoris et venditoris
 quod est pecuniam. sciendum est quod pecuniam debet in ipso contractu mencire et
 debet esse certum puta decem vel viginti vel centum et. per venditorem emptor
 conueniunt. Item debet esse in quantitate scilicet discreta ut dictum est. Et in pecu-
 nia numerata vel numerabili. Unde si loco pretii daret aliqua spes siue
 corpus veluti marecha auri vel sacculus plenus pecunia non numerata
 vel aliquod animal vel simile non erit emptio et venditio. sed potius con-
 tractus innotatus. scilicet deus et deus hoc est punitio. Verumtamen si inter
 venditorem et emptorem conuenitio de certo pretio emptor pro illo pretio tradat
 venditori insolutum quodam alia re non propter hoc retractabile contractus
 precedens emptoris. Sed quod si quis rem vendiderit certo pretio hoc actio quod em-
 ptor ultra dictum pretium teneat satisfacere creditorem venditoris. nunquam
 satisfactio quam faciet sic de pretio et ipsa iugeat ad hoc ut de illo pretio sic
 autem debeat laudimur. Non videtur quia non est pretium certum quod

esse debet ut p̄dicit. quidā tenēt cōtrariū ubi debita erant certa z specifi-
 cata. videlz tali creditori tñi z tali tñi zc. Item vltra p̄dicitā p̄ vberiori
 doctrina sciendū est q̄ emptio z venditio p̄t cōtrahi z fieri nedū inter
 p̄ntes sed etiā iter absēti. et hoc p̄ nunciū vel p̄ epistolā. vnde nūcius dz
 fo: mare seu cōcipere v̄ba cōtractus in p̄sona dñi q̄ cum ad hoc misit.
 quia habere debet sp̄atissimū mandatū z fo: multa v̄ba ad sic cōtrahēti-
 dum. est etiā tanq̄ p̄ca que loquit̄ p̄ se sed nō a se. Ita nūcius proprio
 aio nō loquit̄ sed dñs loquit̄ in ip̄o z p̄ ip̄m. Et potest sic cōstitui. facio
 te nunciū ad emendū a tali talem rez p̄ tanto p̄cio. vel sic vade ad ticiū
 et dic ei ex parte mei q̄ ego sum cōtentiū habere talem eius rez ad emprā
 p̄ centum. Et si ticius consentat. ticius p̄ficiat contractū. Si vero per
 epistolam. hoc est per l̄ram manū p̄p̄ia scripta in fiat emptio. potest in
 l̄ra sic cōtraheri. Ego talis tenore p̄ntis epistole siue l̄re manū mea scri-
 pre vobis tali mando quatinus talis res mea sit mihi empra p̄ centū.
 Et si alius consentiat p̄fecta est emptio et venditio. Sed ista ad nota-
 rios non p̄tinent cum in eis nota riuū nō interueniat. Per p̄curat̄. autē
 non est dubium fieri posse emptionē z venditionē. dñtamen ad hoc ha-
 beat sp̄ale mandatū. Item est notandū q̄ nō refert verum res q̄ emi-
 et vendit̄ sit in eodem loco ubi contrahit̄ vel abibi qz vtrobiqz tenet z va-
 let contractus emptionis z venditionis. Item notandū est q̄ emptio
 et venditio potest fieri pure z in diem z sub cōditione z sub pacto legis
 commissorie z adiectionis in diem z sub certo modo. Unde quādo fit
 emptio et venditio sub cōditione. ante aduentū cōditionis nō est p̄fe-
 cta nec p̄ ea interim debet laudimū. Luz autē fit sub pacto legis com-
 missorie venditio est pura. Sed resoluta sub cōditione. sed si emptor: p̄-
 cium in termino nō soluerit v̄ditōr. Et idem qm̄ fit sub pacto adiecti-
 onis in diem qm̄ actū est q̄ oblata meliori cōditione av̄ditōe discedat̄
 Sed est cōditionalis qm̄ in pacto dz q̄ illa p̄ficiat nisi melior cōditio of-
 ferat̄. Et ideo forma verborū debet omnino attendi. fit autē h̄mōi pactū
 adiectionis in diē hoc modo. vendo tibi talē rem p̄ tali p̄cio. Et casu
 quo hinc ad triginta dies p̄rimo alius apparuerit manū p̄cium vel
 meliore cōditione offerens. Res ipsa sit tibi in empra vel a p̄nti vendi-
 tione discedat̄. Pactū autē legis commissorie fit sub his v̄bis. vendo tibi
 talem rem. p̄ tali p̄cio. sub pacto q̄ si dicitū p̄cium sine partē ei p̄stantē
 hinc ad vñū annū. p̄mū tibi nō solueris res ip̄a sit in empra z casu
 eius vacūā possessionē tibi restituere tenearis. Vel sufficit dicere ven-
 do sub pacto legis commissorie. vel sub pacto adiectionis in diē simpli-
 cit̄er quia in suo portiori sensu pactū censet̄ esse factum. hec autē p̄ntia
 raro hodie in v̄ditionibus apponunt̄. Et nota q̄ ex h̄mōi venditioni-
 bus debetur laudimū cum sint pure licet resoluēde. Item nota q̄ pa-
 cta butulimodi adiectionis in diem z legis commissorie in venditioni

bus opponunt in fauorē venditoris dicitur. Et rō emptor: iniusto ven-
ditore p̄dictis pactis vti nō potest. Item nota q̄ in v̄ditiōne p̄mutatio-
ne et qualibet rei alienatōe vel obligatiōe v̄roz alienātis vel obligātis
et n̄ris si dorē soluerit debet p̄ securitate emptoris h̄mōi alienatiōi
bus cōsentire. z renūciare n̄ri ypothecariū doris sue. prius p̄ notas de
v̄re certiorate. z hoc cū iuramento. Et similiter si res aliqua magni va-
loris deē ad nouum accipitū sine in emphiteosum. et p̄ h̄mōi accipito
soluat magna pecunie quāritas vt sepe cōtingit z census paruis sit.
cedem securitates prestari debet emphiteote que p̄stat emptoribus p̄
v̄roz n̄rum filii frat̄re alienātis z alios qui ius aliquod sine partes
in illa re habent seu habere p̄tendit. Et generaliter in h̄mōi alienatio-
nibus rerum cōsentire debet oēs ille p̄sone q̄ aliquod sine ius sine par-
tem in rebus illis habent vel p̄tendūt habere. nec sufficit q̄ venditor
sine alienator de omni ementiōe. nam adhuc emptor poterit p̄ tales p̄-
sonas mebari. z fatigari z oportebit eū litigare et se defendere forte
vsq; ad p̄mā suamz req̄rere v̄ditore sine alienatore vt ip̄m defendat
et sup̄ hoc faciat et sustinebit magnos sumptus sine exp̄s. z forte pe-
tuabit comodo et possessione illius rei sine rerū p̄ seq̄stratiōe aut alias
a q̄bus oibus tutus erit z reuocatus si tales p̄sone h̄mōi alienatōib⁹
cōsenserint z sua iura remiserint seu quitauerint.

Formula instrumētū v̄ditiōnis rei immobilis parū p̄ccij.

¶ In dei nomine amen anno in

i carnationis eiusdem millesimo quadragesimo sexagesimo octavo. Et die prima mensis augusti. Serenissimo
principe dño ludouico dei gr̄a regi francorum regnante.

Notuerint v̄niuersi et singuli q̄ bertrādus petri laborator v̄lle alestine
sis diocesis. bona fide z sine dolo p̄ se z suos heredes z in futurū succes-
sor: s̄ quoscūq; tenore hui⁹ veri z publici instrumētū m̄dato suo conse-
cti firmiter p̄petuo valeant. ac in p̄senta mei notarij publici z testiu⁹ in-
frascriptoz vendidit z titulo pure vere p̄fecte z irrenocabilis v̄ditōis
tradidit seu quasi tradidit z cōcessit ac n̄c penit⁹ z in p̄petuū desam-
parauit egidio de grana maecellario dieteville alesti p̄nti stipulati sole-
niter z recipiēti p̄ se et suis heredibus z successorib⁹ i sui m̄v̄niuersis.
Ad oīs suas eiusdē egidij de grana suozq; hereditū z successorū volū-
tates in vita et in morte plenarie z p̄petuo faciēdas videlz quasq; domū
sui eiusdē bertrādi sitā in carreria blancarda dieteville alesti cōf̄sōi.
a parte ante cum dicta carreria z a parte retro cum domo antonij ro-
berti. Et ex vno latere cū domo heredi guillemi curtilis. Et ex alio
latere cum domo iohannis de manso quadam audrona in medio. Cū
oibus suis iuribus inromib⁹ exatibus z partū v̄niuersis. Et cū oib⁹

in eadē domo edificatis muratis sustentatis fixis clauatis apparatis
 et nō apparatis. stillicidijsq; canalibus aquarū decursibus seu con
 ductibus ac alias suis iuribus et pertinentiis quibuscūq;. Saluo tamē
 et retento dño comiti allesti in et sup dicta domo consensu suo semper
 directo dño laudimio cōsilio iure fraudis cōmissionis p̄ariencz ania
 tagio et iure laudēdi et laudēdi p̄cipēdi siue censu. Hanc autē vendi
 tionem fecit dicit^r bertrādus petri p̄fato egidio de graua p̄fici et vt sup
 stipulati et recipiēti p̄ precio et noie precij decē librarū turoñ. qđ p̄cium
 dictus bertrādus vēditō: cōfessus fuit se ab eodem egidio emprore ha
 buisse et integraliter recepisse. Exceptione vero dicti precij decē librarū
 turoñ. p̄dictū bertrandū petri venditorē ab eodē egidio de graua em
 prore nō habiti et nō recepti. sp̄ciq; si iure habidōis et receptōis eiusdē
 ex causa predicta et omni errorū calculi. Gratus et ex sua certa scia dicit^r
 bertrādus vēditō: renūciante de quo quidē precij contentis cristō
 et p̄ bene soluto pacato et satisfacto se reputans. dictum egidū de gra
 ua emprore p̄ntem stipulantē et recipiētem. vt sup: a et suos ac bona sua
 et futū quitant liberavit penitus et in p̄petuū absoluit. p̄ acceptatū
 onem inde subsecutā aquitana stipulatione legitime p̄cedenti. Et cū
 pacto reali valido et solēni de vltimis aliquid plus ab eodē egidio em
 prore neq; a suis occasione dicti precij decem librarū turoñ. nō perēdo
 Si vero dicta domus supra consensu. et per dictum bertrandū petri
 p̄fato egidio de graua vēdita plus valeat de p̄nti aut i futurū quicūq;
 plus valere poterit p̄cio supradicto. Totū illud plus valens quodcūq;
 sit aut esse poterit in futurū p̄fatis bertrād^r petri vēditō: de die dona
 tur dicto egidio de graua emprore p̄nti stipulati et recipiēti vt supra
 donatione pura iura simplici rata manē. et tuncocabilit̄ inter viuos
 etiā si illud plus valēs dimidiā excederet iustu precij siue vltra Cōcedēs
 dictus bertrand^r petri venditor: aucto dicto egidio de graua emprore p̄nti
 et vt supra stipulati et recipiēti. licentiā aucto ritare et speciale mādatū
 per se aut aliū loco sui quicūq; voluerit possessionē seu quasi dom^r p̄dic
 te sup^r vendite cōfrosū. et designate accipiēdi corporalē eūlē et naturalē
 licē. eiusdē bertrandi venditiōis aut cuiuscūq; alterius p̄sone seu cu
 rie minime petita requisita seu obtrata. Et quousq; eandē possessionē
 dicit^r egid^r emprore adeptus fuerit cōstituit se interim dicit^r bertrand^r
 venditor: dictā domū p̄carto nomine eiusdē egidij emprore tene
 re possidere seu quasi. Se et suos p̄nominat^r bertrand^r petri vēditō:
 de dicta domo supra vēdita consensu. et designata venēditiō dictum
 egidū in de graua emprore p̄ntem stipulantē et recipiētem vt supra per
 pactum man. si suarū et dicti egidij emprore investit de eadē pleno
 iure. p̄mittēs antedictus bertrādus petri venditor: dicto egidio de
 graua emprore p̄nti. et vt supra stipulanti et recipiēti qđ p̄dictam domū

supius confroff. et venditā. Cuius oibus suis iuribus et principi. faciet et
 dem egidio emptori et suis in perpetuum successore habere tenere et cetera ac
 pacifice perpetuo possidere. Et quod ab omni persona contra aduocare molestare
 inquietante seu perturbante aut in aliq̄ in eadē domo se habere p̄ceden
 te dictis egidii emptore et suos defendet et amparabit defendereque et am
 pare p̄misit in iudicio et extra iudicium. suis et suorum p̄fari bertradi petri
 venditoris p̄p̄ris sumptibus et expens. Et p̄ omni cunctione totalit̄ par
 ticulari ac p̄ obseruatiōe oīm et singulorum p̄missōrum et inferius expressā
 do: uni et expens. inde fieri contingētib⁹. p̄nominatus bertradius petri
 venditor obligauit et p̄obsecrauit et submisit penes dictum egidium de
 graua emptore p̄ntem et vt supra stipulante et recipientē oia bona sua
 mobilia et immobilia p̄ntia et futura viribus et compulsionib⁹ curiarū
 dñōrum alesti parui sigilli regij m̄ d̄i sp̄si conuēctionū regiarū nem̄. licet
 de p̄uilegijs seu libertatib⁹ dictarū conuēctionū dicte p̄ces nō existāt.
 Et cuiuslibet alteri⁹ curie ecclesiastice et secularis p̄ creatōe p̄uilegiōrum
 p̄telligende. P̄missitque dictus bertradius petri venditor: dicto egidio d̄
 grana emptori vt supra stipulati et recipienti reddere et restituere omnia
 et quecūq; instrumenta publica antiqua que penes se habet et inueniri
 poterit ad dictam domū supius venditā et confroff. faciet. et p̄sentia
 sine aliquo censu eiusdē egidij emptoris et suorum. Quāquidē veditōem
 et omnia vniuersa et singula in presenti publico instrumēto contenta.
 p̄nt supius et inferius sunt expressata. P̄nominatus bertradius pe
 tri venditor: hīs ratam gratā et firmā ratāque gratā atque firmā eam et
 laudauit approbavit emologauit ratificauit et cōfirmauit. P̄mittēs
 se nihil fecisse aut dixisse in p̄teritū et p̄ nihil dicet seu faciet in futurū.
 P̄opter quod p̄dicta omnia et singula minore in aliquo obtineant vel
 habere debeant p̄petui robore firmitatē vel quod cassari irritari valeant
 quomodo solibet vel rescindi. Sed ita p̄dicta omnia et singula p̄nt supra
 scripta sunt rata grata et firma semp̄ habere eaq; tenere attēdere et ob
 seruare. cōtraque in aliquo nunq̄ facere dicere seu venire de iure vel de
 facto. p̄ se nec p̄ aliquā aliā p̄sonā seu interponendā alicui⁹ vel aliquorū
 arte ingenio seu cautela. p̄ solēne et validū stipulationē et sub obligatōe
 p̄dicta dict⁹ bertradius petri veditō: p̄misit dicto egidio de graua em
 pto: p̄ntem et vt sup̄ stipulati et recipienti. Et iurauit ad et sup̄ sancta dei
 euāgelia ab eodem corporaliter in manu sua dextra grata et tacta. Sub
 quo quidem iuramēto et sup̄ p̄dictis omnibus et singulis renunciamē
 se p̄dictus bertradius petri veditō: gratis et sciet̄er iuris et facti igno
 rantie. omniq; actioni exceptioni et deceptioni doli mali fraudis vis
 metus erroris et in factū. conditiōem indebiti sine causa vel ex iusta cā
 so: si p̄uilegio periculi libelli et oblationi eiusdem decem et viginti die
 rum inducijs. serq̄q; messum et vindemiarum. Et omni alij dilationi

temporis iurisq; dicenti venditorē deceptū in contractu venditionis vel
 tra dimidiā iusti precij. posse agere contra emptorē ad rescandendū ven-
 ditionis contractū vel ad iusti precij supplementū agendū. Et generalit̄
 omni alij iuri canonico z civili nouo z veteri scripto z non scripto quo
 vel quib; mediā. contra p̄dicta aut ex eis aliqua venire posset vel in
 aliquo se iurare defendere seu tueri. De quib; oibus z singulis supra
 dictis dictus egidius de grana emptor perijt. Et dicit̄ bertrād; p̄cri
 vēditō: sibi fieri concessit publicū instrumentū seu publica instrumenta
 unū vel plura p̄ me notariū publicū infra scriptū. Acta fuerūt hec ap̄d
 alestūm in opatorio mei notarij infra scripti p̄nib; testib; ad p̄missa
 vocatis guillermo de laeu laboratore bernardo pinandi terrore adrea
 ribas coraterio dicte ville alestū. Et me S. m. publico auctoritate re-
 gis nota. qui de predictis oibus requisitus notariū rēcepit. A qua q̄de;
 nota. hoc verum z publicū instrumentū manu p̄pria extraxi scriptū et
 in hauc publicam formā redēgi. Et deinde sacra diligentē collatione de
 p̄senti instrumentō eius predicta eius uota signo meo cōsuetō signauī
 in fidem et testimoniu omniū singulorū p̄missorū. Et uota q̄ aliqui
 faciunt differentiā inter domū et hospiciū quia domus ē: vbi quis
 magnam et longā moram trahit. hospiciū autem dicitur vbi viator: re-
 cipitur et inde dicitur hospes. Et ideo notat̄er posui in forma p̄cedēti. do-
 mū et non hospiciū.

Forma instrumenti venditionis plurimū rerū immobilū magis precij.

Ad dei nomine amē anno 7c.

i
 nouerint vniuersi 7c. q̄ nobilis vir iohānes de sancto bau-
 dilio alias rochefort parrochie sancti martini de rossonō
 vtiēti. diocesis ob suā p̄nt̄ asseruit euidētē utilitatē argē-
 rem necessitatē ac p̄ suis negocijs melius pagēdis z expēdendis bona
 fide et sine dolo 7c. tenore 7c. vēditit 7c. nobili Roguūdo de cōsaniens
 loci de becamilio parrochie sancti andree de salindris dicte diocesis
 vtiēti. p̄nt̄ stipulanti 7c. ad om̄s suas 7c. videt̄ totū quoddam heredi-
 tagium q̄ dictus nobilis iohānes habet et possidet siq; p̄decessores a
 quibus causas habet habebant z possidebāt in loco de seruassio eiusdē
 diocesis vtiēti. in quo quidā hereditagio siue factū sunt domus casa
 tunc turtalia caralia ori vince terre laboratiue siue cultive z terre be-
 reme prata oliuare de nemosa denesia pasturalia census; redditus p̄-
 siones vsaticas iurisdictiones seu de pedagia z p̄dia alia siue bōa res
 et iura tam mobilia q̄s immobilia. et generaliter quicquid iuris am-
 plius habet dictus nobilis iohānes in loco predicto de seruassio ac ter-
 ritorij pertineti. eiusdem. Cum omnibus omniū p̄missorū iuri-
 bus pertineti. et oneribus vniuersis. Saluo tamen et retento ut et su

per omnibus p̄dictis venditis dño nostro regi suo dño z in omnibus
 iure suo. hanc aſt venditiōne fecit p̄ſatus nobilis iohānes de ſcro bau-
 dilio p̄ſato nobili Raymūdo de conſancis p̄ſiti zc. p̄ precio et nōmine
 precij trecentarum et q̄nquaginta librarum turoſi. monete regie nunc
 in p̄ſiti francie regno curſu habētes. Quod quidem p̄cium dictus no-
 bilis iohānes veditoꝝ conſeſſiſſuit ſe ab eodem nobili Raymūdo em-
 proze habuſſe z realiter nūmerando recepſiſſe tam in ſcutis auri q̄s in
 moneta regia argētea p̄ dictum nobilē Raymūdu dicto nobili iohā-
 ni ibidem nūmeratis z traditis. z p̄ eundē nobilem iohānnē habitis z
 receptis in p̄ſita mei notarij publiciz teſtiū infrascriptoꝝ. *Exceptioni*
vero dicti precij trecentarū z q̄nquaginta librarū turoſi. p̄ dictuz nobi-
lem iohānnē de ſacro baidilio venditoꝝ ab eodem nobili Raymūdo
de conſancis emproze p̄ modū p̄dictum nō habit z non recepti ſp̄ciq̄
ſicure habitōis z receptōis eiūſdē ex cauſa p̄dicta z omni errori cal-
culi gratis z ex ſua certa ſcia dictus nobilis iohānes veditoꝝ renūcia-
uit. De quo quidē precio conſeſſus exiſtēs z p̄ benē ſoluto pacato. et ſa-
tiſfacto ſe reputās dictum nobilē raymūdu de conſancis emproze em-
p̄tem. ſtipulantē z recipientē vt ſupra z ſuoz ac bona ſua z ſuoz qui
ſouit liber aut penitus in p̄petuū z abſolutē p̄ acceptationē inde ſub-
ſequentem aq̄uiliana ſtipulatione legitime p̄cedēt. z pacto reatio vali-
dioz et ſolenni de vltimis aliqd̄ plus ab eodem nobili raymūdo emproze
neq̄ a ſuis occasione dicti precij trecentarum z quinquaginta librarum
turoſi. nō perendo. Si vero dictū hereditagiu ſupra mentionatū z per-
dictum nobilē iohānnē de ſacro baidilio p̄ſato nobili raymūdo de cō-
ſancis venditū cū bonis rebus z iuribus p̄dictis plus valet de p̄ſiti
aut in futuro q̄nq̄ plus valere poterit p̄cio ſupradicto. totū illud plus
valēs quodcuq̄ ſit aut eſſe poterit in futuro p̄ſatus nobilis iohānes
de ſacro baidilio veditoꝝ dedit donauit dicto nobili raymūdo de con-
ſancis emprozi p̄ſenti ſtipulantē z recipientē. vt ſupra donatione pura
mera ſimplici rata manēti. z irrevocabili inter vivos. etiā ſi illud plus
valens dimidiam excederet iuſti precij ſive vltra. Concedēs dictus no-
bilis iohānes de ſacro baidilio venditoꝝ antedicto nobili Raymūdo
de conſancis emprozi p̄ſiti et vt ſupra ſtipulantē z recipientē. licentiam
aueroriarum z ſpecialē mandati p̄ ſe aut alium loco ſui quādo cumq̄
voluerit poſſeſſionē ſeu quaſi hereditagij p̄dicti cū bonis rebus et iuribus
p̄dictis accipiendi corporale civile et naturalem licentiā eiūſdem
nobilis iohānes veditoꝝ aut cuiuſcuq̄ alteri p̄ſone ſeu curie mūne p̄ſe-
ta requiſita ſeu obtenta z nouiſq̄ eandem poſſeſſionē dictis nobilis
Raymūdu emprozi adp̄cuſſerit conſtituit ſe interim dicto nobili
iohānes venditoꝝ dictum hereditagiu cum bonis rebus et iuribus
p̄dictis p̄ſecario nomine eiūſdē nobilis Raymūdi emprozi tenere

et possidere seu quasi se et suos p̄noiatas nobilis iohānes de scō bauldilio venditor et de dicto hereditagio bonisq; rebus et iuribus predictis p̄ eum p̄saro nobili raymūdo de cōsanctis sup̄ius venditis inuestiens dicrum nobilē raymūdū de cōsanctis emptorē p̄ntem stipulantē et recipientem vt supra p̄ factū manuū suarū et dicti nobilis raymūdi ēptoris inuestiuit de codez pleno iure. Promittēs autē dictus nobilis iohānes de sancto bauldilio venditor dicto nobili Raymūdo de cōsanctis ēptori p̄nti et supra stipulārī et recipienti qd̄ p̄dictum hereditagiū cum bonis rebus et iuribus p̄dicens faciet eadem nobili Raymūdo emptori et suis in p̄petuū successōnibus habere tenere et quiete ac pacifice p̄petuo possidere et qd̄ ab oī p̄sona contradicēti molestāte inquitante seu p̄turbañt aut ius aliquod in eodem hereditagio se habere p̄tendēs. dictum nobilem raymūdū emptorē et suos defendet et amparabit defendetq; et amparare p̄misit in iudicio et extra iudiciū suis et suorum p̄sari nobili iohannis de sancto bauldilio venditoris p̄p̄ijs sumptibus et expē. Et pro omni cūenone totali et particulari ac p̄ obseruātia oīz et singulorum p̄nūssorum et inferius exp̄ressandoz et expē. inde fieri cōtignē. P̄nominatus nobilis iohānes de sancto bauldilio venditor obligauit p̄porbecauit et submisit penes dictū nobilē raymūdū de cōsanctis emptorē p̄ntem et vt supra stipulantē et recipientē p̄sonam suā p̄p̄iam et omnia bona sua mobilia et immobilia p̄sentiā et futura viribus cōpulsionibus carceribus et arrestis curiarū parui sigilli montisp̄l̄i conuentionum regiarum et de p̄uilegijs seu libertatibus dictarū conuentionum dicte partes nō cristant. Pone alias curias si partes conuenerint alias appont. Et oīm aliarum curiarū ecclesiasticarū et seculariū ad quas seu quas dictus nobilis raymūdus emptor vel sui p̄ p̄missis recurrere habere voluerit. Fuitq; actū et conuētiū de pacto exp̄presso solenni stipulatione validato inter dictū nobilē iohannē de scō bauldilio venditorē ex vna parte et dictum nobilē Raymūdū de cōsanctis ēptorē et parte altera. Quod si et casu quo in futurū quicūq; cōtingeret litē questione controuersiam seu demandā moueri in et sup̄ hereditagio siue facto predicto sup̄ius mēionato et vedito aut aliqua eius parte cōtra dictū nobilē raymūdū de cōsanctis emptorē aut suos vel ab ip̄o cām habētes p̄ quascūq; p̄sonas in iudicio vel extra p̄ simplicē conuentionē seu libelli oblationē aut alias quouismodo qd̄ dictus nobilis iohannes venditor et sui in futurū successores teneant et debeant incontinenti facta eis summaria denūciatione cum aut sine scriptura publi ea seu priuata dictam litē questione siue cām et onus p̄secutionis et defensionis euicēz in se suscipere illamq; defendere p̄sequi et litigare suis p̄p̄ijs sumptibus et expē. vsq; ad finē. Nō obstante iurib; dicti. qd̄ emptor teneat primā emptionis cām sumptibus suis p̄sequi et litigare

re vsq; ad primā sententiā inclusive quibus iuribus et alijs quibuscūq;
 q; ad predicta faciētib; et quibus se in hoc casu iurare posset dicitur
 nobilis iohānes venditor nūc p tūc gratis renūciavit et pro renūciatio
 ne haberi voluit pmissit. Si vero facta hūmōi denūciatione p̄fatus no
 bilis iohānes vēditōr aut sui in futuriū successores dictā cām litē siue
 questione in se suscipere uollet aut plus debito differret idem nobilis iō
 hannes de sancto baudilio venditor nūc vt p tunc uoluit et expresse con
 sensit q; dicitur nobilis raymūndus de consanctis emptor et sui dicto ca
 su adueniēte possint et ualeant de et sup̄ dicta licet causa siue questione
 cum parte seu partibus ipam litem cām siue questione moueri. cōpō
 nere transigere compromittere pacisci et cōcordare eis melioribus via
 modo et forma quib; de iure vel alias fieri poterit p̄mittēs p̄fatus no
 bilis iohānes de sancto baudilio venditori dicto nobili Raymundo de
 consanctis emptori p̄nti et vt supra stipulāti et recipiēti serariū gratūm
 et firmū nūc vt p tunc p̄petuo habiturū omne id et quicquid per eundē
 nobilem responde emptorē aut suos successores in et sup̄ p̄missis casu
 predicto conuentū transactū compromissū et concordatū fuerit. et eo
 casu quo p̄ promissis seu eorū occasione aut p̄ sup̄ dicto hereditagio
 siue facto et eius iuribus defendēdis dictū nobilē responde de consan
 ctis emptorē aut suos successores vel ab ipō cā; habētes aliquas expen.
 dāna vel interesse facere pati aut sumere cōtingeret. Cōpromittēdo
 transgrediendo componēdo seu cōcordādo cām q; litem siue questione
 p̄dictā psequēdo et litigādo aut alias quouis modo in iudicio siue extra
 iudicium illas expen. et omnia illa dāna. et interesse p̄fatus nobilis iohā
 nes de sancto baudilio venditor p̄misit et cōuenit dicto nobili Raymū
 do de consanctis emptori et vt supra stipulāti et recipiēti solue. et cōm
 dare reficere et integraliter resarcire et de illis ac eorū quantitatib; dicto
 nobili raymūdo emptori et suis credere suo solo simpliciter et sine iura
 mēto testibus aut alio quocūq; genere p̄batōis p̄misit q; vltim; dicto
 raymūdo nobilis iohēs vēditōr p̄fatus nobili emptori vt sup̄ stipulāti et re
 cipien; q; presentem venditionem et omnia in eadem contenta eidem
 nobili Raymundo et suis laudari approbari ratificari et confirmari
 faciet per nobilem cath. de monte grosso uxorem suam et per quascū
 q; alias personas ius aliquod actionem seu demandam haberi. seu ha
 bere p̄tendē. in hereditagio superius vendito. Et q; omne illud ius
 actionem seu demandam eidem nobili respondeo et suis quitari cedi
 et renūti faciet mediante publico instrumento iuramento renūcia
 tionis et alijs clausulis convenientibus et opportunis roborato dum
 et quando ac cōtens quociens per dictum nobilem respondeo vel
 suos fuero requisitus. Quamquidem venditionem et omnia vni
 uersa et singula in presenti publico instrumento contenta. prout

fupius z inferius fuit expreffata. p̄noiatuſ nobilitis iohānes de ſancto
 bauidio venditor: hūſ ratam gratā et firmā ratāq; gratā atq; firmā.
 eam et ea laudant approbant emologant ratificauit z confirmanit.
 Promittēs ſe nihil feciſſe aut diceſſe in p̄teritū: q̄ nihil dicet ſeu faciet
 in futurum. p̄pter quod p̄dicta omnia z ſingula inuozē in aliquo obri
 neāt vel habere debeāt p̄petuū robore firmitate. vel q̄ caſſari irritari
 annullari valeāt quouuo. ſoliter vel reſcandi. Sed ita p̄dicta oia z ſingu
 la. p̄ut ſupra ſcripta ſunt rata grata z firma ſemp habere eaq; tenere
 attendere z obſeruare. Contraq; in aliquo unūq; facere dicere p̄cve
 nire de iure vel de ſacro p̄ ſe nec p̄ aliquā p̄ſonam interpoſitā ſeu inter
 ponendā alienius vel aliquoz arte ingenio ſeu cautela p̄ ſolemne et va
 lidam ſtipulationē z ſub obligatione p̄dicta p̄factuſ nobilitis iohannes
 de ſancto bauidio venditor. p̄miſit ſupradicto nobili Raymūdo de ſa
 nctis emproz p̄nti ſtipulāti z recepti vt ſupra. Et iurauit ad z ſuper
 ſancta dei euāgelia ab eodem corporaliter manu ſua dextra gratis ta
 cta. Sub quo quidē iuramento z ſup p̄dictis omnibus z ſingulis renū
 ciatū ſepedictuſ nobilitis iohānes de ſancto bauidio venditor gratis z
 ſcienter iuris z facti ignorante omnīq; actioni exceptioni et deceptioni
 doli mali fraudis vis metus coꝝ: z in factū conditioni indebiti ſine eā
 vel ex iniuſta cauſa. ſon p̄uilegio petitioni libelli z obligationi eiufdeſ
 decem et viginti dierum inducys ſerāſq; meſſium et vindemiarium z
 omni aliq; dilationi temporis iurisq; dicenti venditorē deceptum in cōtra
 ctu venditionis vltra dimidiā iuſti p̄cij poſſe agere contra emprozem
 ad reſtituendū vēditionis contractū vel iuſti p̄cij ſupplementū necnō
 exceptioni nō ſic celebrati z iuri cōtractuſ z aliter fuiſſe dictū z conue
 tum q̄ ſcriptū z recitari vel ecōtra. Et ḡnalter omni aliq; iuri canonū.
 eo z civili nouo z veteri ſcripto z nō ſcripto diuino z humano. p̄mulga
 to z p̄mulgando quouel quibꝰ mediā. contra p̄dicta aut ex eis aliqua
 venire poſſet vel aliquo ſe inuare defendere ſeu tueri. Quem ḡnalteri
 renūciationē t̄m valere voluit p̄factuſ nobilitis iohānes de ſancto bau
 didio venditor ac etiam opari ac ſi cuiſlibet legi iuri rationi vſui conſue
 tudini p̄uilegio z ſtatutum eſſet p̄ eum ſp̄aliter z expreſſe renūciatū
 de quibus omnibus z ſingulis ſupradictis p̄factuſ nobilitis Raymū
 dus de ſanctis emproz petijt. Et dictuſ nobilitis iohānes de ſancto
 bauidio venditor ſibi fieri conceſſit publicū inſtrumentū ſeu publica
 inſtrumenta unū vel plura vel p̄ me notariū publicū inſcripſit
 quōſ ſeu que poſſunt z valeant dictari: corrigi: reſci: meliorari: et emē
 dari: dictiones et elauſulas iuris neceſſarias addendo: et ſuperfluas
 ſi que fuerint: reſcandō. Ipſiſ p̄ducentis in iudicio vel non p̄ducentis
 ante vel poſt litiſ conteſtationem ſemel et pluries quouſq; in iudicioz
 extra iudiciū obtineant plenum robur. Ad ſenſum: dictamē cōſiliū

et intellectū vnus vel pluriū in iure peritorum facti tamen substātia
 in aliquo nō cōmutata. ¶ Acta fuerūt hec i loco supradicto de seruassio
 et in quadā domo hereditarij superius venditi presentibus testib⁹ ad
 pmissavocatis. laurētio cōstantij antonio amaltrici eiusdem loci de ser
 uassio poncio boni hominis parrochie de rossano predictae. Et me. S.
 m. publico auctoritate regia notario qui de pmissis omnibus requi
 situs notaz recepti a qua quidem uora hoc verum et publicum instru
 mentum p fidem clerici nubi in hac parte substituitz iurati extrahi
 scribi et in hanc publicam formā redegi feci z deinde facta diligēti col
 latione de pūta instrumēto cum predicta eius uora hic manu p̄pua me
 subscripsi signoq; meo consueto signaui in fidem z testimonij omniū
 et singulorum p̄missorum.

Emologatio siue ratificatio venditionis rei immobilitis

¶ Dei nomine amē Anno 7c.

1 Rouerint zc. q̄ in pūtia mei notarij publiciz testiu; infra
 scriptorū existens z psonaliter cōstitutus andreas filius
 antonij maior p̄t suo iuramēto asseruit viginti . minor
 vero viginti q; annis certus z certificatus vt dixit de quadā vēditōe
 iurper facta per dictum antonijz cuius patrem martino de petra bella
 de quadam vinea sita in tali territorio confront. sic z sic precio q̄ndeciz
 librarum turosi. p̄t plenius constat in instrumento publico per tales
 notariū in notam sup̄scipto sub anno 7c. ¶ Egitur de z cum voluntate
 licentia z auctoritate dicti antonij patris sui ibidem p̄tis licentiamq; z
 et auctoritatē eidem andree filio suo quo ad omnia z singula infra scri
 pta pagenda dantis z concedētis p̄t ita dictus antonius in p̄sentia
 mei notarij publici z testium infra scriptorū asseruit fore verum ratiōi
 ons minoris etatis z in integrū restitutionis beneficio bona fidez sine
 dolo p̄ se z suos heredes z in futurū successores quoscūq; nō inductis
 non seductis vi dolo metu verbis blandis aut alias machinosē circū
 uētis sed gratis scāter beneq; consultis z p̄meditatis vt dixit non
 errans neq; deceptus in iure vel iur facto suis. sed de vtroq; certiorat⁹
 p̄t asseruit plenius z instructus tenore hui⁹ veri z publici instrumen
 ti mandato suo conseci firmiter p̄petuo valituri venditionem p̄dictā
 per dictum antonijz patrem suum p̄nominato martino de vinea
 superius confront. z designata vt p̄mittitur factam ratam gratas et
 firmas habendo ip̄am z omnia in eadem contēti. dicto martino c̄mpo
 ri ibidem p̄senti stipulanti solenniter z recipiēti pro se et suis heredi
 bus et successo. in futurum vniuersis laudauit: approbauit: emologa
 uit. ratificauit et confirmauit. et nihilominus dedit: cessit: remisit: qui
 tauit z penitus perpetuo desamparauit titulo donationis: cessionis: z

remissionis pure vere perfecte simpliciter grate manent. et irreuocabilis quia sit et fieri debet inter viuos nullo iure nullaque causa ingratiudinis aut alias quouis modo in posterum reuocanda antedicto martino de perrabella patri et vt supra stipulanti et recipienti omnia vniuersa et singula iura omnesque omnino actiones petitiones et demandas reales personales mixtas vtiliter et directas civiles preteritas ac alias quascumque que et quas dictus andreas habet et habere potest et debet aut visus est habere sibi que competunt seu competere possunt et debent nunc in futurum et insuper vincta predicta tam ratione et ad causam donationis iter viuos et propter nuptias olim per dictum antonium eius patrem sibi facere de medietate bonorum suorum que alias quouis modo causis que rationibus titulis medijs seu occasionibus quibuscunque. Super quibusdam turibus actionibus petitionibus et demandis predictis per dictum andream prefato martino supra donatis cessis et remissis dictis andreas fecit et constituit eundem martinum presentem et vt supra stipulantem et recipientem verum dominum et procuratorem legitimum vt in rebus suis proprijs legitime constitutum ita que amodo et deinceps dictus martinus possit et valeat per dictum in rebus actionibus petitionibus et demandis in quacunque iudicio extra directe et vtiliter agere et experiri. Excipereque componere transigere compromittere pacisci et concordare et cetera omnia et singula facere dicere et exercere que quilibet verus dominus et procurator legitimus de rebus suis proprijs in eisdem legitime constitutus facere dicere et exercere potest et debet. Et que ipse et andreas ante huiusmodi emologationem seu ratificationem cessionemque facere dicere et exercere poterat potuisset. Se et suos prenominationis andreas de iuribus actionibus petitionibus et demandis predictis penum dicto martino supra donatis cessis et remissis disinctiens dictum martinum presentem stipulantem et recipientem vt supra per actum manuum suarum et dicti martini inuestiuit de eisdem pleno iure. Promittens insuper prefatis andreas se nihil fecisse aut dixisse in preteritum et que nihil dicet seu faciet in futurum propter quod predicta omnia et singula inuicem in aliquo obtineant vel habere debeant perpetuo robore firmitate vel que cassari irritari annullari valeant quomodolibet vel rescindi. Sed ita predicta omnia et singula prout supra scripta sunt rata grata et firma semper habere eaque tenere attendere et obseruare contraque in aliquo nunquam facere dicere seu venire de iure vel de facto per se nec per aliquam aliam personam interpositam seu interponendam alicuius vel aliquorum arte ingenio seu causa per solennem et validam stipulationem et sub obligatione omnium bonorum suorum mobilium et immobilium presentium et futurorum dictus andreas promisit dicto martino patri et vt supra stipulanti recipienti. Et iuravit ad et super sancta dei euangelia ab eodem corporaliter manu sua dextra

gratis tacta renunciās inde super predictis omnibus z singulis. z spe
cialiter. Sub dicto iuramento gratis z scienter iuris z facti ignorāne
omniq; actioni exceptioni z deceptioni doli mali fraudis vis metus er
roris z in factis conditioni indebiti sine causa vel ex iniusta causa fore
privilegio petitioni libelli z oblationi eiusdem ferijs z iudicis qbuscū
q;. Et ceteris iuris z facti auxilijs beneficijs z reined. quib; inediañ.
contra predicta aut ex eis aliqua venire possit vel in aliquo se iurare
defendere seu iuri de quibus omnibus. Dicitur; martini perijt sibi
fieri publicum instrumentū seu publica instrumenta vni vel plura per
me notariū publicum infra scriptū. Acta fuerūt hec zc. Et nota q; qñ
fit ratificatio alicuius venditionis seu alienationis vel fit in continenti
vel post aliquod tempore interuallū. si in continenti z per eundem no
tarium tunc nota. post recitationē contractus venditionis incipiet cō
tractum ratificationis hoc modo. Et ibidem in continenti anteq; pces
pdiere ad alios actus se dixeret talis filius vel vxor zc. dicti nobilit
venditor constitutus vel constituta psonaliter in pñtia mei nota. zc. vt
in preceden. forma. Si vero fiat post interuallū temporis p eundem no
tarium tunc notariū incipiet instrumentū huius ratificationis h modo
Postq; vel subsequēter anno quo supra z die zc. vel anno incarnationis
dñi millesimo zc. Si nō fiat in eodē anno. Et iūget notarius huius in
strumenta in eadem carta cum instrumento venditionis vel alienationis
Si autem ratificatio recipiat p aliū notarium q; per illum qui instru
mentum alienationis recipit. tunc incipit instrumentū vt in preceden.
forma. Et si sit vxor vel filia vel alia mulier que ratificet auctoritate
per patrem si patres habeat per maritū. z si nō habeat psem sed auiū
paternū per illum auctoritet. Et etiam si psem habeat z auiū patris
quia tunc erit in potestate aui z non patris. Item renūciat talis muli
er spālter z expresse per nota. debite certiorata p potestatem sue dotis z
otui aliū iuri in fauore mulieris introducto zc. Vñ p pleniori declara
tione sciendū est q; psonę que in huius alienationib; seu traditionib; cō
sentire habēt quedā sunt que habēt ius in re alienata ex obligatōe vel
ppotheca vt puta vxores nūris creditores z huius. quedā sunt q; habēt
ex spālī causa spālē z priuatū ius sicut legatarij fideicommissarij z vsu
fructuarij. quedā sunt que habent ius dominiij z ppietatis siue idem
ius quod habent venditores siue alienatores vt sunt fratres z sorores
alienarij que omnes supradicte persone p securitate emptoris debent
huius venditionibus z alienationibus consentire z iura sua renūtere
vt est dictum. Et si sint presentes in contractu alienationis ibidem cō
sentire debent. Si vero absentes sint. venditor siue alienator debet
promittere et se obligare de faciendo et procurando cum effectu face
re per easdem personas ratificari et consentire alienationi: et sua iu
d iij

ra remittere emptori cū publico instrumēto. put inferi⁹ in formis instru-
mentoz venditionū z altariū alienationū plen⁹ ostendit

Forma instrumenti venditionis et noue impositionis seruitus vr-
bane et rustice.

¶ In dei nomine amē Anno rc.

i Hauerint rc. q̄ antonius talis loci bona fide p se z suos rc.
Tenore huius veri z publici instrumēti rc. in p̄ntia mei no-
rs. rc. vendidit dedit assignauit tradidit seu quasi ppetuo cōcessit titu-
lo pure vere venditionis rc. andree eiusdē loci p̄nti rc. vt in alijs vendi-
tionibus. videlz ius seruitutē et explecham immittēdi ac tenēdi q̄scun-
qz trabes fustes siue ligna in pariete sine muro. domus ipsius antonij
contigua domui dicti andree quequidem domus dictorum antonij
et andree sunt situate in tali carreria. z confrontant sic z sic. Et h̄ quo-
tenscūqz q̄ncunqz opus fuerit. z dicto andree placuerit hmōi trabes
ligna siue fustes immittere seu impingere in pariete sine in muro do-
mus predictę dicti antonij sua auctoritate p̄ntia z hoc vsqz ad meduz
dicti muri. absqz tamen ruina seu graui detrimento dicti muri. Itēz
plus vendidit z assignauit put supra p̄fatis antonius eidem andree
stipulantis z ceteris ius seruitutē z explecham stillandi siue diruandi et
recipiēdi aquas pluuiales ex dicta domo ipsius andree supra tectū do-
mus p̄dictę eiusdē antonij videlz a tali parte rc. vel in tali curia siue
viridario dicti antonij cōtiguo vel contiguo dictę domui eiusdē andree
Itēz plus vendidit z assignauit put supra iter z actus iusqz seruitutē
explecham cundi z agēdi in quodā campo z p̄ ipm̄ campū dicti antonij.
in tali territorio sic et sic confront. ad quandā vineaz dicti andree sitam
in eodem territorio iuxta campū predictū z hoc a latere dicti campi q̄b
est a parte orientis per viam latitudinis q̄ncqz palmozū quantū p̄oren-
dit ip̄e campus. Ita q̄ ip̄e andreas z eius beredes ac successores pos-
sint z valeant demceps p̄ in ppetuum libere p̄ dictam viam z p̄ domuz
quandoqz q̄ z quotienscūqz voluerit ad campū vel vineā p̄dictam ire
agere transire z redire cum p̄sonis z animalibus oneratis vel nō on-
eratis. Danz cedens et concedens idem antonius dicta andree vt sup̄
stipulante plenū ius dicti itineris actus z vie z huic conditioni z seruitu-
tū p̄dictū suū campū ppetuo subijciens. Hanc autē p̄dictarū seruitu-
tū venditionē fecit dictis antonius p̄fatis andree p̄nti z vt sup̄ sti-
pulant z recipiēti p̄ precio et nomie p̄ccę viginti librarū turosi. quod
p̄cium rc. vt in alijs venditionibus. Et nota q̄ iter z actus z via in hoc
differūt. quia iter est ius cundi tū vel ambulandi tū. actus vero ē ius
ageri et non cundi. agere cū est re aliquid ducere puta vehiculū siue
animal oneratum. via autē est ius et cundi z ambulandi z agendi. non

tamen via est iter vel actus lz continet iter et actū. Nam si cēt iter cēt
 us dīrarat eundi. Si actus esset us agendi tm̄. qñqz tamen act^o pōe
 esse sine itinere quod est us. Nam z iter interdum non est us nisi fue
 rit constitutum. vnde ipm̄ iter p̄ quod iter siue soluz vulgariter vocat^r
 trames: callis: vi: a: semita. iter possunt etiā constitui alie seruitutes. si
 cum aequedue: us z similes sequendo formas predictam fm̄ naturam
 et exigentā talium seruitutum.

Forma instrumēti v̄ditionis vsusfructus dom^o vel p̄dij rustici.

A dei nomine amē Anno zc.

i Prouerint zc. q̄ antonius in talis loci. bona fide zc. per se et
 suos zc. vendidit et ad tempus infrascriptū tradidit et del
 amparauit andree talis loci p̄nti stipulāti zc. videlz omnes z singulos
 fructus. z vsusfructus cōmoditates vtilitates z gausitas siue exitis.
 ac p̄ceptionē eorūdem cuiusdam domus cum viridario dicte domus a
 parte retro contiguo situate in tali loco consron. zc. Itēz cuiusdā cam
 pi et cuiusdā vinee eidē campo contiguo situate in tali territorio con
 frontatoz zc. Ad et p̄ tempus nouem annoz hodie incipiendorū z in
 simili die dictis nouē annis reuolutis z completis finitendoz. Et hoc
 p̄ p̄cio z nomine p̄ccij vniuersalis dictoz nouem annoz viginti libra
 rum turoñ. quod p̄ccij dictus antonius venditor cōcessus fuit se ab
 eodem andrea emptore habuisse z recepisse in moneta regia taz aurea
 q̄ argentea p̄ dictū andrea eidē antonio ibidez realiter numerata tra
 dita z p̄solita z p̄ dictis antonii habita z recepta in p̄nta mei notarij
 publici et testium infrascriptoz. Et nota q̄ aliquādo paci se it̄ par
 tes q̄ venditor teneat soluere onera annua rerum quartus vsusfructus
 vendunt quia nisi hoc actum emptor tenebit dicta onera supportare.
 sicuti sunt census pensiones talee z similia. Exceptioni vero dicti p̄cij
 viginti librarum turoñ. p̄ dictum antonii venditorē ab eodem andrea
 emptore nō habita zc. vt in alijs venditionibus. Si vero dicti fructus
 vsusfructus. comoditates. vtilitates et gausite superius venditi plus
 valent de p̄nti aut in futurum p̄ totum tempus nouem annoz p̄dicti
 plus valere poterunt predicto p̄ccio supradicto. totum illud plus va
 lens zc. vt in alijs venditionibus realiter obrinere. Concedens ante
 dictus antonius venditor: prefato andree emptori presenti stipulanti z
 recipienti vt supra licentiam auctoritatem et speciale mandatum p̄ se
 aut alium loco sui quando emiqz voluerint possessionem seu quasi fru
 ctuum et vsusfructuum predictorum z eorum perceptionis accipiendi
 corporalem illosqz percipiendi leuandi et suos faciendi per totum tem
 pus superius expressatum licet. eiusdē antonij venditoris aut cuius
 cunqz alterius persone seu curie minime petita requisita seu obtenta

Et donec idem andreas dictas possessionem vel quasi adeptus fuerit constituit se interis dictus antonius venditor predictos fructus et usufructus nomine precario eiusdem andree emptorum tenere et possidere seu quasi se et suos pronominatus antonius venditor de fructibus comoditatibus utilitatibus et gaustis sue curaturis predictis per eum dicit andree superius venditis per totum dictum tempus novem annorum disuictens dictum andream p[ro]p[ri]etate stipulante et recipiente et supra per factum manuum suarum et dictum andree inuictus de eisdem. Promittens prefatus antonius venditor ante dicto andree emptorum p[ro]p[ri]etate et ut supra stipulanti et recipienti quod dictos fructus usufructus comoditates utilitates et gaustas faciet eidem andree emptori et suis per totum dictum tempus novem annorum habere et tenere per eum per eum pacifice possidere et quod ab omni persona contradicenti molestante inquietante seu perturbante aut ius aliquod in eisdem fructibus et usufructibus se habere pretendenti dictum andream emptorem et suos defendet et amparabit defendereque et amparare promisit in iudicio et extra iudicium suis et suorum prefati antonij venditoris propriis sumptibus et expensis. Et per omni cunctatione etc. ut in prima forma venditionis rei immobilitis usque ad finem. Et nota quod aliquando emptor usufructuarius non soluit realiter precium talis venditionis sed venditor in venditionis instrumento illud confiteatur habuisse et hoc sub spe future eiusdem precij habitationis et receptionis. Et tunc emptor se obligat solvere dictum precium venditori terminis et solutionibus inter eos coniectis cuius forma ponatur infra in contractum siue capitulo obligationum.

Forma instrumenti venditoris et impositionis noni census.

In dei nomine amen anno etc.

1 Honerint etc. quod antonius talis loci sciens et attendens dixit se habere et possidere in puro et franco alodio quadam terre partem partem laboratua siue cultivata partem vineatam situatam in tali territorio confro. etc. quaquidem terra dictus antonius asserunt esse francam quietam absolutam ab omni censu pensione annone aut alia servitute annua quacumque et a nemine in emphiteusi teneri. Ergo ob suam voluntatem evidentem utilitatem et urgentem necessitatem ac per suos negotios melius peragendis et expendendis bona fide et sine dolo pro se et suis heredibus et in futurum successores quoscumque tenore huius veri et publici instrumenti mandato suo confecti firmiter perpetuo valituri ac in presentia mei notarii publici et testium infra scriptorum vendidit assignavit et denovo imposuit tradidit seu quasi ac nunc penitus pro imperpetuum desampervit et titulo vere pure perfecit et irrevocabili venditoris assignationis et nove impositionis tradidit seu quasi tradidit et concessit ac nunc penitus pro imperpetuum desampervit andree talis loci presentis stipulanti etc. ad omnes suos etc. Et

hoc in z super predicta terre pecia supius controñ. z designata videt̃.
 vnum sextariũ frumẽni boni pulchri z recipiẽdi ad mensuram. eiusde;
 loci censuale z annuale ac anno quolibet in festo beati michaelis eide;
 andree z suis successorib⁹ p̃ dictu; antoniũ z suos successores soluẽdi
 et suis sumptibus apporand. apud eiusdẽ locũ z ad domũ bitationis
 dicti andree z suoz successorũ vnarũ directo dñio landimio cõsilio iure
 fraude cõmissione p̃latõis z auaragto iureq; laudẽdi z laudim. p̃cipiẽ
 di a cõp̃m directũ dñũ landimũ cõsiliũ ius fraud. cõmissionis p̃cla
 tionẽ z auaragtiũ usq; laudẽdi z p̃lationis retinẽdi ac om̃e aliud ius
 emph̃m. p̃dicti sextarij frumẽni censualis z terre p̃dicte in z sup̃ qua
 imponit̃. Hanc autẽ venditionẽ assignationẽ z nouã dicti census impo
 sitionem fecit p̃fatus antoniũ dicto andree p̃nti et vt supra stipulãt̃
 recipiẽti precio z nomine p̃cũ decem librarũ turoñ. quod precũ dictus
 antoni⁹ venditor confessus fuit se ab eodem andrea emptore habuisse.
 zc. Exceptioni zc. que auerz. Si vero dictum sextariũ frumẽni cen
 suale z annuale cu; eius directo dñio landimio z alijs suis iurib⁹ em
 phiteoticis predictis p̃ dictum antoniũ p̃faro andree supra venditũ
 assignatum z impostum plus valet zc. Concedẽs dictus antoni⁹ ven
 ditõr eidẽ andree emptori p̃nti et vt supra stipulãnti z recipiẽti licen
 tiam auctoritatẽ z p̃ale mandatũ p̃ se aut alium loco sui quãdocunq;
 voluerit possessionẽ seu quasi dicti noui census vnũ sextariũ frumẽni
 supius venditi z eius p̃ceptionis ac iurium eius p̃dictoz accipiẽdi cor
 poralem enulã et naturalẽ licentiã eiusdẽ antoniũ venditoris aut cuius
 cuiq; alterius p̃fone seu curie minime petita requisita seu obrẽta Et
 quousq; eandẽ possessionẽ vel quasi dictus andreas emptor adept⁹
 fuerit constituit se interim p̃fatus Antonius venditor dictum censum
 vnũ sextarij frumẽni cũ suis iuribus predictis nomine precario eiusdẽ
 andree emptoris tenere possidere seu quasi se z suos p̃noctatus antoni
 us venditor de dicto censu annuo sextarij frumẽni z eius iuribus epi
 teoticis p̃dictis disuestiens dictum andrea p̃ntẽ stipulãntẽ z recipiẽtẽ
 vt supra p̃ tractum manũ suarũ z ip̃ius andree inuestunt de eisdẽ
 pleno iure p̃mittens antedictus antoniũ venditor. eidẽ andree em
 ptore p̃senti z vt supra stipulãti z recipiẽti quod censum p̃dictũ vnũ
 sextarij frumẽni cum iuribus suis p̃dictis faciet eidẽ andree eptore
 se z suis in p̃peretũ successoribus habere tenere percipere ac quietẽ z
 pacificẽ p̃peretũ possidere. z q̃ ab omni persona cõtradictẽ molestã
 te inquietante seu p̃turbante aut ius aliquod in eodem nouo censu
 et eius iuribus predictis vel in terra stipulãta in et sup̃ qua imposi
 tus extitit se habere precẽ. p̃fatum andream emptorẽ z suos defen
 det zc. Et p̃ omni euetione zc. vt in prima forma venditionis supius
 posita vsq; ad finem de quibus zc. Acta fuerunt hec zc. Et nota q̃

in hmoi venditionibus sicut in alijs debet cōsentire cōs ille p̄sone que
in reb⁹ sup⁹ quib⁹ tales cēsus imponunt⁹ us⁹ hnt seu habere p̄tendunt
ita tñ q⁹ dicta iura empronib⁹ hmoi censum nō remittat sicut in alijs
rebus immobilib⁹ v̄dins. q⁹ hoc facere nō tenent. sed solū laudare et
cōsentire v̄ditioni z noui census impositioni.

Forma v̄ditionis antiq⁹ census annui.

A dei nomine amē Anno 7c.

i Ponerunt 7c. q⁹ nobilis Rarmūdus de cōsanctis loc7c.
sciens z attendēs vt dixit sc̄ habere z annis singulis pec
pere cum andrea dicti loci tres solidos turoū. z cū mar
tino eiusdē loci sex denarios turoū. Itēz cū symone loci de turre qnq⁹
cartas ozdei. Item cū petro dicti loci de turre mediā librā piperis cen
suales et annuales. z hoc in 7 p̄ certis terris quas p̄dicti homines ab
eodem nobili rarmūdo in emphiteosum tenent debitis. Tūc dicitur
nobilis rarmūdus ob suam p̄t̄ asseruit euidētē vtilitatē 7c. bōa fide
7c. Tenore hui⁹ veri z publici instrumētī 7c. ac in p̄ntia mei notarij 7c.
v̄didit 7c. nobili iohāni de sancto baudilio p̄nti stipulātī 7c. ad omnes
suas 7c. videlz dictos census annuos singulos designatos z cōfissatos cū
eorū et rerū in 7 p̄ quib⁹ p̄stant⁹ directo dño laudimio consilio inreqz
laudandi z p̄lationis retinēdi ac omni alio iure emphiteotico. Saluo
tamen z retento dño a quo tenent⁹ suo semp⁹ directo dño laudimio ho
magio et in oib⁹ iure suo. Hanc aut⁹ venditionē fecit dicit⁹ nobilis rarmū
dus p̄fato nobili iohāni z vt supra stipulātī z recipiētī p̄ p̄cio z noīe
p̄cū viginti qnq⁹ librarū turoū. quod p̄cū dictus nobilis rarmūdus
venditor cōfessus fuit se ab eodē nobili iohāne c̄ptore realiter habuisse
7c. Exceptioni z quitante. Si vero dicti census annui superius desi
gnati z p̄ dictū nobilē Rarmūdū p̄fato nobili iohāni venditi cū eorū
iuribus emphiteoticis p̄dictis plus valent de presenti 7c. Concedens
7c. inuestitur 7c. Promittens antedictus nobilis rarmūdus venditor
p̄fato nobili empron presenti stipulanti z recipienti vt supra q⁹ dictos
census annuos superius designatos z venditos cum eorum iuribus
p̄dictis faciet eidem nobili iohanni empron et suis in perpetuū suc
cessoribus habere tenere percipere et quiete et pacifice perpetuo possi
dere. necnō per dictos emphiteotas singulos nominatos ac alios quos
pertinent sibi dicto nobili iohāni empron z suis recognoscat respōderi
facere cum z mediā. publicis instrumentis ac fm formā. z tenore anti
quarum recognitionū censuum p̄dictorum. Et hec dum et quando
ac rociens quociens idem nobilis Rarmūdus venditor per dictū no
bilē iohannem vel suos fuerit requisitus. Et q⁹ ab omi persona con
tradicante ; molestante ; inquietante seu perturbante. aut us⁹ ali

quod in eisdem censibus et eorum iuribus se habere pretendens. prefatum nobilem iohannem emptorem et suos defendet et amparabit defendereque et amparare permisit in iudicio et extra iudicium suis et suorum prefati respondeant venditoris propriis sumptibus et expensis. Et per omnem cunctationem et obligationem etc. Promisitque dictus nobilis raymundus venditor eidem nobili iohanni ut supra stipulanti et recipienti quod partem venditionis faceret dicto emptori laudari ratificari et confirmari per claustrum eius filium et per nobilem defendere prore suam et per alias quascunque personas in aliquod actionem seu demandam habentes aut habere pretendens. in censibus predictis superius venditis et quod omne illud in actionem seu demandam dicto nobili iohanni emptori et suis quitari cedi et remitti faceret mediante publico instrumento clausulis convenientibus et opportunis roborato dum et quando ac faciens quotiens per eundem nobilem iohannem vel suos fuerit requisitus. Et ulterius permisit sepedictus nobilis raymundus venditor dicto nobili iohanni emptori ut supra stipulanti reddere tradere et restituere omnia et quecumque publica instrumenta recognitionum acceptorum et alia censuum predictorum rangeria et ad eos facienda et primicia que penes se habet et inuenire poterit et hoc sine aliquo costu eiusdem emptoris vel suorum. Quamquid venditionem etc. ut in alijs venditionibus usque ad finem. Acta fuerunt hec etc.

Forma instrumenti venditionis rei pupillaris immobilis.

A dei nomine amen Anno etc.

Hauerint etc. quod apud talem locum et coram domino tali iudice ordinario dicti loci sua curia in suo consistorio consueto. tenent et per tribunali ad iura reddendum more maiorum suorum fedem. veniens et personam legitime constitutus antonius tutor liberorum martini quod de quadam tutela legitime constat instrumento publico per me notarium publicum infra scriptum in notam sumptorum prefato domino iudice dicit et exposuit quod dicti liberi pupilli et heredes dicti quondam martini coram patris et bona ipsorum hereditaria tenent dominice susanne eorum matris vidue relicte dicti quondam martini ratione et ad eam sine dotis quam repetere vult et intendit in summa centum et quinquaginta librarum tironum. Item et tali mercatori eiusdem loci in summa quinquaginta librarum tironum. unde cum ipse tutor vel dicti pupilli nullas de presenti habent paratas pecunias ex quibus pre dicta debita exsolui valeat. ideo supplicavit dictus tutor requisivit pro bono et indennitate dictorum pupillorum licentiam sibi per dictum dominum iudicem dari et concedi de bonis eorumdem pupillorum in immobilibus nunc dominis cum non sint mobilia sufficientia ad satisfactionem dictorum debitorum vedendi et distrabendi benigni officii prefati domini iudicis in premissis benigniter implorando. Et dictus iudex audita supplicatione seu postulatione

ne predicta eidem q̄ tanq̄ iuri z rōni consone annuēs licentiā postula
 tam dicto tutori concessit ordinādo quod bona sic vendēda ad z inq̄rū
 publice sue curie venalia exponant z subastantur indeq̄ plus vltimo
 offerenti in eisdem deliberent z vedant. Deinde anno quo supra z die
 veneris incū ulata q̄nta mensis augusti apud dictum locū z corā p̄fata
 ro dño iudice in consistorio sue curie consueto p̄ tribunali sedēte venit
 comparitq̄ p̄fatus antonius tutor predictus z tutorio noie quo su
 pra dicta se de mandato p̄fati dñi iudicis inquārtari z subastari fecisse
 pluries z p̄ debita temporis interualla quandā domū dictorū liberorū
 tanq̄ minus damnosam sitas in dicto loco siue villa et in tali carriera
 confrontatorū zc. Et hoc per Jacobum de caperis seruiciū. z p̄conem
 sine inquārtatorē publicum dicti loci ibidem p̄ntem z p̄missa fecisse
 referentē z neminē inuenisse qui manus precum in dicta domo dare
 voluerit quem Antonius martini qui citam fecit et se daturū obtrū
 lit ducētas z quinquaginta libras nrosū. quare cū per dictum seruiciū.
 et inquārtatorē nominissime voce p̄conia per loca z quadrata dicti loci
 consueta p̄coniatum z assignatus exiret omnibus z singulis perso
 nis in dicta domo citam facere volētibz ad diem locum z horaz p̄e
 sentes p̄nt idem p̄co z inquārtator ibidem iudicialiter renlit et p̄e
 missa vera esse asseruit p̄tē z requisitū dictus tutor domū p̄dictam
 ibidem exhabēdant subastari z inquārtari. z demū plus z vltimo offe
 renti eandem deliberari p̄cūq̄ inde habendū p̄fato tutori pro debi
 tis predictis p̄soluendū tradit deliberari. Facta q̄q̄ ibidez debita sub
 astatione quā nullus alius apparuit qui manus precum in p̄dicta do
 mo dare obtrūlerit q̄ dictus antonius martini ideo predictus p̄co seu
 inquārtator in p̄sentia et de mandato dicti domini iudicis dictam do
 mū cum omnibus suis iuribus z pertinen. p̄nominato antonio mar
 tini p̄senti ibidem et acceptanti tanq̄ plus z vltimo offerenti delibe
 ravit z vendidit p̄co dictarum ducētarū z quinquaginta librarū nrosū.
 t̄p̄m q̄ de eadem p̄ traditionē cuiusdā parui baculi inuestiuit. In quo
 quidam delibramēto ac alijs omnibus z singulis p̄missis tanq̄ be
 ne rite z legitime peractis p̄fatus dominus iudex sedens p̄ tribunali
 p̄nt supra auctoritatē suam z dice sue curie iurisdicariū inposuit
 pariter z decretum. De quibus omnibus z singulis supradictis dice
 antonius martini et etiam dictus tutor casu quo indigeat p̄cuerunt
 sibi et cuiq̄ ip̄orum fieri publicā instrumentū seu publica instrumen
 ta vnum vel plura per me notariū publicūz inscrip̄tū. Acta fuerūt
 hec zc. Et nota circa venditionē rei pupillaris considerandū z dilige
 ter attendendū fore q̄ res pupilli vendi debet ob es alienū aut ob
 eut deotem vtilitatem pupilli iam cognitā p̄ iudicem q̄ ita sit z q̄ nō sine
 res mobiles in hereditate commode vendende. Et q̄ res huiusmodi

vendenda subastet. i. publice p̄conferatur p̄ loca et quadriuisa illius loci
 consueta ad finem q̄ plus offerenti detur et deliberet̄ z q̄ in bimōi deli
 beramento p̄ns sit creditor: qui receptorus est pecuniā precij si res ip
 sa ob es alienū vendat̄ aut q̄ cā quare vendit̄ assignet̄ z declaret̄ p̄ pu
 blicum instrumentū z q̄ ipa venditio fiat coram p̄ore vel iudice siue
 magistratu illius loci ordinario decretū et auctoritate. interponente. p̄
 ut supra in parte scripsi. Item nota q̄ in venditionib⁹ rerū immobilium
 surdi muni furiosi vel mēte capti p̄ suos curatores eadem obseruari de
 bent q̄ scripsi sup̄ in venditōe rei pupillaris. Item est not. andiū q̄ de vē
 ditionibus rerū mobiliū nullā hīc facio mentionē nullasq̄ formas in
 strumētōz ponere intēdo eo q̄ de talib⁹ raro consueuerūt publicis instru
 menta in his partib⁹ occitanis sed transeūt tales venditōes in cōtract⁹
 obligationū p̄ precij bimōi rerū mobiliū venditōib⁹ p̄soluēdū de qb⁹
 inferius plenius dicam.

Forma instrumētū venditōis ad inquitū publicū curie

In dei nomine amen anno 7c.

i. Hauerint 7c. vniuersi z singuli q̄ cum dudū ad instantiam
 andree philippi et vigore quarūsdā librarij a curia conueni. re
 giarum nemouli emanatarū executio inchoata z facta extitisset i qua
 dam vinea martini de ponte situata in tali territorio consron. sic et sic.
 7c. p̄ debito siue summa viginti quinq̄ librariū turonū. quā dice⁹ martin⁹
 eidem andree teneri dicebat̄ causa contēti. in q̄dā publico instrumētō
 p̄ talem notā. in notā sumpto vel confecto z signato. Sub anno 7c. vel
 in qua summa dictus martin⁹ dicebat̄ teneri p̄fato andree rōne et ex
 causa cuiusdā diffinitive sentētie in curia cōmuni dominorū alesti nup
 late contra eundē martinū in fauorē dicti andree vel ex aliā cā quaz ex
 primere debet notari⁹. Hinc siquidē fuit z est q̄ hac die p̄nti supius in
 principio huius veri z publici instrumētū anotata ap̄ locū supradictū
 alesti in consistorio cōis curie dominorū dicti loci coram honorabilib⁹
 et sapientibus viris dominis tali z tali vicarijs dicte cōmunis curie ve
 niens et existens p̄fatus andreas philippi dixit et exposuit se dū est p̄
 debita temporū interual la plurices inquitari z subastari fecisse per di
 ctam villam alesti z p̄ loca et quadriuisa vbi talia z similia fieri sunt af
 suca supradictā vineam. Et per hoc talem seruientē z precone siue in
 quantatorem publicū eiusdem curie. Et nouissime cum intimationez
 assignatione ad dictū locū et horam p̄ntes ad quos diē locū horam
 etiam intinmare fecisse dixit dicto martino de ponte deliberationez pre
 dicte vinee per dictū seruientem et preconein a quo quidem seruientē
 et precone ibidem presente petijt suam relationem de et super permis
 sis haberi. Et ibidem existens dictus seruientis et precone siue inquan

tato: publicis reculit suo in rameto p cum in creatōe siue receptione
 sui officij ad et sup sanera dei euāgelia eo: po: aliter p̄stito. seu de māda:
 to dicroꝝ dñoz vicarioꝝ ⁊ ad requisitionē dicti andree diu est per plu:
 res vias ⁊ p debita tempoz intervalla pclamasse in quantasse ⁊ suba:
 stasse publice voce namphili siue tube modo p̄misso dictā vineam et de:
 mā iniquasse ⁊ assignasse omnibus ⁊ singulis psonis ad dictam vineā
 cūre volēti. ad dictū locum ⁊ horā p̄tes qm̄ ibides plus ⁊ vltimo offe:
 renti deliberare. Et vltimis p̄missa omnia intimasse dicto martino
 de ponte ip̄niq; citasse ad dictū locum ⁊ horam p̄dictos vsurū supradic:
 cre vinee deliberationē ⁊ venditionē. Ea ppter in p̄ntia dicti martini d̄
 p̄te si compareat alias in eius cōtumacia quā accusauit nisi legitime
 compareat p̄fatus andreas philippi petij ⁊ requisitū vineā p̄dictam
 ibidem ad inquantū publicū dicte cōis curie plus ⁊ vltimo offerēti. in
 eadem vendi ⁊ deliberari p̄mittiq; eiusdē sibi in extenuationē sine so:
 lutionē dicti sui debiti tradi ⁊ deliberari. Et dicti dñi vicarij auditis
 p̄missis dederunt in mandatis dicto seruiciū. ⁊ inquātatorū quas di:
 ctam vineā iterato ⁊ ex abūdanti ibidem subastare ⁊ inquātare indeq;
 plus ⁊ vltimo offerēti. deliberare habeat. quinquē p̄cio ⁊ inquātator:
 ibidem in p̄ntia ⁊ auditi. dicroꝝ duoz vicarioꝝ ⁊ de mādato eorūndē
 ac in contumacia dicti martini de ponte vineā p̄dictam cū oibus suis
 iuribus ⁊ p̄tinerijs ibidem publice subastauit ⁊ inquātauit. Et factis
 pluribus ⁊ diuersis cristi. p̄ diuersas psonas tādē dictus andreas phi:
 lippi creditor antedictus ad dictā vineā exiit ⁊ cristinā fecit ad sum:
 mam siue p̄cūi viginti vnius librarū. Et cū nullus alius appareret
 qui tauram vel maiorē cristinā facere vellet. ideo dictus p̄cio inquāta:
 tor: dictam vineā cū oibus iuribus ⁊ p̄tinerijs eiusdē p̄nominato andree
 philippi tanq; plus ⁊ vltimo offerēti. in eadem deliberauit p̄ dicto p̄cio
 siue summa viginti vnius librarū turoū. ip̄niq; in possessionē eiusdem
 vinee p̄ traditionē vnius virge siue baculeti posuit ⁊ induxit. Et his p̄:
 actis ibidem mēōtineri p̄fati dñi vicarij sedētes p̄ tribunali more ma:
 torum suoz in consistorio dicte eoz cōmūis curie in p̄missis omnibus
 et singulis tanq; bene rite ac legitime coram ip̄is pactis ad requisitionē
 dicti andree philippi auctoritatē suā ⁊ dicte curie sue iudiciariā in p̄o:
 fuerunt pariter ⁊ decretū. De quib; ⁊c. Acta fuerūt hec ⁊c. Et nota
 q; si h̄c quartū viritute exccutio in re vendita facta fuit. Et similiter in
 strūmentū debiti inserant ad longū in instrūmento lineamenti melius
 et finis erit emptori quanq; dictū in deliberamētū instrūmentū ex hoc
 reddat manus ⁊ plures. Item nota q; si dictus martinus in termino
 sibi assignato ad vendendū dictā vineā; deliberari comparuisset p se vel
 p legitimū pcuratorē ⁊ aduersus exccutionē in dicta vinea factā se op:
 posuisset vel aliā allegasset rōnabilez admissibile cur ad dictū delibera:

mentis pcedi nō deberet tūc supseffum fuisset a dicto deliberamento et dictus martinus fuisset admissus ad dicendū z allegandū cōtra dictam executionē vel in curia ordinaria alesti vel in curia conuen. a quā licet executione emanari sit. Item etiā nota q̄ circa h̄mōi deliberamēta que ad inquantū curiarū fieri solent multa cōtingūt p̄ter ipsum deliberamentū siue venditionē qm̄ creditor ad cuius instrumentū fit executio facto deliberamēto facit taxari expen. p̄terexti dicte executionis per eum factas. Et illas facit deduci seu detrahi de precio rei vendite z deliberare z resid uñi precij sibi facit adiudicari z tradi in sui debiti solutionē vel extenuationē. Item z si executio facta fuerit vigore l̄artū a curia conuen. acm̄atū vel parū sigilli regij montispl̄i vel alia curia extraordinaria emanatarū tūc assignat̄ emprozi ad portandū p̄cenim in illa curia z creditor ad videndū illud distribui. Et in dicta curia venditio z deliberamentū decertant̄ p̄ iudicē illius curie. Et dant̄ littere emprozi nūcupate de tuca z defendat̄ zc. Sed de his nulla debet mētio fieri in instrumento deliberamēti siue venditio. Item est notandū q̄ p̄ rebus sic venditis ad inquantū publicū curie nullus tenet̄ emprozib⁹ de emctōe. Et ideo canere z diligēter aduertere debēt emprozes quomodo z qualiter eman. z q̄ executio z alia iuste z legitime pcedāt. Et vocent̄ oīs quoz̄ interest. Et q̄ nihil obmirat̄ eoz̄ q̄ necessaria siue precij etiā debet esse m̄i⁹ q̄ si q̄s de emctōe teneat̄ eo q̄ b̄da euictio nis securitas quodāmodo auget̄ valorē siue extimatonē rei vendite. mala aut̄ vel nulla securitas diminit.

Sequit̄ de contractu p̄mutationis.

Uta de emptionis z venditōis dictū ē hūc se h̄yt nūc de p̄mutatione qui emproziū z venditōni vicina est tractemus. Circa hūc aut̄ contractū p̄mutationis. P̄mo sciēdum est q̄ origo emendi z vendendi a p̄mutatione cepit quod sic intelligit̄ scz q̄ p̄mo fuit p̄mutatio. postea vero cognita difficultate p̄mutatōis fuit inuēt⁹ cōtractus emptionis z venditōis. Unde h̄mōi difficultas fuit causa inuēt⁹ ad inuētēdū emptionē et venditōnē. Sic aut̄ p̄mutatio de iur̄tilib⁹ z sup̄flus ad vtilia seu necessaria. Nam est vñ⁹ rei p̄ altera p̄statio. Et d̄r cōuenire cū emproze z venditōne in hoc q̄ ex vtraq; paratur euictio. z ex vtraq; parat̄ z reddibitio. Differt autem ab ea q̄ venditio solo consensu perficit̄. p̄mutatio vero re dem̄i secuta. Item in p̄mutatione locum habet conditio ob causam. In venditōne nō. Item in venditōne alius emproz alius venditor. in p̄mutatione vero vterq; dicitur p̄mutator. Item in venditōne vnus cogitur precium accipere facere alter non cogitur facere rem emprozi. in p̄mutatione vterq; cogit̄ rem alterius facere. Dicitur autem hic contractus p̄mutationis inuēniat̄ ideo maxime q̄ nomen eius verificatur in vlt̄

placiter. Nam et antiqua simplicitas vocauit omnia commercia permuta-
 tiones. postea necessitas inuenit nomina specificata quibus consulti-
 mi viri naturas legum dederunt. Fin datam eis licentiam. Et illi vocant
 contractus nominati quibus ipsi sapientes distribuunt nomina. Anno
 minari aut dicunt quidam prudentibus deficiunt vocabula quia plura sunt
 negotia quam vocabula. Item notandum est quod interdum earum rerum que inuices
 permutantur una plus valere existimantur quam altera et tunc ille cui dicta res per-
 mutatur et traditur alteri parti refudat certum quid pro illa maiori ualencia
 et ille talis contractus erit tunc permutatio partium uenditio. Et super
 hoc nota quod in instrumento huiusmodi contractus partium permutatio et parti
 uenditio notari in serie instrumenti debet rem que partem permutat et pri-
 uendit permutare. Et rem que solimodo permutat postponere. eo quod pre-
 cedere debet res et partem et etiam que magis ornate et ordinate procedit series
 instrumenti. Item est sciendum quod cedere persone que potest uendere et emere possunt
 permutare. Et quibus ceteris et uenditio est prohibita eisdem est prohibita per-
 mutatio. Et similiter omnes ille res que uendit et emi potest permutari permutat
 ideo illas hic reperere non oportet.

Forma instrumenti permutationis pure rerum immobilium.

In dei nomine amen anno 7c.

Flouent 7c. quod discretus vir martinus de ponte ex una parte
 et andreas philippi ex parte altera de et super exambijs sine
 permutationibus inter eos fiendis de rebus infrascriptis unanimitate
 concorditer inter se conuenierunt et concordauerunt in hunc qui sequitur in o-
 dum. Et primo uidelicet quod dictus martinus bona fide et sine dolo pro se et
 suos heredes et in futurum successores quoscumque tenore huius uerbi et
 publici instrumenti mandato suo confecti firmiter perpetuo ualuerit. ac in
 presentia mei notari publici et testium infrascriptorum permutauerit sine crea-
 tione et titulo vere pure perfecte et irrevocabilis permutationis siue crea-
 tione tradidit seu quasi tradidit concessit ac in se penitus per impetuit
 desamparauit dicto andree philippi presenti stipulanti solemniter et re-
 cipienti pro se et suis heredibus et successoribus in futurum uniuersis
 ad omnes suas eisdem andree suorum heredum et successorum uoluntates in
 uita et in morte plenarie et perpetuo facienda. Videlicet quandam terre partem
 cultuam siue laboratiuam sitam in tali territorio confrontam. sic et sic cum
 omnibus iuribus incruentibus exitibus et pertinentiis uniuersis. fran-
 cam quitamque absolutam ab omni censu pensione canonice aut alia frui-
 tute quacumque. retinuit tamen idem martinus de sacro expenso fructibus
 bladorum et oliuarum in dicta terra de presentia seminatum et existentium.
 Et uiceuersa dictus andreas philippi de eorum uoluntate licentia et aucto-
 ritate stephani philippi patris sui ibidem presenti licentiam et auctoritatem

eidem andree fillo suo quo ad omnia et singula infra scripta peragēda
 dante et concedere. ut ita dicitur stephanus in pñtia mei notarij publi
 ci et restium infrascriptoruz asseruit fore verum pñctam terre peciam
 preconfrō. dicto pmutationis siue excambij titulo a dicto martino re
 cipiēns et acceptās bona fide et sine dolo p se et suos beredes et in futurū
 successores quoscūq. Cum hoc vero et publico instrumēto mādato suo
 confecero firmiter ppetuo valituro pmutauit siue excambiauit et titulo
 pure vere pfecte et irrenocabilis pmutatōis siue excambij tradidit seu
 quasi tradidit et concessit aenē penitus in perpetuū desamparauit p
 nominato martino de ponte presenti stipulanti solenniter et recipienti
 pro se et suis beredibus et successoribus in futurū vniuersis ad omnes
 suas eiusdem martini suorūq. heredū et successorū voluntates in vita
 et in morte plenarie perpetuo faciēdas. Et hoc noiatim p dicta terre
 pecia supra confrō. videlz quōsdā terram cum quōsdā casali in dicta
 terra existēte in qua vidē terra sunt vites oliuery et alie diuerse arbo
 res fructifere. situatā in parrochia sancti bandilij et in territorio dicto
 vulgariter. de massolargues confrō. et. Cum omnibus suis iuribus
 iurionibus exiubus et pñctis. vniuersis saluo tamen et rēro in et sup
 dicta terra supra vltimo confrō. ecclesie sancti baudilij pñcti et dño
 rectori eiusdē suo semp directo domino laudimio cōsilio iure fraude
 cōmissionis prelatōe et anāragio et censu ānuo in q̄tibz festo michaelis
 soluēdo duoz sextarioz frumētū duoz solidoz et sex denarioz turoū
 Si itō dicta terre pecia supius primo confrō. p dictū martinū de pō
 re p̄fago andree philippi pmutata siue excambiata plus valz de p̄sentī
 aut in futurū quādo cūq. plus valere poterit quā alia terre pecia cum
 dicto casali supius vltimo confrō. et p̄dictis andrea philippi cidē mar
 tino de ponte etiam pmutata siue excambiata vel ecōuerso totum
 illud plus valens quōd cūq. sit aut esse poterit in futurū partes predi
 cte et earuz quelibet sibi aduicē mutuo et vicissim vna alteri et ecōuer
 so pñctibus et vt supra stipulātibz et recipiē. dederūt donauerūt titu
 lo vere pure pfecte simplici rategrate manē. et irrenocabilis dōatōis
 que fit et fieri d̄ inter viuos. Et ita si illud plus valens dimidiū excede
 ret iusti p̄cij siue vltra. Concedētes partes p̄dicte et quelibet carū vna
 alteri et ecōuerso mutuo et vicissim pñctibus stipulā. et recipiētibz vt
 supra licentiā auctoritatē et spāle mandatū p se aut aliū loco sui quādo
 cūq. voluerit possessionē seu quasi rerum a se datorū pmutatoz siue
 excambiarū accipiēti corporalē ciuilem et naturalē licentiā cum iustis
 iparum partū aut alterius cuiuscūq. p̄ore et seu curie minime petita
 requisita seu obrera. Et quousq. eandem possessionē q̄libet pars ad ep
 ra fuerit constituerūt interim dicte partes vna p̄caro nomine alteri
 et ecōuerso dictas res inter se permutatas siue excambiatas vicissis

tenere z possidere seu quasi se z suos pnoiaſi martini de ponte ex vna
 parte. Et andreas philippi ex parte altera de pecijs terreſz caſali pcedi
 eris ſupius cōfrōn. z deſignatis z inter ſe pmutatis ſiue excambiatas
 viciffim deueſtietes vnus eoz alterū ipoz z eōuerſo mutuoſz viciffim
 pntes ſtipulaſi. z recipiē. vt ſupra per tactūz manuū ſuarū inueſtite
 rūt de eideſm pleno iure. Promittētes dicte partes z eāſū quelibz vna
 alteri z eōuerſo in mutuo z viciffim pntibus z vt ſupra ſtipulaſi z reci
 piētibus qz pdictas terras cū dicto caſali ſupra cōfrōn. z deſignatas
 et inter ſe pmutatas ſiue excambiatas eūſiſis iuribus z pntētibz ſa
 cter ſibi inuicē z ſuis in pperuū ſucceſſoribus habere tenere z quiete ac
 pacifice pperuo poſſidere. Et qz ab omni pſona contradicēte moleſtate
 inquietate ſeu pcurbāte aut ius aliquod in eideſz terreſz ſeu altera eoz
 rundeſm ſe habere pntēdē. vna pars alterā parē z eōuerſo mutuoſz
 viciffim defendet z amparabit defendere qz z amparare ſe in uicē pmi
 ſerūt in iudicio z extra iudiciū ſuis z ſuoz cuiuſlibet iparū partium p
 prijs ſumptibus z expen. Et p omni emetione totali z particulari ac p
 obſeruāna oīm z ſinguloz pmiſſoz z inferius expreſſandoz ac expen.
 inde fieri contingē. partes pdicte z quelibet eāſū ſez qlibet pars pro
 emetione rei a ſe date pmutate ſiue excambiate obligauerūt pporheca
 uerūt z ſubmiſerūt vna pars penes aliam z eōuerſo mutuo z viciffim
 pntes ſtipulaſi. z recipiē. vt ſupra omnia bona ſua mobilia z immobi
 lia pntiaz futura. Curibz z cōpuliſionibz curiarū parū ſigilli regū mō
 tiſpſulauit cōcē. regis nemauiſi de pmiſſoz ſeu libertatibz dicta
 rum conuētōnū dicte partes nō exiſtāt z cuiuſlibet alteri curie eccle
 ſiaſticez ſecularis p executione pmiſſoz pbligēde. Promiſerūt qz dicte
 partes vna alteri z eōuerſo mutuo z viciffim ſtipulante et recipiente
 vt ſupra qz hmoi excambia ſiue pmutationes z omnia z ſingula in pre
 ſenti publico inſtrumēto contenta ſibi inuicē laudari emologari ratiſi
 cari z confirmari facient per quaſcunqz pſonas ius aliquod actionez
 ſeu demandaz habentes ſeu habere pntē. in terreſz predictis inter ſe
 ſupius pmutatis ſiue excambiatas ſeu altera eāſūdem. Et qz omne
 illud ius actionez ſeu demandā ſibi adinuicem quitari cedi z renitti
 facient mediante publico inſtrumēto obligatione inramēto renūciati
 omnibus ac alijs clauſulis conueniētibus z oportunitis roborato. Et hoc
 dum et quādo ac tortiens z quorties vna pars ab altera z eōuerſo ſue
 rit requiſita. Et vltorius pmiſerunt dicte partes ſibi inuicē vt ſupra
 ſtipulaſi z recipiē. reddere z reſtituere omnia z quecuqz inſtrumē
 ta publica antiqua que penes ſe habent z inuenire poterūt ad ſupradic
 tas res inter ſe ſuperius pmutatas ſiue excambiatas facien. z pti
 nentia z hoc ſine aliquo cuſtu iparū partium ſeu alterius eāſūde.
 Quocirca excambia ſiue pmutationes et omnia vniuerſa z ſingula

in pñci publico instrumēto contēta pnt supius z inferius sūt exp̄ssata
 p̄fate partes z quelibet ip̄arum habētes rata grata z firma omnia et
 singula laudauerūt z approbauerūt emologauerūt ratificauerūt cō
 firmauerūt. Promittētes se nihil fecisse aut dixisse in p̄teritū z q̄ nihil
 dicent seu facient in futurū. p̄pter quod p̄dicta oia z singula minores
 in aliquo obtineāt vel habere debeant p̄petui robours firmitates vel q̄
 cassari irritari annullari valeāt quomodolibet vel rescindi. Sed ira p̄e
 dicta oia z singula z p̄nt sup̄ scripta sunt rata grata z firma sp̄ habere
 eaq; tenere at̄tēdere z obseruare. Contraq; in aliquo miniq; facere di
 cere seu venire de iure vel de facto p̄ se nec p̄ aliquā aliam p̄sonā inter
 posita seu interponendā alicuius vel aliquoz arte ingenio seu caurela
 ḡsolamē z validā stipulationē z sub obligatōe p̄dicta dicere partes z ea
 rum quelibet sibi inuicē mutuo z vicissim p̄ntibus z vt supra stipulan.
 et recipiē. p̄miserūt z iurauerūt ad z sup̄ sancta dei euāgelia ab ipsis
 partibus z qualibet earū suis dextris manib⁹ corporaliter gratis tacta.
 Sub quo quidē iuramēto z sup̄ p̄dictis oibus z singulis renūciauerūt
 sup̄dicte partes z q̄libet ip̄arum gratis z sciēter iuris z facti ignorātie
 oiq; actioni exceptioni z deceptioni doli mali fraudi vis met⁹ erroris z
 in factū cōditioni indebiti sine causa vel ex iniusta causa fori p̄uilegio
 petitioni libelli z oblationi decem z viginti dierū inducijs serq; q; messi
 um z vindictiarū. Et omni alij dilationi temporis iurq; dicenti con
 tractū venditōis in quo interuenit fraus seu deceptio vltra dimidiaz
 iusti p̄c̄i rescindēd. fore aut quod iusto deest p̄ctio suppleri debere. Et
 ḡnāliter omni alij iuri canonico z civili nouo z veteri scriptoz non scri
 pro diuino z humano p̄mulgato z p̄mulgādo vsu rōni z cōsuetudini
 p̄uilegio z statuto quo vel quib⁹ mediā. contra p̄dicta aut ex eis; ali
 qua venire possent vel in aliquo se iurare defendere seu tueri de quib⁹
 oibus z singulis sup̄radictis quelibet pars petit sibi fieri publicū instru
 mentum seu publica instrumēta vnū vel plura p̄ me notariū publicū
 infrascriptū. Quod seu q̄ possint z valeant dictari corrigi resciri melio
 rari et emendari dictiones z clausulas iuris necessarias addendo sup
 fluas si que fuerint. rescādo ipsis p̄ductis in iudicio vel non p̄ductis
 ante vel post lras contestationē semel z pluries quousq; in iudicioz ex
 tra obtineāt plenū robur. ad sensum dictamen consiliū z intellectum
 vnū vel plurimū in iure peritoꝝ facti r̄i substantia in aliquo nō mutata
 Acta fuerūt hec zc.

Forma instrumēti p̄mutatōis z partium v̄ditōis rerū immobilium.

In dei nomine amen Anno zc.

1

Houerunt zc. q̄ nobilis iohānes de serō bandilio ex via
 pre z guillem⁹ alincrasij ex pte altera de z sup̄ excābis

c. iij

sine pmutacionibus inter eos fiendis de rebus infrascriptis vniuersim
 ter et concorditer inter se conuenerunt et concordauerunt in hac q̄ sequit̄
 modum. Et primo videlz q̄ dictus nobilis iohānes bona fide sine dolo
 p se et suos heredēs et in futurū successō. quoscūq; tenore huius veri et
 publici instrumēti mandato suo cōfecti firmiter ppetuo valituri ac in
 p̄ntia mei notarij publici et testium infrascriptoz partim permutauit
 siue exambiāuit et partim vendidit et titulo pure vere p̄fecte et irruo
 cabilis partim pmutatōis siue exambiū et partim v̄ditionis tradidit
 seu et concessit ac nūc penitus p̄ in ppetuū desamparauit dicto guiller
 mo almerasij p̄nti stipulā. solenni et recipiēti. p se et suis heredib⁹ et sine
 cessōribus in futurū vniuersis. Ad om̄s suas eiusdē guillermi suoz;
 qz heredum et successoz volūtates in vita et in mo: te plenarie et ppetuo
 faciēdas videlz quādā domū sitam in tali loco et in tali carreria cōfrōn̄
 sic et sic. Cum oib⁹ suis iuribus introitibus exitibus et p̄m̄cibus
 vniuersis et cū oib⁹ in eadē domo edificatis et. Saluo tñ et recēto in
 et sup̄ dicta domo p̄confrōn̄. dño comiti alesti suo semp̄ directo domo
 laudimio cōsilio iure fraudis commissiōis p̄latiōe et auaragio et cē
 su annuo in quolibet festo beati michaelis soluēdo trium denario: vni
 turoñ. Et viceversa dictus guillermus almerasij p̄dictas dom⁹ sup̄
 confrōn̄. a dicto nobili iohāne dico titulo partim pmutatiōis et parti
 venditiōis recipiēs et acceptans bona fide et sine dolo p se et suos here
 des et in futurū successō:es quoscūq;. Cū hoc et publico instrumēto
 mandato suo cōfecto firmiter ppetuo valituro pmutauit siue exambi
 āuit. et titulo pure vere p̄fecte et irruocabilis pmutatiōis siue exā
 biū tradidit seu quasi tradidit et cōcessit ac nūc penitus p̄ in ppetuū;
 desamparauit p̄nomiato nobili iohāni de sancto bandilio p̄nti stipu.
 solenniter et recipiēti. p se et suis heredibus ac sine cessōribus in futurū;
 vniuersis. ad oēs suas dicti nobilis iohānis suoz qz heredū successoz
 volūtates in vita et in mo: te plenarie et ppetuo faciēdas. Et hoc nomi
 natim. p̄ dicta domo sup̄ius confrōn̄. videlz quādā suā ip̄ius nobilis
 iohānis domū in qua facit celarium sitatā in carreria bliearda dicti
 loci confrōn̄. et. Cum oib⁹ suis iuribus et. vt in p̄cedēte. Saluo tñ
 et recēto in et sup̄ dicta domo vltimo confrōn̄. heredib⁹ dñi guidonis pe
 lti militis. quondā alesti dñi. Eoz semp̄ directo dño laudimio confi
 lio iure fraudis cōmissiōis p̄latiōe et auaragior censu annuo in quo
 lib; festo beati michaelis soluēdo sex denarios turoñ. Et qz dom⁹ sup̄
 prio cōfrōn̄. et p̄ dictū nobilē iohannē dico guillermo p̄t̄ pmutataz pri
 vendita plus valere de quam alia domus sup̄ius vltimo confrōn̄. et p̄
 dictū guillermū eadem nobili iohāni pmutata siue exambiata ideo
 dictus guillermus dedit et tradidit siue refutauit p̄fato nobili iohāni
 p̄nti et vt supra stipulā. et recipiēti. p̄ additōe siue maiorū valēria dicte

domibus centum et quinquaginta libras tironum. quas idem nobilis iohannes con-
 fessus fuit se a dicto guillermo habuisse et integraliter recepisse. Et excep-
 tioni vero dicte summe centum et quinquaginta librarum tironum. per dictum nobilem
 iohannem de sancto baudilio ab eodem guillermo almerasij non habite et
 non recepte spei que future habitacionis et receptionis eiusdem ex causa predicta
 et omni errori calculi gratis et sua certa scientia dictus nobilis iohannes
 renunciavit de qua quidem summa contentus existens et per bene soluto pa-
 cato et satisfacto se reputans dictum guillelmum almerasij presentes sti-
 pulavit. et recipiendi. ut supra et fides ac bona sua et suorum. quitavit liberauit
 penitus per unum perpetuum et absoluit per acceptilationem inde subsecutus aequi-
 ana stipulatione legitime procedenti. Et cum pacto reali valido et solenti
 de ulterius aliquid plus ab eodem guillermo nequa sua occasione di-
 ctatum centum et quinquaginta librarum tironum. non petedo. Si vero dicta domus
 supra primo confrosi. per dictum nobilem iohannem de sancto baudilio
 prefato guillermo almerasij partim permutata siue exambiata et partim
 vendita plus valet de presentibus aut in futurum quoadcunque plus valere pote-
 rit quam alia domus supra ultimo confrosi. per dictum guillelmum almerasij
 prefato nobili iohanni de sancto baudilio permutata siue exambiata una
 cum additione siue maiori valentia predicta centum et quinquaginta librarum tironum.
 vel ceduero. Terum illud plus valens quodcunque sit aut esse poterit
 in futurum aut dicte partes et earum quelibet sibi invicem mutuo et vicissim
 una alteri et ceduero presentibus et ut supra stipulacionibus et recipiendi de-
 derunt donaverunt titulo pure vere perfecte et irrenocabilis donationis
 que fit et fieri debet inter vivos. Etiam si illud plus valens dimidium excede-
 ret nisi precij siue ultra. Et concedentes partes predictas et quelibet ipsarum
 una alteri et ceduero mutuo et vicissim presentibus stipulacionibus et recipiendi
 tibus ut supra licet. auctoritate et spale mandatum per se aut alium loco sui
 quoadcunque voluerint possessionem seu quasi rem se datarum permutatarum
 et partium venditarum accipiendi corporalem civilem et naturalem licentiam cu-
 nisi liber ipsarum partium aut alterius cuiuscunque persone seu curie mi-
 nime petita requisita seu obtenta et quousque eandem possessionem quibet
 pars adcepta fuerit constituerunt se interim dicte partes una precario
 nomine alterius et ceduero dictas res inter se permutatas siue exam-
 biatas et partium venditas vicissim tenere et possidere seu quasi se suos
 prenominaris iohannes de sancto baudilio ex una parte guillelmus
 almerasij ex parte altera de domibus predictis supius confrosi. et desi-
 gnatis et inter se permutatis siue exambiatis et partium venditis vi-
 cissim disponentes unus eorum alterum ipsorum et eorum mutuo
 et vicissim presentes et ut supra stipulantes et recipiendes per tactum ma-
 nuum suarum iuvenstuerunt pleno iure de eisdem. Promittentes partes
 predictas et earum quelibet una alteri et eonverso mutuo et vicissim presentibus
 et vicissim

tibus et ut supra stipulañ. z recipiēñ. q̄ pdictas res a se datas sup̄ con
 fron. z inter se pmutatas siue excambiatas z partim vedtas cum suis
 iuribus z princñ. facient sibi inuicē z suis successoribus in perpetuum
 habere tenere z quiete ac pacifice pperuo possidere. Et q̄ ab omni pso
 na contradicere molestare inquietare seu pturbare aut nis aliquod in
 eisdem domibus seu altera earundē se habere ptendeñ. vna pars alte
 rā partē z eoduerso inuicē z vicissim defendere amparabit defendere
 et amparare se inuicē p miserūt in iudicio z extra iudiciū suis z suorū
 cuiuslibet iparñ partū ppñs sumptibus z expēñ. Et p omni circōde
 torali z particulari ac p obseruātia oim z singulorū pmissorū z inferius
 exp̄ssandorū z expēñ. inde fieri cōtingēñ. p̄nominati nobilis iohannes
 de sancto baudilito ex vna parte. z guillermus almerasq̄ ex pte altera
 obligauerunt pportheauerūt z submiserūt vna pars penes aliā z eod
 uerso inuicē z vicissim p̄tes stipulantes z recipiētes vt supra scilicet
 quilibet pars p euicione rei a se date pmutate siue excambiate et pa
 rum vendite omnia bona sua mobilia z immobilia p̄ntia z futura virt
 bus z compulsionib⁹ curiarū parui sigilli regñ montispessulani cōuē
 tionum regiarum nymausi. h̄ de p̄uilegijs seu libertatib⁹ dicarum
 comitū. dicte partes nō existant. Et cuiuslibet alterius curie ecclesia
 stice z secularis p executione pmissorū p̄chigēñ. p̄miserūtq̄ et con
 uenerunt partes predicte vna alteri z eoduerso inuicē z vicissim p̄sen
 tibus et vt supra stipulañ. z recipiētib⁹ q̄ h̄mōi excambiatas siue p̄mu
 tationem z partim venditionē z omnia z singula in eis contēta sibi in
 eam lau dari ratificari z eodfirmari facient per quascūq̄ psonas aliq̄s
 nis actionem seu demand. habētes seu habere petētes in domib⁹ sup̄
 inter se pmutatis siue excambiatis z partim venditis seu carū altera
 Et q̄ omne illud nis actionē seu demandā vna pars alteri z eoduerso
 quitari cedi z remitti facient mediante publico instrumēto obligatōe
 iramēto renuiciationibus z alijs clausulis conueniētib⁹ z oportu
 nis roborato diu z quādo aētoriens quociens vna pars ab altera et
 eoduerso fuerit requisita. Et ulterius p̄miserunt dicte partes sibi in
 uicem reddere z restituere omnia z quascūq̄ instrumenta publica anri
 qua que penes se habēt z inuenire poterūt ad dictas domos superius
 confron. z designatas facieñ. z pteneñ. sine aliquo custu iparñ partū
 seu alterius earundē. fuitq̄ actum z consenti de pacto exp̄ssō solēni
 stipulatione validato inter dictum nobilē iohannē de sancto baudilito
 ex vna parte. Et dictum guillermū almerasq̄ ex parte altera. q̄ si z ca
 su quo in futurū quādo cūq̄ contingeret licet in questione debatū. con
 trouersias seu demandā moueri p̄ quascūq̄ psonas contra dictos no
 bilem iohannē de sancto baudilito z guillermū almerasq̄ seu corū alterū
 aut suos vel ab ipis eam habētes in z sup̄ domibus pdictis superius

confront. z designatis z inter se pmutatis siue excambians et partur
 venditis aut earum altera p simplicē conuentionē seu libelli oblatōez
 aut alias quouis modo in iudicio siue extra qd dicte partes et quelibet
 iparum z sui incōmōmē facta eis summa z a denūciatione euz aut siue
 scripta publica seu priuata tenent z debeant cām litem siue questionē
 hōmōi z omni psecutionis z defensionis eiusdem in se suscipere illamqz
 defendere psequi z litigare suis pprijs sumptibz z expēn. vsqz ad finē.
 Non obstantibus iuribus diceñ. qd emptor tenet primā cunctōis cām
 sius sumptibus psequi z litigare vsqz ad primā sniam inclusiue quibz
 iuribus z quibus scñqz alijs ad pdicta faciētibz z quibus se in hoc ca
 su uiuare seu tueri possent dicte partes z earū quelibet nūc p tūc gra
 tis renūciauerūt. Et p renūciato haberi uoluerūt z punserūt. Si tō
 facta hōmōi denūciatione dicte partes seu earū altera aut sui in futurū
 successores pdictā cām litē siue questionē in se suscipere nollent aut plus
 debito differūt ipse partes z quelibet earū nunc p tūc uoluerunt z ex
 presse consenserūt qd quelibet iparum z sui uel ab ipis cām habētes pos
 sunt et ualeant dicto casu adueniēte de z super dicta lite cā siue q̄stione
 cum parte seu partibus ipam litem mouēti. componere transigere cō
 promittere pacisci z concordare eis in cōmōibus via modo z forma qbz
 de iure uel alias fieri poterit. Promittētes dicte partes z earū quelibz
 sibi inuicē mutuo z vicissim stipulātibz z recipiētibz ut sup se ratūz
 gratū z firmū inuicē p tūc ppetuo habituras omne id z quicqd per
 eas z quelibet iparum aut suos in z sup pmissis casu pdicto cōueniēz
 transactūz compromissū z concordatū fuerit. Et casu quo p pmissis
 seu eoz occasione aut p donibus pdictis inter se pmutatis siue excā
 bians z partur venditis uel earum iuribus defendēdis pdictas pres
 seu earū alterā aut suos successo. aliqua expēn. dāna uel in esse facere
 pati aut sustinere cōtingeret componēdo trāsigēdo cōpromittēdo seu
 cōcordādo cām qz litem siue questionē pdictā psequēdo z litigādo aut
 alias quouis modo in iudicio uel extra omīs illas expēn. z oīa illa dāna
 et interesse dicte pies z q̄libet iparum sibi inuicē mutuo z vicissim stip.
 et recipiēti. ut sup pmissis z cōueniēti soluere cōmēdare reficere z in
 teqraliter resarcire. z de illis ac eoz quātitatibz sibi inuicē vna alterūz
 ecōuerso z suis tradere suo solo simplici vbo sine iuramento testibz aut
 alio q̄cūqz genere pbarionis. Queqz excambia siue pmutatōez z paz
 venditionē z oīa uersa z singula in p̄nti publico instrumētō cōtēta
 put supius z inferius sunt expressata partes pdicte z earū quelibz ba
 bentes rata grata z firma ea omnia laudauerūt approbauerūt emolo
 gauerūt ratificauerūt z cōfirmauerūt. Promittētes se nihil fecisse aut
 dixisse in p̄teritū z qd nihil dicent seu facient in futurū. ppter qd pdicta
 omia z singula tūcōre in aliquo obrūzāt uel habere debeāt ppetuo ro.

bonis firmitati vel q̄ cassari irritari annullari valeat quomodolibet vel
 rescidi. Sed ita p̄dicta oia z singula pur supra scripta sunt rata grata
 et firma semp habere eaq; tenere atcedere z obseruare cōtraq; in aliq̄
 m̄r̄q; facere dicere seu venire de iure vel de facto p se vel p aliquā aliā
 p̄sonam interpositā seu interponendā alicuius vel aliquoz arre inge
 nio seu cautela p solemnē z validā stipulationē z sub obligatōne p̄dicta
 dicte partes z carū quelibet sibi ad inuicē mutuo z vicissim stipulatib⁹
 z recipiētib⁹ vt supra p̄miserūt et iurauerūt ad z sup saneta dei euā
 gelii ab ip̄is partib⁹ z qualibet carū sine detris manib⁹ corpaliter
 gratis tacta. Remittentes inde sup p̄dictis oibus z singulis ec sp̄aliē
 sub dicto iuramēto gratis z sciēter iuris z facti ignorantie oiq; actioni
 exceptioni z deceptioni doli mali fraudis vis metus/erroas z in factū
 conditioni doli sine causa vel ex iniusta causa fori p̄uilegio p̄uicio
 ni libelli z oblationi eiusdē decē z viginti dierū/inducis seruisq; iustitiū
 et vindictuarū. z cum aliq̄ dilatoriē ip̄is iurisq; decenti contractū ven
 ditionis in quo interuenit fraus seu deceptio lra dandiū nulli p̄ceij
 rescandendū fore aut quod iusto deest p̄cio suppleri debere. Et ḡnaltē
 onan aliq̄ iuri canonico z civili nouo z veteri scripto z non scripto diui
 no z humano p̄mulgato z p̄mulgando vsu rationi et cōsuetudini pri
 uilegio ac statuto quo vel quilibet vs median. contra p̄dicta aut ex eis ali
 qua venire possent vel in aliquo se iurare defendere seu iuri. De q̄b⁹
 onantibus z singulis supradictis quelibet pars petijt sibi fieri publicū
 instrumentū seu publica instrumenta vnum vel plura p̄ me notariū pu
 blicū infrascriptū. quod seu que possint z valeant diciari corrigi ze.
 in forma. Acta fuerūt hec. Et nota q̄ necū res mobiles. Sed etiā
 res mobiles z se mouēti. veluti qui mulas boves z similes inuicē per
 mutari possunt. Et etiā potest fieri p̄mutatio de re mobili cū re immo
 bili q; nō reperit in iure p̄hibitū. Sed an in loco vbi est consuetudo vel
 p̄uilegiū q̄ de rebus simpliciter p̄uirtatis non debentur laudimium.
 Si fiat p̄mutatio de re mobili cū re immobili solum debeat laudimius
 de z p̄ illa re immobili. hoc reuicito peritioibus.

Sequit̄ de cōtractu locationis et cōductionis.

Gloriam locatio contrahit ad similitudinē emptionis ideo
 q̄ post contractū emptionis z venditionis z p̄mutationis de
 ip̄o locatōnis z cōductionis contractū dicendū ē. Et sicut
 dicit̄ est de emptione z venditōe q̄ nō est nisi vnus cōtractus. Ita dicit̄
 potest de hoc cōtractu vñ respectu eius qui locat d̄ locatio z respectu
 illius cui locat appellat̄ cōductio. Et est similiter vtro atq; obliga
 torius. Videamus ergo quid sit locatio z cōductio. z in quibus. Est
 autem locatio persone rei ad certū vsū facta concessio mercede in pe
 cunia numerāda conuēta siue constituta. Locator v̄o d̄ ille qui in co

q̄ suū est aliū vti p̄mittit conuētā mercede. Conductor autē econuerſo
 d̄: qui aliena re vti mercede cōstituta. Unde si domū meā te mercede
 conuēta inhabitare p̄mittro. tu conductor ⁊ ego locator dico. Itē si ope
 ris tui comenta mercede in re mea vtaris tu diceris locator tuarum
 operarū ⁊ ego earundē cōductor. Si vero opus faciendū tibi mercede
 conuēta dederō respectu operis ego locator tu ⁊ conductor diceris.
 Contrahit autē locatio ⁊ cōductio quibuscūq; modis quib⁹ emptio et
 venditio. vnde quecūq; dico dicta sunt in v̄ditione de cōsensu de reb⁹
 de precio eadē ⁊ hic in rebus locatis ⁊ cōductis de cōsensu ⁊ de merce
 de dicta intelligant. nō cūm hic in locatione ⁊ cōductione dici pōt p̄ciū
 sed merces. Item excipit̄ quia seruitutes p̄diales ⁊ vendi possunt loca
 ri autem nō possunt. Item excipit̄ quia liber homo ⁊ vendi non possit
 suas tamen operas locare potest ad certum vsū ⁊ ad certū tempus
 non autē in p̄petuum quia ius libertatis infringi videret̄. Item aduo
 catus nō potest locare operas suas. nam id quod aduocato dat̄ dicit̄
 salarium nō merces. vel potest dici suffragiū. Et idem est in p̄senta ⁊
 agrum flos. Item nota q̄ oēs res immobiles ⁊ res se mouētes sicut bo
 ues equi muli asini ⁊ similes. Et res immobiles vt sunt domus p̄dia
 urbana ⁊ rustica ⁊ fructus aut vsufructus eorundē locari et conduci
 possunt mercede tamen in pecunia conuēta sine cōstituta. Nam si con
 ductor p̄dij p̄ciperet partem fructuū. Non diceret̄ locator cōductio
 sed potius quedā societas. Unde arrendamēta p̄dictoꝝ que quotidie
 fieri consueuerūt certa mercede conuēta dicunt̄ locatio ⁊ cōductio dū
 tamen nō fiat p̄ modū venditionis vsufructuū q̄ tūc esset aliud con
 tractus. Et caueant arrendatores fructuū an emant ⁊ ita sint impro
 res an ⁊o conducāt ⁊ ita sint cōductores. Nam effectus est magis q̄
 venditor vsufructuū non tenet̄ emptori de aliquo casu fortuito nisi ex
 p̄esse dictū fuerit vel conueni. locator ⁊o suo cōductori tenetur de casu
 fortuito etiā si nihil inter eos dictum vel conueniū extiterit. Itē nota
 q̄ sū aliquos locatio fundi ⁊ cuiuslibet alteri⁹ rei immobilis fieri pō
 test nedum ad modicū tempus immo ⁊ ad non modicū tempus ⁊ tūc
 vtile diuini ⁊ possessio naturalis transferat̄ in conductorē. absq; eo q̄
 dñs directus possit conq̄ri. vnde modicū t̄p̄o nō excedit nonis annos
 nō modicū autē t̄p̄s est illud quod est vltra nouē annos puta decem vi
 gi tri tringita ⁊ sic de alijs.

Forma instrumēti locationis p̄sonę ad operandū et ad discendum
 in aliqua arte ꝛc.

In dei nomine amē Anno ꝛc.

Flouerint ꝛc. q̄ adreas philippi bona fide ⁊ sine dolo p̄ se ⁊
 suos heredes in futurū suc. q̄scūq; Tenore hu⁹ veri ⁊ pu

blici instrumenti mandato suo cōfecti firmiter valituri ac in pñtia mei
 notarij publici z restitū in frascriptoz locavit posuitz tradidit michaelē
 filiū suū etatis qundecim annoz ibidem pñtē magistro martino de pon
 te cerdoni siue sabaterio pñti stipulati. zc. i addiscentē z p addiscēdo di
 ctam artem cerdonie. z ad dicto mgfo martino fruendū tam in dicta
 arte q̄ in alijs operibus z negocijs licitis z honestis. Et hoc ad z per
 tempus q̄nqz annoz prime futuroz z sequentū. Promittēs andrē⁹
 andreas pfato mgfo martino vt sup̄ stipul. se facturū z curaturū q̄
 dictus michael eius filius p totū dictū tps̄ q̄nqz annoz eidez martino
 modo pmissio deseruet z euz eodē morabit refqz z bona eiusdem et cu
 iuscunqz alterius que essent penes eundē martinū bona fidei custodiet
 et saluabit atqz bonū cōmodū z honorē ipius toto posse suo pcurabit.
 Damniūqz in cōmodū ac dedecus eiusdē totis suis virib⁹ curtabit. et q̄
 furtum nō faciet nec volenti facere cōsentiet neqz fugiet seu dictū mar
 tinum deseret ante terminū supradictū. Quod si dict⁹ michael aliqd
 horū faceret idem andreas pmissit de hoc ipm martinū satisfacere z pe
 nitius finire indēnē. Et ibidem existēs dictus michael maior vt asseru
 it qundecim. minor x̄o viginti q̄nqz annis de z eū volūtate licētia z aucto
 ritate dicti andree pñti fuit pñtis. z ita verū esse asserētis minoris eta
 tis z in integrū restitutōis beneficio eū iuramento renūciās pmissit cō
 uenit a predicto mgfo martino pñti z vt sup̄ stipulati. z recipiē. se pre
 missa oia z singula facturū z obfaturū. Pro quib⁹ oib⁹ z singulis pdi
 ctis firm⁹ tenendis complēdis z inmolabiliter obseruādīs. Prcioiati
 andreas z michael p̄ z fili⁹ obligauerūt p p̄thecauerūt z submiserūt
 penes dictū magistrū martinū presentē stipulante z recipi. vt sup̄ pso
 nas suas p̄prias z omnia eoz bona mobilia z immobilia presentiaz fu
 tura viribus cōpulsionibus carceribus z arrestis curarū zc. Dicitur
 x̄o magister martinus bona fide p se z suos heredes et successores p
 misit z cōuenit p̄fatis andree z michaeli p̄ti z filio pñtibz stipul. solen
 niter z reci. p se z suis heredib⁹ z success. in futurū vniuersis. Qd̄ dictū
 michaelē in pdicta arte cerdonie siue sabaterie durate dicto q̄nqz āno
 rum tēpe bene fideliter z legaliter edocebit instruet z informabit. q̄bqz
 sibi in victu vestitu z calciamentis debite p̄uidebit. Unde obligauit p p̄
 thecauit z submisit penes dictos p̄cem z filiū pñtes z vt sup̄ stipulati. z
 recipiētes psonaz suā p̄prias z oia bona sua mobilia z immobilia pre
 sentia z futura viribus cōpulsionib⁹ carceribus z arrestis curarū
 sup̄dictarū z cuiuscunqz carundē. Et ita vt pmissum est tenere cōplere
 attendere z obfuarē q̄qz in aliq̄ nūqz facere dicere seu venire de iure vel
 de facto p se nec p aliquā aliā psonā mēpositā seu in p̄ponēdā alicui⁹ vel
 aliq̄rū arte igemo seu cautela p solēnē z validā stipularōez z sub obliga
 tionib⁹ p̄ced. p̄ces pdicte z carū qliber sibi ad iurē mutuo z vicissiz pñti

bus stipulantibus et recipiendis ut supra promiserunt et iurauerunt ad et super sancta dei euangelia ab ipsis partibus et qualibet eorumdem suis detritis manibus copulatis gratis tacta. Renunciantes inde super omnibus et singulis et specialiter sub dicto iuramento gratis et sciēter iuris et facti ignorancie omnis actioni exceptioni et deceptioni doli mali fraudis vis metus erroris et si sacrum Conditioni indebite sine causa vel ex iniusta causa. fore privilegio petitioni libelli et oblationi eiusdem decem et viginti dierum inducens serpens inellum et vindictarium. et omni alij dilationi temporis. quibuscuque litteris status gratie siue respectus ad tempus impetratis et impetrandis. Et ceteris iuris et facti auxiliis beneficiis et remedijs quibus mediā. In predicta autem ex eis aliqua venire possent vel in aliquo se iurare defendere seu iuri. De quibus omnibus et singulis supra dictis quilibet se potuit sibi fieri publicam instrumentum seu publicam instrumentum in unum vel plura per me nota. publicam infra scriptam. Acta fuerunt hec etc. Et nota quod quilibet persona que consuevit suis manibus operari seu laborare siue in artibus mechanicis siue in agricultura vel in custodia animalium aut alias potest se et opus suas ad certum tempus vel diurna mercede locare. De quibus formas instrumentorum hic ponere non incedo: quia satis poterit colligi paucis verbis sine clausulis mutatis ex precedenti forma. plures enim valde foret singulas formas de singulis contractibus ordinare. vnde ingeniosus tabellio pro se poterit ex formis hic positis multas alias formas componere. infertur enim ingenij est vti semper inuenis et non inuenedis.

Forma instrumenti locationis bouum ad arandum siue laborandum:

In nomine amen Anno etc.

Non erunt etc. quod nobilis iohannes de sancto baulilio bona fide et sine dolo etc. Tenore etc. locauit concessit et tradidit andree philippi pūri stip. etc. duos boues domitos et arantes quorum vnus est pili nigri et alius pili lauri appretatos per ipsas partes valere coram aratōe sexdecim libras ruroū. ad arandum siue laborandum. ad et per tempus vni⁹ anni proxime futurum. et hoc pro mercede trium librarum ruroū. soluendum in fine dicti anni. Promittens dictus nobilis iohannes antedicto andree habere ut supra stipulam. quod dictos duos boues faceret eides andree tenere per totum dictum tempus vni⁹ anni. et ita iuravit ad et super sancta dei euangelia ab eodem copulatis manu sua dextra gratis tacta et sub obligatione omnium bonorum suorum presentium et futurorum. Dicit vero andreas philippi confitens et recognoscens se dictos duos boues penes se habere bona fide et sine dolo pro se et suos heredes et in futurum successores quoscunque promisit et commisit prefato nobili iohanni de sancto baulilio presentem stipulanti sollemniter et recipienti. pro se et suis heredibus et successoribus in futurum vniuersis se predictos boues bene fideliter et diligenter tenere et regere et saluare. nec non in fine dicti anni predictam mercedem sine summas

trium librarum turoſi. eidē nobili iohāni ſoluere z ſatiſſacere in pace et ſine queſtione ſeu lite aut contradicōe quacūq; atq; predictos duos boues ipſi nobili iohanni redde re z reſtituere ſanos z incolumes alio quin caſu quo dicti boues culpa ſeu negligētia dicti andree perierint dare z ſoluere ipſi nobili iohanni p valore corūndē bouum extimationes ſue ſummā pdictam ſexdecim librarū turoſi. in fine pdicti annivacſi expenſ. omnibus damnis z intereſſe p dictūm nobilē iohannē aut ſuos fieri contruigētibz quomōdo impetēdo z erigēdo pmiſſa vel ob moram z tardationē ſolutionis ſeu reſtitutionis corūndē. Pro quib⁹ oib⁹ z ſingulis ſupradictis firmius tenēdis complend. ſolvend. z inuolabi liter obſeruand. p̄nominatus andreas philippi obligauit: p̄pot̄ becauit et ſubmiſit penes dictūm nobilē iohannē de ſancto baudilio p̄ſente et ve ſup̄a ſtipulaſi. et recipiē. p̄ſonā ſuā p̄p̄iā omnia bona ſua mobilia et immobilia p̄ſentia z futura vtribus compulſionibus ca. vtribus z arre ſtis curiarū zc. Et ita vt p̄miſſus eſt tenere complere attēderez cōtra qz in aliquo nunq; ſacere dicere ſeu venire de iure vel de facto p ſe nec per alium aliqua rōne ſine cauſa p ſolennē z validam ſtipulationem z ſub obligatione predicta dictis andreas philippi. p̄miſit p̄ſato nobili iohanni vt ſup̄a ſtipulaſi: z recipiē. z iurauit ad z ſuper ſctā dei euangelia ab eodem corporaliter manu ſua dextra gratis facta renūcians inde ſupradictis omnibus z ſingulis z ſp̄aliter ſub dicto iuramento iuris z facti ignorātie omniq; actioni et exceptioni doli mali metus et in facti conditioni indebiti ſine cauſa vel ex iniuſta cauſa ſor: p̄uilegio petitioni libelli z obligationi cuiſdē deces z viginti dierū inductis ſerq; qz meliorem z vindemiariū z omni alij dilationi temporis quibuſcumq; literis ſtatutis gratis ſine reſpectu ad tempus impetra. z impetradiſz ceteris iuris z facti auxilijs beneficijsz remedijs quib⁹ inedia. cōtra pdicta venire poſſet in aliquo ſe iurare defendere ſeu tueri. De quib⁹ oibus z ſingulis ſup̄dictis p̄ſatis nobilis iohānes z etia dicit⁹ andreas caſu quo indigeret petierūt ſibi z cuiq; ip̄oz fieri publicū inſtrumentū p me notariū publicū inſcripſit. Vera fuerit hec zc. Et nota qz qū quis tradit z cōcedit ſues boues vel alia aialia ſicut equos mulos et ſimilia eo modo quo continet in p̄ced. forma tūc eſt vera locatio qz ibi interuenit certa merces in pecunia. Si autē tradant⁹ boues p penſione certe quantitatis bladi puta vnius ſomma terofelle p q̄libet boue ſicut cōiter fieri ſolet tūc nō erit p̄p̄ie locatio ſed alius cōtractus. Itē cauc ſs tibi in h̄mōi cōtractib⁹ locatōis aialij ne piculū interū⁹ ſiue caſus forūni vel diuini incūbat colono ſiue cōductorū ſed ſemp p̄ncat dño h̄mōi aialij alias: cū talis cōtractus ſaperet ad uſuraria p̄uicacitēz eſſet p̄hibitus z reprobatione dignus.

Forma inſtrumentū locationis dom⁹ z predij ruſtici.

¶ In dei nomine amen Anno 7c.

i. Howerinc 7c. q. thomas de pilo bona fide 7c. Tenore 7c. lo
 cauit sine arrēdāntē tradidit seu quasi tradidit z cōcessit z ad temp^o infra
 scriptum desamparavit andree philippi p̄nti stipu. solēnter z recipiē
 p se z suis herēd. z successo. in futurū vniuersis videlicet quādā suam do
 mū sitam in tali loco confrosi. sic z sic. Item quēdā campū z quādā
 vineā dicto campo cōtiguā situatos in tali territorio cōfrōn. 7c. Adz p
 ep̄s nouē annoz in festo beate marie mēsis augusti prime futuro inci
 piēdoz z in simili die siue festo dictis nouem annis reuolutis et com
 pletis futiēdoz. Et hoc p mercede annua decē librarū turosi. soluen
 darum in sine cuiuslibet anni. Et vltra hoc dice^o andreas tenebit sol
 uere quolibet dictoz nouē annoz onera annua dictozū p̄diorum scilz
 census siue pensiones z talia. Promittēs dictus thomas p̄fato andree
 vt sup̄stipu. q. domū campū z vineā p̄dictos faciet eidē andree z suis p
 totū ep̄s p̄dicē nouē annoz h̄c tenere z dēre ac pacifice possidere vel
 quasi. Et q. ab oi p̄sona contradicēū. molestā. inq̄rētā. seu ip̄dicēū.
 dictū andrea z suos defendet z aparabit in iudicio z extra suis z suoz
 p̄fati thome p̄p̄ijs sumptib^o z expēn. Pro quib^o oib^o z singulis p̄dictis
 firm^o tenend. complēn. z obseruān. p̄notatus thomas de pilo obliga
 uit ypothecauit z submisit penes dictū andrea philippi p̄ntē et vt sup̄
 stipulān. z recipiē. oia bona sua mobilia z immobilia p̄ntia z futura
 viribus et cōpulsionib^o curiarū 7c. Pone quas pres cōuenerunt. Pro
 mittens insup dictus thomas de pilo antedicto andree philippi p̄nti
 stip. z recipiē. vt sup̄ se nihil fecisse aut dixisse in p̄teritūz q. nihil dice
 seu faciet in futurū p̄pter q. p̄dicta oia z singula minorē in aliquo obci
 ueant vel habere debeant p̄petui roboris firmitatē vel q. cassari irrita
 ri annullari valeant quomodolibet vel rescandi. Sed ita p̄dicta omnia
 et singula p̄nt sup̄ scripta sunt rata grata z firma semp habere eaqz re
 nere antēdere z obseruare. cōtraqz in aliquo nunqz facere dicere seu ve
 nire de iure vel de facto p se nec p altā p̄sonā interpositā seu interponē
 dam alicui^o vel aliquoz arte ingento seu cautela p solēntem z validāz
 stipulationē z sub obligatōe p̄dicta dice^o thomas de pilo p̄misit dicto
 andree philippi p̄nti z vt supra stipulāri z recipiē. Et iurauit adz sup
 seā dei euāgēlia ab eodē corpore manu sua dextra gratis tacta Sub q̄
 quidē iuramēto z sup̄ p̄dictis oibus z singulis renūciavit sepe dictus
 thomas de pilo gratis z sciēter iuris z facti ignorāte omnis actionis
 exceptionis deceptionis doli mali fraudis vis merus erroris z in factis
 conditioni indebiti siue causa vel ex iniusta cā fori p̄uilegio petitionis
 libelli z oblationi eiusdem decem z viginti dierū inducijs fer q̄sqz inel

Annus et vindemiarum. et omni alia dilatione tempore. Et generaliter omni alia iure canonico et civili nouo et veteri scripto et non scripto diuino et humano promulgato et promulgato quo vel quibus mediante contra predicta aut ex eis aliqua venire possit vel in aliquo se iniurare defendere seu tueri. Et dicitur andreas philippi locacione siue arrendamentum huiusmodi recipientis et acceptas bona fide et sine dolo pro se et suos heredes et in futurum successores quoscunque promisit et conuenit supra dicto thome de pilo predicti stipulanti solentur et recipere pro se et suis heredibus et sic in futurum viuere se dicto thome soluere et satisfacere in pace et sine questione seu lite aut contradicione quacunque dictam annuam mercedem siue summam decem librarum turronum in fine cuiuslibet anni pure superius est expressus. necnon dictam campum et dictas vineas bene et debite coltuare et manu tenere ac sulcos sine vallata et ripas cominde curare mundare et extricare atque quodlibet anno dictam vineam putare fodere magricare et propagines quando et ubi expedierit facere seu propaginare necnon domum predictam de stilladys siue guttariolis preseruare et alias reparaciones necessarias si emergant de summa siue mercede predicta debite et rationabiliter facere vna cum omnibus dantis interesse et expensam predicti thome de pilo aut suos fieri contingenti in petendo et exigendo dictam annuam mercedem siue summam vel ob mora et retardacione solutionis eiusdem aut alias culpa mora seu negligentia dicti andree vel suorum. Unde pro predictis omnibus et singulis firmius tenendum complendis soluendis et inuolabiliter obseruandis. dicitur andreas philippi proobligantem et obligatum et submitit penes dictum thome de pilo predicti et ut supra stipulanti et recipienti. omnia bona sua mobilia et immobilia presentia et futura viribus et compulsionibus curiarum supradictarum et iustitiarum earundem. et alterius cuiuslibet curie ecclesiastice et secularis pro executione premissorum precligende. et ita ut premissum est tenere ut in precedenti forma usque ad De quibus omnibus et singulis supradictis quelibet pars per tunc sibi fieri publicum instrumentum seu publica instrumenta unum vel plura per me notarium publicum inscripserunt. Acta fuerunt hec etc. Et nota quod illa clausula in precedenti forma positam videlicet quod conductor teneatur soluere onera annua etc. non est de essentia dicti contractus sed illa et plures similes apponuntur tam in dicto contractu quam in alijs ex pacto seu conuentione partium.

Forma instrumenti arrendamenti prioratus vel beneficii ecclesiastici

In dei nomine amen Anno in

incarnationis eiusdem millesimoquadringentesimo sexagesimo octavo. et die vicesimaprimum mensis octobris. Serenissimo principe domino ludouico dei gratia rege francorum regnante. Nouerunt vniuersi et singuli quod venerabilis vir dominus priuatus bernellus presbiter secularis prior

sine rector ecclesie sancti iuliani de vallegera viceñ. diocesis. Tenore
 huius veri et publici instrumenti mandato suo cõfessi firmiter ppetuo
 voluturi ac in pñcia memoratõ publici et testiu infrascriptõz arreuda
 vit sine ad annuã firmã tradidit cõcessit dño petro calmelli p̄sbytero
 ibidem pñci sup. solẽnter et recipiẽt. p se et suis heres. et successõ. in su
 turã vi uersis. videlz om̄s et singulos fructus redditus. puctus obuẽtões
 oblatões decimas primitias census vsatica annua et alia emolumenta
 q̄cũq; ad dictũ prioratũ siue ecclesiã sancti iuliani prinẽtes et pertinentia
 et hoc ad et p sp̄s triũ annoz et triũ curatũ siue gauditarũ integratũ in
 festo sancti iuce. prime lapso inceptõz et in simili die siue festo diebus tri
 bus annis renolutis et cõpletis finẽdo. p p̄cio annuo et noie p̄cõ siue p̄cio
 nis annue centũ librarũ turoũ. eidẽ dño priorũ p dictũ dñs petrus rende
 ritũ soluẽdũ p terminos et solutões sequẽt. scz in die carnispanij. pri
 me siue tura viginti q; libras turoũ. et p̄ma die m̄sis maij alias vigi
 ti q; libras turoũ. et in festo beate marie magdalene alias viginti q;
 q; libras turoũ. et reliquas viginti q; q; libras turoũ. in fine anni. et ita
 in alijs duobus annis sequẽt. Fuitq; actũ et conuẽtũ inter dictũ dñm
 priuatũ brunelli priorẽ p̄dictũ ex vi a parte et dictũ dñm petrus calmelli
 renderũ ex parte altera. De pacto et p̄sso solẽni stipu. validato q̄ dice
 petrus renderũ teneat et debeat pñci arreudamẽto et triũ annoz tpe
 durate deseruire p se et nõ p aliũ diece ecclesie sancti iuliani in diuinis
 et sacramentõz administratõe bene cõmune et debite p̄te et quẽadmo
 dum haerẽt fuit et est in eadẽ ecclesia consuetũ. Item plus fuit actus
 p̄te supra inter dictas partes q̄ dictus dñs petrus vltra p̄cõ annũ
 p̄dictũ teneat et debeat dicto arreudamẽto durate soluere et supportare
 omnia onera diece ecclesie siue prioratus licita et cõsuetã ac omnia alia
 de iure in dicta ecclesia siue prioratu contingẽtia. ponant alia pacta si
 p̄te partes conuenierit. si nõ dicti fructus. puctus et. dicti prioratus
 siue ecclesie sancti iuliani de vallegera annu et annua plus ualẽt aut pl⁹
 ualere poterũt pñci arreudamẽto durate p̄cio annuo supradicto centũ
 librarũ turoũ. totũ illud plus ualens quõdẽq; sit vel fuerit prefatus
 dñs priuatus brunelli siue rector p̄dictus dedit seu donauit an redicto
 dño petro calmelli renderio pñci et sup̄ stipu. et recipiẽt. donatõe pu
 ra iura simpliciter rata manẽt. et irreuocabili inter viuos. etis si illõ pl⁹
 ualens diuictis excederet iusti p̄cõ siue vltra. Et cõcedẽs dict⁹ dñs prior
 eidẽ dño petro calmelli renderio pñci stipu. et recipiẽt ut sup̄ licentiam
 auctoritatẽ et sp̄ale mandatu p se aut aliũ loco sui quãdoẽq; voluerit
 possessionẽ vel quasi dictõz fructũ. puentũ redditũ censũ et obuen
 tionũ oblationũ decimarũ primitiarũ vsaticõz et alioz et emolumentõz
 dicti prioratus siue ecclesie sancti iuliani accipiẽdi co:poralem illamq;
 tenendũ et p̄missa p̄cipiendi p totum tempus triũ annoz p̄dictũz

licentia p̄fati domini prioris aut alterius cuiuscūq; p̄sone seu curie mi-
 nime petita requisita z obtenta z quousq; dictus dñs petrus dicant
 possessionē vel quasi ad pens fuerit cōstituit se interim dicē dñs prior
 dictos fructus p̄uictus zc. nomine dicti dñi petri renderi tenere z pos-
 sidere seu quasi. Et nihilominus eundē dñm petrum renderi per ta-
 ctum manū suarum de p̄missis inuictiuit. Promittēs antedict⁹ do-
 minus priuatus brunelli prior p̄dictus dicto dño petro calmelli rede-
 rio p̄uicti zc supra stipulati. z recipiēti q; dictos fructus p̄uict⁹ zc. dicte
 ecclesie sine prioratus sancti iuliani de vallegera faciet eidem domino
 petro p̄ totum tempus supra dicti triū annoꝝ z trium gausitarū uite
 grati habere tenere p̄cipere z pacifice possidere. Et q; ab omni p̄sona
 contra. dicte impediēte seu p̄urbante ip̄m dñm petrū defender z am-
 parabit defendereq; z amparare. p̄misit in iudicio z extra iudiciū sui
 p̄fati domini prioris. p̄p̄ijs sumptibus z expensis. p̄ quibus omnib⁹
 sic tenendis z complēdis z obseruandis dictus dominus priuatus bru-
 nellus prior p̄dictus obligauit p̄porbecauit z submisit penes dictū dñm
 petrum calmelli renderi p̄uictem z vt supra stipulante z recipi. omnia
 bona sua z dicti sui prioratus fructus p̄uictus z obuēctones viribus
 et compulsionibus curiarū tenerēdi in xp̄o patris domini viteri. epi
 camere apostolice in aninione resident. z dñi auditoris eiusdē ac ip̄ius
 dñi auditoris viceaud. locūtenentis z commissarij. z om̄i aliarū curia-
 rum tam ecclesiasticarū q; seculariū ad quā seu quas dictus dominus
 petrus contra dictū dñm priorē. p̄ p̄missis recursū habere voluerit
 ponant alie curie z alij modi obligadi si partes voluerint. Promittēs
 insup̄ p̄fatus dñs priuatus brunelli prior p̄dictus se nihil fecisse zc. vt i
 alijs formis instrumētōꝝ vsq; ad vbum defendere seu tueri inclusive
 Et dictus dñs petrus calmelli p̄dicti arrendamētū acceptas bōa fidei
 sine dolo p̄ se z suos heredes z in futurū successo. quoscūq; promisit z
 conuenit p̄fato dño priuato brunelli priori p̄dicto p̄nti stipu. solenniter
 et recipiēti p̄ se z suis heredibus z successoribus in futurum vnuerfis
 se dicto domino priorū solueret satisfacere in pace z sine q̄stione seu lite
 aut contradictōe quacūq; supra dictum p̄cium annuū siue pensionē
 cōtēntū librarum tuorū. per terminos z solutiones p̄dictos vnacūq; ce-
 pensis oibus dānnis z interesse per dictum dñm priorē fieri cōtingē
 quomōdo in petēdo z exigēdo dictum annuū p̄cium siue p̄siones.
 vel ob moram z retardationē solutionū eiusdē necnō p̄dicte ecclesie
 sancti iuliani in dñinis z sacramentis aduūstratione bene et debite
 deferre z certa pacta z conuēta predicta quatenus ip̄m tangunt re-
 nere complere z obseruare. Inde obligauit p̄porbecauit z submisit p̄
 omnibus z singulis p̄dictis dictis dominus petrus calmelli renderi
 us supra. dictus penes dictum dñm priuatum brunelli priorē p̄dictum

presentem et vt sup̄ scriptu. et recipiē. omnia bona sua mobilia et immobilia p̄ntia et futura viribus et compulsionibus curiarū sup̄dictarum et cuiuslibet earundē ad quā seu quas p̄fatus d̄ns prior contra dictum d̄m petrum p̄missis voluerit habere recursum. Et ita vt p̄missum est tenere complere. vt in alijs instrumentis vsq; ad de quibus oibus et singulis sup̄dictis quilibet pars petijt sibi fieri publicū instrumentū seu publica instrumenta vni vel plura p̄ me notariū publicū infra scriptum. Acta fuerunt hec et.

Sequit̄ de cōtractu emphyteutico.

Est contractus emptionis v̄e

p̄ ditionis locacionis et conductionis videndū est de emphyteutico cōtractu qui neq; ad emptionē et venditionē neq; ad locacionē et conductionē se inclinare videt̄ mediū tamen tenēs int̄ vtrasq; videamus ergo primo qd̄ sit emphyteosis deinde in quibus rebus cōsistat et demū qualiter contrahit̄. Emphyteosis aut̄ grece latine d̄: melioratio ab initio em̄ sterilia p̄dia t̄m̄ huius cōtractus specie cōcedebatur vt is qui accipet rem in meliore statu; deduceret et fertile redderet postea x̄o ad id deuentū est vt etiā fertilia et fructuosissima valeant emphyteoticari. i. in emphyteoti tradit̄ et concedi. Et d̄: iste cōtractus emphyteoticus vel emphyteoticus. i. meliorationis et cōsistit in rebus soli t̄m̄ hoc ē in p̄d̄is tamyrbanis q̄ rusticis. Celebraf̄ aut̄ siue cōtrahit̄ iste cōtractus scriptura interueni. et pactis in eo inseris in q̄ etiā int̄uenire d̄: consensu vsq; i. d̄ni et emphyteote ita vt d̄ns aliquid p̄ re q̄ in emphyteosim dat̄ ab emphyteota accipiat p̄nt̄ inter eos conuentus fuerit vel pecuniā vel etiā aliam rem deinde singulis annis d̄no aliqd̄ in specie soluat pura duos denar. vel vnā quartā bladi vel aliud simile. Differre aut̄ hic cōtractus a v̄ditōe et locacione in hoc quā in rebus soli t̄m̄ celebraf̄. v̄ditio aut̄ et locatio in oibus fere rebus. Item in hoc cōtractu nō exigit̄ pecunia in illis x̄o exigit̄. Item p̄ hūc cōtractū nō fit alienatio q; d̄ns nō amittit nec transfert d̄nū in directū p̄ venditionē; vero amittit̄. Item p̄ locacionē cōductor nō habet regulariter ius in re: q̄a nō potest rem v̄dere emphyteota vero potest. Appellat̄ aut̄ hic cōtractus fm̄ terrarū consuetudines diuersis noibus. Dicit̄ em̄ emphyteoticus siue p̄carū. libell̄ c̄sus fieri et in his partib; occitanis cōiter n̄scu pat̄ accepit̄. Item est notādū q; de natura huius cōtractus emphyteotici sūt ista q̄ sequunt̄. Primo q; d̄ns q̄ dat̄ re i emphyteosim retinet sibi d̄nū directū. t̄nc em̄ diuidit̄ et separat̄ directū d̄nū ab v̄tū q̄ ab eo erat in d̄no et trāsit v̄tū d̄nū in emphyteotā. et directū remanet vt dictū est p̄nes d̄nū. qm̄ autē res cadit in cōmissum vel alias reddit ad d̄m tunc v̄tū et ius iterū cōsolidat̄ cū directo. Secūdo est de natura huius cōtra

eius q̄ in emphiteorā dñi in vtile transferat̄ vt supra tactū ē. Tertio
 est de natura istius cōtractus q̄ dñs dans rem in emphīm hēat posses-
 sionem civilē. quod patet qz emphiteota nō potest rem emphiteoticā
 p̄scribere. vnde si nō pōt p̄scribere ergo nō habet possessionē civilē cuius
 possessio civilis est causa legitima vsucapionē vel p̄scriptionē inducēs.
 Quarto est de natura istius cōtract⁹ vt emphiteota habeat possessio-
 nem naturalē. Et h̄ possideat rē emphiteoticā naturalit̄ tñ ins tñ em-
 phiteoticū possidet naturalit̄ et civilit̄ vt p̄ qz ip̄m pōt p̄scribere.
 Quinto est de natura hui⁹ cōtractus emphiteotici q̄ cōsistat in rebus
 soli tñ sine immobilib⁹ vt dictū est supra. Sexto est de natura hui⁹ cō-
 tractus vt fiat in scriptis potissime quo ad pacta in ip̄o cōtractu appo-
 sita q̄uis quidē videant̄ tenere vt sine scriptura fieri possit. Septimo
 q̄ det aliqd̄ p̄ introitū quod p̄ qz iste cōtractus maximā similitudiez
 h̄ cū emptōe et locatōe. Octavo q̄ p̄sio annua possit cōsistere in pecu-
 nia vel specie. Nono q̄ p̄pter sterilitatē nō fiat remissio p̄sionis. Deci-
 mo est de natura ist⁹ cōtract⁹ q̄ res dat̄ in emphiteotesim p̄ cōpetere
 p̄sione fm̄ valorē rei alias si valor rei multū excederet p̄sionē nō di-
 cecet̄ cōtract⁹ emphiteoticus. Undecimo est de essentia hui⁹ cōtract⁹ q̄ si
 emphiteota nō soluit̄ rē sine termino statim res cadit ip̄o iure in cō-
 munitum. Duodecimo q̄ emphiteota sine voluntate dñi nō possit rez alie-
 nare nec v̄dēdo nec p̄mutādo. Tredecimo q̄ emphiteota loco sui alium
 sine dñi voluntate substituere nō possit. Quartodecimo q̄ emphiteota si
 sci sine dñi voluntate possit rē dare. Quindecimo q̄ emphiteota rē emphi-
 teoticā sine dñi voluntate possit impignorare. Sexdecimo q̄ quicūqz
 etiā filia possit succedere in re illa. Decimosextimo q̄ res emphiteotica
 nō possit diuidi p̄ regiones siue pres. Decimosextimo q̄ p̄sio sine in-
 terpellatōe soluat̄ dies cūm statuta impellit̄ p̄ hoīe. Decimonono q̄ em-
 phiteota nō possit rez emphiteoticariā dimittere sine dñi voluntate. Vi-
 cesimo q̄ h̄ fiat in scriptis possit tñ p̄ q̄scūqz testes p̄bati si nō fuerint
 p̄hibiti. Vicesimoprimo q̄d fiat p̄petuo. Vicesimosēdo q̄d dñs sit iudex
 in q̄stione mora sup̄ re emphiteotica. hoc tñ valde dñrū videt̄ : et a mul-
 tis iurib⁹ reprobātū.

Sequit̄ de cōtractu accipiti.

Quomodo aut̄ et qualis res det̄ in emphiteotici. Circa h̄ sciē-
 dum est q̄d aut̄ res illa q̄ dat̄ in emphīm nunq̄ p̄ antea fuerat
 emphiteotica. Sed eā dñs direct⁹ tenebat ad manū suā et in
 suo p̄monio. et tūc pōt eā quicūqz et cuiusqz voluerit cōcedere emphīm
 sub certo ānuo canone siue cōsu: verū est si dñs direct⁹ sit lay⁹ sine pi-
 uatus. qz si erat ecclesiastic⁹ vt sunt ep̄i abbates priores siue rectores
 ecclesiarū et similes non p̄nt tales res de p̄monio siue dñicaria sua
 ecclesiarū depēdē. q̄ alias nunq̄ fuerūt in emphīm dare. cōcedere ad
 nouū accipitiū siue in emphīm nisi facta p̄mitus debita informacione

an hoc sine ecclesie expediat et sit utile. Et ultra hoc habito consensu seu confirmatione superioris vel capituli. put. primum. Si vero res huiusmodi que datur in emphiteuse sit alias emphiteutica. Sed ad manum directi domini puenit vel ex causa cessionis et remissionis aut alio quocumque titulo vel ex causa plantationis et retentionis cum res ipsa venderetur et eam dominus directus pro eodem precio comparavit et retinuit. Vel ex causa commissa pro censu non soluto aut alias iure suo. tunc potest dominus directus eam rem dare in emphiteuse cui voluerit. Sub antiquo censu aut maiori vel minori. put. cum emphiteuse. conveniunt. Excepto quod si res illa teneatur ab ecclesia non potest census antiquus diminui nisi facta solennitate qua supra. Laeant autem domini directi siue privati siue ecclesiastici ne aliquas res emphiteuticas ad novum accipiant dare presumant donec pariter ad manum suam iuste et legitime pervenerint ita quod utile dominum fuerit cum directo consolidari. nec sibi ipsi ius dicant seu decernant. put. frequenter faciunt multi nobiles nostri tempore quod pedia in emphiteuse suorum subditorum antequam vacent et nulla declaratione facta super commissio de facto ad manum suam recipiunt. et deinde accepta pecunia ad acapitulum tradunt. huiusmodi sunt heredes defunctorum emphiteutarum pupilli forte vel alij propter guerras vel mortalitates absentes que vocari et expectari debent. quibus cum dominus directus possit de iuris rigore emphiteuta si triennio cessaverit in solutio canonis siue census vel si biennio in ecclesia vel si aliter usus fuerit quam dispositus sit iure propria auctoritate expellere. atque de iuris egrate cause cognitio debet procedere et vocari ad hoc debent illi quorum interest qui taliter forsitan se excusabunt quod non fiat declaratio commissi nec primabunt propter rebus suis. nec credo quod tale pupilli vel ab se. tunc vocari possint sic de facto privari iure suo. Sed possunt domini directi interim res emphiteuticas facere manu teneri via arre dameni aut alias ut non deteriorent et ut census annui eis inde solvantur. Et non sic de facto usurpare et occupare.

Forma instrumenti donationis ad novum accipitum sub antiquo censu.

In dei nomine amen Anno etc.

I Conerunt quod nobilis iohannes de sancto bandidio bona fidez sine dolo pro se et suos heredes et in futurum successores quoscumque Tenore huius veri et publici instrumenti mandato suo coecepti firmiter perpetuo valituri ac in presentia mei notarii publici et testium infra scriptorum pro sua ut asseruit euidere utilitate dedit tradidit coecepit ad novum accipitum siue in emphiteosim perpetua et sub conditione directo domino laudimio consilio iure franchis commissionis plantatione et amantagio et censu annuo infra scripto martino de ponte patris stipulati solenniter et recipiunt pro se et suis heredibus et successoribus in futurum univiersis ad oes suas dicti martini suorum que heredes et succes. voluntates in vita et in morte plenarie et prope
 fiiij

suo faciendas. Excepto qd nō possit vendi seu alienari clericis militib⁹
 domibus religiosis aut alijs psonis de iure phibitis videlicet quandam
 peciam terre in qua est nemus que olim fuit iordani cambesfortis quō
 dam et nūc vacante et possessore carente sitam in tali loco siue territorio
 confroñ. sic et sic. cū oibns suis viribus introitibus exitibus et pñeci.
 vniuersis. salvo tamen et retēto p̄fato nobili iohāni de sancto baudilio
 et suis in et sup̄ dicta pecia terre supra confroñ. et in accapitiū data suo
 semp̄ directo dominio laudimio consilio iure fraudis commissionis p̄
 latione et auantagio et censu annuo in quolibet festo beati michaels sol
 uendo vnius quarte ordi et quādecim denariorū turoñ. et cōfessus fuit
 dictus nobilis iohānes se habuisset recepisse ab eodē martino p̄ h̄mōi
 accapito vñi par puillorum. Exceptioni cuius accapiti non habuit nō
 recepti speiqz future habitationis et recepōis eiusdē. ex causa p̄dicta gra
 tis et ex certa sua scia dictus nobilis iohānes de sancto baudilio renū
 ciauit. De quo quidē accapito contētus existens et p̄ bene soluto paca
 to et satisfacto se reputās dicti martini de ponte p̄ntem et vt sup̄ stipu
 lante et recipientē et suos ac bona sua et suoz. quitauit liber aut penitus
 p̄ imp̄petuū et absoluit cū pacto valido et solēni de vltimis aliqd plus
 ab eodē martino neqz a suis occasione dicti accapiti nō petēdo. Si vō
 dicta terre pecia supra confroñ. et in accapitiū data plus valer de p̄senti
 aut in futurū quādo cūqz plus valere poterit censu et accapito p̄dictis
 aut si maior censu digna foret totū illud plus valens quodcūqz sit aut
 esse poterit in futurū p̄fatus nobilis iohānes de sancto baudilio dedit
 donauit dicto martino de ponte p̄nti stipulanti et recipienti. vt supra do
 natione pura mera simplici rara manēn. et irrenuocabili int̄ viuos etiā
 si illud plus valens dimidiā excederet iusti precij siue vltra. Cōcedēs
 dictus nobilis iohānes de sancto baudilio dicto martino de ponte pre
 senti et vt supra stipu. et recipienti. licentiā auctoritatē et sp̄ale mandati p̄
 se aut aliū loco sui quādo cūqz voluerit possessionē seu quasi dicte pecie
 terre p̄confroñ. et in accapitiū date accipiēdi corporalē licentiā eiusdē
 nobilis iohannis de sancto baudilio aut cuiuscūqz alterius p̄sone seu
 curie minime petita requisita seu obenta. Et quousqz eandē possessio
 nem idem martinus adeptus fuerit constituit se interim dictus nobi
 lis iohānes dictā terre pectā noie eiusdē martini tenere et possidere seu
 quasi. Et nihilominus in signū h̄mōi dationis in accapitiū p̄fate nobi
 lis iohānes de sancto baudilio dicti martini de ponte p̄ntem stipu. ce
 recipientē vt sup̄ in possessionē dicte terre pecie p̄ factū manū suarū
 et dicti martini posuit et inuestiuit de eadē. Promittēs dictus nobilis
 iohannes de sancto baudilio dicto martino de ponte vt supra stipu. et
 recipienti. qd dictā terre pectam supra confroñ. et in accapitiū datam cum
 iuribus et p̄nteci. eiusdem faciet eidem martino et suis habere tenere et

quiere ac pacifice ppetuo possidere. Et q ab omni psona contradicere molestamc inquierante seu pturbante aut ius aliqued in eadez terre pecia se habere pretendit. dicti martinuz suos defendet z amparabit defendereqz z ampararc. pmissit in iudicio z extra iudiciu suus z suozuz dicti nobilis iohannis de sanero baudilio pprijs sumptibz z expensis. Et p omni cunctione totali z particulari ac p obseruatis oim z singulozu pmissioz z inferuis expressandoz ac expen. inde fieri centingent. pnomi natus nobilis iohanes de sanero baudilio obligauit ppoi hecavit z sub misit penes dictum de ponte pntem stipu. z recipiit vt supra omnia bona sua mobilia z immobilia pntia et sui uiroribus z compulsionibus cuiuslibet curie ecclesiastice z secularis p executione pmissioz peligede pmitrens in super dictus nobilis iohanes de sanero baudilio se nihil fecisse aut dixisse in pteritum z quod nihil dicit seu faciet in futuru ppter quod pdicta omnia z singula minoru in aliquo obtineant vel habere debeant ppetui roboris firmitate vel qz cassari irritari annullari valeant quomodolibet vel rescindi. Sed ita pdicta omnia z singula put supra scripta sunt rata grata z firma semp habere eaqz tenere atrede re z obseruare. Contraqz in aliquo munepz facere dicere seu venire de iure vel de facto p se ucc p aliquā aliā psonā interpositā seu interponē dam alicuius vel aliquoz arte ingenio seu cautela p solennē z validoz stipu. z sub obl. pdicta dictus nobilis iohanes de sanero baudilio pmi sit dicto martino de ponte pnti z vt sup stipu. z recipiunt. Et iurauit ad z sup sancta dei euangelia ab eodem corporaliter manu sua destra gratis facta renuncians inde sup predictis omnibus z singulis spectaliter sub dicto iuramento gratis z scienter iuris z facti iguozantē oiqz actioni z exceptioni doli mali metus z in factum conditioni indebitū sine causa vel ex iniusta causa soti priuilegio peritoni z oblationi libelli ferijsqz z inducis quibuscunqz. Et ceteris iuris z facti auxilijs bene ficis z remedijs quibus mediati. contra pdicta venire possit aut i alit quo se inuare defendere seu tueri. De quibus omnibus z singulis su pradiens dictus martinus de ponte pecht sibi fieri publicū instrumentum seu publica instrumēta vnu vel plura p me nota. publicum infra scriptum. Acto fuerit hec zc.

Forma instrumēti accapiti en diminutione antiqui census

¶ In dei nomine amen Anno zc.

1. Nouerint zc. q nobilis iohanes de sanero baudilio sciens z atredēs vt dixit quādā peciā terre in qua sūt pnti vinea et or^o fita in tali loco z in tali territorio confroñ. zc. que tenet in emphū ab eodem nobili iohāne sub certo cenfu anno duozu sextarioz frumētū z quoz solidoz ruroñ. ad manū ipi nobilis iohānis f uij

legitimo titulo puenisse et neminem inuenire qui dicat terram sub dicto censu accipere velut cum sit excessiuus et importabilis attempta dicte terre sterilitate et infertilitate. Ergo considerans et attendens sibi vtiliter fore predictam pecuniam terre alicui ad nouum accipitum dare et dictum censum diminuire quod ipsam terram ad manus suam tenere et predictum censum ex toto perdere bona fide et sine dolo pro se et suis heredibus et in futurum successores quoscumque. Tenore huiusmodi veri et publici instrumenti mandato suo confecti firmiter perpetuo valiturum ac in presentia mei notarii publici et testium infrascriptorum et pro sua ut alleuit euidente utilitate dedit tradidit et concessit ad nouum accipitum sine in emphyteosim perpetuam et sub eius directo domino laudimio etc. et censu annuo infrascripto martino de ponte panti stip. etc. ad omnes suas etc. videlicet terram predictam suam pro confrontatione et designatam cum omnibus suis iuribus etc. Saluo tamen et retento prefato nobili iohanni et suis in et super dicta terra pecunia suam pro confrontatione et in accipitum data suo semper directo domino laudimio etc. et censu annuo in quolibet festo beati michaelis soluendo atque portando predictum martinum et suos successores apud ralem locum et ad domum habitationis dicti nobilis iohannis et suorum successores unius sextarii frumenti et duodecim denariorum tironum. Item antiquitus dicta terra ad maiorem censum superius expressatum ut primitus teneret quem maiorem censum predictum duorum sextariorum frumenti et quatuor solidorum tironum. prefatus nobilis iohannes ex causis predictis dimiuit et reduxit ad dictum censum annuum unius sextarii frumenti et duodecim denariorum tironum. Et confessus fuit dicens nobili iohanni se habuisse et recepisse a dicto martino de ponte pro huiusmodi accipitum duas gallinas exceptioni etc. ut in precedenti forma usque ad finem Acta fuerunt hec etc.

De laudimio.

¶ Quando quis vendit rem immobilem si res illa teneat in emphyteosim vel ab ecclesia vel a priuato: emptor antequam intret seu apprehendat possessionem naturalem sine corporalitate eiusdem rei debet venire ad dominum directum et eidem intimare acquisitionem per eum factam et precium designare ac ipsum requirere ut eum inuestiat et venditionem sibi laudet offerendo sibi laudimium propter hoc debitum. et idem si res fuerit priuata et similiter si data fuerit extimata pro dote filie vel pro alio quod cumque debito. dominus autem directus qui iure anantagii et prelationis electores habet vel laudare vel rem pro eodem precio retinere poterit sibi terminus iuris captare ad deliberandum an laudet vel retineat quod terminus est duorum mensium et si tunc laudet ipse debet habere ab emptore quinquagesimam partem vel extimationis rei que hodie in diuersis locis consuetudines diuersimode regit. nam a quibusdam locis soluit decima pars in alijs sexta pars in alijs quarta et in alijs plus vel minus. Si autem infrascriptos dominos directus rem venditam non retinuerit nec laudauerit ulterius non poterit retinere. et tunc fiet secunda attestatio siue requisitio

p emptorē. et dñs habebit alios duos menses ad laudandū z suscipiē-
 dum in possessionē nonū emphiteorā siue emptorē. q̄ si infra illos duos
 scōs mēses nō laudauerit venditor: pōt licite sine cōsensu dñi z absq̄
 metu alienius pene cōmissi rem vendere z tradere emptori et emptor
 appbendere possessionē corporalē z tñc dñs nullum laudimū habebit.
 verumtñ si emptor nō sit psona ydonea ad solvendū canonē siue cēsum
 vel alias sit de iure p̄hibita vt sunt milites religiosi z similes dñs non
 tenebit illum recipere seu inuestire. Item notandū est q̄ a tpe cōtractus
 venditionis vsq̄ ad primā attestatiōē siue requisitiōē nō est tempus
 taxatum in iure. sed q̄cūq̄ fieri potest anteq̄ emptor intret possessio
 nem rei vendite. Contractus cū nudus a traditiōe nō est prohibitus.
 Item est notandū q̄ h̄ emptor venditio descendit ex eodem cōtractu
 atamen venditio nō emptio laudari debet eo q̄ in alienatione et dñi
 translatiōe distat: habet locum inuestitura z laudimū. emptio autē
 nō est alienatio sed pot̄ acquisitiō. z ideo nota. in instrumēto laudimū
 debet scribere talem venditiōē talis rei laudant emptori zc. S̄
 qd si venditor nō certiorauit emptorē de dño a quo res vend. tenebat.
 et ita emptor nullo dño requisito de facto uacrus est possessionē reuen-
 dite an ip̄o facto res cadat in cōmissum. Ad hoc potest dici q̄ vel vendi-
 tor scuit dñm vel ignorauit. si scuit vt q̄ ab eo rem in accipitū recepe-
 rat recognouerit atq̄ rem vel censum annuū pluries sibi soluerat.
 Et tunc siue dubio res cadit in cōmissum facto z in iudiciū vendito-
 ris qui tenebit emptori reddere p̄cium z stare de omni suo interesse. si
 vero venditor ignorauit dñm a quo res vendita tenebat forte q̄ illam
 rem inuenit in patrimonio vel hereditate suoz parentū vel antecessoz
 et nunq̄ eam recognouit alicui domino nec censum p̄ illa soluit nec in-
 uenit aliqua instrumēta siue documēta p̄ que apparebat dictā rem ab
 aliquo domino teneri. sed eam vendidit saluo dño a quo in futurū re-
 perietur teneri suo dño directo z census consuetō tunc nō credere q̄
 eaderet in cōmissum cum tam venditor q̄ emptor iustā cām ignorādi
 haberet. Sed q̄ primū emptor fuerit debite informatus debet recipere
 inuestiturā a vero domino z eidem debitum laudimū soluere. Itē est
 notandū q̄ aliquę sunt alienationes ex quibus laudimū debet et aliq̄
 ex quibus non debet ille ex quibus debetur laudimū sunt venditio p̄
 mutatio in solutum datio p̄ dote vel alia summa quando. res datur ex
 timata. Item diuisio inter fratres vel alios extraneos alienatiōes autē
 ex quibus non debetur laudimū sunt hec. scz donatio inter viuos licz
 in aliquibus locis soluat de consuetudine dimidiū laudimū. Item
 translatio in heredem vel in legatarīū etiam extraneū. Item societas
 siue affraymentū q̄dū durat q̄ ibi nō est aliqua domini translatio si
 ue alienatio sed quedā cōcactio nisi donatio vicissim interuenisset p̄c

in pluribus affray mētis fieri consuevit. s; si postea fieret diuisio bono-
rum inter contrahē. vel eoz hered. credo q; tūc deberet laudimū nō
ex vi societatis siue affray mēt. sed ex vi diuisionis subsequētis. Itē de
tio sine constitutio in dotem qū s; res dat in dotē inextincta. vt do et
assigno tibi in dotem talem domū vel talem fundū vcl tale p̄moniu;.
Item dicit quidā q; si frater vendat fratri partē suā rei emphiteotice
q; nō requirat assensu; dñi directi neq; debeat laudimū. Itē est no-
tandū q; s; ex p̄mutacione ⁊ diuisione debeat laudimū tū dñs direct⁹
nō potest res p̄mutatas vel diuisa ⁊ min⁹ res donatas retinere cū ibi
nullū interueniat p̄ctū quod debeat restitui.

Forma instrumētū laudimij post venditionem.

¶ In dei nomine amē Anno 7c.

i Honerunt 7c. q; nobilis iohānes de sancto bandilio certus ⁊
certificatus vt dixit de quadā venditōe dudū facta p̄ adreā
philippi martino de ponte de quadā pecia terre in qua sunt camp⁹ pra-
rum ⁊ vinea sita in tali loco ⁊ in tali territorio confroñ. 7c. p̄cto qua
draginta librarū turoñ. p̄t de dicta venditōe plen⁹ cōstat seu consta-
re dā publico instrumēto p̄ talē notariū in nosā vt ser̄ sumpto. igit̄ bo-
na fide ⁊ sine dolo p̄ se ⁊ suos heredes et in futurū succes. quoscunq; te-
noxe huius veri ⁊ publici instrumētū mandato suo cōfecti firmiter per-
perno valituri ac in p̄ntia mei notarij publici ⁊ testum infrascriptoꝝ
p̄dictā venditōe dicto martino de ponte p̄nti stipu. solēnter ⁊ recipiē-
ti p̄ se ⁊ suis hered. ⁊ successo. i futurū vniuersis ⁊ laudant approbant
ratificauit ⁊ cōfirmant. Saluo tñ ⁊ retēo p̄faro nobili iohāni et suis
in et sup̄ dicta pecia terre p̄confroñ. suo semp̄ directo dño laudimio cō-
silio in re fraudis cōmissionis platione ⁊ anāragio ⁊ censu annuo in q̄
liber festo beati michaelis solūdo trium solidoz turoñ. et confessus
fuit dictus nobilis iohannes se habuisse ⁊ recepisse a dicto martino de
ponte p̄ p̄nti laudimio quatuor libras turoñ. exceptioni em⁹ laudimij
non habiti ⁊ nō recepti sp̄ciq; future habitiois ⁊ receptionis eiusdem
ex causa p̄dicta ⁊ omni error calculi gratis ⁊ ex sua certa sciētia dict⁹
nobilis iohānes renūciant. De quo quidē laudimio cōtētus existēs
et p̄ bene soluto pacato ⁊ satisfacto se reputās dictū martinū de ponte
p̄ntē ⁊ vt supra stipulancē ⁊ recip. et suos ac bona sua ⁊ suoz quicunq;
liberant p̄ntis p̄ imp̄petū ⁊ absoluit. cū pacto valido ⁊ solēti de vl-
terius aliquid plus ab eodē martino de ponte neq; a suis occasione di-
cti laudimij nō petendo. ⁊ nihilominus eundē martinū p̄ntem stipu.
et recipi. vt supra in possessionē dicte terre supra confroñ. p̄ manus sue
appl. censionē posuit ⁊ inuestiuit de eadem. De quibus oib⁹ dict⁹ marti-
nis de ponte p̄cti sibi fieri publicū instrumētū seu publica instrumē

ua unū vel plura p me notariū publicū infrascriptū. Acta fuisse hec etc.
 Et nota q̄ hūc dū instrumentū laudimioꝝ vel recipiunt p eundē notariū
 unū qui instrumentū venditōis recepit vel p aliū. si p eundē z dñs dire
 ctus qui debet laudare sit p̄s in venditōne vel alienatōne laudanda
 tūc notarius incipiet instrumentū laudimij hoc modo iungēdo euz in
 strumēto venditōis. quibus itaqz pactis ibidem quasi incōtinerē acce
 q̄ partes p̄dicte ad alios actus se diuerterēt existēs ibidē p̄sonaliter
 constitutus nobilis iohānes de sancto baudilio cert⁹ z certificatus ve
 dixit de venditōe p̄dicta p̄ dictū andrēā p̄nominato marimo in sui p̄
 sentia facta de p̄cia terre sup̄ius in p̄cedenti venditōis instrumentū cō
 froñ. z designata p̄cio sup̄dicto quadraginta librarū turoñ. Igit̄ bōa
 fide etc. vt in forma p̄cedē. vsqz ad finē. Si vero dominus directus nō
 fuerit p̄sens in venditōne. sed post aliquā temporis interuallū lau
 det. z idem notarius recipiat dicti laudimij instrumentū poterit ita in
 cipere iungendo prout supra. cum venditōis instrumentū si fiat post
 annum incipiat sic. Post q̄ anno quo supra si infra eundem annū fiat
 vel subsequēter vero anno incarnationis dñi millesimo etc. Serenissi
 mo p̄ncipe domino ludouico gratia dei fr̄ancoꝝ rege vt sup̄ regnāte
 Hauerint vn̄uersi z singuli q̄ nobilis iohānes de sancto baudilio cer
 t⁹ etc. vt in p̄cedenti forma vsqz ad finē. Si autē instrumentū laudi
 mij recipiatur per alium notariū q̄s per illum qui instrumentū vendi
 tōis vel alienatōis recepit tunc incipiat suū instrumentū p̄ut
 in p̄cedenti forma continēt

Forma instrumentū recognitionis census annui.

¶ Dei nomine amen anno etc.

i Hauerint etc. q̄ martinus de ponte bona fide et sine dolo p
 se z suos hered. z in futurū success. quoscūqz tenore hui⁹ ve
 ri z publici instrumentū mandato suo confecti firmiter p̄petuo valentū
 acm p̄cia mei notarij publici z testium infrascriptoꝝ cōfessus fuit in
 veritate gratis z ex sua certa sciētia recognouit nobili iohāni d̄ sancto
 baudilio p̄ici stipulanti solenniter z recipienti p se z suis heredibus et
 success. in futurū vn̄uersis se ab eodē nobili iohanne tenere z tenere de
 bere ac velle tenere in cinphiteosum perpetuū et sub̄ euz directo dñio
 laudimio cōsilio iure fraudis cōmissionis p̄elationez au. itagioꝝ censu
 annuo infrascripto videlicet quandā terre peciam culturā siue laborari
 uam sitam in tali loco z in tali territorio cōfroñ. sic z sic per dictū nobi
 lem iohānem eidē martino hodie ad accipitū datam z cōcessam prout
 cōstat in instrumentū publico p me notariū publicū infrascriptū in notā
 sumpto paulo ante p̄sentis publici instrumenti recitationē. si ita sit qd̄
 dicta terra fuerit in accipitū datave p̄feretur alias dicta verba obmut

tentur p qua quidē terre pecia supra confroñ. dictus martinus dixit
 confessus fuit se teneri dare z solvere p̄fato nobili iohāni quolibet anno
 de censu annuo in quolibet festo beati michaelis soluedo tres solidos
 turoñ. Quē censum dictus martinus de ponte pmisit z cōuenit eidez
 nobili iohāni de sancto baudilio p̄nti z vt supra stipulati. z recipiēti āno
 quolibet in dicto festo beati michaelis solvere dictamqz terre peciam
 meliorare z nō deteriorare z illā oculo ad oculū demōstrare. z pro p̄e
 missis bonis z fidelis emphiteota esse simileqz recognitiōē facere tocī
 ens quotiens fuerit requisitus. Et ita vt p̄missis est tenere cōplere ac
 tendere z obseruare eōtraqz in aliquo n̄iqz facere dicere seu venire de
 iure vel de facto p se nec p alium aliqua rōne siue causa p solennem et
 validam stipulationē z sub obligatiōē dicte terre pecie sup̄ius confroñ.
 et recognite dictus martinus de pōre pmisit dicto nobili iohāni de scō
 baudilio p̄nti stipulanti z recipiēti vt supra. Et iurauit ad z sup̄ sancta
 dei euangelia ab eodem copaliter manu sua dextra gratis tacta. Re
 nunciatis inde sup̄ pdictis omnibus z singulis z specialiter sub dicto
 iuramento iuris z facti ignorantie omniqz actioni z exceptioni doli ma
 li metus z in factum conditioni indebiti sine causa vel ex iniusta causa
 seu privilegio petitioni libellit oblacioni eiusdem decem z viginti diez
 indicijs ferijsqz messium z vindemiarij z omni alij dilationi temporis.
 Et ceteris iuris et facti auxilijs beneficijs z remed. quibus mediañ.
 contra predicta aut ex eis aliqua postea vel in aliquo se unare defende
 re seu tueri. De quibus omnibus et singulis supradictis diebus nobi
 lis iohannes de sancto baudilio perijt sibi fieri publicum instrumentū
 seu publica instrumenta vnum vel plura per me notarum publicūz in
 frascriptum. Cetera fuerunt hec zc. Et nota q̄ huiusmodi recognitiōes
 censuum z vaticorum annuoz vario modo fieri consueuerūt. aliquā
 do enim fiunt sub directo dominoz. vt in forma precedē. z sub aliquo
 homagio quod homagium emphiteota facit domino directo quod vi
 detur improprie z abusiue factum. aliquādo census qui recognoscitur
 est portandus ad locum z ad domū habitacionis dñi directi. aliquādo
 nō est portandus vt in precedē. forma. aliquādo p censu soluedo oblī
 gantur res que recognoscit dūtaxat z aliquādo obligantur similiter oīa
 alia bona mobilia z immobilia recognoscētis z multis alijs modis q̄s
 esset nimis plūm specificare z de singulis singulas instrumentoz
 formas dare. sed notarius potest supplere que hic desunt fm partium
 contrahē. pacta et comētiōes. Item est notandum q̄ census annu⁹
 siue canon vel vaticū consistit in diuersis rebus. puta in pecunia vsua
 li vel in blado vel in oleo vel in vino cicera pipere et sic de alijs prout in
 antiquis recognitiōibus continetur. Et vniuersim dies siue termi
 nis solutionis est diuersus. Nam in quibusdam est in festo beati

michaelis. in alijs in festo sancti andree. in alijs in festo natalis dñi. in alijs in die carnis pentij. et sic de consimilibus fin pacta et cōuen. dñiz emphiteotice z fin tenores recognitionū antiquaruz in quib⁹ notari⁹ errare non poterit.

Forma instrumēti diminutionis siue reductōis anni census

R dei nomine amē Anno 7c.

i
 Nouerint 7c. qd cū andreas philippi teneret z possideret i emphiteosim a nobili iohanne de sancto baudilio et sub eius directo dño laudimo consilio platione z anāragio et certo annuo censu in quolibet festo michaelis soliendo triginta solidorum turoñ. trium cinmarū frumēti. z vnus galline quandā peciaz terre in qua sunt domus siue casature campus vinea z ortus situatā in tali loco z in tali territorio confrosi. sic z sic 7c. dictusq; cēsus annu⁹ euidenter z notorie diceret esse excessiuus z importabilis consideratis z acten. dictarū domoz. antiq̄tate fragilitate z demolitione ac dictorū campi orti z vinee sterilitate z infertilitate remporisq; nūc vigen. quali rate hinc siquidē sunt z est qd hac die p̄ri sup̄ius in principio hui⁹ veri et publici instrumēti annotata cōstitutus p̄sonaliter dictus andreas philippi i p̄ntia p̄fati nobilis iohānis de sancto baudilio meiq; notarij publici z testimū infrascriptoz eundē nobilē iohannē iustāter requisit quatenus censum p̄dictū tanq; importabile z excessiuū diminueret vel let z ad congruū z supportabile reducere alias si b̄ facere recuser sunt animū declarando dictus andreas dixit se nō esse intētionis dictas res vterius sub eodē censu tenere. Et dictus nobilis iohānes auditis z intellectis p̄missis p̄ dictū andrea dictis z requisitis attendēs etiam et considerās qd res sup̄dicte occasione dicti cēsus possent in futurū tenēctarie sine possessore carere z dirui ac deteriorari. Et ip̄e nobilis dictū suū censum sine feruitūz annuū ex toto p̄dere. Figit p̄ sua vt asseruit euidentē veritate bona fide z sine dolo p̄ se z suos hered. z in futurū suo cesso. quofcūq; renore huius veri z publici instrumēti iudato suo confecti firmi⁹ p̄petuo valiturū. informatis sufficiētē vt dixit de p̄missis ad finem vt sup̄dicte res emphiteotice deferant̄ seu desamparant̄ p̄ timore dicti excessiuū censu z ita vis suū deteriorēt vel alias penitus ambilez. z ad finē qd dictus andreas z successo. p̄dictas domos z casaruras ac alias res emphiteoticas reparent manu teneāt z meliorēt et ad eas reparand. meliorandas. z manutened. potius intiment̄ et inducant̄ supradictū antiquū censum annuū triginta solidoz turoñ. trium cinmarū frumēti z vnus galline. tanq; importabile excessiuū vt p̄missum est dicto andree philippi p̄ri scripti. solēnter z recipiē. p̄ se et suis 7c. dimiuit z reduxit ad annuū censum quādecim solidoz turoñ

viuis emine frumētī z medie galline foluens. beinceps annis singulis
 in feudo beati mihaelis p dictum andrea z suos successo. prefato nobilit
 iohanni z suis in ppetuū success. eūdē andrea z suos successores a solu
 tione z p̄statione deinceps dicti maioris cēsus p rebus emphiteoticis
 p̄dictis ac ipas res literādo absoluēdo z operādo. Pramittēs in super
 pfatus nobilit iohānes de sancto baudiho se nihil fecisset. sed ira tene
 re zc. vt in alijs instrumētis vsqz ad finē de quibz zc. dict⁹ andreas zc.
 Acta fuerunt hec. Et nota qz dñs direct⁹ laycus potest sine alia infoz
 matione seu extimarōe rerū emphiteoticarū tales vel similes censuū
 dīmīnūtōes facere. dñi autē directi ecclesiastici p̄t sunt priores siue re
 ctōres ecclesiarū z collegia vel monasteria z similes solam administra
 tianem ad vitā suā. dñtaxat habent. hñōi dīmīnūtōes censuū facere
 nō p̄t saltz in iudiciū suarū ecclesiarū z suoz successoz nisi p̄mitt⁹
 facta debita infozmatōe z extimarōe rerū emphiteoticarū per p̄bos et
 expros viros: z qz res emphiteote antiquū censum supportare nō p̄t.
 et qz de illa informatione cōstet p publicā scripturā siue publicū instru
 mentū. Item nota qz aliqui emphiteota dat z tradidit dño directo cer
 tam pecunie quāritatē vel aliud p dīmīnūtōe census. Et tūc de h̄nata
 faciat mentionē in suo instrumētō hoc modo. Et cōfessus sum p̄fatus
 nobilit iohānes de sancta baudiho se a dicto andrea philippi p hñōi
 census dīmīnūtōe habuisse z realiter recepisse decem libras turoū. Et
 exceptioni zc. quiritur zc. Et hoc h̄z verū in dño directo layca quia in
 ecclesiasticis nihil dari debet eū p hoc nis ecclesie vendi seu alienari vi
 deret. quod ita fieri non potest.

Equit de contractu feudali.

Sicut dominus directus potest

1. consuevit dare in emphiteasim rem emphiteoticas ita z dñs
 feudi rem feudale in feud. diuersimode: qz res datur in em
 phiteosim ppter vtilitatē vt scz res nicharez z emalumentū siue pensio
 annua prester. in feud. ita datur res amoret honore vry vassallis prester
 seruitiū dño. vnde de natura hui⁹ contract⁹ vassalici siue feudalis sunt
 ea que sequunt. Primo qz dñs retineat sibi diuim directūz p̄prietatem
 rei feudalis. Secūdo qz vñle diuim trānsferat in vassallū. Tertio qz do
 minus habeat possessionē ciuile. Quarto qz cōstet in rebus immobili
 bus. Quinto qz si vassallus dño constitutū seruitiū nō p̄stiterit repellit
 a feudo. Sexto qz siue volūrate dñi alienari non possit. Septimo qz in
 feud. datū regulariter sit vpperuū. Octauo qz dñs p se h̄cat mittere
 nouū vassallum in possessionē. sed inuestire eū p̄t p pcuratores. Nono
 qz iste cōtractus est de iure ciuili. Decimo qz si sit cōtrouersia inter va
 salles dñs cognoscit. Undecimo qz vassallus nō p̄t feudum sine dñi

voluntate obligare. Duodecimo q̄ vasallus nō pōt feud. aliq̄ dōare sine dñi voluntate. Decimotertio q̄ femina nō pōt succedere in feudo nisi fuerit cōuentū. Decimoquarto q̄ vasallus nō pōt aliū vasallū facere de eodē feudo sine dñi voluntate. sed emphiteora bene pōt vt dictum est supra. Decimoq̄nto q̄ pensio non datur p̄ feudo sed p̄stet seruitiū put fuerit conuentū. Item q̄ nō p̄stet aliq̄d p̄ introitu. Decimosexto q̄ vasallus nō tenet dño p̄stare seruitiū nisi fuerit requisitus ab ipso dño. Decimosextimo q̄ vasallus potest rem feudale diuidere. sine dñi voluntate. Decimooctavo q̄ p̄bet p̄ acta curie vel arma. Decimonono q̄ vasallus pōt feud. dimittere sine voluntate dñi. Et sic p̄ p̄dicta satis apparer in quib⁹ iste cōtractus cōuenit cum cōtractu emphiteorico z in q̄ bus differt ab eo. Sūt aut̄ feudoꝝ plures sp̄es differētie quas dūmito. Sed qz p̄ feudo solet vasallus dño certum homagiū facere. Ideo sciendū est q̄ p̄ hōmōi homagiū diuersimode fm̄ diuersarū regionum diuersitates z cōsuetudines fieri cōsuevit. qñqz em̄ fit stando pedes. qñqz genibus flexis z manibus iunctis z complexis int̄ man⁹ dñi sedē. qñqz sine caputio z sine zona. qñqz osculo pacis interueniē. z multis alijs modis. semp̄ tū vasallus p̄mittit dño fidelitatem z fidelitatis sacramentū p̄stat quod quidē sacramentū cōtinet p̄tra capitula. z p̄missa obseruant p̄t in antiquis recognitionibus p̄ antecessores factū obseruatū scriptū inuenit. Unde qz in aliq̄bus antiq̄s recognitionibus reperit homagiū ligiū fuisse factū. Sciendū est q̄ homagiū ligiū fm̄ aliquos d̄ illud quod facit vasallus imp̄atori qz imp̄atori iurat nulli⁹ alterius fidelitate salua sine reteraz alijs inferioribus iurat salua fidelitate imp̄atoris. Ideo dicūt quidā q̄ tūc nō est homagiū ligiū Aliq̄ dicunt q̄ ligiū d̄. i. quitū. scz q̄ nulli alteri fecerit nec faciet homagiū p̄ aliquo feudo nisi illi soli em̄ tale homagiū facit z fidelitates ei iurat. et sic homo ligus d̄ ille qui nulli aliq̄ homagiū facit. verū tū p̄dicta nō p̄bant aliquo iure z circa ea multi multa z diuersa loquunt. Itē est notandū q̄ si vasallus v. lit. vendere rem feudale dñs a quo eam tenet nō tenet nec cogit sibi consentire qz hoc nullo iure cautū inuenit lz in curphi. sit secus. S; bodie aliter obseruat qz in quibusdā locis et quodam errore seu cōsuetu. sine erronea dñs cogit consentire vasallo alienantē vel retinere rem p̄ eodem p̄cio si p̄cium interueniat vel alias recipere em̄p̄oem in possessionē seu. si ydoneū tamen z abilem ad seruendū. et tūc p̄cipit aliquid dñs p̄ q̄nquagesima sine laudumio lz etiam nō interueniat tamen aliquo iure attamen dñs nō tenet nec cogit inuestire em̄p̄oem seu euz suscipere in possessionē feudi si fuerit alienatio facta de nobili ad rusticū seu ad ignobile quia nō est verisimile q̄ ignobilis sit ita sufficiens et promptus ad seruendū eū armis sicut nobilis. Et hoc p̄cipue habet verum quādo feudum est simplex z indeterminatū.

Item est notandū qd si vasallus vendit feudum z ex inde fiat publicū instrumentū in quo contineat qd talis vendidit z tradidit vel se constituit nomine emptoris possideret. oimodo subūgat. Et p̄dicta voluit et concessit dicitur venditor salvo iure dñi a quo res tenentur in feudis et salta eius p̄missione z volūate z cōsensu. z sic illa v̄ba p̄feruabūt feudum ne cadat in cōmissum. verbum cū salvo est in hoc magne effiacie z virtutis. Et aīcat autē emptor talis feudi ne eius possessionē adpiscatur quousqz inuestiturā a dño receperit qm̄ amitteret eum sicut in uono emphiteota supra dictū est. Unde ad petendū z recipiendū inuestitura a dño vasallus succedēs in feudo vel ex venditione vel hereditaria successione aut alio modo sine titulo habet annū dñm qd si in fra dictū terminū nō petierit inuestiturā a dño vasallus ip̄o iure a mittit feudum s̄ in aliquos nisi legitimas excusationes ostendat. alij dicunt qd nisi mora vel culpa vasalli fuerit p̄ iudiciū conuicta feudū non mittit quod credoveris. Item est notandū quod aliquādo dñs dat et concedit in feudum vasallo aliquod castrū vel aliquod territorium sine p̄cedum vel districtum et vasallus dño recognoscit eum oimoda iurisdictione alta media z bassa mero z mixto imperio. z aliquādo eum iurisdictione bassa tñ aliquādo est oimoda iurisdictione excepta mēba mutilatōe z vltimo supplicio. quādoqz v̄o dñs retinet sibi oimodā iurisdictionē exceptis causis. de quibus possit cognoscere vasallus. et multis alijs modis p̄ut inter se conueniūt z p̄ antecessōes reperit obseruatum. Ideo p̄ declaratione p̄missorū sciendū est qd iurisditio in genere inquantū est potestas de publico introducta. est triplex seu habet tres species. quia alia est merū imperiū: alia mixtū imperiū. z alia d̄ bassa iurisditio sine modica coherctio. vnde merū imperiū est habere gladij potestatem ad animaduertendū in fautorosos hoies. et dicitur animaduertere qui avertit alij aiā. d̄qz merū eo qd paruum est. id est separatū ob omni pecuniaria cōtrouersia. corporis cū vel anime liberatis vel ciuitatis continet versionē vel talis iurisditio cōmittit maioribus vt maioribus z expedit officio iudicis nobili z respicit publicas utilitatē. mixtum autē imperiū est quod expedit officio iudicis nobili z respicit p̄natā utilitatē vt decernere tutelaz z curas pupillis z adultis minoribus. Et de isto mixto imperio sunt om̄s cause ciuiles seu pecuniarie que sunt vltra. etc. autēes. z quedaz alie annuerate p̄ dñm p̄ter unū io. ri. de iurisdicōe 4. de mixto imperio sunt zc. Et d̄ mixtū eo quia constituit ex aliquo merū imperij z iurisdictionis z potest dicit alia iurisdictione respectu basse de qua infra dicit. vel d̄ mixtū imperij s̄m alijs nō quasi ex vtroqz iure. i. ex mero z iurisdictione mixtū. sed quia n̄l. eret iurisdictionē. z iurisdictione ei vt neutriū possit esse sine altero. Et iste cōe merū z mixtū imperij dicitur maxime. Terza v̄o spes iurisdictionis

qui est ipsa iurisditio strictè sumpta que alias dicitur modica coherctio expe-
ditur pposita actione officii iudicis mercenarij deseruicns actioni.
z hec iurisditio put est spes distincta a micro z mixto imperio appellat
eõter bassa iurisditio. z hec cõmittit magistratib⁹ q̄ iure magistrat⁹
cognoscunt. vnde ea dicunt iure magistratus competere q̄ quis habe-
ret eo ipso q̄ magistrat⁹ esset etiã munit⁹ puta ville vel castri vel ciuita-
tis vt ecce possit auctoritatē prestare maiorib⁹ manumittere volentib⁹
adoptiones z cõticipationes testiu vel instrumentoz publicatões per-
mittere causas specuñarias audire vsq; ad ecc. aurocos sine solidos.
Et etiam omis cã criminalis q̄ non ē de mero impio. i. q̄ non est cõmis-
sa maiorib⁹ vt maiorib⁹ est de iurisdictione bassa. possunt z alie iurisdic-
tionis diuisiones assignari. vt iurisdictioni: alia plena: alia semiplena:
alta ordinaria: z alia delegata. Item voluntaria: alia contentiosa: s; iste
parum aut nihil faciunt ad ppositum. patet igit̄ ex pmissis tres esse iu-
risdictionis spes realiter inter se distinctas sic q̄ vna nõ est altera. scz
merũ imperiũ mixtũ imperiũ z bassa iurisditio siue modica coherctio
Patet etiã qd̄ sit alta iurisditio qm̄ ex quo est dare iurisdicões bassas
que de minoribus siue minimis et modicis ac vilib⁹ causis cogno-
scit necessario est z alterã dare que ei quodammodo opponit saltis respe-
ctiue q̄ nõ enti nihil opponit. nõ etiã alia de causa videt dici iurisditio
bassa nisi respectu alterius. z hec alta iurisditio potest dici mixtis im-
perium quod de maioribus seu altiorib⁹ causis cognoscat q̄ faciat bas-
sa iurisditio. z adhuc altioz siue altissima potest appellari merũ iperũ
q̄ maioris dignitatis est q̄ mixtũ z bassa iurisditio eo q̄ de maiorib⁹
et dignioribus causis cognoscat vt dictũ est sup̄. Vel potest dici q̄ alta
iurisditio sit ipm̄ merũ imperiũ. media x̄o sic mixtũ z minima bassa iu-
risditio. Prima scz alta iurisditio cõmittit maiorib⁹ iudicib⁹ vt maio-
ribus qui etiã cognoscere habet de causis q̄ in aiaduerctõdo consistunt:
vt sepe dictũ est. **¶** Media x̄o scz mixtũ imperiũ cõmittit etiã maiorib⁹
iudicibus vt maioribus q̄ causas magis expedit iudicis officio q̄ in
re actionis. **¶** Minima x̄o siue bassa iurisditio z eius exercitũ cõmittit
tur magistratib⁹ seu defensorib⁹ ciuitatũ q̄ iure magistrat⁹ cognoscunt
de causis vilib⁹ z minimis pecuniarijs que nõ excedũt. ecc. aurocos vt
etiã dictũ est sup̄. **¶** Un̄ ex pmissis satis inferri potest q̄ qm̄ baro vel
alius dñs iurisdictionē hñs recognoscat principi aut alteri suo superiori
aliquũ feud. pñca castri vel mandamentũ siue territoriũ cũ alta z bassa
iurisdicões q̄ ip̄e ibidē d; oimodã iurisdictionē. q̄ vbum alta denotat
merũ et mixtũ imperiũ. bassa x̄o iurisditio denotat seipam. Et hec sci-
re est vtilē notarijs siue tabellionibus ad intelligendũ cõtractus p eos
sup̄ feudis z bonagijs recipiẽdos z vt illos meli⁹ discret⁹. cõficere et
ordinare sciant qm̄ sup̄ eis recipiẽdis requirent̄.

Forma instrumenti cōcessionis in feud.

¶ In dei nomine amē Anno .xx.

1. Flourint .xx. q. magnificus et egregius ac potens dñs dñs
 ludonicus de belloforti miles comes alesti bona fide et sine
 dolo p se et suos here. et in futurū successores quoscūq. Tenore bui⁹ ve
 ri et publici instrumenti mādato suo cōfecti firmiter ppetuo valituri ac
 in pñtia mei norarū publici et testū infrascriptorū ob remuneracionē et
 recompensacionē diuersorū et q̄plurium obsequiorū fidei et amoris sibi
 dicto domino comiti et sui domui ac familie p nobile gironū de podio
 hacten⁹ impensōm et p̄stiorū ac in vinculū dilectionis inter eos ex nūc
 ppetuo cōferū de dedit tradidit et concessit in feudū fructū et honorariū
 ac iure seu. si dicto nobili girono de podio ibidez pñtia stipulandi q. solē
 niter et recipiā. p se et suis here. et in futurū successo. vniuersis ad oēs
 suas suorūq. herediū et successorū voluntates in vita et in morte plenarie
 et ppetuo faciēdas excepto q. nō possit vēdi seu alienari vel quōmodo
 transferri clericis donibus religiosis aut alijs psonis a iure phibitis
 sine pmissu consensu seu voluntate p̄fati dñi comitis vel suorum. videly
 tale castrum sic nuncupatū situatū infra dictū comitatū alesti. Et si q.
 omnibus edificijs fossarijs foralicijs iurisdictionibz omnimoda videlicet
 alta media et bassa et cuius omnibus censibus redditibus fuitijs et vsari
 cijs annuis venationibus piscationibus forestis siluis aquis deuesijs
 pedagijs pontonagijs leudis et alijs quibuscūq. ad p̄dictum castrū p
 tinentibus et cum toto suo districtu sine mandamēto. Concedēs p̄fatus
 dñs comes dicto nobili girono pñtia et vt supra stipu. et recipienti licētā
 auctoritatē et sp̄ale mandatū p se aut aliū loco sui quū tuncq. voluerit pos
 sessionē vel quasi p̄dicti castri p̄mētarū eiusdē accipiēdi corporalem.
 licentiā ip̄ius dñi comitis aut cuiuscūq. alterius p̄sone seu curie muni
 me petita req̄sita seu obtenta. Et quousq. eadē possessionē idē nobilis
 gironus adept⁹ fuerit constituit se interim p̄fatus dñs comes castrū
 p̄dictū cū rebus et p̄tinentibus suis p̄dictis noie ip̄ius nobilis gironi te
 nere et possidere seu quasi. Et nihilominus eundē nobilē gironū de po
 dio p̄re et stipu. et reci. vt sup in possessionē castri sup̄dicti eius iurū et
 p̄tinentiā quarūcūq. p traditionē quartidā circobecariū possidet indu
 rit salvo sibi dicto dñi comiti et suis qd sup̄ dictū est. et salvo sibi iure fi
 delitatis homagij et ressorti. quodq. dictū castrū semip sit redditibile per
 dictū nobilē gironū et suos success. antedicto dño comiti et suis tēpe pa
 cis et guerre toties quoties ip̄e nobilis gironus vel sui p̄ dictum dñm
 comitē aut suos requirēt. Promittēs insup p̄fatus dñs comes se nihil
 fecisse aut dixisse in p̄teritū q. nihil dicet seu faciet in futurū. p̄pter qd
 p̄dicta oia et singula miōre in aliquo obtineāt vel habere debeāt ppetui

roboris firmitate vel q̄ cassari irritari anullari i valeat quolibet vel re
 scindi. Sed ita p̄dicta omnia z singula p̄t sup̄scripta sunt ratio gratiaz
 firma semp̄ h̄c eaq̄ tenere attendere z obseruare cōtraq̄ in aliq̄ nūq̄
 facere dicere seu venire de iure vel de facto p̄ se nec p̄ aliū aliqua ratio
 sine cā p̄ solennē z valib. stipulationē z sub obligatōe oim bonoz suozū
 mobilū z immobilū p̄ntium z futuroz dicitis dñs comes p̄misit p̄li
 bato nobili girono de podio p̄nti stipu. z ceci. vt supra. Et iuravit ad z
 sup̄ sancta dei euāgelia ab eodē corp̄alis manu sua dextra gratis tacta
 Sub quo quidē iuramēto z sup̄ p̄dictis omnibus z singulis renūcia
 uit sep̄dictus dominus comes grans z scienter iuris z facti ignoran
 tie omniq̄ actioni z exceptioni doli mali metus z in factis conditioni
 indebiti sine causa vel ex iniusta causa fori p̄uilegio petitioni libelli et
 oblationi eiusdem ferijsz mandicij quibuscūq̄ necnō exceptioni nō sic
 celebrati z in iudicōtibus z aliter fuisse dictū z commentū q̄ scriptū z
 recitatū vel eodē. Et generaliter oim aliū iuri canonico z civili no
 uo z veteri scripto z nō scripto diuino z humano p̄mulgato z p̄mulgā
 do vsū rōm cōsuetudini p̄uilegio z statuto quo vel quibus median.
 contra p̄dicta aut ex eis aliqua venire posset vel in aliquo se iurare de
 fendere seu iuri. z dicitur nobilis gironus de podio p̄dictam in feudū
 concessione z omnia z singula sup̄scripta gratis recipēs z acceptās
 bona fide z sine dolo p̄ se z suos heredes z in futurū successores q̄scūq̄
 p̄misit z cōuenit p̄fato dño ludonico d̄ belloforti comiti alesti p̄dicto
 p̄nti stipulanti solenniter z recipiē p̄ se z suis in dicto comitatu success.
 quibuscūq̄ se dicto dño comiti z suis esse ex nūc z deinceps p̄petuo bo
 nis z fidelis vasallus relq̄ iura z honores p̄fati dñi comitis z suozū
 fideliter obseruare z nullatenus in detrimentū z periculū sine damni
 p̄sone vel p̄sonarū rerū iurū z bonoz suozū aliqd per se vel p̄ aliū con
 tractare vel modo aliquo machinari immo si q̄s aliqd hoz tractare
 vel p̄curare senserit q̄ velocius poterit ip̄i dño indicabit. Et quicqd
 sibi sub fide z credentia ab eodē dño cōmissum fuerit secreta z fideliter
 retinebit necnō p̄sonā res iura z honores suos aduersus quoscūq̄ do
 mino nostro francoz rege excepto possiden^o adiuuabit z defender z ito
 vt p̄missum est tenere complere attendere z obseruare cōtraq̄ in aliq̄
 nūq̄ facere dicere seu venire de iure vel de facto p̄ se nec p̄ aliquā ali
 am p̄sonā in te p̄positā seu interponendā alicuius vel aliquoz arte inge
 nio seu cautela p̄ solennē z validā stipulationē z sub obligatōe omniū
 bonoz suozū mobilū z immobilū p̄ntium z futuroz dicitur nobilis
 gironus p̄misit sup̄dicto domino comiti vt supra stipulanti z recipi
 enti. Et iuravit ad z sup̄ sancta dei euāgelia ab eodē corp̄aliter mo
 nu sua dextra gratis tacta. Renūciat inde sup̄ p̄dictis omnibus et
 singulis z sp̄alis sub dicto iuramēto iuris z facti ignorātie oiq̄ actioni

exceptioni z deceptioni doli mali fraudis vls met^o erroris z in factum
 conditioni indebiti sine causa vel ex iniusta cā fori privilegio petitioni li
 belli oblationi eiusdem ferijs z inducijs quibuscuq;. Et ceteris iuris
 et sacri auxilijs beneficijs z remedijs quibus mediā. contra predicta
 aut ex eis aliqua venire possit vel in aliquo se inuare defendere seu tueri.
 De quibus oibus z singulis supradictis quelibet pars petijt sibi fie
 ri publicum instrumentū seu publica instrumenta vni vel plura p me
 notarium publicū infrascriptū quod seu que possint z valeant dictari
 zc. Alia fuerunt hec zc.

Forma instrumenti recognitionis feudi sacre p vasallū dño suo.

¶ Dei nomine amen Anno zc.

i Honerint zc. q nobilis giron^o de podio bona fide z sine dolo
 p se z suos heredes z in futurū successores quoscūq;. Tenore
 huius veri z publici instrumenti in dāto suo cōfecti firmiter perpetuo
 valituri ac in pūcia mei notarij publici z testijs infrascriptoz cōfessus
 fuit in veritate gratis z ex sua certa scia recognouit magnifico et egre
 gio ac potenti dño dño ludouico de belloforti militi comiti alesti p ūri
 stipulanti solēnter z recipiē. p se z suis heredibus z successorib^o in fu
 turum vniuersis oibus alesti se ab eodem dño comite tenere z tenere
 debere ac velle tenere in feudū francū honoratū sub homagio vssor
 to z fidelitatis sacramēto. videlz tale castrum vocatū sic zc. situatū in
 comitatu alesti. Cū oibus edificijs fossatis foraticijs zc. Accipe in pre
 cedēti forma. Pro quo quidē castro z eius pūciē. p dicitur dicit nobilis
 gironis pmissit p̄fato dño comiti z suis in dicto comitatu alesti succes
 soribus esse bon^o legalis z fidelis vasallus veluti homo deueniens ipsi^o
 dñi comitis z fidelitatē seruare ac fidelitatis sacramētū cū oibus ca
 pitulis ad dicitū sacramētū fidelitatis pūciē. seu adiacētibus p̄stare
 quodq; p dicitū castrum p̄fato dño comiti z suis succes. comitib^o alesti
 reddet tpc pacis vel guerre totiens quoties p ipm dñm comitē vel su
 os fuerit requisitus. Et p pmissis fidelitatis sacramētū fecit p̄stare
 p̄fato dño comiti ad z sup sancta dei euāgelia ab eodem corporalitē ma
 nu sua dextra gratis tacta in mamb^o ipsius dñi comitis. Et homagiū
 fecit genibus flexis z mambus suis iunctis inter man^o p̄fati dñi comitis
 sine zona z capucio osculo pacis z dilacerōis iteruē. Promittēs simile
 recognitionē homagiū z fidelitatis sacramētū in qualibet mutatione
 domini vel vasalli p̄fato dño comiti z suis successorib^o facere z prestare
 Cum prestatione tamen q si plura recognoscere teneatur incontinēti
 dum ad eius notitiaz puenierit illa recognoscat. Et similiter si plius re
 cognouerit q̄s recognoscere teneatur q p non recogno habeatur. Et
 ita p̄missum est tenere complere attendere z obseruare. contra q̄ in

aliquo minꝰ facere ze. vt in precedenti forma vsqꝰ ad. **De quibꝰ et dic**
 tus dominus comes predictam recognitionē acceptauit saluo sibi iure
 cōmissi z omni alio iure suo. Protestatꝰ etiā fuit qꝰ si dictus nobilis gi
 ronis plura recognoscere vel aliter qꝰ recognouerit teneat qꝰ illa sibi
 recognoscat ze. **De quibꝰ oibꝰ** tā dictus dñs comes qꝰ dicitꝰ nobilis
 gironus recognoscens pecterit sibi fieri publicū instrumētū seu publi
 ca instrumēta vniū vel plura p me notariū pn. iscriptū ¶ Acta fuerit
 Et nota qꝰ bñōi recognitōes rex feudaliū diuersis alijs mōis fieri cō
 fuerit pnt dñs z vasallꝰ inter se conuenit. z pnt cōtinet in antiqꝰ
 recognitōibꝰ talū feudozū. quos modos z formas esse difficile et ni
 mis plixū h̄ specificare sed illas poterit notariꝰ tā ex mēte qꝰ ex tenore
 antiquai si recognitōnū colligere z in suis instrumētis inserere. talia
 em̄ ppter multiplicatē sub breui nō possent cōphēndi forma.

Sequitꝰ de contractu transactionis

Specōtingit oriri questiones

Ites seu cōtrouersias iter diuersas psonas z deinde lite ce
 pta vel nondū incepta partes ad concordia puocant in dñū
 via transactionis z interdū via arbitriū sine cōpromisso co qz meticulousa
 res est ire ad iudiciū z nō tū pecunia sed etiā gratia qꝰ a lite sepe desi
 stit z decēti est p grām remittere qꝰ p pecuniā vendere actionē ideo de
 contractu transactionis pmo. deinde de cōpromisso dicendū est osten
 dendo qd sit transactio. qꝰ possit transigere. z de quibus rebus transi
 gi possit. Et quidē transactio est de re dubia z lite incerta neqꝰ finita nō
 gratuita pactio. hec diffinitio inuenibus videtꝰ satis obscura vnde enī
 in ea dꝰ z lite incerta intellige lite. i. ppter litē scz pntem vel futurā qz
 et ante litē contestatā fieri transactio potest. Item litē subaudi iustā
 vel iniustam. Et tū tamē ille q agit credit iustā sonere cām. In illo xō
 qui resistit siue se defendit dico contrariū. Nam lz p calūniā resistat
 tenet transactio qꝰtū ad eum. Non gratuita autē dꝰ in diffinitione quia
 transactio in qua nihil dat vel retinet seu pmittit p partē parti mine
 peccit neqꝰ finita ideo dꝰ qz si indicatū esset nec appellari posset nec ali
 quo modo vel medio retractari posset sentētia nec tūbitaret de senten
 tia transactio nō valeret. Dicitur autē transactio quasi actōis trāsitiō
 ab actōe em̄ transire siue descēdit qui transigit. Et est transactio cōtra
 ctus inuoluntis scz factori des. De secūdo xō scz quis possit transigere
 dico q dñs rei de qua est questio compos tamen mēns habēs libera
 administrationē maior viginti qꝰqꝰ annis. Minores enī hīc sicut et
 alios vel conseruant illesi vel restitunt in integrū. Item tutores z cu
 ratores transigunt. Item pcuratores habent spāle mandatū vel gñale
 cum libera administratione. Item z pcuratores date in rez sua similitē

transigere possunt. De tertio autē hoc est de quib⁹ rebus transigi posse
 dicenda est q̄ de omnibus omnino in criminalibus autē idē est si irri-
 gent penā sanguinis p̄terq̄ in a. iulterio. sed hodie forte correctum est.
 ita q̄ et in a. iulterio transigi possit. In criminib⁹ autē que sanguinis
 penam nō ingerit gratia pactio vel remissio fieri potest. et idem in
 a. iulterio dici potest. sup̄ alimētis autē transactio fieri nō potest nisi cū
 decreto iudicis. Item in causa cōuersionis siue monachationis vel in
 causa matrimonij forte fin canonic transigendū potest quous scus fin
 iura civilia. Sed tūc esset necessariū decretū ep̄i q̄ cū sp̄ialis est et ec-
 clesiastica q̄ nā in re ecclesiastica alienata necessariū est decretū ep̄i.
 Item nota q̄ de natura transactōis est q̄ alter alteri de euicione non
 tenet p̄ re penes eū remanēte. p̄ re autē alteri tradita tenet. Si tū p̄ re
 transigēdo p̄cedat ad bonoz diuisionē tūc h̄z locū euicio tūc em̄ p̄ re
 diuidē. sibi inuicē de euicōe tenent.

Forma instrumēti transactionis.

A dei nomine amē Anno 7c.

i Honerūt 7c. q̄ euz esset debatū questio seu cōtrouersia ma-
 iorib⁹ veri et esse speraret in futuris inter andream philippū
 agentē et petentē ex vna parte et martinū de ponte defendētē. ex p̄te alte-
 ra. ex eo p̄ eo et sup̄ eo videlicet q̄ dñs andreas petebat a dicto martino
 trescentas libras turoū. sabio iure pluī et certa bona mobilia in quibus
 trescentis libras turoū. et bonis mobilibus dicebat et asserbat dictus
 andreas p̄. hētū; martinū tanq̄ hered. et bona tenentē guillermū fomer-
 rij quondā sibi tenentē rōne et ex cā certarū substitutionū p̄ dictū quon-
 dam guillermū in suo vltimo testamēto eidē andree factarū. p̄t cōsta-
 re asserbat quodā publico instrumēto in uocam sumpro p̄ talē notari-
 um sub anno 7c. Item plus petebat idem andreas a dicto martino p̄
 valore et extimatiōe duoz boum quoz vnus erat pili nigri et alius pili
 lauri p̄ dictum andream eidem martino oliū titulo locatōis a. l. viii an-
 num locatoz et traditoz. Et culpa ac negligētia ipsius martini perem-
 ptoris viginti libras turoū. Dicitis xō martinus in cōtrariū dicebat
 et asserbat se nō tenentē ad dictas trescentas li. turoū. et bōa mobilia su-
 pra petitas et petita eo q̄ testamentū dicti cond. guillermū fomerrij siue
 caducum et querelatū p̄. elementē eius filij in dicto testamēto p̄teritū;
 vel sine causa legitima exheredarū. Et sic idē martinus alio legitimo
 titulo et nō ex dicto testamēto successit et p̄ consequēs dicta substitutio
 nō vendicat sibi locum. dicebat ulterius idem martin⁹ se nō tenentē ad
 dictas viginti libras turoū. p̄ dictū andream sup̄ius etiā petitas ac cento
 q̄ dicti boues culpa seu negligētia ipsius martini nō perierūt. Sed po-
 tius casu fortuito et diuino iudicio cui resistere nō potuit cum dictoz

partes de et sup̄ p̄missis inter se aliquādiū litigassent in curia ordinaris
 electi et deinde in curia p̄sidi dñi senescali bellica. et nem̄. vbi eā p̄det
 adhuc indecisa. Tandem x̄o dicte partes volētes vt dicebāt de et super
 p̄missis vlcetius inter se litigare. sed potius ad bonā pacē et concordiaz
 deuenire litiumq; amfractus et expensas euitare. de et sup̄ debatis que
 stionibus et demādis p̄dictis et omnib; dependentibus emergētib; cō
 nexis ex eisdem tractatibus et interueniēti. tali et tali annis cōibus ip
 sarm paruum transfegerūt composuerūt cōuenērūt et concordauerūt
 in hunc qui sequit̄ modū. Et primo transfegerūt et. q. p̄ omnibus his
 in quib; dicitur martinus p̄faro andree tenere poterat aut posset rōne
 et ad eā summarū pecunie et bono p̄ sup̄ius p̄ dicitur andrea petrarū
 et petrarū idem martinus de et soluat dicit andree summā q̄nquaginta
 libra turon. p̄ terminos et solutiōes sequētes scz de p̄nti ad volen
 tatez ipsius andree viginti libras. Et deinde de auno in annū in simili
 die deces libras turon. quousq; rēta p̄dicta summa q̄nquaginta libra
 rum turon. fuerit integraliter p̄soluta et satisfacta. Item transfegerūt
 supradicte partes quod om̄is expense p̄ ip̄as partes p̄missoz occasione.
 quomodolibet facte inuicē compensent ita q; q̄libet pars suas expēsas
 soluat et soluiere teneat. Item plus transfegerūt composuerūt cōuenē
 ritur et concordauerūt inter se partes p̄dicte p̄t sup̄a quod eunt me
 diañ. p̄dictis et eis vnicuiq; dictarum partū semp̄ saluis remanētib;
 sit et esse debeat inter ip̄as partes et earum in futurū heredes et successo
 res p̄petua pax atq; finis p̄petuis de et sup̄ debatis questionib; cōtro
 uersiis et demādis p̄dictis dependentib; emergētib; et connectis ex eis
 dem ita et taliter quod vna pars ab altera parte et cōtra nihil plus pre
 missoz occasione p̄ter q̄ supradictū transfactū conuentū et concordatū
 extitit petere possint cōnsequi seu h̄re. quāquidē transfactionē cōuētionē
 et amicabilē compositionē et om̄ia vniuersa et singula in p̄nti publico in
 strumento cōtēta. p̄t sup̄ius et inferius sunt exp̄ssata partes p̄dicte
 et earum quelibet habētes ratam gratā et firmā rataq; grata atq; fir
 ma cam et ea laudauerūt approbauerūt ratiificauerūt emologauerūt et
 confirmauerūt. unde p̄ p̄dictis oibus vniuersis et singulis firm; tenen
 dis complēdis soluedis et inuolabiliter obseruādis partes p̄dicte et ea
 rum quelibet obligauerūt p̄portauerūt et submiserūt vna p̄s penes
 aliā et cōuerso mutuo et vicissim p̄ntes et stipulātes solēnter et recipi.
 p̄ se et suis hered. et succes. in futurū vniuersis oia bona sua mobilia et
 immobilia p̄ntia et futura viribus et compulsionibus curiarum parū
 sigilli regū montisp̄li conventionū regiarū nem̄. privilegij. n̄idinarū
 campanie et bne. lz de privilegij. sen libertatibus dictarū curiarum di
 cte partes nō existant. et cuiuslibet alterius curie ecclesiastice et secula
 ris. p̄ executione p̄missorum p̄cedende. Premittentes in super dicte

partes et quelibet ipsarū sibi adinuicē mutuo et vicissim stipulātibz et recipiētibz vt supra scribitur fecisse aut dixisse in p̄teritūz quod nihil dicent seu facient in futurū. p̄pter quod p̄dicta oīa et singula minorē in aliquo obreant vel habere debeant p̄perui roboris firmitatē vel q̄ cassari irritari annullari valeant quomodolibet vel rescindi. Sed ita p̄ dicta oīa et singula p̄ur supra scripta sunt rata grata et firma semp̄ h̄re eaq; tenere attendere et obseruare. Et oīa q; in aliquo nunq; facere dicere seu venire de iure vel de facto p̄ se nec p̄ aliquā aliā p̄sonāz interpositam seu interponendā alicuius vel aliquoz arte ingenio seu cautela p̄ soleū et validā stipulationē et sub obligatōe p̄dicta dicte partes et q̄libet ipsarū vna alteri et ecōuerso sibi adinuicē mutuo et vicissim stipulātibz et recipi. vt supra p̄miserūt. et irauerūt ad et super sancta dei euāgelia ab ip̄is partibus et earū quelibet suis dextris manib; corpali ter gratis tacta. Sub quo quidē iuramento et sup̄ p̄dictis omnibus et singulis renūciauerūt sepedicte partes et earū quelibet gratis et scienter iuris et facti ignorā. omniq; actioni exceptioni et deceptioi doli mali fraudis vis metus erroris et in factuz. cōditioni indebiti sine causa vel ex iniusta causa seu p̄uilegio petitioni libelli et oblationi eiusdē decem et viginti dierū inducīs feriisq; messium et viderniarū et oī alq; dilato iuris quibuscūq; lris status gr̄e siue respect; ad tēp; ipetratis et ipetrādis. necnō exceptioni nō sic celebratz nisi cōtract; et aliter fuisse dictū quā scriptū et recitatū vel e;̄. Et ḡnaltē oī alq; iuri cano. et civili nouo et veteri scriptoz si scripto diuino h̄iano p̄mulgatoz. p̄mulgādo vsu et rōi cōsuetudini p̄uilegio et statuto. quov̄el quib; median; cōtra p̄dicta ac ex eis aliqua venire possēt vel in aliq; se iurare defendere seu tueri. De q; bus oib; et singulis supradictis q̄libet p̄s p̄cēit sibi fieri publicū instru mentū seu publicā instrumētā vni vel plura p̄ me notariū publicū in fraseriptū. Quod seu q̄ possint valeāt dictari corrigi et recti meliorari et emēdari dictiones et clausulas iuris necessarias addēdo et supfluas si q̄ fuerint rescēdo ip̄is p̄dictis in iudicio vel nō p̄ductis añ vel post litis contestationē semel et plures quosq; in iudicio et extra obrincāt plenū robur ad sensum dictamē cōsilii et intellectū vni; vel plurimū in iure peritoz facti tñ substantia in aliq; nō mutata. Acta fuerūt hec et c. Et nota q; in h̄mōi instrumētis transactionū plures petitiōes hincinde a partib; cōtrahē. fieri solēt sup̄ quib; d̄staxat trāsigi debent. cōclusiones eī trāfactionū et alioz cōtractū debēt p̄narratis correspōdere alias si fiat transactio sup̄ alijs q̄s sup̄ his de quib; est h̄stio seu cōtrouersia vel esse sperat h̄mōi trāfactio nō tenet. cōtra multos q̄ vltra ea de quibus est cōtrouersia vel esse sperat. et de quib; in narratiōis siue petitiōib; hincinde factis nulla facta mētio extitit trāsigūt. idcirco notarij debēt partes contrahē. sup̄ his auisare et dirigere.

Sequitur de cōtractu arbitrii siue compromissi

Acto de cōtractu trāsactionis

Dicendū restat de cōtractu arbitrii siue cōpromissi quod est alia via pacificandi discordias. Videamus ergo qd sit arbitrium et qd possit esse arbiter. et de qua re arbitrari possit siue compromitti et qd persone possint cōpromittere et sub arbitrio litigare. Ad primū dic qd arbitriū fin aliquos est trium personarū actus sup pecuniaria q̄stio ne in quasi iudicio confligentū vel contēdentū. nam et arbiter cōcedit ad inquisitionē veritatis. actor: et vt cōdēct reus. Itē reus vt absoluat ab actor. Arbitrer autē pōt esse q̄libet homo liber paterfa. Itē filiusfa. etiā de re patris. Nam et iudex in re patris esse potest saltem in p̄uatis negocijs. Itē potest esse arbiter ingenuus et libertinus: et homo integre fame: et homo inanis: quāq; in iudice nō sit ita. seruus aut nō pōt esse arbiter. Itē nō pōt esse arbiter furiosus aut furdus aut mutus. aut minor: viginti annis. maior t̄m viginti annis arbiter esse pōt lz in itegru possit restituī si p̄bet sua interfuisse nō recepisse tale arbitriū. Itē femina nō pōt esse arbiter. Itē nō pōt arbiter esse ille q̄ eiusdē rei de qua arbitrat siue cōpromittit iudex ordinarius est vel partib⁹ sub eo sponte litigati. vel ipso eas compellente vt in ipm cōpromittat hoc verum fin leges. Sedm autē canones pōt. amicabilem autē cōposito: pōt iudex esse Arbitrari aut siue cōpromitti pōt de oī re nisi phibeat a iure. phibeat autē cōpromitti de liber. ali causa. qz fauor libertatis maiores iudices requirit. Item de famoso iudicio nō debet fieri cōpromissum nec de priuato crimine snia etiā arbitri nō informat. Item forte nō pōt fieri compromissum de causa in iure. restitutōis ex eo qd certis iudicijs cōmittitur et vt breuiter me expedis credo qd de his reb⁹ de quib⁹ pōt trāsigi pōt etiā cōpromitti. nam et snia arbitratoris est quedā trāsactio. De quarto et scz qd persone possint arbitrari siue cōpromittere dicendū est ḡnā liter qd oēs ille qui in iudicio possint esse actores rei. et fm aliquos filiusfa. et minores ety. annis nō habētes tutores vel curatores possint cōpromittere. et si sit pupillus int̄clige de pupillo doli capacez. primo pubertati Item est notandū qd arbiter aliqui cūgit cū pena vel cū aho loco penez vt more iudicioz cognoscat aliquādo eligit sine penaz siue aliquo loco pene. sed t̄m ex nudo pacto vt more iudicioz cognoscat et iudicet. aliqui eligitur nō vt more iudicioz cognoscat: sed vt tan. q̄ cōmunitis amicis inter partes de aliqua questione siue debito ordinet et disponat. et iste est arbitrator seu amicabilem compositor. Item est notandū qd in arbitrijs siue compromissis que hodie cōmuniter fieri solent seip debz aliqua pena opponi. et a partibus inimicē stipulari vt metu illius partes parcant sententiē arbitrorū: siue arbitratorum. et etiam iuramentum

a partibus potest interuenire. p̄ maiori securitate cōtractus. Item est
 notandū q̄ vbiq̄ sit.rogatio compromissi semp̄ fieri debet cū 2 sub
 eisdem cōditionibus vel securitatibus q̄ in primo cōpromisso exposite
 fuerint. 2 si in primo cōpromisso interuenit fideiussoꝝ q̄ in sequen. simi
 liter adhibeat idē; fideiussoꝝ vel alius loco eius. improprie tū d̄: primū
 cōpromissum cū vnū tm̄ sit sed rogatū. Item est notandū q̄ alius est
 arbiter 2 alius arbitrator: nā arbiter est q̄ iudicis partes sustinet 2 mo
 re iudicioꝝ cognoscit 2 ab eius sentētia nō appellat̄. Arbitrator: asit ē qui
 nō seruato iuris ordine cognoscit 2 diffinit amicablem inter partes
 et ab eo pōt appellari 2 recurri ad arbitriū boni viri. Et q̄ i instrumente
 tis cōpromissi notarū solent sic apponere: talis 2 talis cōpromiscunt
 in talem vel in tales tanq̄ in arbitros arbitratores seu amicales cō
 positores: & tunc illius clausule arbiter seu arbitri sic electi p̄cedere
 d̄:aphet via. scz vel via iuris 2 more iudicioꝝ cognoscēdo 2 p̄nitiēdo vel
 tanq̄ amicales arbitratores seu cōpositores. Et quā viam eligent
 modus p̄cedendi declarabit. Item est notandū q̄ si in instrumēto com
 promissi apponat̄ hec clausula dando de iure vnus partis alteri: arti
 que cōiter apponit solet. a sentētia talis arbitri seu arbitratoris nō pōt
 petri nec haberi recursus ad boni viri arbitriū. cuius rō pōt esse. q̄a ex
 quo partes talem sibi tribuūt p̄tētes ip̄e nō potest inique seu iniuste p̄
 iudicare 2 p̄ consequēs nō erit locus recursui vel appellationi et credo
 q̄ pauci sup̄ hoc aduertūt. Item nota cautelam q̄ si tales arbitri seu
 arbitratores dicant q̄ p̄iudicant nos tales arbitri seu arbitratores vi
 am arbitratoꝝ eligētes diffinimus 2 p̄nunciamus sic 2 sic re. eorum
 arbitrium sine sentētia nō poterit reduci ad arbitriū boni viri. Unde
 dicit lex. viā quā quisq̄ elegerit pateat. Item nota q̄ valet cōpromissū
 si fiat in vnū tm̄. Item si fiat in tres sed vsitātū est in 2 nos cōpromitti
 Et nota q̄ si duobus arbitris electis p̄ces dederint eis p̄tēte eligendi
 tertium incertū in casu discrepatōnis tm̄ nō valz secus si quia partes
 plene de eis confidūt. Et tētementi.

Forma instrumenti compromissi.

De nomine amē Anno 7c.

1
 Hauerunt 2c. q̄ cui; esset debarum questio sine cōtrouersia
 maior: q̄ esse speraret in futurum inter andrea philippi ex
 vna parte agamē 2 peten. 2 martinū de ponte ex p̄te altera
 descendē. ex eo p̄ cor sup̄ eo videt: q̄ dictus andreas petebat 2 erigere
 inter ar̄ a dicto martino q̄n quaginta libras riuoū. sibi p̄ dictū martinū
 p̄nt afferēbat debitas ad cē m̄ repetitionis donis rixendis sicut quōdā
 eiusdem andree 2 xrois dicti martini p̄ eundē andrea eidem martino
 constante matrimonio inter ip̄m 2 dicta; rixandā traditas 2 psolutas

et p eundem martinū recognitas constante publico instrumētō sup. B
 p talem notariū confecto. Quā dōtem sine summi qnq;aginta libra
 rum turoū dicebat dicens andreas ad se puenisse z pmerere eo q; dicta
 rucandis decessit absq; liberis. Dicitō tō martino in contrariū dicente
 et assente se nō teneri. I. summi i sup. a peritam pluribus de causis z
 rōnibus p eam factis loco z tempore oportunis si opus fuerit dicēdis
 pponendis z allegādis. Tandem vero dicere partes nolētes vt dicebat
 sup. pmissis ad inuicē litigare. sed potius ad bonā pacem z concordia
 denuncie litiumq; amfractus z expen. curare de debito siue questioe
 p̄dicta z omnibus depend. emergētibus z conneris ex eisdem yn. annū
 ter z cōzorditer compromiserūt z cōpromissum de alio in bassunt fecerunt.
 videl; dictus andreas in nobilem iohannē de sancto bandilio et
 dictus martinus in nobile raymundū de constantis tanq; in arbitros
 arbitratores seu amiceabiles compositores ac pacis z concordie tracta
 tores. Quibuscūq; arbitris arbitratorib; seu amicabilib; compositorib;
 bus dicere partes z quelibet ip̄arum dederūt attribuerūt z concesserūt
 potestātē auctoritatē z speciale mandatū habico consilio a peritis sum
 ptibus ip̄arum partium lites questiones debata z demādas p̄dictas
 cum depend. z emergētibus ex eisdem audīdi palpandi examīnādi de
 ip̄isq; cognoscendi diffinīdi ordinandi z decerimnādi simpliciter sum
 marie de plano ac sine strepitu z figura iudicij omni die feriata vel nō
 feriata. stando vel sedendo iuris ordine seruato vel non seruato aut ali
 as totaliter pretermisso dando de iure vnius partis alteri parti z cō
 uerso dictis partibus presentibus vel absē. aut vna ip̄arum presence
 et altera absente. ip̄is tamen partibus in suis iuribus z rationibus p
 prius auditis volentes et consē. dicere partes q; dicti arbitri ar. seu a.
 con. possint et valeant eligere et secum adiungere cōmuniter in certis
 aliquem pbūm virum neutri tamen dictarum partium suspectum.
 Promittentes dicere partes z earum quelibet sibi admittē natio z vi
 cissim stip. z recipiē. per pactum expressum inter ip̄as partes exp̄isse
 deductam solemnē stipulatione vallorum q; a diffinitione p̄nunciatōe
 ordinatione et sententia arbitrali dictorum dominos; si arbitro: um ar.
 seu a. con. appellabunt neq; recla: nabunt siue recurrent ad arbitriū
 boni viri neq; alibi vbiē. q; nec dicent facient seu opponent illa esse
 nulla q̄uis occasione ratione siue causa: immo ea omnia vn̄uersa et
 singula p̄ dictos dominos ar. et a. con. sentētiā ordinā. diffinī. et
 pronuncian. da approbabunt emologabunt laudabunt ratificabunt et
 confirmabunt incontinenti ip̄is placis p̄nunciatis diffinitis z ordina
 tis. et hoc sub pena v̄ginti quin; lib. artum turoū. ab ip̄is partibus et
 vtraq; illarum vicissim stipulata solemniter z p̄missa danda cōmittēda
 acq; soluēda p̄ partem p̄dictis diffinitioni p̄nunciatiōi ordinatiōi

sententia arbitrari dictorum dñorum ar. et a. con. inobedientem et contradicentem
 alteri prius dictis definitioni ordinationi pronuntiationi et sententia arbitrari
 obediens et obtemperatit quod ipsa pena toties exigat quoties per aliquam
 partem predictarum committi contigerit simpliciter et de plano absque aliqua
 iuris solennitate quibus solennitatibus et alijs quibuscunque iuris et facti
 auxilijs et remedijs quibus contra predicta se iuvare possent dicte partes
 et quilibet ipsarum nisi per tunc gratis renunciant. Et ulterius voluerit
 quod dicta pena soluta vel non soluta exacta vel non exacta definitio pronuntia
 tio et ordinatio dictorum dñorum ar. ar. seu a. con. in nihilominus valeat et per
 maneat perpetuo in sui firmitate efficacia et virtute. Volentes etiam et consen
 dicte partes et earum quilibet atque pacificum quod ex sua diffinitioe pronuncia
 tione et ordinatioe dictorum dñorum ar. ar. seu a. con. oriat actio rei iudicate
 que possit et valeat per quacunque curiam ecclesiasticam vel seculari executioni
 debite demandari ad requisitionem partium predictarum seu alterius carundi
 omnibus exceptionibus allegationibus cancellationibus subterfugijs et
 cautelis reiectis penitus et expulsis. Et voluerit dicte partes quod presentis
 compromissum daret et vires obtineat hinc ad festum omnium sanctorum prim
 futurum et eo casu quo infra dictum terminum prefatum dñi ar. ar. seu a. con.
 de predictis debatis questionibus et demandis non poterint diffinire cogno
 scere pronuntiare et ordinare voluerit et consentierit dicte partes et quibus
 ipsarum quod ipsi dñi ar. ar. seu a. con. possint et valeant in omni compromissum se
 mel progre ad eorum arbitrium et voluntatem. Dicitur etiam andreas expres
 se pronuntiare et convenit presentis compromissum et omnia in eo contenta laudari ra
 tificari et confirmari facere per antonium filium suum toties quoties fuerit req
 situs promittentes in super dicte partes et quilibet ipsarum sibi invicem mu
 tuo et vicissim stipulantibus et recipientibus et supra se nihil fecisse aut
 dixisse in preteritis et quod nihil dicent seu facient in futurum propter quod predicta
 omnia et singula in uno in aliquo obtineant vel habere debeant perpetui
 roboris firmitate vel quod cassari irritari annullari valeant quomodolibet
 vel rescindi. Sed ita predicta omnia et singula prout supra scripta sunt ra
 ta grata et firma semper habere eaque tenere attendere et observare contra
 quod in aliquo nunquam facere dicere seu venire de iure vel de facto per se nec
 per aliquam aliam personam interpositam vel interponendam alicuius vel aliquorum
 arte ingenio seu cautela per solennem et validam stipulationem et sub obligatioe
 omnium bonorum mobilium et immobilium presentium et futurorum partem
 predictam et quilibet earum sibi ad invicem mutuo et vicissim stipulantibus
 et recipientibus ut supra promiserunt et iuraverunt ad et super sancta
 dei evangelia ab ipsis quolibet earum suis decretis manibus corporaliter
 gratis facta. Renunciantes insuper predictis omnibus et singulis et spe
 cialiter sub dicti iuramento iuris et facti ignorantie omnium actionum exce
 ptioni et deceptioe doli mali fraudis vis metus erroris et in facium

conditionis indebiti sine causa vel ex iniusta cā fori privilegio petitioni libelli z oblationi eiusdem ferijs z iudicijs q̄buscūq; necnō exceptioni non sic celebrati z in iudicō contractis z aliter fuisse dictus z conuentum q̄s scriptū vel recitātū vel ecōtra. z p̄ pactū expressus remedio recursus ad arbitriū boni viri z cuiuscūq; appellatōis seu alterius contradicōis et generatim omni aliū iuri canonico z civili nouoz veteri scriptoz nō scripto quo vel quibus mediā. contra p̄dicta vel ex eis aliqua venire possent vel in aliquo se inuare defendere seu tueri. De quibus oibus et singulis supradictis quelibet pars petijt sibi fieri publicum instrumentum seu publica instrumenta unū vel plura p̄ me notariū publicū infra scriptū. Acta fuerūt hec zc. Et nota q̄ aliqui sup̄ aliqua q̄stione cōpromittūt in iuris arbitros z illi nō p̄t nec debent dare de iure unū us partis alteri parti: sed debent dñitatat dicere z declarare ius inter eas. z in tali cōpromisso nō debent apponi plures clausule que in alijs cōpromissis apponunt sicuti est illa clausula dando de iure unū partis alteri parti zc. Et illa clausula q̄ nō possint recurrere sine reclamare ad boni viri arbitrium zc. quia nec a talibus arbitris recurri seu appellari potest. z similes zc.

Forma instrumenti diffinitionis arbitralis.

¶ In dei nomine amē Anno zc.

1 Honerunt zc. q̄ cū duduz de z sap̄ certis debatis q̄stionib⁹ cōtrouersijs z demandis p̄t̄ inter andream philippi z martini nū de ponte mortis z frencibus ip̄e partes cōpromississent sc̄z andreas in nobile iohannē de sancto baudilioz dictis martinus in nobile raymundū de consanctis. p̄t̄ plenius constare de instrumento publico p̄ talem notariū in notā sumpto. Sub anno zc. hinc siquidem fuit z est q̄ hac die p̄nti sup̄ in principio hui⁹ veri z publici instrumenti annotata p̄fati nobiles iohānes de sancto baudilio z raymundus de cōsanctis arbitri arbitratores seu amiables cōpositores p̄dicti p̄ dictas pres̄ vt p̄missus ē electi p̄ntes infra t̄ps̄ dicti coz̄ cōpromissi in p̄ntia dictarū partiū nūq; notariū publici z testū infra scriptoz volentes et cupientes p̄t̄ dicebāt partes p̄dictas ad pacem z concordia reducere debatisq; questionib⁹ cōtrouersijs z demandis p̄dictis inter ip̄as pres̄ vt p̄mittit̄ mortis z verit̄ibus sine imponere visis palpatis z diligent̄ examinatis p̄ coz̄ dicebāt dictis debatis questionibus et demandis cū coz̄ dependē. emergētibus z cōncis dictisq; partib⁹ in finis iuris z r̄ oibus sufficēt̄ auditis in p̄ntia ip̄arū partiū z ad requisitōes earundē. ad coz̄ ordinationē p̄nūciationē diffinitionē z suam arbitralē p̄cesserunt in hunc qui sequit̄ modū. Et primo p̄nūciant zc. ponantur omnia capitula sup̄ quibus fiet p̄nūciatio p̄t̄ arbitri diffinēt

et ordinabūt. Item plus pūciauerūt diffinierūt z ordinauerūt p̄fati
 dñi arbitri ar. seu. a. cō. atq; dictis partib⁹ ibidē p̄ncip⁹ p̄ceperūt sub pe
 naz irramēto in p̄dicto cōpromisso contētis quatin⁹ p̄ncip⁹ diffinitōez
 et sententiā arbitralē mox z incōnēti laudēt ratificent emologēt z cō
 firmēt. p̄ur z quēcūq; modū in dicto cōpromisso facere p̄miserunt. Et
 ibidem incōnēti p̄fati andreas philippi z martinus de ponte audita
 et intellecta p̄ eos ordinatione p̄nūciatione z diffinitione p̄dicta per di
 ctos dños arturos ar. seu. a. cō. in cor. p̄ntia facta z plura bona fide
 sine dolo p̄ se z suos heredes z in futurū successores quoscūq;. Sp̄m
 p̄nūciationē diffinitionē ordinationē et sententiā arbitralē et omnia et
 singula in eadem contētis ratam gratam z firmam. Rataq; grata atq;
 firma habendo eam z ea laudauerūt approbauerūt emologauerūt ra
 tificauerūt z cōfirmauerūt. Et sp̄aliter z exp̄sse dicit⁹ martin⁹ p̄misit z
 conuenit dicto andree p̄nti stipulati zc. soluerē z satisfacere in pace z si
 ne questione seu lite aut cōtradictōe quacūq; summā p̄dictā p̄ dictos
 dominos arbitros sibi adjudicatā p̄ solutōes z terminos sibi expressa
 ros z declaratos vnacū exp̄ss. omnib⁹ damnis z interesse p̄ dictum an
 dream aut suos fieri contingēti. quouis modo in p̄cedoz exigēdo dictā
 summā vel ob morā z retardationē solutionū eiusdē. Dicit⁹ vō andre
 as bona fide p̄ se z suos mediā. summā p̄dicta dedit cessit remisit q̄
 tantū z penius p̄petuo desamparauit dicto martino p̄nti stipul. zc. oia
 turaz om̄s actiones que z quas habet seu habere p̄t z debet in et sup
 bonis dicti martinū tōne z occasione contentoz declaratoz z exp̄ssa
 tōnī in instrumēto supradicti cōpromissi seu ex eis dependēti. et emer
 gēti. quoque modo. De quibus quidē in trib⁹ actionib⁹ dicit⁹ andre
 as se z suos desinuit z dicit⁹ martinū p̄ntemz vt supra stipulati. z re
 cipien. p̄ tacitū manū suarū inuestiuit pleno iure de eiusdē. Et ē p̄ p̄di
 ctis oib⁹ z singulis firmius tenēdis complēdis z inuolabiliter obf
 uand. partes p̄dicte z q̄libet earū obligauerūt p̄p̄tēcauerūt z submi
 serunt vna pars penes aliā z ecōuerso mutuo z vicissim stipul. z recipi.
 vt supra oia bona sua mobilia z immobilia p̄ntia z futurā virib⁹ z com
 pulsionibus curiarū parū sigilli regū montisp̄li conuētionū regiarū
 neuasali z de p̄uilegijs seu libertatib⁹ dicitariū conuētionū dicte p̄es
 nō cristant. Et cuiuslibet alterius curie ecclesiasticē z secularis p̄ cre
 cutione s̄ missoz p̄eligēde. Promittētes insup dicte partes z quilibet
 ip̄aru in sibi inuicem inuoz vicissim se nihil fecisse aut dixisse in p̄tri
 tum z q̄ nihil dicent seu facient in futurū p̄pter quod p̄dicta omnia z
 singula minorē in aliquo obtineant vel habere debeāt p̄petuū roboris
 si miratē vel q̄ cassari irritari annullari valeāt quomodo libet vel resc
 di. Sed ita p̄dicta omnia z singula. p̄ur supra scripta sunt rata et firma
 semp̄ habere eoz tenere attendere et obseruare contraq; in aliq; nōq;

facere dicere seu venire de iure vel de facto p se nec per aliquam aliam
 psonam interposita seu interponenda alicuius vel aliquoz arte ingenio
 seu cautela p solemnem validam stipulationem z sub obligatione predicta
 dicte partes z quelibet eorum sibi ad inimicem mutuo et vicissim stipu-
 lantibus z recipientibus supra pmiserunt. z iurauerunt ad z sup sancta
 dei euangelia ab ipis partibus z qualibet iparuz suis detritis manib⁹
 corporaliter gratis tacta. Sub quo quide iuramento z sup pdictis om-
 nibus z singulis renunciauerunt sepe dicte partes z quelibet earuz gratis
 et scieter iuris z facti ignorantie omniqz actioni exceptioni z deceptioni
 doli mali fraudis vis metus erroris z in factu conditioni indebiti sine
 causa vel ex iniusta causa seu privilegio petitiō libelli z oblacioni eius-
 dem decem z viginti dierum inducibz serqzqz messum z vindemiaru z
 omni aliq dilacioni temporis quibuscu qz litteris status g^{re} siue respe-
 ctus ad tempus impetratis seu impetrandis et generaliter omni aliq
 iuri canonico z civili nouo z veteri scripto z non scripto diuinoz huma-
 no pmulgato z pmulgado vni rationi consuetudini privilegio z statu-
 to quo vel quibus mediani. contra pdicta aut ex eis aliqua venire pos-
 sent vel in aliquo se iurare defendere seu tueri. De quibus omnibus
 z singulis supradictis quelibet pars petijt sibi fieri publicu instrumē-
 tum seu publica instrumēta vni vel plura p me notariu publicu infra
 scriptum quod seu q possunt dicitari zc. Acta fuerunt bec zc. Et nota q
 qm in cōpromisso partes cōpromittētes dant arbitris potēte pūciandi
 partibus pntibus vel absēti. arbitri pnt in absentia partiu seu alteri⁹
 earundē pūciare. Et tūc in loco vbi dicitū est supra in pntia dicitarum
 partiu si partes ipse sunt absentes ponat in absēti. partiu pdictarū Itē
 nota q qm idē nota. q recipit cōpromissum recipit etiā instrumētū sine
 arbitraris tūc notarius poterit incipe suū instrumentū diffinitōis in
 gens cū instrumēto cōpromissi in hunc modū. Postqz anno zc. z die zc.
 pfati nobiles iohannes de sancto baudilio. z raymū. ius de consanctis
 arbitri arbitratores seu amiables cōpositores pdicti per pdictos An-
 dream philippi z marcinū de ponte vt pmittitur electi existentes zc. vt
 in pcedēti. forma. Et tunc quādo partes sunt absēti. obmittet in dicto
 instrumēto ratificatio partiu z alia que sequunt. sed post capitula dif-
 finitionis siue siue arbitraris dicit nota. De quib⁹ oibus pfati dñi ar-
 bitri arbitratores seu amiables cōpositores partib⁹ supdictis absēti
 concesserunt fieri publicū instrumentū zc.

Sequit de contractu bonozū diuisionis.

Quando duos vel plures cōiter

q z p indiuiso in aliqua hereditate succedūt vel alias hnt aliq
 bona iuter se cōis z indiuisa cōtingit aliqñ eos vel alterum

ipſoz a tali cōmunionē velle recedere z partē suā p̄ diuisio habere eo q̄ naturale vicium est negligi quod cōmune est ita vt suā quoq; partē in quis corrumpi pariat dum inuider aliene. que aut̄ p̄ſone poſſunt h̄mōi bonoz diuisionē celebrare. z que res sine bona dimidi poſſunt. dicās q̄ cedem̄ p̄ſone z cedem̄ res. put̄ in p̄cedēti. contra cōmibus dictū est. Unde sciendū est q̄ p̄ diuisionē hereditatis z bonoz fienda partes interduat ad eum iudicem interduat & inter se amicabiliter conueniūt z suam diuisionem faciunt quod plus laudo. quando aut̄ iudex adit̄ seu requiritur ip̄e habet multa considerare sc̄z primo p̄ quotis portionibus sunt partes in cōmunionē. Item q̄ om̄is res hereditarie si de hereditate z uidenda agat̄ cum omnibus accessibus z cōmōis veniūt in diuisionē. Item q̄ faciat carceri vtriusq; parti vicissim de cōuentione rēri ad alterum p̄ueniūt. z ad iudicatum. Item q̄ ubi est aliqua res que dimidi cōmōe nō poſſit faciat iudex ad iudicationē illius rei alteri parti et car alij condēner in certa pecuniā quāntitate put̄ ex bono z equo sibi visū fuerit. Et si aut̄ h̄mōi ad iudicatio cū subtilitate quada; faciēda vt ce iudex videt tibi poſſe ad iudicari domū z p̄pter ad iudicationē n̄ videt tibi condemnandū in quāq; dimidia dicere domus. Item videt si ad iudicari poſſe vineā te tibi p̄pter hoc condemnandū in decem p̄ dimidia dicere vinee. ergo admissa cōpensatione in primis quāq; in quib; sunt tibi condēnatus p̄ dimidia dicere domus in reliq̄s quāq; tū tibi dēmnaberis p̄ dimidia dicere vinee. Et hec via diuisionis vacatur contentiosa. Alia vero que cōmuni cōsensu fit non adito iudice appell̄ amicabilis et voluntaria in qua etiam veniunt z obseruata debent a iura fere que in alia contentiosa veniunt et obseruant̄ hoc excepto quā in ista partes volentes poſſunt se innocenti grauare quod in alia nō contingit cui iudex iuste debeat iudicare.

Forma instrumētū bonoz diuisionis.

In dei nomine amē Anno .7.

Honorint te. q̄ i p̄ntia mei notarij publici z testū infrarij proz existēs z p̄sonaliter cōstituti iohānes z andreas de rippis fratres sciētes z attendētes vt dicebant se habere z cōtineat p̄ indiuiso possidere omnia eoz bona mobilia z immobilia tam hereditatis paterne q̄ alia p̄ eos cōiter acquisita velintq; intendat p̄tra eoz bona inter se diuidere quilibet ipoz partē suā p̄ diuisio habere eo quia discordiam parit cōmuniōz quod cōmune est negligi solet igitur dicti in quib; iohānes z andreas fratres nō inducti nō seducti vi dolente vt verbis blandis aut alias machinose circūuenti. Sed gratis se ter beneq; consulti z p̄meditari vt dicebant non errantes neq; decepti in iure vel facto suis sed de vtroq; certiorati put̄ asseruerunt plenus et

instruere. bona fide et sine dolo pro se et suis heredibus et in futurum successore. quoscumque. Tenore huiusmodi et publici instrumenti mandato suo confecti firmiter perpetuo valent. gratis et coram certa scientia ac de eorum consensu pari anno de super dictorum bonorum suorum divisione convenisse et concordaverunt ad dictamque divisionem processerunt in hunc qui sequitur modum. Et primo dixerunt asseruerunt et confessi fuerunt prefati iohannes et andreas in presentia mei notarii publici et testium infrascriptorum se omnia eorum bona mobilia et domus vicensilis cabaleque et pecunias inter eos ut premitur communia et dividenda iamque inter se pro equis partibus divisisse et quemlibet eorum suam partem habuisse recepisse. de quibus se invicem qui taverunt. Item ad bonorum immobilium divisionem processerunt ut sequitur videlicet quod dictus iohannes pro se et suis heredibus et successore. in futurum universis ac pro parte sua et ad partem suam habeat ad ipsamque et suos perpetuo pertineat et perveniat primo quandam domum cum quodam viridario sine orto eidem domui a parte retro congruo situatam in tali loco confrontam. sic et sic. Item quandam vineam sitam in tali territorio confrontam. et. et sic de alijs. Cum omnibus omnium premissorum iuribus introitibus exitibus et pertinentiis. Item conveniunt dicti fratres pro parte sua et ad partem suam habeat ad ipsamque et suos imperpetuum heredes et successores pertineat et perveniat primo quandam domum situatam in tali curia sic et sic confrontam. Item plus quandam vineam sitam in tali territorio confrontam. et. Item quandam caput situatum in tali territorio confrontam. et. et sic de alijs. Cum omnibus omnium predictorum iuribus introitibus exitibus et pertinentiis universis. Item plus et ultra predicta dictus andreas pro sua parte habeat pro parte sua. omnia et quaecumque debita et nomina sine creditis a dictis iohanne et andree simul vel divisim per quasvis personas et quibuscumque decantibus debita. Item plus conveniunt inter se dicti iohannes et andreas fratres quod omnia eorum debita ad que ipsi tam committerent quam divisim personis quibuscumque tenent communiter et equis partibus pro eisdem fratribus persolvant. Item plus conveniunt ut supra dicti fratres quod dictus andreas teneatur et debeat in et super parte bonorum predictorum ad eum supra pertractum tenere et alimere honestam mulierem iacobam eorundem fratrum matrem et in omnibus sibi necessarijs debite providere tamquam quodam dicta iacobam vitam dixerit in humanis. Item conveniunt ut supra dicti fratres pro quibuslibet ipsorum denecesse solvant et solvere teneant census raltas et alia onera annua ad que bona mobilia ad quemlibet ipsorum superius pervenit teneantur et re nonbunt in futurum. Ponantur alia pacta pro parte sua conveniunt. Si quovis pars bonorum rerum et iurium predictorum tam mobilium quam immobilium ad quemlibet dictorum iohannis et andree fratrum supra in dicta divisione modo premissa pervenit pertinet et adjudicata plus valeat de presenti aut in futurum quoadcumque plus valere poterit. quam alia vel e converso. totum illud plus

valens quodcūq; sit aut esse poterit in futurū vnus eorū frater
 alteri ipoz & eōuerso mutuo vicissim p̄tibus stipulātibz solennit̄
 et recipiētibz p se & suis heredibz & successōibz in futurū vnuer
 sis dedit donauit donacione pura mero simpliciter rata manē. & irreuo
 cabili inter viuos. Etiam si illud plus valens dimidia m̄ excederet in
 sti p̄ci sine vltra. Concedētes dicti iohānes & andreas fratres vn̄ eoz
 alteri ipoz & eōuerso mutuo & vicissim p̄tibus stipu. & recipiē. vt
 supra licentiā auctoritatē & sp̄ale mandatum per se aut alium loco sui
 quidocūq; voluerint possessionē seu quasi bonoz rerū; et iurū p̄dicto
 rum inter se sup̄ius diuisoz & ad quēlibet ipoz fratru puentoz & adiu
 dicatoz accipiēti corporale ciuile & naturale licentiā cuiuslibet eorū dē
 fratrum aut cuiuscūq; alterius p̄sone seu curie minime petita req̄sita
 seu obtenta. Et quousq; eandē possessionē q̄libet dictoz fratru adept⁹
 fuerit constituerit se interim ip̄i iohānes & andreas fratres vn̄ pecca
 rio nomine alterius & eōuerso bona p̄dicta res & iura tenere posside
 re seu quasi se & suos p̄nominari iohānes & andreas fratres de parte
 bonoz rerum & iurū p̄dictoz ad alterutrum eorū dē sup̄ius puentē
 p̄nentes & adiudicata pacis tamē seu cōuentionibus sup̄ius contentis
 et ex̄p̄satis cuiq; ipozum fratrum & suis saluis & illis semp̄ remanē
 te vicissim disuēstentes vnus eoz alterum ipoz & eōuerso mutuo &
 vicissim p̄tibus stipulantes & recipiētes vt supra p̄ tactū; manū sua rū
 inuestiunt de eiusdem pleno iure. P̄mittētes antedicti fratres sibi ad
 inuicem mutuo vicissim p̄tibus stipulātibz & recipiētibz vt supra
 q̄ dicta bona res & iura ad quēlibet eoz; sup̄ius p̄nita & adiudicata
 facient sibi inuicem habere tenere & quiete ac pacifice p̄petuo possidere
 Et q̄ ab omni p̄sona contradicēte molestante inquietante seu p̄turbāte
 aut ius aliquod in eiusdem bonis se habere p̄tendē. dicti fratres se
 inuicem cōmūnibus sumptibus defendēt & amparabūt defendereq; &
 amparare p̄miserūt tam in iudicio q̄ extra. Et p̄ omni eueniēte totali
 vel particulari & p̄ obseruātia oim & singuloz p̄missoz et inferius ex
 pressandoz ac ex̄p̄. inde fieri contingen. P̄renominari iohānes & an
 dreas fratres & eorum quilibet gratis & ex sua certa sciētia. se; q̄ quilibz
 eorum dem fratru p̄ bonis rebus & iuribus ad alterutrum ipoz ex diuisi
 one p̄dicta sup̄ius puentis & adiudicatis obligauerūt & p̄p̄tulerūt
 et submiserūt vnus eorum penes alterum ipoz & eōuerso mutuo vi
 cissim p̄tibus et vt supra stipulantes & recipiē. omnia bona sua & cuius
 libet eorum mobilia & immobilia p̄ntia & futura iuribus et compulsiō
 nibz curiarū dominoz alesi parui sigilli regū montispl̄i conuenio
 nium reḡarum n̄c̄m. l̄; de p̄uilegijs seu libertatibus dictarū conuen
 tionū dicte partes nō existant. & cuiuslibet alterius curie ecclesiastice
 secularis p̄ ex̄cutorē p̄missoz p̄eligende. Ita videlz q̄ si quicūq; in futu

rum contingeret alicui dictorum fratrum litem questionem controversiam seu
debarum moveri super bonis siue rebus ad eorum supra puentis et admitti
eatis per quasvis personas et quacumque de causa in iudicio vel extra res illa
debet super qua huiusmodi litem siue questio mota fuerit expensis et onibus periret
et defendat in iure. et si eam rem siue res cuiuslibet contingeret quod damnum
et interesse inter eosdem fratres pariter sit commune. Quamquidem conven-
tione ac bonorum divisione et omnia universa et singula in presenti publico in-
strumento contenta, prout supra et inferius sunt expressa supradicti iohannes
et andreas fratres et eorum quilibet habent ratam gratam et firmam rata-
que gratam atque firmam eam et ea laudaverunt approbaverunt emologaverunt
ratificaverunt et confirmaverunt prout se in libris fecisse aut dixisse in pre-
sentium et quod nihil dicent seu facient in futurum propter quod predicta omnia
et singula minus in aliquo obrincant perpetui roboris firmitatem vel quod
cassari irritari annullari valeant quodlibet vel rescindi. Sed ita predicta
omnia et singula, prout supra scripta sunt rata gratam et firma semper habere
itaque tenere attendere et observare contra et in aliquo minus facere dice-
re seu venire de iure vel de facto per se nec per aliquam aliam personam interpositam
seu interponendam alicuius vel aliquorum arte ingenio seu cautela per solen-
nem et validam stipulationem et sub obligatione predicta dicti iohannes et an-
dreas fratres sibi invicem in iure et vicium stipulationibus et recipientibus
ut supra prout fuerunt et iuraverunt ad et super sancta dei evangelia ab ipsis eorum
rum quolibet corpore aliter suis dextris manibus gratis tacta. Sub quo
quidem iuramento et super predictis omnibus et singulis renunciaverunt sepe
dicti fratres gratis et scienter iuris et facti ignorantie omni actioni excep-
tioni et deceptioi doli mali fraudis vis meritis erroris in factum condi-
tioni indebiti sine causa vel ex iniusta causa sibi privilegio petitioni libelli
et oblationi eiusdem ferijs et inducibus quibuscumque necnon exceptioni non
sic celebrari et iuri contractus et aliter fuisse dictum et conventum quam scri-
ptum et recitatum vel e contra. Et generaliter omni alij iuri canonico
et civili novo et veteri scripto et non scripto divino et humano promulga-
to et promulgando usui ratione consuetudini privilegio et statuto quo vel
quibusvis mediis contra predicta aut ex eis aliqua venire possent vel in a-
liquo se iurare defendere seu tueri. De quibus omnibus et singulis supra
predictis quilibet dictorum iohannis et andree fratrum petijt sibi fieri pu-
blicum instrumentum seu publica instrumenta unum vel plura per me-
notarium publicum infra scriptum quod seu que possint et valeant diciari
et cetera. Acta fuerunt hec et cetera. Et nota quod multis alijs medijs et titulis que ti-
tulo hereditario vel successionis possunt esse inter aliquos bona commu-
nia et iudicia veluti ex causa societatis vel affranchamenti super quibus possunt
socij ad divisionem peccere et tunc oportebit aliter incipere instrumentum
quam in precedenti forma faciendo narrationem de titulo siue causa communione

dictorū bonorū hoc modo. talis z talis cōstituti psonaliter in pñcia mei nora. zc. Sciētes z attendē. yr dicebāt se hēz cōf. p idūso possidere oīa eorū bona tam mobilia q̄s immobilia ex eā societatis olim inter eos inite siue conte rōne affr. yramēti inter ipos olim facn. put cōstare alle tuerē in instrumēto publico p talē notariū in notā sumpto igit zc

Sequit de contractu donationis.

Irca hunc donatōis cōtractū

c videndū est primo qd sit donatio. Scdo quod duplex est. tercio quis possit donare. quarto cui dari possit. qnto q̄ res donari possunt. Ad p̄mū dico q̄ donatio ē quedā mera liberalitas que nullo iure cogente cōcedit̄. Et d̄ quasi donodatio. Ad scdm̄ dico q̄ donatio in sui prima diuisione est duplex q̄ alia est simplex : alia ob eam. Simplex est cū nullo casu velit donator ad se reuertid quod donante vel se daturum. p̄misit siue fiat pure siue in diē vel sub conditōe. vel d̄ simplex. i. sine p̄lica hoc est nullo pacto vel retētōe aut cōditōe adiectis. Ob causam d̄ quādo in ea aliquid interponit̄ yr fiat vel nō fiat cuius modi est donatio p̄pter nuptias z eā mo:ns z similes. q̄s aut̄ possit donare quid maior. xxy. annis compos mēns etiā senex non prodigus vel furiosus nec is cui est interdica alienatio. si aut̄ aliqd̄ crimē publicū capitale q̄s cōmiserit z donet post sniam nulla est donatio. secus si aut̄ fm aliquos. Item maritus vxor̄i z ecōtra donare nō potest. sed hodie tenet talis donatio si sit iurata fm iura canonica. Itē donat paterfa. nō filiusfa. nisi habeat peculium castrēse vel quasi castrēse. Cū possit donari z quid p̄nti z absenti noto z incognito amico vel amice etiā meretrici nisi sit miles ille qui donat. Itē donari potest patrisfa. z filiofa. nisi sit in potestate patris donantis fm ius civile. sed vbi interuenit iuramentū forte valeret de iure canonico talis donatio facta per patrem suo filiof. Que aut̄ res donari possunt credo q̄ om̄s ille que alias p̄nt alienari. Cum aut̄ sup̄ius dixi q̄ absēti. donari potest. intellige p̄ nūciū vel p̄ epistolam z in scriptis z sine scriptis. Sed qd̄ dicem̄ de pluribus donationibus que fiunt quotidie absēntz solis notariū stipulatur. p̄ donatario absēti. ytrum valeant credo q̄ sic. quia notariū h̄ib̄i supplet vicem donatarij z stipulatur. p̄ eo q̄ potest yr dixi supra in capitulo. ij. Item est notandum q̄ donatio p̄pter nuptias. pp̄nc est illa quā facit maritus vxor̄i in contractu eorū matrimonij q̄ olim vocabat̄ ante nuptialis donatio. Sed quia quādoq̄ etiā post nuptias fiebat. ideo noua iura voluerūt eam appellari. p̄pter nuptias siue aut̄ nuptias siue post celebratur et quia hec donatio ob causam d̄. ideo ad hoc yr valeat oportet q̄ causa subsequēt̄ vel p̄cesserit videlicet nuptie siue matrimonium. hodie vero donationes quas parentes faciunt suis liberis con-

templatione matrimoniorum appellant: propter nuptias improprie est cuius de illis ultra nullam faciunt mentionem quod sic debeant notari. tunc quod reuera nuptie sunt causa talium donationum satis potest sustineri quod ita debeant notari. Item est notandum quod donatio in genere debet fieri per verba de presentibus Notarius tamen in suo instrumento potest ponere verba de preterito ut in alijs contractibus dicitur. talis dedit donavit. verba autem de futuro non valent donationi nisi preceperit interrogatio. ut dabis mihi talem rem. responderet donator dabo. Item est notandum quod in donationibus inter vivos notarius solent apponere in illa clausula concedens dicitur. scilicet donator. hanc clausulam et dicitur. constituit se inter in idem donator bona donata perario nomine ipsius. scilicet donatorum tenere et possidere sed frustra et nulliter hoc faciunt quod talis constitutio perarii non transfert possessionem bonorum donatorum in donatarum quod est ipso iure nulla. Item est notandum quod donatio ob causam proprie non est donatio. nam donatio abhorret causam. quod ubi est causa ibi non est mera liberalitas. et per consequens dicitur quidam quod donatio ob causam non revocatur propter ingratitude quod tene meretur.

Forma instrumenti donationis inter vivos et propter vivos.

¶ In dei nomine amen Anno etc.

1. Haverint etc. quod in presentia mei notarii publici et testium infra scriptorum cristen et personaliter constitutus andreas philippi scilicet attendens ut dixit tractatum fuisse de matrimonio deo primo scilicet contrahendo inter symonem filium suum legitimum et naturale ex una parte et prefende filiam martini de ponte ex parte altera: quod quidem matrimonium dicitur andreas gratum et acceptabile habere ut dixit tanquam de sui voluntate et expresso consensu ipsorum petraute et tractate factum atque procedens. Attendens etiam et considerans prefatus andreas ut dixit dicitur symonem filium suum sibi retro lapsis temporibus plurima varia et diversa servitia obsequia et grata beneficia fecisse et impendisse facereque impedere non cesset. igitur dicitur inquam andreas motus et permittis et propter intimam amorem et singularem affectionem que et quam erga dicitur symonem filium suum habere et gerit per dicebat ac favore et contemplatione dicitur filium suum sibi ut permittit acceptabilis atque gratum. volens eundem symonem in parte de presentibus servitijs obsequijs et beneficijs remunerare eide; quod rite ac legitime providere vult de se de quibus possit valeat honorifice uniret dicitur sui matrimonij onera debuit supportare. non inductus non seductus ut dolo metuque bladiis aut alias machinose circumventus. sed gratis liberaliter ac sua spontanea voluntate et mera liberalitate ad hec motus ut dixit non errans neque deceptus in iure vel in facto suis. sed de utroque certiorat per asseruit plenius et instructus bona fide et sine dolo pro se et suis heredibus et in futurum successores quoscumque tenore huiusmodi et publici instrumenti madaro suo

confecti firmiter perpetuo valituri et vni in sinuacionis in se ipso: ratis de
 dit donauit tradidit seu quasi tradidit et concessit ac sine penitus p un
 perpetuum desamparauit aculo vere pure pfecte rate gracie manent. et
 irrenocabilis donatōis que fit et fieri dicitur vni vni ppter nuptias nul
 lo iure nullaqz causa ingratiitudinis aut alias quomodo in poster
 reuocande p̄nominato symon filio suo tanq̄ bene merito ibidem p̄fici
 stipulanti solemniter et recipiēti p se et suis hereditibus et successoribus in
 futurum vniuersis videlicet totam medietate omni vniuersoꝝ et singulo
 rum bonorum rerum et iurium suoz mobilium et immobiliū ac per se mo
 uentiu. presentium et futuroꝝ quecuqz qualiacūqz quantacūqz et vbiēqz
 sint vel consistant dicta bona res et iura ac quocūqz nomine censent
 seu valeant inuicipari. Cū omnibus eoz iuribus et p̄nitijs honorib⁹
 ac oneribus vniuersis. Et hoc cum ac sub retentionibus pactis et con
 ditionibus infrascriptis et sequentibus. Primo em̄ retinuit dictus andre
 as donator de pacto exp̄sso solū stipulatōe validato fructus et vsusfru
 ctus dictoz bonoz rerum et iurium donatorum et q̄ ipse andreas dona
 tor et post eius mortem katherina vxor sua casu quo superuixerit sine
 remaneant vsusfructuarij gubernatores et liberi administratores bono
 rum p̄dictoz sup̄ius donatoꝝ rādū q̄. In ip̄i andreas et katherina et
 eozum alter vitam duxerint in humanis. onere tamen matrimonij si
 nuri dicit symonis eoz filij interim debite supportato. Item retinuit et
 conditione apposuit p̄factis andreas donator de pacto exp̄sso solemnī
 stipulatōe validato q̄ dictus symon filius teneat et debeat inodo et
 deinceps morari et residentiam p̄sonalem ac continas facere in simul
 cum eodem andrea eius patre vni larem et domiciliū fouendo bonis
 panem bonū vinū et alia victualia necessaria simul et equaliter edendo
 bibendo sicqz et esse teneat dicto andree patri suo bonis humilis serui
 ciabilis et obediens in omnibus licitis ip̄i qz honorare et debita obsequia
 ac seruicia eidem impendere et prestare tanq̄ bonus et verus filius erga
 suos parentes facere et se habere tenerit et debet. Item plus retinuit
 et conditiones apposuit dictus andreas donator de pacto exp̄sso. put
 supra q̄ eo casu quo dicitur symon in futurum quōdocūqz a domo et
 societate p̄facti andree patris sui recederet causa alibi morandū si
 manione faciendi dicto casu p̄ns donatio sit et esse debeat nunc p̄ tunc
 causa nulla irrita et p̄ non facta habeat. Ponant alia pacta et reuocōes
 si et. put donator voluerit et partes contenerint. Super qua quidem
 medietate bonorum rerum et iurium p̄dictoz p̄ dictū andream philippi
 p̄nominato symon filio suo sup̄ius donata idē andreas donator fecit
 et constituit dictum symonē filium et donatarū suū p̄ntem stipulantē
 et recipientē vt supra verum dñm et p̄curatorē legitimū vt in reb⁹ suis
 pp̄qs legitimē constituti. Ita q̄ antodo et deinceps ip̄e symō possit et

valeat, p̄ dicta medietate bonoz rerum et iurium supra donata in quo
 eiq; iudicio z extra directe et vtiliter agere et experiri excipereq; com
 ponere transigere compromittere pacisci z cōcordare petereq; exigere
 recipere et quitare. Et cetera omnia vniuersa et singula facere dicere
 p̄curare et exercere que quilibet verus dñs et p̄curator legitime ac
 iustus possessor de rebus suis p̄p̄ijs in eisdem legitime constitutus fa
 cere dicere p̄curare z exercere potest z debet. Et que ipsemet andreas
 donator ane hanc p̄ntem donationem facere dicere p̄curare z exerce
 re poterat z potuisset. cōcedēs p̄nominatus andreas philippi donator
 supradicto symoni filio et donatario suo p̄senti stipulanti et recipiēti
 vt supra licentiam auerocitate et speciale mandatū per se aut alius loco
 sui quādocunq; voluerit possessionē seu quasi dicti medietatis bonozū
 rerum et iurium sup̄ius donate accipiendī corporalē cūilē z naturalē
 licentia dicti andree donatoris aut cuiuscūq; alterius p̄sonē seu curie
 minime petita requisita seu obrēta z quousq; eandē possessionē dictus
 symon adeptus fuerit cōstituit se necrum idē andreas donator dictaz
 medietatē bonoz rerū z iurium donatā noie dicti symonis filij z donata
 rii sui tenere z possidere seu quasi. Unde se p̄noiatūs andreas philippi
 donator de dicta medietate bonoz rerū z iurium p̄ ip̄s dicto symoni filio
 suo sup̄ius donata retētionibus tamen pactis z cōditionibus p̄dictis
 et supra expressatis sibi dicto andree donator z suis sp̄ saluis remanē.
 disunctis dictum symonē filiū z donatorē suū p̄ntem stipu. z recip. vt
 supra p̄ tactum manu suaz dicti simonis inuestiuit de cadē pleno iu
 re. Quāquidem donationē et omnia vniuersa et singula in presenti pu
 blico instrumēto cōtenta p̄nt sup̄ius z inferius sunt expressata p̄fat^o
 andreas donator habens ratā gratam firmā ratāq; grata atq; firma
 eoz ea laudauit approbauit emologauit ratificauit et cōfirmauit. Pro
 nitens se nihil fecisse aut dixisse in preteritū q̄ nihil diceret seu faceret
 in futurū propter quod predicta omnia z singula minozē in aliquo obri
 neant vel habere debeant perpetui roboris firmitatē vel q̄ cassari irrita
 ri annullari valeant quōlibet vel rescindi. sed ita predicta omnia z singu
 la prout supra scripta sunt rata grata et firma semper habere eaq; tene
 re attendere z obseruare: contraq; in aliquo nūquā facere dicere seu ve
 nire de iure vel de facto per se nec per aliquā aliam personā interpositā
 seu interponendā alicui^o vel aliquoz arte ingenio seu contela per solen
 nem z validā stipulationē z sub obligatione oim bonozū suozū mobiliū
 z immobiliū presentū z futurozū dictus andreas donator p̄misit ante
 dicto symoni filio z donatario suo vt supra stipulantē recipienti. Et iu
 rauerit ad et super sanctis dei euangelia ab eodē corp̄aliter manu sua dex
 tra gratis tacta. Sub quo quidē iuramēto z sup̄ p̄dictis oib; z singu
 lis renūciauit se p̄dict^o andreas donator gratis z scienter iuris z facti

ignozantie omniq; actioni exceptioni z deceptioni doli mali fraudis vis
 metus erroris z in factu conditioni indebiti sine ca vel ex iusta ca son
 privilegio petitioni libelli z oblationi eiusde ferijs z mdneis qbuscuq;
 iuriq; diceñ. donatione exceden. summa qngentoz aureoz factaz absq;
 insynatõe iudicis sine pdictis nõvalere. Et iuri diceñ. donatione ppe
 ingratitude inopia seu emergente necessitate ac ppter noue sobolis
 suscepcionẽ reuocari z infrigi possit: ac iuri diceñ. q cõtra leges sunt p
 infectis haberi placet. Et gñaliter omi aliq; iuri canonico z civili nono
 et veteri scripto z nõ scripto quo vel quib; median. cõtra pdicta aut ex
 eis aliqua venire possit vel in aliquo se inuare defendere seu rueri. De
 quib; oib; z singulis supradictis dicitur s̄mõ donatori; perijt. z dicitur an
 dreas donato; sibi fieri cõcessit publicu instrumentu seu publica instru
 metã unũ vel plura p me notariũ publicũ infrascriptũ qd̄ seu q̄ possint
 et valeat dicitari zc. Acta fuerũt hec zc.

Forma instrumẽti donationis sacre extranco.

R dei nomine amẽ Anno zc.

i
 Nouerint zc. q in pñtia mei notarij publiciz testium infra
 scriptoz existẽtes z psonaliter cõstituti petrus argentiz ta
 cõba cõinges scientes z attendẽtes pur dicebat se fore in senili etate cõ
 stitutos viribus corpõis confractos z destitutos nullosq; hñc liberos
 neq; in futurũ sperãtes hñcz ita regimini bonoz suoz ac sustentationi
 sue vite cõmõde vacare z intendere nõ posse. S̄git confidẽtes ad pleniũ
 de industria sagacitate z bona amicitia laurẽti de orto. nõ induciti zc.
 nõ errantes certize. ambo simul z quilibet eorundẽ sc̄z dictã iacoba de
 et cũ volũtate licen. z auctoritate dieti petri martini sui pñtis licenãq; z
 auctoritatẽ eidem iacobe quo ad oia z singula infrascripta per agenda
 dantis z concedẽtis pur ita dicitur petrus in pñtia mei notarij publici
 et testium infrascriptoz. asseruit fore verũ bona fide z sine dolo per sez
 suos hered. z i futurũ successores quoscũq;. Z noie hui; veri z publici
 instrumẽti mãdato suo cõfecti firmiter ppetuo valituri z vim insynua
 tionis in se importãtis dederũt donauerũt tradiderũt seu quasi tradi
 derunt z concesserũt. ac nũc petrus p impetũ desamparauerunt et
 tulo pure vere pfecte simplicis rate grãte manen. z irreuocabilis dona
 tionis que sit. z fieri de inter viros nullo iure nullaq; cã ingrãtudinẽ
 aut alias quomolmodo in posterũ reuocãde. pnoimãto laurẽtio de or
 to ibidem pñti stipulanti sollemniter z reapiẽsi. p se z suis heredibus et
 successoribus in futurũ vniuersis videl; de pñti totam medietatẽ oim
 vniuersoz et singuloz bonoz rerum et iurũ suoz et cuiuslibet ipõnis
 mobiliũ immobiliũ ac p se mouentũ pñtũ z futuroz z aliã eorundẽ
 bonoz rerum z iurũ medietatẽ post dies suos dictoz; petri z iacobe

cōiugum quęcūq; qualiacūq; zc. cū omnibus eoz iuribus zc. Et hoc cū hac sub retentionibus pactis z cōditionib⁹ infrascriptis et sequenti. Primo em̄ retinuerūt p̄fati petrus z iacoba cōiuges donatores z qui liber eoz retinuerūt de pacto exp̄sso solemnī stipulatione validato omnes fructus z vsufructus dictoz bonoz donatoz. z q̄ ip̄i vnus post alterum morte sup̄uicēs sint z remaneāt vsufructuarij gubernatores et liberi administratores dictoz bonoz tādiu q̄sdm̄ vita duxerint in humanis; onere tū matrimonij futuri dicti laurentij donatarij interim debite supportato. Item retinuerūt z cōditionē apposuerūt dicti cōiuges donatores de pacto exp̄sso vt supra q̄ dictus laurentius teneat z debeat in domo z bonis dictoz cōiugum ducere z accipere vxorē ad bñplacitūz et voluntatē eorundē cōiugum donatoz z ipsius laurentij ac alioz om̄i eorum suoz. Et deinde eī eidem donatoz lib⁹ in sum̄ul morari z mansiōnem ac residentiā p̄sonalē z continuā facere in vna z eadē domo. vnuz larēni z domiciliū fouēdo zc. Item retinuerūt z cōditionē apposuerūt p̄fati petrus z iacoba donatores de pacto exp̄sso vt sup̄ q̄ dicit⁹ laurentius teneat z debeat de bonis suis p̄p̄ijs apportare z immittere ad domūz in bonis dictoz cōiugū donatoz sum̄mū centū librarū turoz. scilz de p̄nti q̄nquaginta libras turoz. Et ab hodie in vniū anū p̄m̄e futurū alias q̄nquaginta libras turoz. Quasquidē centū libras turoz. dicti petrus z iacoba cōiuges eidem laurentio dūz et q̄n̄ illas apportauerit recognoscere teneant z p̄ illis saluis existētibus z reddend. dicto laurentio vel suis in oēm̄ euentū sine casum̄ restitūdis oia eoz bona efficaciter obligare cū publico instrum̄to debitis clausulis rebonatoz. Item plus retinuerūt z cōditionē apposuerūt dicti cōiuges donatores de pacto exp̄sso vt supra q̄ eo casu quo in futurū quicūq; dicit⁹ laurentius de domo z societate dictoz cōiugū donatoz. siue eā rōnabiliz cōtra eorundē cōiugum voluntatē recederet z eos dimitteret eā alibi morādi et mansiōnē suā siue domiciliū faciendi. q̄ p̄ n̄s donatio n̄ sic p̄ tūc sit et esse debeat cassa nulla z irrita ac p̄ nō facta habeat. quo casu dicit⁹ laurentius recipere possit z valeat dictas cētū libras turoz. zc. bona sua si plus tūc apportasset p̄ similes solutiōes p̄ quas apportauit. Item retinuerūt plus p̄fati cōiuges donatores q̄ ip̄i z eoz quicūq; possint z valeant de z sup̄ dictis bonis suis in fine dierū suoz aut alias quicūq; voluerint accipere et testari p̄ aiabus suis moderate iure z fm̄ facultates dictoz bonoz. Ponunt alia pacta siue retēiones. put p̄ces contrahēti. cōueniunt. Sup̄ quibusquibz bonis rebus z iuribus p̄dictis p̄ dictos petrum z iacobā cōiuges p̄fato laurentio sup̄ius donatis dicti cōiuges donatores fecerūt z constituerūt eundē laurentiū p̄ntem z vt sup̄ stipulāt. z recipiēt. verum dñm̄ zc. vt in p̄cedēti. forma mutatis mutandis vsq; ad finem. De quibus zc. Acta fuerunt hec zc. Et nota q̄

vbi donatio sine bona donata excedit summam seu valore ingentior au
reorum ad hoc vt firma et valida sit debet p donatore competenti iudici
insinuari et p iudice decretari euz cause cognitioe. vtrum aut possit per
partes contrahi. tali insinuationi renuocari ita q donatio in bilominus
valeat credere q no: h contrarium comuniter vsitet. Item nota q pluri
bus alijs modis possunt fieri donaciones tam simplices q alijs quoruz
omniu formas ponere esset nimis plurimum. Si illas notarij et pceden.
et alias p seipos inquirant.

Sequitur de contractu dotis.

Arca hunc contractum vidē

c. cum est primo qd sit dos. item qualiter diuidit dos. item
qs constituit dotem. item in quibus rebus constituit. Est autē
dos q a muliere vel eius patre marito vel eius pfi. ppter
onera matrimonij dat vt pperuo sit penes eū. i. qd tu dicitur matrimo
nium nisi maritus vergat ad inopiam: et hō dos serua. i. donatio q ppter
matrimonij concedit et sine eo nō pōt esse. quedā vero alie res dicuntur
parafermales q ad mulierē iuxta dotē inserunt in demū viri. a para gre
ce qd est iuxta latine et serua quod est des. Et iudicū autē dos. q alia est
pfecticia alia aduēctia. Pfecticia est illa q a pte et rōqz a patre vel ab
auo paterno vel patre pfecta est. Alie autē dotēs que nō pfecticant a pa
tre et tanqz a patre dicuntur aduēctie. Constituitur hō dos aliqui ex vo
luntate aliqui ex necessitate. Et voluntate vt ab ipa muliere vel eius vel
ab alio eius noie. Ex necessitate autē constituitur dos a pte vel ab auo pa
terno. Sed nō a mte nisi ceter heretica. vnde dotare filiam est officij pa
ternū in quibus rebus pōt dos constitui. dicas q in omnibus rebus sicut
mobilibus siue immobilibus corporalibus siue incorporeis et similibus
in pecunia numerata. Item est norandū q des solet duobus modis con
stitui. vno modo ipi filie ad opus eiusdē dūtarat. Alio modo eidē filie
et liberis suis nascituris. Vnde in primo casu si decedat filia cum ante
sine liberis viuere pte dos si sit pfecta a pte redit ad eum fm aliquos.
In scdo hō casu qm se constituit etiā in fauore liberorū si supsint liberi
dos remanet penes ipos. Et ideo notarius debet petere a partibus que
litervolunt dotē constitui an filie rōi vel ipi filie et filijs eius. Et in q con
tinerunt partes scribat notarius

Forma instrumenti constitutoris dotis in pecunia.

In dei nomine amen anno etc.

i. Nouerint etc. q cum fuisset tractatus de matrimonio deo pre
uio feliciter contrahendo inter laurentiū filiū andree philippi
et vna parte et psendē filiā marini de ponte ex parte altera hinc siqdes

fuit et est q̄ hac die p̄nti fugius in principio huius verlet publici instrum̄enti annotata p̄fatus martin⁹ de ponte sciēs et attendēs vt dixit q̄ ex antiqua laudabili ac approbata cōsuetudine diuitius obfuitata mulieri bus q̄ in matrimonii collocant̄ certa et competēs dos dari et assignari d̄; vt m̄ matrimonii onera inde facti⁹ valeāt supponari bōa fide et sine dolo p̄ se et suos heredes et in futurū successores quoscūq̄. Tenore hui⁹ veri et publici instrum̄enti mandato suo cōfecti firmit̄ p̄petuo valituri ac in p̄ntia mei notarij publici et testiu⁹ infra scriptorū dedit cōstitutur et assignata vtr̄ in dotes et p̄ dote noieq̄ et ex cā dotis dicto laurētio genero suo p̄nti scripti. solēnter et recip. vna secum dicta p̄sende vxore sua futura et p̄ ipsa ac suis futuris liberis. videlz quadraginta libras turoū. et vltra hoc vestes nuptiales eiusdē p̄sendis de bonis et competēti. p̄ntis vsq̄ ad summam seu valorē viginti librarū turoū. Quāquidē dotes sic vt p̄mutuē p̄ dictū martinū dicto laurētio constituta et assignata idē martin⁹ cōstituens p̄misit cōuenit p̄fato laurētio genero suo futuro p̄nti vt supra stipulāti et recipiēti soluere et satisfacere in pace et sine questione seu lite aut cōtradictōe quacūq̄ p̄ terminos et solutiōes sequēti. scilicet die qua dictū matrimonii solemnizabit̄ in facie sanete m̄ris ecclesie n̄e dictos laurentiū et p̄sende dictas vestes nuptiales ad valorē p̄dictū et in pecunia decem libras turoū. et ab illa die in vniū annū ex tūc p̄tine futurū quāq̄ libras turoū. et deinde de anno in annū in simili die annis reuolutis quāq̄ libras turoū. rādū dictas annuas solutiōes cōtinuādo quāq̄ tota dos p̄dicta sine summa quadraginta librarū turoū. fuerit p̄ dictū martinū eidē laurētio seu dicte p̄sende eius vxori future vel suis plene et integratē p̄soluita et satisfacta. si v̄o dictū laurentiū seu dicta p̄sende vxore suā futurā aut suos aliquas expēsas dāna vel incēsse facere pati aut sustinere cōtingeret in petēdo exigēdo dictā dotē vel ob m̄p̄ā et retardationē solutionē eiusdē scz l̄ras impetrādo nunciū vel nuncios m̄tē rēdo aut i salarijs et scripturis p̄curatorū aduocatorū seruitiū. nota rionū aut alias quūmodo culpa mora seu defectu eiusdē martini conscientis sui p̄. licet martin⁹ constitūēs p̄misit et cōuenit dicto laurentio genero suo futuro p̄nti scripti. et recip. vt si ip̄ soluere reficere emēdare et integratē refarcire. et de illis ac eorū quantitatib⁹ ip̄i laurētio et suis credere suo solo simpliciter v̄bo siue iuramento testib⁹ aut aliō quocūq̄ genere p̄batiōis. Fuit tū actū et cōuentū inter dictas p̄tes de pacto exp̄sso solēni stipulatione validato q̄ eo casu quo in futurū p̄dicte annue solutiōes dicte dotis nō peterent in terminis sup̄dictis. et ita vna die vel plures dictarū solutiōnū fierent siue p̄terirent et non soluerent q̄ dicto casu ip̄e solutiōnes nō possint nec debeant duplicari triplicari seu accumulari. s; p̄ nō fluxis siue p̄teritis habeant et haberi debeant. Pro quib⁹ oibus et fin

gulis sup̄dictis firmitus tenēdis complēdis solūcēdis z inuolabilib⁹ ob
 seruādis p̄noiarus martinus constituēs obligauit p̄porbecauit et sub
 misit penes dicitū laurentiū generū suū futurū p̄ntem z vt supra stipu
 lantem z reci. oia bona sua mobilia z immobilia p̄ntia futura virib⁹ z
 compulsiōib⁹ cuiuslibet curie ecclesiastice z secularis p̄ executiōe pre
 missoz p̄eligēde. Quāquidē donis constitutionē z assignationē z omnia
 vitueria et singula in p̄nti publico instrumēto cōtēta. put sup̄ius z ir
 feruis sunt exp̄ssata p̄fatus martin⁹ cōstituēs habēs ratam gratam z
 firmā rataq; grata atq; firma eaz z ea laudauit approbauit emologi
 uit ratificauit z cōfirmauit. P̄omitēs se nihil fecisse aut dixisse in p̄
 ritum. z q̄ nihil dicit seu faciet in futurū. p̄pter qd̄ p̄dicta oia z singula
 inuolē in aliquo obrincāt vel h̄re debeant p̄peru roboris firmitatē vel
 q̄ cassari irritari annullari valeāt quodlibet vel rescidi. Sed ita p̄dicta
 oia z singula put supra scripta sunt rata grata et firma semp̄ h̄re eaz
 tenere attēderet obfuare. Contraq; in aliquo nunq; facere dicere seu
 venire de iure vel de facto p̄ se nec p̄ aliquā alā p̄sonā interpositaz seu
 interponēdā alicuius vel aliquoz arre ingenio seu cautela p̄ solennēz
 et validā stipulationē z sub obligatōe p̄dicta p̄fatus martin⁹ cōstituēs
 p̄misit dicto laureno genero suo futuro p̄nti stipu. z recipi. vt supra. et
 iurauit ad z sup̄ sancta dei euāgelia ab eodē corp̄alit̄ manu sua dextra
 gratis tacta: sub quo quidē iuramēto et sup̄ p̄dictis oib⁹ et singulis
 rensciānt se p̄dictis martin⁹ cōstituēs gratis z sciētē iuris z facti
 ignorāte omniq; actioni exceptioni et deceptiōi doli mali fraudis vis
 metus erroris z in sacri. cōditioni indebiti sine cā vel ex iniusta causa
 fore p̄uilegio perinoni libelli z oblatiōi eiusdē decē et viginti dierum
 inducēs scrip̄s q; m̄ssum z vindemiariū. et omni alij dilatiōi t̄pis. Et
 ḡnāliter omni alij iuri canonico z civili uouo z veteri scripto et nō scri
 pro diuino z humano quouel quib⁹ m̄diā. cōtra p̄dicta aut ex eis ali
 qua venire posset. vel in aliquo se uiuare defendere seu tueri. Et dicit⁹
 laurentius de z cum uolūate liceti. z auctoritate dicit andree patris sui
 ibidem p̄ntis licentiāq; z auctoritatē eidem lauretio filio suo q̄ ad oīz
 singula infra scripta pagenda dantis z cōcedētis. put ita dicit⁹ adreas
 pater in p̄ntis mei notarij publici z testium infra scriptoz asseruit fore
 verum. dictam donis constitutionē p̄ dictū martinū socerū suū futurū
 sibi fugius factis gratis recipiēs z acceptās bona fide z sine dolo p̄ se et
 suos heredes z in futurū successores quoscūq; p̄misit z cōuenit sup̄di
 cto martino socero suo futuro p̄nti. p̄ se z suis hered. z suc. in futurū in
 uersis stipulatiō. z recipienti. Se dicto martino recognoscere omne id
 et quicquid ex dote p̄dicta recipiet et habebit recognitionemq; et re
 cognitiones vnam vel plures facere totiens quotiens fuerit requisi
 tus. Pro qua quidem dote saltem pro his que ex eadem recipiet salua

existere reddenda q̄z et restituenda sup̄dicta p̄fendi aut illi vel illis cui seu q̄
 bus ius aut casus dederit in futurum; in oēm casum seu euentū restitu-
 tionis q̄ deus auertat p̄tales et similes solutioēs p̄ quas ip̄am dorem
 recepit. Et vestibus nuptialib⁹ talibus quales essent t̄pe restitutionis
 dictus laurencius obligauit p̄orbecauit et submisit penes dictā p̄fendē
 vxorē suā futurā; absēti. ac me notariū publicū infrascriptū vt et tāq̄
 cōem et publicā p̄sonā p̄ntem stipu. solēnter et recip. noie vicez ad opus
 eiusdē p̄fendis ac oīm et singulorū aliorū quorū intererit irerit aut inter
 esse poterit quodomodolib⁹ in futurū oīa bona sua mobilia et imobilia
 p̄ntia et futura viribus et compulsionibus cuiuslibet curie ecclesiastice
 et secularis p̄ executōe p̄missorū p̄eligēde. Et ita vt p̄missum est tenere
 complere attendere et obfuare. Contraq̄z in aliquo nunq̄z facere dicere
 seu venire de iure vel de facto p̄ se nec p̄ alium aliqua rōne siue cā per
 solennē et validā stipulationē et sub obligatōe p̄dicta dictus laurencius p̄-
 misit et iurauit ad et sup̄ sancta dei euāgelia ab eodem corporaliter manu
 sua dextra gratis facta. Renūcians iude sup̄ p̄dictis oībus et singulis
 et sp̄aliter sub dicto iuramēto iuris et facti ignorā. oīunq̄z actionū et ex-
 ceptionū doli mali meritis et in factū. conditioni indebiti sine cōvel ex in-
 iusta cā fori p̄uilegio petitionū et oblationū libelli. decē et viginti dierum
 inducijs ferijsq̄z messū et vindemiariū et oī alij dilationi tēpis et ceteris
 iuris et facti auxilijs bñficijs et remedijs q̄b⁹ mediañ. cōtra p̄dicta veni-
 re possit aut in aliq̄ se iurare defendere seu tueri. De q̄b⁹ oībus et singu-
 lis sup̄dictis q̄libet p̄s perijt sibi fieri publicū instrumentū seu publica
 instrumēta vniū vel plura p̄ me notariū publicū infrascriptū quod seu
 q̄ possint et valeāt dictari et c. Acta fuerūt hec et c.

Forma cōstitutōis dotis in reb⁹ siue bonis mobilib⁹ et imobilibus.

¶ In dei nomine amē Anno etc.

Flouerint etc. q̄ cum dudū matrimonij fuisset p̄ba de pre-
 senti contractū et deinde in facie sancte m̄ris ecclesie copu-
 larū et solennifacū inter laurenciū filiū andree philippi ex vna parte. et
 p̄fendem filiā martini de ponte ex parte altera hinc siquidē fuit et est q̄
 hac die p̄nti sup̄ius in principio huius veri et publici instrumēti aūora-
 ta dictus martinus sciens et attendēs vt dixit q̄ ex antiqua laudabili
 et approbata consuetudine diutius obfuata mulierib⁹ q̄ in m̄imonio
 collo cenēt certa et competēs dos dari et assignari debet vt matrimonij
 onera inde valcant facilius supportari. Figit bona fide et sine dolo p̄ se
 et suos beredes et in futurū succes. quoscūq̄z. Tenore etc. dedit cōstruere
 et assignauit in dorem et p̄ dore nomineq̄z et ex cā dotis dicto laurencio
 genero suo ibidem p̄nti stipulanti solēnter et recipiēti vna secum dicta
 p̄fende vxore sua. et p̄ eadem ac ad opus ip̄ius videlz talem domū sitaz

in tali carreria confronti. Item quādam vineā sitā in tali territorio con-
 fronti. Item quēdam campū situm &c. Item plus cumia bona mobiliaz
 domus utensilia infra domū pdictam de p̄nti existētia. Item plus p̄re
 sibus nuptialibus dicte p̄sēde vnam vestē siue opclendā panni frācie
 de melinis duplicatā siue foderatā de pellib⁹ albis agniculoz vocatis
 vulgariter aboztons. Item plus quādam aliā vestem siue gonellā p̄ant
 rubei de parpiniano. Item vna zonā de serico mutitā de argento deau
 rato vsq; ad summā seu valorē decē libiarū turosi. Quāquidē dotem
 p̄ dictū martinū de ponte p̄fato laurētio genero suo modo p̄missō cōst
 tutam & assignatā idem martin⁹ constituēs p̄misit & cōtenuit dicto lau
 rétio p̄nti & v̄ supra stipu. & reci. solvere & satisfaccere tradereq; ac del
 berare in pace & sine cōtione seu lite aut cōtradictōe quacūq; in modi
 qui sequit̄ infra scriptis videlicet dictas vestes nuptiales & dictā zonā &
 bona mobilia & domus utensilia p̄dicta de die in diem ad dictū laurētij
 voluntatē et simplicē requisitionē quā voluntatē voluit dictus mari
 nus p̄ termino solutiōis haberi v̄nacum exp̄ssū. om̄ib⁹ dōm̄is & in se
 p̄ dictum laurētij aut suos fieri cōangēribus quouismodo in p̄tēto
 et exigēdo dictas vestes & zonā & bona mobilia vel ob morē & retardari
 onem solutiōis carindē. Concedēs; nihilominus sup̄dictus martinus
 constituēs dicto laurētio genero suo p̄nti stipu. & recipi. v̄ sup̄ licentiaz
 auctoritatē & sp̄ale mandatū p̄ se aut alius loco sui quādo cūq; p̄ voluerit
 possessionē seu quasi domus vinee & campū p̄dictoz & sup̄ius confronti.
 & in dotē cōstitutoz accipiēdi corpale licēt. eiusdē constituēs aut alte
 rius cuiuscūq; p̄sone seu curie m̄ime penita requisita seu obretra. Et quo
 usq; eandē possessionē dictus laurētius adp̄t⁹ fuerit cōstruit se interi
 dictus martinus constituēs p̄dictos domū vineāz campū noīe p̄caro
 eiusdē laurētij tenere & possidere seu quasi. Unde se p̄notatus martin⁹
 constituēs de dictis domo vineaz campo p̄confronti. & in dotē cōstitutū
 disvestiēs dictū laurētij p̄ntem sup̄. & reci. v̄ supra tanq̄s maritus p̄
 tactum manū suarū & ip̄ius laurētij investitū de eisdē sup̄ q̄b⁹ q̄des
 bonis & rebus dotalib⁹ p̄dictis p̄ dictū martinū dicto laurētio nomic
 & ad opus dicte p̄sēde vxoris sui in dotem sup̄ius cōstitutis & assigna
 tis dictus martinus constituēs fecit & constituit eundem laurētium
 p̄ntem & v̄ sup̄ stipulantē & recipiē. verum dūmz p̄curatorē legitimū
 v̄ maritū in rebus suis dotalibus legitime constitu. si ita q̄ amodo &
 deinceps dictus laurētius possit & valeat p̄ dictis bonis & reb⁹ dotalib⁹
 in quocūq; iudicio & extra directe & v̄lter agere experiri excipereq; cō
 ponere transigere cōpromittere pacisci & cōcordare cetera oīa v̄lter
 fa & singula facere dicere p̄curare & exercere q̄ q̄libet verus dñs & p̄cu
 rator legitimus ac marit⁹ de rebus suis dotalibus in eisdem legitime
 cōstitutus facere dicere p̄curare & exercere p̄t & debet. Et q̄ ip̄met

martiniis constituens aſi hanc p̄ntem dotis conſtitutionē facere dicere
 peurare ⁊ exercere poterat ⁊ potuiſſet. Promittēs p̄ſatus martin⁹ con
 ſtituēs dicto laurētio p̄nti ſtipi. ⁊ recel. vt ſup̄ q̄ bona dotalia p̄dicta fa
 ciet eiſdem laurētio ⁊ p̄ſenſi cōiugib⁹ ⁊ ſuis in p̄petuū ſucceſſionib⁹ h̄re
 tenere ⁊ quiete ac pacifice p̄petuo poſſidere. Et q̄ ab omni p̄ſona con
 tradicē. moleſtā. iniquitate ſeu prurbarē aut nis aliquod in eiſdem
 bonis ⁊ rebus ſe h̄re p̄tendē. dictos laurētū ⁊ p̄ſendē cōiuges ⁊ ſuos
 deſcender ⁊ amparabit deſendereq; ⁊ amparare p̄miſit i iudicio ⁊ extra
 iudiciū ſuis ⁊ ſuoz dicit martin⁹ conſtituē. p̄p̄iis ſumptib⁹ ⁊ expēſis
 p̄zo quib⁹ oib⁹ vniuerſis ⁊ ſingulis ſup̄radictis firm⁹ tenēdis cōplē
 dis ſoluēdis ⁊ inuolabiliter obſeruādis p̄noiat⁹ martin⁹ cōſtituens
 obligauit p̄porbecaurz ſubmiſit penes dicitū laurētū generum ſuum
 p̄ntem ⁊ vt ſupra ſtipi. ⁊ recip. omnia bona ſua mobilia ⁊ immobilia p̄
 ſentia ⁊ futura viribus ⁊ cōpuliomb⁹ cuiuſlibet curie eccleſiaſtice ⁊ ſe
 cularis. p̄ excecūde p̄miſioz p̄eligēde. Quāquidē dotis conſtitutiones
 ⁊ aſſignationē ⁊ omnia vniuerſa ⁊ ſingula in p̄nti publico. iuſtrumēto
 contenta. p̄nt ſuperius ⁊ inſerius ſunt expreſſata p̄ſatus martin⁹ cō
 ſtituens habens ratam gratam ⁊ firmā rataq; grata atq; firma. eam
 et ea laudante approbante emologante ratificante et confirmando. Pro
 mittens ſe nihil feciſſe aut dixiſſe in p̄teritū et q̄ nihil dicit ſeu faciet
 in futurum. p̄pter quod predicta omnia ⁊ ſingula inuicem in aliquo
 obtineant vel habere debeant p̄petui robore firmitate vel q̄ caſari ir
 ricari annullari valeant quomodolibet vel reſcindi. Sed ita p̄dicta om
 nia ⁊ ſingula. p̄nt ſupra ſcripta ſunt rata grata et firma ſemp̄ habere
 eaq; tenere attendere ⁊ obſeruare cōtraq; in aliquo nunq; facere dice
 re ſeu venire de iure vel de facto per ſe nec p̄ aliquam aliam perſonam
 interpoſitam ſeu interponendā alienius vel aliquoz arte ingenio ſeu
 cautela p̄ ſolemne ⁊ validā ſtipulationē. ⁊ ſub obligatione predicta di
 ctus martin⁹ conſtituens. p̄miſit p̄ſato laurētio vt ſupra ſtipulanti
 et recipienti. Et iurauit a. l. et ſuper ſancta dei euangelia ab eodē mar
 tino conſtituē. corporaliter manu ſua dextr. i. gratis facta. Sub quo
 quidem iuramento ſup̄ p̄dictis omnibus et ſingulis renūciant ſepe
 dictus martin⁹ conſtituens gratis ⁊ ſcienter inris ⁊ facti ignorantie
 omniq; actioni exceptioni ⁊ deceptioni doli mali fraudis vis incus er
 rois ⁊ in factum conditioni indebiti ſine cauſa vel et iniuſta cauſa fo
 ri p̄uilegio petitioni libelli et oblationi eiſdem decē ⁊ viginti diebus
 inducib⁹ ſerijſq; meſſim et viudemariū et omni aliq; dilationi tempis
 Et ḡn̄aliter omni aliq; iuri canonico. et cūtili nouo ⁊ veteri ſcripto ⁊ nō
 ſcripto diuino et humano. p̄mulgato et p̄mulgādo vſu rōm̄ ⁊ conſue
 tudini p̄uilegio ⁊ ſtatuto. quo vel quib⁹ median. cōtra p̄dicta aut ex
 cis aliqua venire poſſit vel in aliq; ſe iurare deſendere ſeu tueri. et dice⁹

Laurentius de et cum voluntate licen. z auctoritate supradicti andree
 philippi patris sui ibidem patris licentiamq; z auctoritate dicto laurē
 tio filio suo quo ad omnia z singula infra scripta pagenda dantis z con
 ceden. pur ita dictus andreas in pntia mei notarij publici z testu ifra
 scriptorum asseruit fore verum dictam dotis constitutionē per dictum
 martinū socerum suū sibi supius nomine z ad opus dicte psendis vro
 ris sue factam gratis recipēs z acceptās bona fide z sine dolo p se z su
 os heredes z in futurū successores quoscūq; pmissit z conuenit prefato
 martino pnti stipulātū solēnter z recipienti p se z suis heredibus z suc
 cessoribus in futurū vniuersis. se dicto martino recognoscere omne id
 et quicqd ex dote pdicta recipiet z habebit recognitionēq; z recognitio
 nes. vnam aut plures facere totiens quoties fuerit requisitus. Pro q
 bus z p his q ex bonis dotalibus pdictis recipiet saluis existētibz red
 dendisq; z restituēdis dicte psendi aut illi vel illis cui seu quibz nūc aut
 casus dederit in futurū in oēm casum seu euentus restitutionis quod
 deus auctat pnominatuz laurētius obligauit pporbecauit z submisit
 penes dictam psendē vxorē suā h absē. ac me notariū publicū infrascr
 ptum vt z tanq; cōmunitē publicā psonā pntem stipu. solēnter z recip.
 nomine vice z ad opus dicte psendis oimq; singuloz aliorum quorum
 interest intererit aut interesse potest seu poterit quomodolibet in futu
 rum omnia bona sua mobilia z immobilia pntia z futura viribz z con
 pulsionibus cuiuscūbet curie ecclesiastice z secularis p executōe pmissio
 rum pbligende. z ita vt pmissum est tenere complecti atredere z obfua
 re cōtraq; in aliquo nūq; facere dicere seu venire de iure vel de facto
 p se nec p aliu aliqua rōne siue causa p solennē z validā stipulationem
 et sub obligatōe pdicta dictus laurētius pmissit z iurauit ad z sup san
 cta dei euāgēlia ab eodez corpalliter manu sua dextra gratis tacta. Re
 nunciās inde sup pdictis omnibus z singulis z spālter sub dicto iura
 mento iuris facti ignorāte. oimiq; actioni deceptioni z exceptioni do
 li mali inctus z in factuz conditioni iudebiti siue causa vel ex iniusta cā
 soz privilegio petitioni z oblationi libelli. x. z. xx. dierum inducijs scrij
 facti auxilijs beneficijs z oim; aliq; dilationi tpi. Et ceteris iuris z
 possit aut in aliquo se iurare defendere seu meri. de quibus omnibus
 et singulis supdictis quelibet pars petijt sibi fieri publicū instrumētū
 seu publica instrumēta vñ vel plura p me nota. pu. infrascriptū quod
 seu q possint z valeāt dictari zc. Acta fuerunt hec zc. ¶ Et nota q pter
 formas pdictas possunt z consueuerūt dotes multis alijs modis cōstitui
 quas omīs h adducere fore nimis plurim; vñ aliqui mulier vel filia
 maritāda possunt si pnti nō hz cū consilio suoz amicoz p se in dotez
 cōstituit suo futuro marito dorem alias sibi eius primo marito alias fa

maritū habuerit constitutam vel si puella sit nec alias fuerit maritata
 oia bona res z iura sua hoc modo constituta psonaliter talis filia talis
 quōdā in pñtia mei notarij zc. maior zc. renūcians zc. Sciēs z accēdēs
 put dixit matrimonij fuisse plocuti z tractatus inter ipam ex vna pre
 et talem ex parte altera igit nō inducta zc. cū consilio talis z talis con
 sanguineoz z amiceoz suoz ibidem pñtis zc. dedit constituit z assigna
 uit in dotem p dotez noie dotis dicto tali marito suo futuro ibidē pñti
 stipu. zc. vna fecū ipa tali et p ea accius nomine videlz omnia bona res
 et iura sua zc. Sup quibus ipm fecit et constituit verum dñm et pcur
 ratozem legitimū vt z tanqz maritū in rebus suis dotalibus legitime
 constitutū ita qz celebrato z solennisato inter eos dicto matrimonio in
 facie sancte m̄tis ecclesie p̄dictis talis possit z valeat dicta bōa dotalia
 petere exigere recipere z recuperare ac de illis quitari. z quitācias quibus
 p̄mnerit facere trāsigere cōpromittere zc. ac in iudicio z extra directe
 et vultre agere zc. concedēs zc. inuestiēs zc. *Et cetera suppleat per iura z
 discretio notarij sine tabellionis.* Item est notandū qz interdū aliqui ex
 amicis filie siue mulieris nubēde donant eidez in augmentū sue dotis
 certam pecunie quāritatē vel vestes vel domū aut aliud p̄dium et hoc
 potest poni in eodem instrumēto dotali ante illam clausulā. et dicit Laur
 rentius dictam dotis constitutionē acceptionis zc. Et potest sic scribe
 re notarius z ibi existens petrus bartholomei patris dicte p̄sendis
 favore et contemplatione dicte sui futuri matrimonij et ob p̄cordialem
 amorē quem ex ga. dictā p̄sendam habet z gerit vt dicebat bona fide p se
 et suos zc. dedit donauit et assignauit dicto laurētio marito futuro di
 cte p̄senti pñti zc. in augmentū dotis eiusdem videlz. xx. libras nroñ.
 quas eidem soluere p̄misit p terminos z solutiones sequē. zc. vna cū
 expēsis zc. inde obligauit bona sua zc. vel dedit donauit zc. vt sup quā
 dam domū suā sitam in tali loco confroū. zc. concedens zc. inuestiuit zc.
 iurauit renūcians zc. Item nota qz quādo pater dotat filiā suā et vult
 eius illa dote dicta filia cedat quiete z remittat cetera bona z iura pater
 na et materna in dotis constitutione debet exprimere qualiter sibi in
 dotem cōstituit talem pecunie summā tam de suis bonis qz de bonis
 maternis dicte filie siue mater viuat siue p̄morta sit alias forte quita
 rio filie quo ad bona materna nō valeret eo qz possit allegare filia nihil
 de bonis maternis habuisse.

Sequit de contractu quitationis siue remissionis quam facit filia
 contenta dote sibi constituta.

Insueuerūt filie quando a pa

c renūciatibus dotant quitare et remittere ipsi parētibz vel alijs
 quibz parētes voluerint cetera bona z iura paternā z m̄na

et interdū fraterna. vnde nota. qui de hūmōi quitāñ. recipit instrumētū
 debet se informare de etate filie an scz sit minor. xij. annis. q; si erat mi-
 nor nō valet quitāñ. si aut sit maior. xij. annis faciat eam an oia remin-
 ciare cum iuramento minoris etatis z in integrū restituōis beneficio.
 Et si pater vel mater filie vel ambo sint p̄mortui z in suis testamentis
 aliqd sibi legauerunt vel si ab intestato decesserunt. eorū est filia z infoz
 met de omnibus his z de iurib; sibi competētibus in bonis et heredita-
 tibus suorū parentū p̄mortuorū. q; nisi debite certiorē forte nō valeret
 quitāñ. potissime si dos exigua erat sibi cōstitutā. Itē si habeat curato-
 rem filia debet in tali quitāñ. ipse curato; interuenire dictā filiā aucto-
 risare. z similiter maritus suus si iam cū eo infūmōnū p̄ vba de p̄n-
 cōtraxerit. Et si p̄ eius vniat vel annis paternū p̄ eos seu alterū iporū
 debet auctorisari ita q; si sit annis p̄ illā solū auctoriset. si vō pat̄ erz nō
 annis paternū sit iuuenis pater eā auctoriset. vñ remissio siue quitāñ. fa-
 cta patri p̄ filiā rep̄obaf de iure ciuili lz de iure canonico valeat si inf-
 ueniat iuramentū. facta aut̄ fratri vel aliq; extraneo valet de iure ciuili
 etiam siue iuramento si tamen fiat de consensu patris vel auī pat̄ni cui⁹
 est hereditas siue bona que remittunt̄

Forma instrumētū quitationis siue remissionis facte p̄ filiā dōtatā

¶ In dei nomine amē Anno 7c.

1. Nouerint 7c. q; in p̄ntia mei notarij publici z testium infra
 scriptorū certis z p̄sonaliter cōstitutā p̄sendis filiū martinū de
 ponte maior. pur asseruit sexdecim. minor. 7c. xij. ānis sciens z accēdēs
 vt dixit tractatū fuisse de matrimonio deo p̄mo feliciter contrahendo
 inter ip̄as p̄sendē ex vna parte. Et laurētū filiū andree philippi ex par-
 te altera. Et eidem p̄sendi seu p̄ eo dicto laurētio marito suo futuro p̄
 dictum martinū de ponte eius p̄fem in dotem constituit ū z assignatū
 fuisse quadraginta librarū tironū. et vestes nuptiales eiusdē p̄sendis
 q; ad sumā seu valorē viginti librarū tironū. pur de hūmōi dotis cōsti-
 tutione plenius constat instrumētū ro publico; p̄ me notariū publicū infra
 scriptum in notam sumpto hac die p̄nti z paulo ante p̄ntis instrumētū
 recitationem. igit̄ dicta m̄q; p̄sendis senties volēs z reputās se bene et
 sufficienter fore dotatam. pur dicebat. Partemq; siue portionē sibi de bo-
 nis z hereditatibus paternis et maternis contingētē habuisse cū dote
 p̄dicta sibi sen p̄ eadem dicto laurētio suo marito futuro p̄ dictū mar-
 tinum patrem suū vt p̄mittit cōstitutā z assignatā de ex solū p̄missa.
 non inducta nō seducta vt dolo ineti v̄bis blādis aut alias machinose
 circūuēta. Sed gratis sciētē beneq; consulta z p̄meditata vt dicit
 non errans neq; decepta in iure vel in facto suis. sed de vtroq; certo
 rata. pur asseruit plenius z instructa bona fide z sine dolo per se z suos

heredes & in futurum successores quoscumque. Tenore huius verborum publici
 instrumenti mandato suo confecti firmiter perpetuo valituri. & vim infi-
 ruationis in se importantis de & cum voluntate licentia & auctoritate di-
 ctonum martini et laurentij patris & mariti futuri suorum ibidem presentium
 licentiaque & auctoritate eidem referendi quo ad omnia & singula infra scri-
 pta pagenda dantur & conceduntur. per ita dicti martini et laurentius in
 presentia mei notarii publici & testium infra scriptorum. asseruerunt fore verum
 renuncians minoris etatis & in integri restitutionis beneficio dedit do-
 navit cessit remisit concessit quitavit dereliquit ac nunc petrus p. in ip-
 sorum defampant titulo puro & pfecto simplicitate gratie manent.
 et irrevocabilis donationis cessionis & remissionis que fit & fieri debet
 viuis nullo modo nullaque causa ingratitude aut alias quovismodo
 in posterum revocade petro fratri suo dilecto filio dicti martini ibidem
 presentium stipulanti sollemniter & recipienti pro se et suis heredibus & successoribus
 in futurum uniuersis. Videlicet, cetera omnia uniuersa et singula iura
 omnesque omnino actiones petitiones & demand. reales personales mixtas
 utiles & directas civiles & proprias ac alias quascumque. que & quas dicta
 referendis habet & habere potest & debet aut visa est habere. Sibi que compe-
 tunt seu competere possunt & debent nunc vel in futurum in & super bonis
 et hereditariis paternis maternis et fraternis eiusdem referendis tam
 iure hereditario quam iure successionis legitime portionis & eiusdem supplimen-
 ti quarte tabellianee quarte iure nature debite fratrisse salcedie pro-
 portatis aut alio iure quocumque dote predicta sibi dicte referendis & suis sep-
 salua remanent. ita quod ultra dictam dorem nulla sibi necque suis remaneat
 actio realis vel personalis immo sit eidem referendis & suis ex pacto via am-
 plius petendi & agendi contra dictum martini presentem suum suosque he-
 redes & in posterum successores. ac in bonis suis ultra dorem predictam pre-
 clusa donatione puram simplicem & irrevocabilem inter viuos cum pacto
 de ulterius non agendo seu petendo aliquid plus in & super bonis et here-
 ditariis paternis maternis & fraternis predictis ultra dorem predictam
 dicto petro fratri suo presentium et ut supra stipulanti & recipienti. de iuribus
 actionibus petitionibus et demandis predictis faciendis. Super qui-
 bus quidem iuribus actionibus petitionibus et demandis predictis pro
 dictis referendis dicto petro fratri suo supius donatis cessis & remissis
 dicta referendis fecerit et constituit eundem petrum presentem stipulantem et
 recipientem ut supra verum dominum et procuratorem legitimum in re-
 bus suis propriis legitime constitutum ita quod amodo et deinceps di-
 ctus petrus possit et valeat pro dictis iuribus et actionibus in quocumque
 iudicio et extra iudicium directe & utiliter agere & experiri excipereque
 componere transigere compromittere pacisci et concordare. Et ce-
 tera omnia uniuersa et singula facere dicere et exercere que quilibet

verus dñs z pcurator legitimus de rebus suis ppijs in eisdem legit
 me cōstitutis facere diceret exercere potestz debet z q̄ ipamet p̄sendis
 ante hanc p̄sentem donationē cessionē z remissionē facere dicere z exere
 re poterat z potuisset se z suos p̄noiaa p̄sendis de iurib⁹ actionibus p
 titionibus et demādis p̄dictis p̄ cam dicto petro fratri suo supi⁹ don
 tis cessis z remissis dote sua p̄dicta sibi z suis semp̄ salua r̄cinañ. disti
 sticus dictum petrum p̄sentem et vt supra stipulante z recipienti. p̄ tacti
 manū s̄zariū et dicti petri inuestiuit de eisdem pleno iure. P̄romittō
 insup̄ dicta p̄sendis se nihil fecisse aut dixisse in p̄teritū z q̄ nihil dice
 seu faciet in futurū. p̄pter quod p̄dicta omnia z singula minorē in alq̄
 obtineant vel habere debeant p̄petui roboris firmitatē vel q̄ cassari r̄
 ritari annullari valeāt quomodo libet vel rescindi. Sed ita p̄dicta oi: z
 singula. p̄ut supra scripta sunt rata grata z firma semp̄ habere eaq̄te
 nere attendere z obseruare cōtraq̄s in aliquo nunq̄s facere dicere su
 venire de iure vel de facto per se nec p̄ aliquā alia; p̄sonam. interpos̄ā
 seu interponendā alicuius vel aliquoz arte ingenio seu cautela p̄. solē
 nem et validā stipulationē z sub obligatiōe oim bonoz suoz p̄sentium
 et futuroz dicta p̄sendis p̄misit p̄nominato petro fratri suo p̄nti et vt
 supra stipu. z reci. Et mirante ad z sup̄ sancta dei euāgelia ab eodez cor
 poraliter manū sua dextra gratis tacta. Renūcians inde sup̄ p̄dictis
 omnibus z singulis z specialiter sub dicto iuramento gratis et scienter
 iuris et facti ignorantie omni actioni exceptioni z deceptiōi doli mali
 fraudis vis metus erroris z in factū conditioni indebiti sine causa vel
 iniusta causa fori p̄uilegio petitioni libelli et oblationi eiusdem ferijs
 et inductijs quibuscuq̄z necnon minoris etatis z in integrū restitutiōis
 beneficio z ceteris iuris z facti auxilijs beneficijs z remedijs quib⁹ me
 diañ. contra p̄dicta aut ex eis aliqua venire possēt aut i aliquo se inua
 re defendere seu meri. De quibus omnibus z singulis sup̄radictis di
 ctis petris petijt z dicta p̄sendis soror sua sibi fieri cōcessit publicū in
 strumētū seu publica instrumētā vñ vel plura per me notariū publicū
 infrascriptū quot seu que possint z valeant dictari zc. ¶ Vera fuerunt
 hec zc. Et nota q̄ interdum ille cui fit remissio siue quitatio iurij pa
 ternorū et maternorū ac frater norū ē absens z tunc notarius pro eo sti
 pulari debet hoc modo dicta p̄sendis non inducta zc. dedit cessit zc. pe
 tro fratri suo dilecto lz absēti. ac mihi notario pu. infrascripto vt z tan
 q̄s cōis z publice p̄sone. p̄ dicto petro absente suisq̄ here. z suc. i futurū
 vniuersis stipulanti solenniter z recipienti videlicet oia iura et omnes
 actiones zc. q̄ stipula. in omnibus clausulis vbi expedierit suo modo re
 petat. Item q̄ fit duob⁹ dicta remissio z vñ⁹ eoz est p̄sēns z alter ab
 lens nota. pro absenti similiter stipuletur.

Sequitur de contractu societatis siue affrayramenti.

liquando duo vel plures fra

a. tres aliqui duo cōiuges z aliqui alij extranei nihil sibi arti
nētes an bona sua communicare desiderāt faciētes z mien
tes sup hoc inter se contractū qm apud vulgus associatio

sine affrayramētū nūcipat. in iure nō appellat̄ societas que quidē
societas qñq; sit de omnibus bonis sociorū p̄ntibus z futuris z quādo
q; de certis bonis siue de certa bonorū parte. z interdum alter sociorū
contrahēt. nil ponit in societate nisi suas opas z suā industriā z tamen
valer̄ h̄mōi societas. nam tales ope p̄cium z extrinationē recipiūt illa
extrinatio seu p̄cium opere vel artis in iure appellat̄ velamentū quod
est p̄cium velatū siue intellectuale quo opa extrinat̄. vnde vinus socij
industria vel opa plus societati interdū cōferre potest q̄ alteri p̄ pecūia
Distinēt aut̄ societas sic. Societas est duorū plurisve cōmūtio contra
cta ob commodiorē vsū z vberiorē questū. Et contrahit̄ solo cōsensu
Et qd̄ tempus z in p̄teritū. i. q̄d̄m vniū socij. Et sub conditōe. In
eteris aut̄. i. vt dicit sine fine z p̄ omnia secula contrahi nō p̄r. Item
contrahit̄ societas inter eas p̄sonas que alias possunt cōsentire et obli
gari. Item soluit̄ et finitur societas pluribus modis. Primo morte na
turali vel civili sociorū seu alterius eorū nec transit ad hered. ita q̄ iter
cos duret societas: licet enim aut̄ societatis z rationes bene transiūt ad
hered. Itē soluit̄ voluntate vt cū renūciaverit q̄s societati altero socio
p̄tē z scien. z pluribus alijs modis societas dissoluit̄ quos causa bre
uitatis dimitto. Item est notandū q̄ aliqui ad finem q̄ bona cōmū
cata sine affrayrata veniant z transcant ad hered. et successō. in eodem
contractu affrayramenti faciunt sibi muticem z vicissim donationē inē
vinos et irrevocabilem de medietate bonorū suorum vel de certa alia
parte. et tunc bona sic cōtrahentiū ita bene sunt communia inter suos
heredes: sicut erant inter ipsos viuentes. licet contractus societatis
fuerit morte dissolutus.

Forma instrumenti associationis siue affrayramenti duorum futu
rorum coniugum.

Dei nomine amē Anno etc.

i. Hauerint etc. q̄ in p̄ntia mei notarij publici z testiuꝝ infra
scriptorū existētes z p̄sonaliter constituti laurentius filius an
dr̄e philippi ex vna parte z pfendis filia marconi de ponte
ex parte altera scientes z attendētes vt dicebāt tractatū fuisse de matr̄
monio deo p̄mo feliciter contrahēdo inē eosdē laurentiū z pfendam et
favore ac contemplatione dicti futuri matrimonij p̄ dictam pfendam ei
dem laurentio constitutiū z assignatiū fuisse in dotē z noie dotis oia bona

res et iura sua mobilia et immobilia ac per se inueni. p̄ntia et futura ve
 plenus constat instrum̄to publico per me notariū publicū infrascriptū
 in notā sumpto hodie paulo ante presentis publici instrum̄ti recitatio
 nem. Egit dicit in q̄s laurentius et ysendis futuri cōiuges fauore et cō
 platione dicti corp̄ futuri matr̄ imonij. bona fide et sine dolo per se et suos
 et cuiuslibet ip̄oz heres. et in futurū successores quoscūq. non inducti
 nō seducti vi dolo meruēbis blandis aut alias machinose circumuēt.
 Sed gratis scilicet beneq. consulti et p̄meditati vs dixerūt. nō errat
 res neq. decepti in iure vel in facto suis. sed de vtroq. eor̄ notari p̄oite
 asserēbāt plenus et instructi. reiectis penitus et exclusis oib⁹ vniuersis
 et singulis vtriusq. iuris civilis et canonici vsus cōsuetudinis atq. a
 ci. Subnititibus interpretationibus cauillationibus p̄sumptionibus
 allegationibus et cautelis. ac alijs quibuscūq. quibus aliqua de cortē
 ris in hoc p̄nti publico instrum̄to in totū vel in partem possent inuili
 dari retractari infringi irritari cassari aut alias penitus annullari. Et
 noie huius veri et publici instrum̄ti mandato suo confecti firmē ipe
 tuo valituri et vim insinuandis in se importatis. Affrancherūt et asso
 ciauerūt se ad inuicē vni⁹ corp̄ aliterū ip̄oz et cōuerso mutuo et vicissim
 p̄ntes stipulātes solemniter et recipiē. per se et suis heres et successor⁹ i
 futurum vniuersis in omnibus et singulis bonis rebus et iuribus suis
 mobilibus et immobilibus p̄ntibus et futuris quocūq. qualiacūq. et
 vbiq. sunt vel consistant dicta bona res et iura ac quocūq. nomine
 censent seu valeant n̄cupari. et vbioluminus ob fauore et gr̄am h̄nōi
 affranchem̄ti et associatōis vni⁹ eorū dē laurentij et ysendis futuroz con
 iugum alteri ip̄oz et cōuerso n̄cupatio et vicissim p̄ntibus stipul. et recip.
 vt supra dedit donauit tradidit seu quasi tradidit et cōcessit ac n̄cupa
 titus p̄ in p̄petuū desamparavit titulo pure vere perfecte rate gr̄ate
 manēti. et irrevocabilis donatōis que fit et fieri d̄. inter viuos ac p̄pter
 nuptias nullo iure nullaq. cā ingratitude aut alias quouis modo i
 posterum reuocandē. videlz medietate oim vniuersoz et singulorū bo
 norum rerum et iurū suoz mobilij et immobilij p̄ntium et futurorū
 quocūq. qualiacūq. quāracūq. et vbiq. sunt vel consistant dicta bo
 na res et iura ac quocūq. noie censentur seu valeat n̄cupari cū oibus
 corp̄ iuribus et p̄ntibus honoribus et oneribus vniuersis. Et hoc cū ac
 sub pacis conditionib⁹ et retentionibus infrascriptis et sequēti. Et p̄o
 fuit actum et conuenim de pacto exp̄sso solē stipulandē validas p̄ter
 dictos laurentiū et ysendē futuros cōiuges q̄ ip̄i cōiuges celebrato ni
 ter eos dicto futuro matrimonio teneant et debeant et tūc in antea cō
 tinue insimul morari cohabitare et mansione p̄sonalē facere in presentē
 villa alesti et in domo et bonis dicte ysendis et se inuicem tanq̄ veros cō
 iuges affectione coniugali debite tractare bonūq. amorē et bonā fidem
 sibi inuicem suare tandū q̄ dū vixerint in humanis. Et p̄ fuit actū

et contentū de pacto exp̄sso pur supra inter dictos futuros cōiuges q̄
dictus laurētius nō possit dictam ysendē contra eius voluntatē extra
villam alesti causa morādī transferre quavis occasione siue cā. Item
fuit actuz de pacto exp̄sso contentū inter dictos laurētūz ysendem
fuitros cōiuges vt sup̄ q̄ dictus laurētius teneat ⁊ debeat ad p̄ntem
villam alesti ⁊ ad domū dicte ysendis apparare ponere q̄ ⁊ immittere
omnia bona res ⁊ iura sua q̄scitius poterit. Item plus fuit actū ⁊ con
uentum pur supra inter dictos futuros cōiuges q̄ casū quo in futurū
quādoenq̄ cōtingeret alterū ip̄orum cōiugum futuroz decedere sine
p̄legitima de se ⁊ ex eoz futuro matrimonio p̄creata altero cor̄sides
sup̄uivēre q̄ medietas oim bonoz dicti sic primo morāris ad sup̄uivē
rem pleno iure pueniat p̄ncat ⁊ expectet. ponant alia pacta cōnēdōes
et retentōes si ⁊ pur partes voluerint et cōuenerint. Sup̄ quibusqdē
bonis rebus ⁊ iuribus p̄dictis p̄ ⁊ inter dictos laurētūz ⁊ ysendez fu
tuos cōiuges sibi inuicem sup̄ius associatis ⁊ affrayramētis donatis
q̄ et cōcatis: p̄fati futuri cōiuges fecerūt ⁊ constituerūt vnus eorum
alterum ip̄oz ⁊ cōiūcto mutuo ⁊ vicissim p̄ntes stipulātes ⁊ recipiē.
vt supra veros dños ⁊ pcuratores legitimos vt in rebus suis p̄p̄is le
gitime cōstitutos. Ita q̄ amodo ⁊ deinceps dicti futuri cōiuges ⁊ eoz
quīsq̄ possint ⁊ valeant p̄ dictis bonis rebus ⁊ iuribus in quocūq̄ iu
dicto et extra dictate ⁊ vtiliter agere ⁊ experiri. excipere cōponere trāsi
gere cōpromittere pacisci ⁊ cōcordare. petereq̄ exigere cōponere ⁊ q̄rare.
Et cetera omnia vniuersa ⁊ singula facere dicere pcurare et exercere
q̄ q̄libet vnus dñs ⁊ pcurator legitimus ac iust⁹ possessor de reb⁹ suis
p̄p̄is in eisdē legitime cōstitutis facere dicere pcurare ⁊ exercere p̄de
et debet. Et que ipsimet futuri cōiuges ⁊ eoz q̄libet an̄ h̄mōi affrayra
mentū ⁊ associacionē facere dicere pcurare ⁊ exercere poterant ⁊ potu
issent. L̄ concedēti. dicti laurētius ⁊ ysendis futuri cōiuges sibi ad inui
cem mutuo ⁊ vicissim stipulātib⁹ ⁊ recipiē. vt supra licentiā antea dicta
eoz matrimonio vt p̄missum est: celebrato possessionē seu quasi bonoz
rerunt ⁊ iurium p̄dictoz inter se supra cōmuneatoz ⁊ donatoz accipi
endi corporālē ciuilē et naturalē licētī. cuiuslibet ip̄oz laurētij ⁊ ysendis
aut alterius cuiuscūq̄ plone seu curie nime petita req̄sita seu obtēta.
Et quousq̄ eandē possessionē dicti cōiuges futuri adepti fuerint. con
stituerunt se interim ip̄i cōiuges vnus p̄ario nomine alterius ⁊ con
uerso bona res et iura p̄dicta donata associata ⁊ cōmunicata tenere
et possidere seu quāsi inde se p̄noari laurētij ⁊ ysendē futuri cōiuges
de bonis rebus et iuribus p̄dictis inter se vt p̄mititē. cōcatis dōanis
et associatis pactis tamen ⁊ retentionibus p̄dictis cuiq̄ eorum saluis
semp̄ remanē. dyscessitū. vnus eorum alterum ip̄orum ⁊ cōiūcto mu
iij

tino z vicissim pñces stipulātes z recip. vt supra p tactū manū suarū
 inuestuerūt de eisdem pleno iure. Promittentes insup p̄fati laurētius
 et p̄sendis futuri cōiuges se nihil fecisse aut dixisse in p̄teritū et q̄ nihil
 dicent seu facient in futurū. p̄pter quod p̄dicta oia et singula inuocent
 in aliquo obtineant vel habere debeant p̄petuū r̄oboris firmitatem ve
 q̄ cassari irritari annullari valeant quomodolibet vel rescindi. Sed itē
 p̄dicta oia z singula. put supra scripta sunt rata grata et firma sempe
 habere eaq̄ tenere attendere z obseruare. contraq̄ in aliquo nunq̄ fi
 cere dicere seu venire de iure vel de facto p̄ se nec per aliquā altā p̄sonā
 int̄positā seu interponēdā alicuius vel aliquoz arte ingenio seu cauz
 la per solennē et validā stipulationē. z sub obligatōe oim bonoz suoz
 mobiliū z immobiliū p̄sentū z futurorū dicti laurētius z p̄sendis futuri
 cōiuges sibi inuicē mutuo z vicissim stipu. z recip. vt supra. p̄miserunt
 et iurauerūt ad z sup̄ sanera dei euāgelia ab ip̄is z quolibet ip̄oz suis
 dextris manib⁹ gratis tacta. Sub quo quidē iuramēto z sup̄ p̄dictis
 oibus z singulis renūciauerūt se p̄dicti futuri cōiuges grati z sciet̄r
 iuris z facti ignorā. oiaq̄ actioni exceptioniz deceptioni doli mali frau
 dis vis metus erroris z in factū. conditioni indebiti sine cā vel ex inu
 sta cā for̄ privilegio petitioni libelli z oblationi cuiusdē ferijs et indicij
 quibuscūq̄z necnō exceptioni nō sic celebrati z inuti cōtractus et aliter
 fuisse dictū z conuentū q̄ scriptū z recitatū z cōtra dicta vō p̄send. re
 nūciavit sp̄aliter z exp̄sse omni iuri in fauorē mulierū introducto seu i
 troducēdo. z ambo simul dicti futuri cōiuges renūciauerūt generalit̄
 om̄i aliq̄ iuri canonico z civili nouo z veteri scripto z nō scripto diuino
 et humano. quo vel quib⁹ mediā. cōtra p̄dicta aut ex eis aliqua v̄ire
 possent vel in aliquo se iurare defendere seu tueri. De quib⁹ omnibus
 et singulis supradictis q̄libz dictorū laurētij z p̄sendis futurorū cōiugū
 petijt sibi fieri publicū instrumentū seu publica instrumenta vnum vel
 plura p̄ me notarium publicūz infra scriptū seu que possint et valeant
 diciari zc. Acta fuerunt hec zc.

Forma instrumenti affray amēti z associatōis duoz fratru.

¶ De in nomine amē anno zc.

Nouerint zc. q̄ in p̄ntia mei notarij publici z testiu infra
 scriptorū existentū z p̄sonaliter constituti iohānes et phē
 lippus de ponte fratres maiores. put asseruerunt viginti
 q̄nq̄z annis ob frateruā dilectionē z affectionē singularem quas sibi in
 uicem habent z gerunt. put dicebāt bona fide z sine dolo p̄ se z suos he
 redes et i futurū successo. q̄scūq̄z nō iducti uō seducti vi dolo metuer
 bis blandis aut alias machinose circūuenti. sed gratis sciet̄r beneq̄z
 cōsulti z p̄meditati vt dixerūt non erant neq̄ decepi in iure vel in

facto suis sed de vtroq; certiorati put asserebāt plenius et instrueri re
 iectis penitus et exclusis omnibus vniuersis et singulis veriusq; iuris
 ciuilibus et canonici vsus consuetudinibus acq; facti subrelicantibus interp
 rationibus canillationibus p̄sumptionibus allegationibus et cauclis
 ac alijs quibuscūq; q̄bus aliqua de contētis in hoc p̄nti publico instru
 mento in totum vel in partē possent inuaditari retractari infringi irri
 cari cassari aut alias penitus annullari. Tenore huius veri et publici in
 strumenti mandato suo confecti firmiter p̄peruo valituri et vim infirma
 tionis in se importari. affrayranerūt et associauerūt se adinuicēz vnus
 eoz alterum ip̄ozum et cōditerfo mutuo et vicissim p̄ntes stipu. solēniē
 et recipiētes p̄ se et suis hereditibus et successoribus in futurū vniuersis
 in omnibus vniuersis et singulis bonis rebus et iuribus suis mobili
 bus immobilibus et p̄ se mouēti. p̄ntibus et futuris quecūq; qualiacū
 q; quātracūq; et vbiēq; sint vel consistāt dicta bona res et iura ac quo
 cumq; nomine censcant seu valeant nuncupari. et inbilomin⁹ gra h̄mōi
 affrayranerūt et associationis vnus eoz iohānis et philippi de pōte
 fratrum alteri ip̄oz et cōditerfo mutuo et vicissim p̄ntibus stip. et recip.
 vt supra dedit donauit tradidit seu q̄si tradidit et cōcessit ac nūc penit⁹
 p̄ imp̄petūz desamparant titulo pure vere p̄fecte simplicis rare gra
 te manenti. et irrevocabilis donatiōis que fit et fieri d̄ inter vnos nullo
 iure nullaq; causa ingratitudinis aut alias quouis modo in posterum
 reuocandē. videl; totam medietatē oim vniuersozū et singulozū bonozū
 rerum et iurū suoz et cuiuscūbet ip̄ozum mobiliū et immobiliū ac per
 se mouēti. p̄ntiū et futurozū quecūq; qualiacūq; quātracūq; et vbiēq;
 sint vel consistāt dicta bōa res et iura ac quocūq; noīe cēscant seu vale
 leant nuncupari. Cum omnibus eozum iuribus et pertineū. honozū⁹
 ac oneribus vniuersis. Et hoc cum ac sub pacis conditionibus et re
 tentionibus infra scriptis et sequēti. Primo nāq; fuit actumz conuētū
 de pacto exp̄presso solēni stipulatione validato inter d̄ctos iohannemz
 philippum de ponte fratres q̄ ip̄i ab inde in antea teneantur et debeāt
 insimul morari et cohabitare vnaq; vxozibus et familia suis in dictis
 eozum bonis cōmunitibus in vna et eadem domo. vnusq; larē et domiciliū
 fouendo vnum panēz vniū vinū et alia victualia necessaria similit et equa
 liter comedendo et bibendo operaq; negocia cōiūctim bonozum suozūz
 simulz equaliter faciendo operādo et negociando. Seq; et vxozes suas
 et familiam equaliter vestitos et calzatos tenēdo. Et q̄ vnus alius nō
 decipiet in huiusmodi associatione siue frayresta. immo bonam fidēz et
 bonum amorē sibi inuicem habebūt et seruabunt tanq; boni fratres.
 Itē fuit actum et conuētū de pacto exp̄presso inter d̄ctos fratres q̄
 ab inde in antea ip̄i non faciant nisi vnam bursam et q̄ omnia lucra q̄
 simul vel diuisim faciēt et lucrabunt et om̄s pecūnie quas acquirēt

veniant et ponant in vno loco comuniter. et inde onera sua et suorum bonorum
 supportent. Item fuit actum ut supra inter dictos fratres quod amodo
 deinceps nullus eorum faciat aliquod proprium sine scientia voluntate et con
 sensu alterius eorundem ultra summam duorum solidorum turois. Item
 plus fuit actum et conventum ut supra inter dictos fratres quod omnia bo
 na tam mobilia quam immobilia que dicti fratres simul vel divisim ab
 de stando et morando insimul acquirere sint et esse debeant inter ipsos
 equis partibus communia. Item quod omnia debita dictorum fratrum et bo
 norum suorum facta et fienda de bonis ipsorum communibus solvantur. Et
 fuit actum et conventum de pacto expresse ut supra inter dictos iohannem
 et philippum de ponte fratres quod ipsi abinde non possint vnus sine volun
 te et consensu alterius vendere seu aliquo modo alienare aut distrae
 re aliqua bona ipsorum communia neque pro quibuscunque causis siue negocis
 se alicui persone obligare aut dicta seu responsione facere ultra summam
 duorum solidorum turois. Et casu quo alter eorum in futurum quadoquumque
 contrarium fecerit committat penam quatuor librarum turois. pro ipsius alteri
 solvendam de parte sua bonorum predictorum totiens quoties reperiretur
 contrarium permissum fecisse. Item plus fuit actum et conventum ut supra
 inter ipsos iohannem et philippum de ponte fratres quod omnes liberi pueri
 et futuri eorundem fratrum de bonis ipsorum communibus emendantur ali
 mententur. Et deinde dum fuerint competenti et legitime etatis dicis
 dem bonis in matrimonium collocentur et dorentur iuxta et fin facultatum
 eorundem bonorum. Item plus fuit actum et conventum prout supra inter di
 ctos fratres quod eo casu quo in futurum quadoquumque contingeret alterum
 dictorum fratrum decedere sine ple legitima de se et ex suo matrimonio
 creata pro omnia bona dicti sic decedentis ad alium ipsorum supervenientem ad
 suos perveniant prout et spectent pleno iure hoc saluo et retento quille
 sic decedens possit et valeat de et super dictis bonis suis restari et ordina
 re pro anima sua moderate iuxta et fin facultate dictorum bonorum. Item
 plus fuit actum et conventum de pacto expresse prout supra inter ipsos fra
 tres quod eo casu quo in futurum quadoquumque oriret seu moueretur questio
 seu debarium aut dissensus inter ipsos fratres causis quibuscumque quod
 ipsi incontinenti teneantur et debeant eligere duos probos viros amicos co
 munes ipsorum qui huiusmodi debarium seu questione palpare et exariare
 diffinireque et terminare habeant dictique fratres diffinitioni et determi
 nationi dictorum proborum virorum omnimode stare teneantur. et nisi pro vno
 stare permiserint et convenerint. Item plus fuit actum et conventum ut
 supra quod pacifica associatio et affray ramentum perpetuo duret et durare de
 beat inter ipsos fratres. Et eo casu quo in futurum quadoquumque alter di
 ctorum fratrum ab alio divisione et separatione requireret ille talis ipso
 facto committat penam decem librarum turois. que quidem pena dicta casu

accrescat patri alterius iporum binōi affrayramenti tenentis z seruare
 volentis. z eidem p alium dictam diuisionē sine separationē inquirere
 et de parte sua bonoz pdictoz psoluat realiter z de facto. Super qui
 busquidem bonis rebus z iuribus predictis per z inter dictos iohānē
 et philippum de ponte fratres sibi inuicē supra associatis z affrayratif
 donatisq; et cōmunicatis pfati fratres fecerūt et constituerūt vn^o eoz
 alterum iporum z eōuerso mutuo et vicissim pntes stipulantesz reci
 pientes vt supra veros dominos z pcuratores legitimos vt in reb^o suis
 pprijs legitimē constitutos. Ita qd amodo z demiceps dicti iohannes z
 philippus de ponte fratres z eorum quisq; possint z valeant pro dictis
 bonis rebus et iuribus predictis in quocūq; iudicio et extra directe z
 vtiliter agere z experiri. excipereq; componere transigere compromi
 tere pacisci et concordare zc. omnia vniuersa et singula facere dicere p
 curare z exercere que quilibet verus dñs z pcurator legitim^o ac iust^o
 possessio de rebus suis pprijs in casdei legitime constitutus facere dice
 re pcurare z exercere potest z debet. z que ipūmer fratres z quilibet eo
 rum ante huiusmodi affrayramenti z associationez facere dicere pcur
 rare et exercere poterant z potuissent. Concedēti. pfati iohānes et phi
 lippus de ponte fratres sibi ad inuicē mutuo et vicissim stipulancibus
 et recipiētibz vt supra licentiam aucto:itatē z spāle mandari p se aut
 alium loco sui quādoeūq; voluerint. possessionē seu quasi bonoz reruz
 et iurum pdictorum inter se inuicē supra associatoz donatoz et com
 municatoz accipiēdi cop:alē ciuilem z naturālē licentiā cuiuslibz
 iporum iohannis z philippi fratru aut alterius cuiuscūq; persone seu
 curie minime perita requisita seu obtenta. Et quousq; eandē possessio
 nem quilibet eoz iudem fratru adeptus fuerit constituerūt se inter di
 cta inter se donata associataz cōmunicata teneret possidere seu qua
 si. Unde se pnominati iohannes z philippus de ponte fratres de bonis
 rebus et iuribus pdictis inter se vt pinitēti associatis donatis z cōmu
 nicatis pacis tamen z retētionibus pdictis vtriq; ipoz saluis semp
 remanen. disuestiēti. vnus eoz:um alterū iporum z eōuerso mutuo z
 vicissim pntes stipulantes et recipiētes. vt supra p tractum manuz sua
 rum inuestiuerunt de eisdem pleno iure. Quāquidem associationem
 sine affrayramenti z subsecutiā donationē ac omnia vniuersa z singu
 la in pnti publico instrumēto cōtēta. pnt superius z inferius sime ce
 prestata prefati iohannes et philippus de ponte fratres z quilibet ipso
 rum habentes ratas gratas et firmas rataq; grata orq; firma eas ce
 ca laudauerunt approbauerunt emologauerunt ratificauerunt z con
 firmauerunt. Promittentes se nihil fecisse aut dixisse in preteritum et
 qd nihil dicent seu facient in futurum propter quod predicta omnia et

singula minoꝛē in aliquo obtineant vel habere debeant ppetuū roboꝛis
firmitatem. vel q̄ cassari irritari annullari valeant quomodo libere vel re
scindi. Sed ita p̄dicta omnia ⁊ singula pur supra scripta sunt rara gra
raz firma semper habere eaq̄ tenere artēdere ⁊ obseruare contraq̄ in
aliquo nunq̄ facere dicere seu venire de iure vel de facto per se nec per
aliquam aliam p̄sonam interpositā seu interponendā alicuius vel aliq̄
rini arte ingenio seu cautela p̄ solennē et validam stipulationes et sub
obligatione oim bonoꝛum suoz̄. mobiliū ⁊ immobiliū p̄sentū ⁊ futuroꝛ
dicti iohānes et philippus de ponte fratres sibi inuicē mutuo ⁊ vicisū
stipulātes ⁊ recipientes vt supra p̄miserūt ⁊ iurauerūt ad ⁊ sup̄ sancta
dei euāgelia ab ip̄is ⁊ quolibet eoz̄um suis dectris manibus. corporali
rer gratis tacta. Sub quo quidē iuramēto ⁊ sup̄ p̄dictis omnib⁹ ⁊ sin
gulis renūciauerūt sepe dicti fratres gratis ⁊ sciēter iuris ⁊ facti iꝛiꝛo
rante omniq̄ actioni exceptioni ⁊ deceptioni doli mali fraudis vis me
tus erroris ⁊ in factū. cōditioni indebiti sine causa vel ex iniusta cōfoꝛi
p̄uilegio peritioꝛi libelli ⁊ oblationi. eiusdē fer̄s ⁊ induc̄ijs q̄buscuq̄
iuris diceñ. donationē factam absq̄ in sinuatiōe iudicis seu p̄sdis nō
valere. necnō exceptioni non sic celebrati et iuri contractus et aliter fu
isse dictum ⁊ conuentū q̄ scriptum ⁊ recitatū vel econtra. Et ḡn̄aliter
oim aliq̄ iuri canonico et cituli nono et veteri. scripto ⁊ nō scripto diui
no et humano p̄uulgato ⁊ p̄uulgando vsq̄ rōm̄ consuetudini p̄uile
gio ⁊ statuto quo vel quibus mediati. cōtra p̄dicta aut ex eis aliqua
venire possent vel in aliquo se iuuare defendere seu tueri. Et de quibus
omnibus ⁊ singulis supradictis quilibet dictoz̄um fratrum petijt sibi
fieri publicū instrumentū seu publica instrumenta vniꝛ vel plura per
me notarium publicum infra scriptū. quod seu que possint et valeāt di
ctari ⁊c. Acta fuerunt hec ⁊c

Forma instrumenti societatis super mercancia siue negotiatione
contracte.

¶ In dei nomine amē Anno ⁊c.

1
Fouerint ⁊c. q̄ andreas philippi ex vna parte ⁊ marci⁹ de
ponte ex altera bona fide ⁊ sine dolo p̄ se ⁊ suos hered. et in
futurū successō. quoscūq̄. Tenore hui⁹ veri ⁊ publici instru
mēti mādato suo confecti firmiter p̄petuo valituri ac in p̄sencia me
notarij publici ⁊ testū infra scriptoz̄. fecerūt iurauerūt ⁊ contraxerūt iter
se inuicē societate sup̄ mercationibus ⁊ negotiationibus quibuscuq̄ taz̄
panuoz̄ q̄s aliarum quarūcuq̄ mercantiarū de ⁊ sup̄ quib⁹ mercari ⁊
negociari decreuerint ⁊ voluerint hinc ad q̄nq̄ annos p̄uine futuros
in hūc qui sequit̄ modū videlz̄ q̄ dictis andreas in hui⁹ societate de
suis pecunijs. p̄p̄ijs cōp̄lirit posuit ducētas libras m̄. p̄ suo capitali

put dictus martinus ibidem asseruit fore verū. dictus v̄o martin⁹ in
 ca. lē societate de suis pp̄ijs pecunijs z p suo capitali posuit z cōtulit
 cētū libras curon. put p̄fatus andreas ibidem cōfessus fuit fore verū
 Promittēti. p̄uonmati andreas z martin⁹ sibi inuicē mutuo z vicissim
 stipulantibus se fideliter legaliter z studiose negociari z mercari dicta
 societate z in ea lucrū z p̄fectum sollicite z diligēter p̄curare resq; z bo
 na ipsius societatis diligēter custodire z saluare quicquid ex ipsa socie
 tate vel eius occasione ad manus cuiuslibet eorumdem p̄uenit in ea
 dem societate ad integrum consignare debita nō cōtrahere vel credē
 tias facere siue amborum vnanimē concordia z consensu. Præterea rā
 tiones huiusmodi societatis inuicem ostendere et videre ac facere soci
 etis z quādoquē vnus alterum de hoc duxerit requirendū. Et insup
 cōmodē p̄fectum z lucra z etiā damna si contingant quod absit cōmu
 nicare et participare ad inuicem f̄m̄ et put libra siue summa capitalis
 vniuscuiusq; continger seu requiret. ut siue v̄o p̄dicte societatis vel aī
 si partes ip̄e cōcordes fuerint deducto z detracto ab vnoquoq; ip̄oniz
 suo capitali p̄dicto totum lucrum quod sup̄fuerit fideliter inter se diui
 dere ita q; ad vniūquēq; eorum tū spectet z perueniat quātum p̄ rata
 capitalis vniuscuiusq; continger. Pro quibus omnibus z singulis p̄e
 dictis firmis tenendis complendis z inuolabiliter obseruādis p̄fa
 ti andreas z martinus obligauerunt p̄p̄thecauerunt et submiserunt
 vnus penes alium z cōnerō mutuo et vicissim p̄ntes stipulantes so
 lenniter et recipiētes pro se z suis heredibus z successoribus in futurū
 vniuersis omnia bona sua mobilia z immobilia presētia z futuravir
 tibus et compulsionibus curiarū zc. p̄one curias quas partes voluerit
 Promittentes insuper dicti martinus z andreas sibi inuicem mutuo
 z vicissim stipulantibus et recipiētib; ut supra se nihil fecisse aut dixisse
 si præteritū zc. ut in p̄cedēti forma mutata mutāda vsq; ad finem.
 Acta fuerunt hec zc.

Forma instrumēti pararie siue melare animalium.

¶ In nomine amē Anno zc.

1 No uerint zc. q; andreas philippi bona fide p se z suos zc.
 tenore zc. ac in p̄ntia zc. Confessus fuit in veritate gratis
 et ex sua certa scia recognouit nobili iohāni de sancto bau
 dilio p̄nti stipi. zc. se ab eodem nobili iohāne habuisse z recepisse h̄re q;
 et tenere ac velle tenere ad captanā siue meariā ac parariā z ad medi
 um incrementū siue lucrum duas vaccas siue porcos quarū vna est
 pili laurei z alia pili nigri p̄gnātes. Item tres vitulos masculos eta
 tis duoz ānoz vel circa quoz duo sunt pili rubei et alius est pili nigri
 sub captanā q; decem librarū curon. quecūq; aialia cum eoz iuramēto

dictus andreas promisit et convenit bene fideliter et diligenter custodire
 et enutrire ac depasci facere suis sumptibus et expensis prout metaria et
 rante de illisq; ralem et rancam curam et diligentiam habere quales quoscunq; d
 nus et diligens paterfamilias de rebus suis propriis habet et habere debet
 Si vero predicta animalia aut eorum incrementum seu aliqua ex ipsis deperiret
 aut perirent vel morerent culpa dolo seu mala custodia eiusdem andree
 vel suorum domesticorum seu mercenariorum tota huiusmodi perdita in ipsum andream
 ex pacto rediret. si autem diuino iudicio vel fortuito casu predebunt et
 morantur tunc totum damnum siue perdita ad dictum nobilem iohannem prie
 biter vel ut super hoc voluerint et conuenerint dicte partes stare iuris con
 tudini prout patric. Sed promissum est equis et claris. Et vltimo p
 sit dictus andreas dicta animalia aut eorum incrementum nullo modo e
 dere seu alienare sine scia voluntate et consensu expresso dicti nobilis ioh
 nis et illa etiam tenere voluit et se constituit noie pcurator eiusdem nobilis
 hanc prout metaria siue pararia duram. quam voluerint ipse pcurator
 hinc ad quatuordecim annos proximos et in fine huiusmodi metarie scilicet
 etiam nobile iohannem de eorum capitali suo predicto quinquaginta librarum
 totam residuum incrementi et lucri per inter ipsas partes equis poroni
 bus diuidat: ita ut primum est tenere complere antedecere obseruare
 contraque in aliquo iniquis facere dicere seu venire de iure vel de facto p
 se nec per aliquam aliam personam interpositam seu interponendam alienis
 vel aliquorum arte ingento seu cautela per solens et validam stipulatione
 et sub obligatione omni bonorum suorum mobilium et immobilium presentium et
 futurorum presentium andreas philippi promisit super dicto nobili iohanni de san
 cto baudilio presentium et ut supra scriptum et recitatum et iuravit ad et super sanctis dei
 euangelia ab eodem corporaliter manu sua dextra gratis facta. rati
 cians inde super predictis omnibus et singulis et specialiter sub dicto iu
 ramento iuris et facti ignorantie omniumque actionum et exceptionum doli mali
 merus et in facti conditioni indebiti sine causa vel ex iniusta causa for
 privilegio peritoni libelli et oblationi eiusdem decem et viginti dierum
 iudicij ferijsq; messum et vindemiarum. et omni alij dilationi temporis
 quibuscunq; litteris stans gratie siue respectus ad tempus impetrans
 et impetrandis. et ceteris iuris et facti auxilijs beneficijs et remedijs
 quibus medijs. contra predicta aut ex eis aliqua venire posset vel in ali
 quo se inuare defendere seu tueri. De quibus omnibus dictus nobilis
 iohannes de sancto baudilio petijt sibi fieri publici instrumentum per me
 notarium infra scriptum. Acta fuerunt hec etc. Et nota quod partes interdicti
 conuenit quod si in fine metarie is qui animalia recepit et tenuit maluerit
 domino animalium reddere et soluere medietate summę capitalis eorum rati
 malia que tunc superint per equis partibus inter ipsas partes diuidant
 Et ideo si partes ita conuenerint notarius in illo loco quo dictum est sup

in p̄cedenti forma. z in fine h̄mōi inciarie leuatō zc. addat vel si dictus andreas maluerit dicto nobili iohanni reddere et soluere medicatorem dicti capitalis q̄ illā realiter reddēdoz solūdo eidem oīa aialia q̄ supe runt tam data siue tradita q̄ fetus siue incrementū eorundez eq̄s portionibus inter ip̄as partes diuidant̄. Item nota q̄ aliqui pagesius ob aliquā necessitatē vendit alteri aliqua ex suis aialib⁹ certo p̄cio. z deide is qui emit dicta aialia tradit z dimittit pagesio vēditōi ad capramas siue metariā sub capitali p̄cij dictoz aialū z tūc notarius instrumētū incipiet z formabit hoc modo.

¶ Dei nomine amen anno zc.

1 Nouerint zc. q̄ andreas philippi bona fide zc. Tenore zc. ob suam vt asserunt eundem. valitāre ac vrgentē necessitatē et p̄ suis negocijs pagēdis z expediēdis vendidit z titulo vere z irrenocabilis venditōis tradidit seu quasi nobili iohān de sancto bandulto p̄senti stip. solūter z recipienti. p̄ se z suis herē. z successō. in futurū vniuersis videlz duas vacas vel porcos pregnāres quarū vna est pili nigriz alia pili laurēti. Item tres vitulos etatis duoz annoz vel circa quoz duo sunt pili rubei z alius est pili nigri z hoc p̄ p̄cio z nomine p̄cij q̄ndecim librarum tyronū. quod p̄ciū dictus andreas confessus fuit a dicto nobili iohanne realiter mitterando habuisse z recepisse in tali moneta p̄ di erum nobilem iohannē eidem andree ibidem numerata et tradita et p̄ dictū andrea habita z recepta in p̄sētia mei notarij publici z testium in frascriptoz. Exceptioni zc. quitantē zc. Cū pacto zc. vt in alijs contra cribus. Et ibidem p̄fatus nobilis iohānes de sancto baudilio dicto andree philippi tradidit z dimisit p̄dicta animalia sup̄ vēdita ad metariā siue parariā z ad mediū incrementū siue lycrū. sub capitali dictarum q̄ndecim librarū tyronū. quequidē aialia dictus andreas dixit z confessus fuit penes se habere z illa cū fetibus siue incrementō eorūde p̄misit bene fideliter z diligēter suis sumptibus z expēsis custodire zc. Dico zc. vt in p̄cedēti forma vsq; ibi p̄senti metaria siue pararia durāte quam partes ip̄e durare voluerūt ad eoz voluntatē si ita partes conueniāt alias ponat̄ vt in p̄cedēti forma leuatoz zc. vt in forma p̄cedētis vsq; ad finem. Item nota q̄ metaria siue pararia animalū lanatoz z caprimorum differt a metaria alioz animalū in eo quia illa metaria fit sine aliquo capitali et quia quolibet anno durate inciarie partes inter se diuidūt totū incrementū z lycrū fetū lane z caseoz. p̄t partes cōne uunt et in fine inciarie dñs aialium leuat z recipit tot animalia quot dedit seu tradidit z hoc si extēt q; si mortua fuerint diuino iudicio vel casu fortuito in totū vel in partē pagesius de nibilo tenebit dñi tamen doceat p̄ pelles aut alias de casu fortuito.

Sequitur de contractibus obligationis.

Via contractus obligationis

Quod frequens et quondianus est ideo de ipso tractare non omito.
 videndum est igitur primo quid sit obligatio. deinde que in
 eius species. et qualiter contrahatur qui possint se obligare. et que res obliga-
 ri possint. Est autem obligatio iuris vinculum quo necessitate astringimur
 alicuius rei solvende secundum nostram civitatis seu romanam iura. Unde et de
 vinculum improprie ponitur. ius vincens. nam sicut corporali vinculo
 quis vincitur. et ligatur ita et obligatio que intellectuali vinculo est
 aliquis dicitur astringi. et sic obligatio non est ipsum vinculum sed verba quibus
 ligamur. quia ex intellectu resultante ex verbis vel litteris obligamur nam
 verbum proprie est illud quod in corde concipitur et illud quod eructatur est
 vox vel sonus. unde nec vox nec sonus nec conceptio in corde obligant.
 Sed ius resultans ex eis et illud ius dicitur esse obligatio qua quis obligatur
 id est foris ligatur. Et est obligatio eius incorporale et quod competit
 obligationem et obligatum et id de quo fit obligatio. Si querat aliquis ubi
 vel in quo fit obligatio. an scilicet in obligante vel in obligato vel in re obli-
 gata vel in omnibus predictis. Ad hoc respondeat subtilis aristoteles cum re-
 rum tenues necius optime nominat. Et dicit autem obligatio quia alia est
 naturalis alia civilis alia mixta. Naturalis est illa que per vinculum na-
 ture et solo consensu contrahitur. Civilis vero est que verbis vel litteris pro-
 fitatur naturalis et civilis insimul ut sunt omnes contractus iniuriarum
 et etiam illa que ex negociis et maleficiis puberium nascitur sicut aliquos
 et accipio hic large civilem obligationem etiam propterea. Item obligatio
 num alie ex contractu alie ex quasi contractu alie ex maleficio et licet
 quasi maleficio nascitur. Plures alie sunt obligationum divisiones quas
 dimitto. Contrahitur autem obligatio quatuor modis. scilicet verbis litteris consen-
 su et quatuor alijs modis dissolvitur. scilicet re interempta acceptilatio litteris
 in contrarium missis ab eo qui priores miserat et contrario consensu ut
 in emptione reintegra. possunt autem se obligare omnes qui alias potest
 contrahere. cum enim contractus obligationem pariat et obligatio actus
 tanquam mater filiam consequens est ut qui potest contrahere et se obligare
 potest. Sed que res obligari possint dicas quod omnes ille quas in foro
 habemus commercio. Excepto quod res aliena licet vendi possit in venditoris
 preiudicium ut supius dictum est obligari tamen non potest. et ratio huius
 est quia per contractum pignoris sive obligationis constituitur ius in re. si
 obligata alias non valeret nec proficeret pignoris obligatio. sed quod nemo
 potest alij constituisse ius quod in re non habet ideo res aliena in qua quis
 nullum ius habet obligari non potest. pro venditione autem non constituitur
 ius in re vendita. quia venditor non tenetur facere rem emptoris immo

alias pdesse potest cum venditor de euctione teneat. ideo valet in vno non in alio. quidam tamen dicunt qd etiam res aliena obligari potest. vt qui habet publicianam et rem emphiteoticā sed ille res nō sunt omnino aliene eo qd publicianista et ēphiteota aliquod ius habet in re tēc autem peritioibus remitto.

Forma instrumētū simplicis obligationis

Anno incarnatōis domini mil

a lesimo quadringētesimoseragesimooctauo et dieciaseptima mēsis augusti Serenissimo principe dño Ludouico gratia dei rege francoꝝ regnāte. Honerunt vniuersi z singuli qd martinus de ponte bona fide z sine dolo p se z suos heredes z in futuruz successores quoscūq. Tenore huius veri z publici instrumētū mandato suo cōfecti firmiter pperuo valturi ac in pūtia mei uotarū publici z testium infra scriptorum confessus fuit in veritate gratis z ex sua causa certa sciētia recognouit andree philippi pūri stipi. solēnter z recipiēti p se z suis hereditibus z successoribus in futurū vniuersis. se dicto andree debere tenere et soluere quādecim libras turoū. z hoc rōne z ex causa venditōis et reſte p̄q̄ dnoꝝ bonū quoz vnus est pili nigri z alius pili lauren p dictū andrea eidem martino venditōꝝ. Et p dictū martinū p̄re asse rebat emptoz. habitoz z receptoz. Et receptioni x̄o dictoz duoz bonū non habitoz z non receptoz z diciturū quādecim librarū turoū. p dictū martinū p̄fati andree nō debitarū ex causa p̄dictaz omni errorū calculi gratis z ex sua certa scia dictus martinus debitor renunciauit. Quāquidem pecunie summā sine debitū quādecim librarū turoū. dictus martinus debitor. p̄misit z cōuenit eidem andree creditoꝝ vt supra. Isti p̄santē z recipiēti soluere z satisfacere in pace z sine questione seu lite aut contradicōe quacūq. p terminos z solutōes sequentes. In festo natalis dñi. p̄xine futuro quāq. libras turoū. Et deinde de anno in annum in festo die sine festo natalis domini quāq. libras turoū. tam diu dicitas annuas solutōes continuādo quousq. totum debitum p̄dictuz quādecim librarū turoū. fuerit p dictū martinū debitorē dicto andree creditoꝝ plene z integraliter p̄solūm z satisfactum vna cum expēsis omnibus damnis z interessē p dictū andrea creditoꝝ aut suos fieri contingēti. quousimodo in petēdo z exigēdo debitum p̄dictum vel obmōram et retardationē solutionū eiusdē vel ad volūtatez diē andree creditoꝝ z simplicē requisitionē quaz volūtatez diē martinus debitor voluit p termino solutōis haberi vna cum expēsis vt supra z vltierius voluit z se constituit diē martinus debitor de pacto x̄presso tenere dicitas duos boues nemine p̄caro p̄fati Andree creditoꝝ quousq. totus debitu p̄dictum quādecim librarū turoū. cum expē. fuerit eidē andree

vel suis integre psoluti. Pro quibus omnibus et singulis supradictis firmus tenedis complendis solvendis et inuolabiliter obseruadis p̄o minar^o martinus de ponte debitor obligauit p̄potbecauit et submisit penes dictum andr̄eā philippi creditore p̄ntem stipulante et recipiente ut supra omnia bona sua mobilia et inuolabilia p̄ntia et futura virib^o et compulsionibus curiarū d̄noꝝ alesti parui sigilli regij mōdis p̄ssu. conuentionū lz de p̄uilegijs seu libertatibus dictarū comen. ipe partes nō existat ac p̄uilegijs nūdmariū campamerz buc. et cum libz alterius curie ecclesiastice et secularis p̄ executione p̄missorū p̄eligēde. Et ita ut p̄missum est tenere complere attendere et obseruare contraq; in aliquo nunq; facere dicere seu venire de iurevel de facto p̄ se nec p̄ alij aliquis rōne sine causa p̄ solennēz validam stipulationēz sub obligatōe p̄dicta dictus martinus de p̄ote debitor. p̄misit p̄faro andree philippi creditoꝝ r̄i p̄nti stipulanti et recipienti ut supra. Et iuravit ad et super sancta dei euangelia ab eodem corporalit̄ in manu sua dextra gratis facta. renūciāz in de sup̄ p̄dictis omnib^o et singulis et sp̄aliter sub dicto iuramento iuris et facti ignorāz. omniq; actioni et exceptioni doli mali metus et i factuz conditiōni indebiti sine causa vel ex iniusta causa fori p̄uilegio p̄ntio in libelli et oblationi eiusdem decē et viginti dierū inducēz s. r̄isq; n̄c̄ summet vndemariū et omni alij dilationi temporis quibuscūq; litteris status gratie sine respectis ad tempus impetrans et impetradis. Et ceteris iuris et facti auxilijs beneficijs et remedijs quib^o mediāz. ōtra p̄dicta venire possit aut in aliquo se inuare defendere seu tueri. De q̄ bus omnibus dicimus andreas philippi creditoꝝ petēz sibi fieri publicū instrumentū seu publicā instrum̄ta per me notariū pu. infraserpuz. Acta fuerunt hec etc.

Forma instrumenti obligationis quā duo vel plures obligant̄ libet insolidū eū cautione et post venditiōne.

¶ Anno .xc. nouerit .xc. quod mar

tinus de ponte et andreas philippi bona fidez sine dol p̄ se et suos cui uiliber ip̄oz hered. et in futurū successu. quosunq; .
 Tenore .xc. ac in p̄ntia .xc. ambo simul et eoz quilibet insolidū ōfessū fuerit in veritate grans et ex sua certa scia recognouerit. Stobano liberie p̄nti stipu. solenniter et recip. p̄ se et suis hered̄ et success. in b̄n̄rū vniuersis se dicto stephano debere tenere et soluere. .xxv. libras .aroñ. et hoc rōne et ex cā venditiōis et p̄cij cuiusdā pecie terre in qua sit domus vinea pratum castaneti et ortus situate in p̄ncip. loci d̄c̄ndatoꝝ r̄is. et in loco sine territorio de sala confroñ. et cetera p̄dictū stephanuz p̄fatis andree et martinu hodie vendite p̄cio dictarū. .xxv. libras p̄ oñ p̄ut de b̄mōi venditiōis plenus consta: instrumentū publico et me.

notarium publicum infra scripti in notam sumpro paulo ante presentis
publici instrumenti recitatione et hoc non obstanti confessione et quatenus. gratia
li p dicitur stephanu dictis andree et martino de toto p dicitur p cto in di
cto venditionis instrumento factis. nam reuera totum p cium p dicitur sine
summa viginti quatuor librarum turoi. eidem stephano venditori p dictos
andream et martinu emptores. put asserebant adhuc debet. Exceptio
ho dicit p cium viginti quatuor librarum turoi. p dictos andream et martinu p
fate stephano non debet ex ea predicta et omni errori calculi gratis et ex
sua certa scia dicit andreas et martinus debitores renunciarunt. Quia
quidem summa sine precium. xxy. librarum turoi. dicit andreas et mar
tinus debitores p miserunt et conuenerunt supradicto stephano creditore
vt supra stipulanti et recipienti solvere et satisfacere in pace et sine questione
sen lite aut contradicte quacumque p terminos et solimones sequenti. scz
de pnt ad voluntate dicit stephani creditore duodecim libras cum di
midia turoi. Et ab hodie in unum annu. prime futurum alias duodeci
libras cum dimidia turoi. unacum expensis et. vt in pcedenti. Et vlti
mus voluerunt et se constituerunt dicit andreas et martinus debitores
tenere supra dictam pecia terre cum suis pertinenti. nomine precario di
cti stephani creditore quousque totum p cium sine debitum p dicitur vi
ginti quatuor librarum turoi. fuerit eidem stephano vel suis plene et inte
graliter cum expen. solutum et satisfactum. Pro quibus omnibus et
singulis supra dictis firmius tenendis complendis soluendis et inuolabi
liter obseruandis p nomina andreas et martinus debitores et quilibet
iporum insolide obligauerunt p pthecauerunt et submiserunt penes di
ctum stephanu creditore pntem et vt supra stipulantes et recipientem
psonas suas p pias et omnia eorum et cuiuslibet iporum bona mobilia
et immobilia pntia et futura viribus compulsionibus carceribus et ar
restis curiarum et. Et nihilominus p abundantiori cautela et maiori
securitate pntem stephani creditore andreas et martinus debitores de
derunt et pntauerunt eidem stephano creditore vt supra stipulanti et reci
pienti in fideiussore et pncipalem reum debitore et pccatore in petrum
de orto ibidem pntem qui quide petrus gratis et ex sua certa scia ad
p cto et requisitione dictorum andree et martini bona fide et sine dolo p
se et suos heredes et in futurum successores quousque se constituit pro
dictis martino et andrea debitore p dicitis. et p summa p dicitis vigin
ti quatuor librarum turoi. dicto stephano creditore modo p misset cum expen
et solvenda fideiussorem et pncipalem reum debitore et pccatore penes
supradictum stephanu creditore pntem et vt supra stipulantes et reci
pientes. Unde obligauit p pthecauit et submisit dictus petrus de orto
fideiussor penes dictum stephanu creditore stipulante et recipientem vt
supra omnia bona sua mobilia et immobilia pntia et futura viribus et

compulsionibus curiarū supradictarū z cuiuslibet earundē. Et ita
 pmissum est tenere complere attendere z obfuarē cōtraq; in aliq; nūq;
 facere dicere seu venire de iure vel de facto p se nec p aliqui aliū psoā
 interposita in seu interponendā alicuius vel aliquoz arte ingenio in
 cautela p solēnē z validā stip. z sub obligatiōib; p̄dictis aūdicti adros
 z martini principales debitorē z petrus de orto eoz fideiussor; p̄
 ferūt p̄faro steph. mo creditorū vt supra stip. z recip. z iurauerūt ad fu
 per sancto dei euāgelia ab eis z quolibet ipoz suis decernis manib; or
 poraliter gratis facta. Renūciantes inde sup p̄dictis oibus z singulis
 et sp̄aliter sub dicto iuramēto gratis z sciētē iuris z facti ignorane.
 omi; q; actioni exceptioni deceptioni doli mali fraudis vis mer; erris
 et in factum cōditioni indebiti sine cā vel ex multa cā son p̄uilegi; pe
 nitioni libelli z oblationi eiusdē decem z viginti dierū indueijs fer; q;
 messum; z vndemiarū. z omni ali; dilationi t̄pis quibuscūq; l̄tis sit;
 ḡse siue respectus ad t̄ps imperatoris z imperādis. Accion beneficio
 nonarum constitutionū de duobus reis debendi z de fideiussorib; Et
 ceteris iuris z facti auxilijs beneficijs z remedijs quib; mediā. et a
 p̄dicta aut ex eis aliqua venire possent vel in aliquo se inuare defere
 seu meri. De quib; omnibus z singulis sup p̄dictis diebus stephan ere
 ditor; petijt sibi fieri publicū instrumentū p me notariū publicū; infra
 scriptū. Acta fuerūt hec zc. Et nota q; forma p̄cedēs cōtinet tres obli
 gationes siue formas trium specierū obligatiōnū sc; obligatiōis ost
 venditiōnē. Et obligatiōis vbi duo in solidū obligant. Et obligatiōis
 cum cautione. Et ideo poterit notarius ex p̄dicta forma elicere o vo
 luerit z sibi expedierit p p̄dictis obligatiōib; cōficiend; siue ordinand;.

Item nota q; qū debitor; dat creditor; fideiussorē vt in p̄cedē. formā p
 se debitor; solet p̄mittere z se obligare dictum suū fideiussorē seruire in
 deūē a cautione siue fideiussione quā p ipso facit Et illa pmissio o de
 bet inferi in instrumento principalis obligatiōis quia de hoc nil ad
 creditorem. Sed debet fieri instrumentū seorsum ad partē de biōi p
 missione siue indemnitate q̄ms multi notari; male faciunt conariū

Item quia supius in duabus p̄cedē. formis facta est mentio e pre
 cario ideo p eruditione simplicū notarioz videndū est quid sit p̄carū
 et in quibus rebus consistat. et qualiter constituat. Et quatenus t̄ret
 et qualiter firmat. Est autem p̄carium q; precibus vtendi p̄cedi con
 cedatur et hoc t̄diū q̄dm is qui concedit patit. Et consistit in ebus
 mobilibus z immobilibus z in seruitutibus. Item constituit p̄carū;
 inter p̄fices; inter absē. per usucum vel p epistolam. Et durati t̄ps
 illud quo rogatum est. et alias q̄rū voluerit ille qui cōcedit. vlt qui
 nomine p̄cario ab alio possidet non possidet suo nomine. Sed nomine
 eius qui p̄carū concessit z per consequēs nō p̄t rem illam vi cape

aut p̄scribere. Item soluit̄ seu finit̄ p̄carit̄ morte rogatis̄ ip̄m p̄carit̄
eo q̄ ip̄i d̄ncarat̄ ⁊ nō heredi eius cōcessa est p̄caria possessio. nō aut̄ sol
nimir̄ morte eius qui cōcessit̄ q̄n̄t̄mo remanet p̄nc̄s illi cui cōcessit̄
est ⁊ durat̄ p̄ totū t̄p̄s eius concessiois. in p̄dicis aut̄ duobus formis
obligationū nō est t̄p̄s p̄carit̄ limitatū seu diffinitū: sed confer̄ in t̄p̄
soluionis debitorū p̄ quib⁹ constituit̄. Unde si debitor in vita sua non
soluerit̄ debitū ⁊ ita duret̄ p̄carit̄ vsq; ad eius mortē an morte ip̄ius de
bitoris finiat̄ vel transeat̄ et cōtinuet̄ ad eius heredē. patet p̄ p̄dic̄a q̄
finit̄. Sed si ita sit creditor: poterit̄ fraudari suo debito nōdum soluto
Et ideo hec remitto peritoribus

Forma obligationis cū constitutione p̄curatorum

¶ Not. nouerint ⁊c. quod an

a dress philippi talis loci bona fide ⁊c. Tenore ⁊c. ac in p̄ntia
⁊c. cōfessus fuit i veritate gratis ⁊ ex sua certa scia recogno
uit nobili iohān de saneto baudilio p̄nti stipu. ⁊c. De dicto nobili iohā
ni debere ⁊ teneri soluere q̄ngentas libras turoñ. Et hoc tam rōne et
ex causa v̄ditōis et p̄cij certoz. aialū lanatoz ⁊ bonnoz per dictū an
dreas vt dixit ab eodē nobili iohāne dudiz emproz ⁊ habitoz q̄; ex cā
finalis computi inter ip̄os nobilē iohānē ⁊ andreas p̄ut̄ asserēbāt̄ d̄ndū
facti de omnibus vniuersis ⁊ singulis his in quib⁹ dictus andreas et
eius antecessores p̄fato nobili iohān ⁊ p̄decessoribus suis tenebant̄ et
teneri poterāt̄ causis rōnibus seu occasiōibus quibuscūq;. Et de qb⁹
olim inter se coniz p̄decessores inuicē agere habuerūt tam cū publicis
instrumētis apodixis vel alijs scripturis publicis seu priuatis q̄; alijs
a toto t̄p̄e p̄terito vsq; in hunc diem p̄ntem. Et fuit actū ⁊ conuenitū
de pacto exp̄esso inter dictas partes q̄ omnia instrumēta publica an
tiqua iet̄ eius quib⁹ dicit̄ andreas seu eius antecessores eidem nobili io
hanni vel suis p̄decessoribus reperiant̄ teneri ⁊ esse obligati in quibus
cūq; debitis remaneāt̄ in corp̄ efficacia et v̄tute quousq; supradictis
debitū q̄ngētārū librarū turoñ. cū exp̄en. fuerit dicto nobili iohāni vel suis
integre p̄solutū ⁊ satisfactū. Exceptionem vero dicte summe pecunie q̄n
gentārū librarū turoñ. p̄ dictum andreas p̄fato nobili iohāni nō debite
ex causis p̄dictis ⁊ omni error̄ calculi gratis ⁊ ex sua certa scientia. di
ctus andreas debitor renūciat̄. Quisquidē pecunie summā sine de
bitum q̄ngentarum librarum turoñ. dictus andreas debitor p̄misit ⁊
conuenit supradicto nobili iohanni creditor p̄nti et vt supra stipulanti
et recipienti soluere ⁊ satisfacere in pace ⁊ sine questione seu lite aut̄ cō
traditione quacūq; in omni loco seu foro vbi cont̄erit̄ us erit̄erit̄ ad ip̄
suis nobilis iohannis creditoris voluntatē ⁊ simplicem requisitionem
quam voluntatem et simplicem requisitionem voluit dicit̄ andreas

debitor p termino solutionis haberi. vnacū expen. omnibus dānis z
 interesse p dictū nobilē iohannē creditori aut suos fieri contingētibus
 quomodo in petēdo z exigēdo debitiū p dictū vel ob morā retardatio
 nem solutionis eiusdē. Pro quib⁹ oib⁹ vnuerſis z ſingulis ſup⁹ dictis
 p dictum andrē attendēd. complēd. zc. idem andreas obligauit gra
 tis z ex ſua certa ſcia z de pacto expſſo p porbecauit ſupporte et ſubini
 ſit ſcipm pſonaliter z oia z ſingula bona ſua z ſuozū pūtia z futuri iu
 riſdictioni viribus coercionis rigori compulſioni carcerib⁹ z detentioni
 ac mero exa mini reali z pſonali curie camere dñi nſri pape z eius ſecre
 ſedis apoſtolice. z ei⁹ camerarij ac curie caſtelleni pariſien. curieq⁹ pūſ
 ſigilli regij m. d. i. p. ſ. z curie conuen. regis nſri. z cuiuſlibet alius
 curie zc. a t. quā ſeu quas dictus nobilis iohānes recurſum hñc vluc
 rit p pmiſſ. Sic q⁹ inchoata executione p vnā ſeu alterā dictarū oria
 rum nihilomin⁹ poſſit hñc recurſum ad aliam ſeu alias quā ſeu eas
 idem nobilis iohānes duxerit eligendū ſeu eligēdas in qua ſeu quib⁹
 hñc pūſ publicū iſtrumētū oſtēdi cōtingit ſeu pducī. Ita q⁹ realiter p
 ſonalis actio poſſit fieri z haberi contra dictū andrē z eius bonoſuo
 rum pūtia z futura ac ſi eēt ſentētia lata p iudicē competē. que i rez
 tranſuiſſet iudicatā. Et ibidem comparere z irripere toties quoties
 per dictum uobilem iohannē ſeu ad eius requiſitionē fuerit conuēſ
 ſuſ. ſeu etiam requiſitus cōuenit z pmiſit dictus andreas debitor p. cur
 ſi z taliter q⁹ vna de dictis curijs per dictum uobilem iohannē ſeu vnā
 electa z iudicio cepto in illa. ad aliam ſeu ad alias nihilomin⁹ a litēz
 conſtatā z poſt redire poſſit z habere recurſum: nullū ſibi neq⁹ iſ. p
 pter electionem hñc pūdicium generādo. Jurisdictionem dictum
 curiarum z cuiuſlibet earum ſe in hoc gratis z ex ſua certa ſciadem
 andreas p negando. Ita videlz q⁹ vigore huius pūtis z publicū iſtru
 menti idem nobilis iohānes poſſit z valeat p dictas curias et quilibet
 earundē quā ſeu quas ptelegerit ipm andrē capicogi cōpelli arreſtari
 incarcerationi z pſonaliter detineri facere vſq⁹ ad integrā ſatisfactionem
 oim et ſinguloz in pūni iſtrumēto conuen. Et nihilomin⁹ ibidem in
 continētī z abſq⁹ aliquo interuallo p abundantiori cautela ac maiori ſe
 curitate dicti nobilis iohānis dictus andreas gratis z ex ſua certa ſci
 entia fecit conſtituit et ſolēniter ordinauit ſuos veros zc. ita tamen zc.
 videlz oim z ſingulos procuratores z notarios curie camere dñi noſtri
 pape p dicitē qui nūc ſunt. vel p tpe futuro erūt quoz noia z cognoſcia
 hic haberi voluit. p expſſis z ſpāliter noians abſen. zc. ita q⁹ in ſ. os zc.
 ſez ad comparēdū procuratorio noie ipius andree cōſtituē. in iudicio
 et extra omni tpe ſeriatō z nō ſeriatō totiens quoties z qñ eiden nobi
 li iohanni z ſuis placuerit. coram dictis dñis camerario and. wecaud.
 locis tenēd. z cōmiſſario dicti dñi noſtri pape necnō corā dictis dñis

aliarū curiarū iudici. vicari. offi. custodib⁹ seu gubernatorib⁹ z locatē
 eorundē z dictū debitū dāna in teresse z expē. semel z pluries confiteū
 et ad recognoscendū petendū audiendū z recipiendū emue pceptū mo
 nitionē sniam arrestū z mandariū. qz q̄ p̄noiaei dñi camerarius aud.
 viceaud. locutenē. cōmissarius. ac etiā aliarū curiarū sup̄dictarū iudi.
 vestre offi. gubernatores z custodes z locatē. eorundē faceret ferreuo
 luerint contra ip̄m andrēā constituē. suosq; heredes et successores et
 com; bona p̄ dicto debito et expē. exsoluēdo z eis sponte acquiescē. Et
 ad subinfrēdū p̄pterea ip̄m andrēā constituē. suosq; hered. z in poste
 rū success. ac bona sua z suorū soz iurisdictioni vigo: i cōpulsionē cohercio
 ni carceri z detentioni ac mero examini realit̄ p̄sonali curiarū p̄dictarū
 et cuiuslibet cartum z dñorū curialū eorundē z ad volendū z cōsentien
 dum expresse qz dicti dñi auditor. viceaud. locutenē. z cōmissarius curie
 camere apostolice ac dicti dñi iudices offi. vicarij custodes z gubernato
 res seu locatē. eorundē aliarū curiarū sup̄dictarū in dictū andrēā
 constituē. ex cōmunicacionis sniam ferant z p̄cessus alios quoscuq;
 faciant contra eundē suosq; hered. z success. z eorū bona quonēis quā
 do queuēdo qualiter z vbi voluerint z fuerit opportens si dicto nobē
 li iohāni aut suis nō fuerit de dicto debito dāns interesse z expēis iuxta
 binōi instrumētū seriē z tenore plenarie z integralit̄ satisfactū. z ḡna
 liter ad oia alia vniuersa z singula faciēdū dicēdū p̄curādū exercēdū
 que in p̄missis z circa p̄missa z eorū quelibet necessaria fuerint seu etiā
 oportuna: etiam si talia forent que mandariū exigerent magis speciale
 et que ip̄met andrēas constituēs facere dicere z exercere posset si in p̄
 missis p̄sonaliter interesset. Promittēs dictus andrēas cōstituēs p̄faro
 nobili iohāni p̄nti et mihi notario publico zc. p̄nti stipulātū. p̄ omnibus
 illis zc. Se ratum gratū z firmū nūc. p̄ tunc p̄peruo habiturū z obfua
 rurū rō: ū id z quicqd̄ p̄ dictos suos. p̄curatores seu aliquē ex eis actū
 et gestum fuerit seu alias que modolibet. p̄curatū in p̄missis z quomo
 dolibet eorundē. Et p̄ eis z eorū quomodolibet iudicio sūsi z iudicatū
 solui. cum suis clausulis vniuersis. Et reuēns dictos. p̄curatores su
 os z eorū quelibet. ab omni onere satis dandi se p̄ eis z com; quolibet
 fideiussorē constituens ac etiam principalem debitorem subporbecat
 obligacione omniā et singulorū bonorum suorum p̄ntium z futurorum;
 et cum ac sub euiu et qualibet iuris et facti reuincatione ad hec ne
 cessaria pariter et cautela. Et insuper p̄chbarus andrēas promisit
 sub virtute infra per cum prestandi iuramenti dictos p̄curatores su
 os seu aliquem ex eis casu aliquo non reuocare donec eudem nobili ioh
 hāni de debito sup̄dicto ac damnis interesse z expē. fuerit ad plenū
 et integre satisfactum. Et si eos vel eorum aliquem per ip̄m andrēā
 constituē. reuocari contingeret reuocacionē huiusmodi voluit aliqua
 h̄ij

liter non tenere. Sed pro cōfirmatione haberi pūti instrumento et con
 teñ. in eodem in suo robore duraturū. Et q̄ omnia ⁊ singula supradic
 ta siyera sint eaq; cū effectu dictus andreas teneat cōplicat arređat in
 uolabilerq; obseruet ⁊ contra in aliquo non ueniat de iure nec de fac
 to per se nec p̄ aliquā aliam interpositā p̄sonā ⁊c. sub cuius iuramentū
 uirtute dictus andreas renūciat et sua certa sciētia ⁊ p̄ pactū exp̄es
 sum in p̄missis omnib⁹ ⁊ singulis omni actione. ⁊ cuiuslibet aliq̄ excep
 tionū petitionū ⁊c. decem ⁊c. Et iure dicenti ubi iudiciū cep̄tus est ibi fi
 nem accipere debet. Et iuri dicenti conuentū coram non suo iudice pos
 se forū declinare ⁊ ante lites contestatā penitere. Et iuri dicenti liberā
 p̄sonas pro debito incarcerari non posse etiam si cesserint bonis ⁊ bene
 ficio appellacionis cuiuslibet seu contradiccionis. Nec non impetratio
 in quaruncūq; litterarum super cancellatione p̄sentis publici instru
 menti debite certioratis p̄ me notarium publicū infrascriptū q̄ si con
 trarium per se vel per alium in futurum fieri contingeret tunc p̄fici
 e contra gratis ⁊ ex sua certa sciētia dedit donauit ⁊ p̄misit dare ⁊ sol
 nere p̄ene nomine domino p̄tratori regio in p̄sentū senescalia bellica
 d̄ri ⁊c. ordinato me notario pub. infrascripto p̄tē eōi ⁊ publica p̄sona
 pro eodem domino p̄tratore regio absēti. stipulante solenniter ei reci
 piente. Summā decem vel uiginti vel centum librarum turosū. pro qua
 summa sine pena sic commissā erigenda ⁊ soluenda uoluit ⁊ cōsensit
 debitor antedictus executionem in p̄sona ⁊ bonis suis fieri p̄fici posse
 ⁊ debere nulla alia iudicis sententiā uel ordinata sup̄ hoc expectata. Et
 insup̄ renūciat quibuscūq; litteris statū gratie sine respectū ad rē
 pus impetratis ⁊ impetrandis. Et specialiter ⁊ exp̄esse iuri dicenti ge
 neralē renūciationē non ualere nisi p̄oesserit specialis. Et generalit
 ter omni aliq̄ iuri canonicoꝝ civilī ⁊c. De quib⁹ ⁊c. ¶ Acta fuerūt hec ⁊c.

Sequitur de solutionib⁹ ⁊ liberationib⁹ sine quitacionibus.

Est tractatum obligationum

p conueniens est ut de solutionib⁹ ⁊ liberationib⁹ sine quitari
 onib⁹ ⁊ qualiter sup̄ eis constetūtur publica instrumētū trac
 tatū subijctis specialē. Videndū est igitur primo quib⁹ modis liberat
 debitor ab obligatione. deinde quis debet soluere. Itē an solu debe
 at ⁊ qualiter. Itē qd̄ soluat seu solui debeat. Liberat autē debitor mal
 tis modis. primo p̄ nouationē et per delegationē sine insolūtū dationē
 et p̄ compositionē. Itē p̄ acceptilationē ⁊ p̄ consensuē. Itē p̄ solutio
 nem ⁊ depositiōnē ⁊ consignationē. Itē p̄ interitum sp̄ei que rat in
 obligatōe dum tamē mora nō p̄oesserit nec debitor occiderit. Itē sol
 litur ip̄o iure obligator liberat debitor p̄ solutionē. Quis autē soluere
 debeat. dic q̄ si is qui debet et potest solui ip̄o iure tollitur obligatio

dum tamen sit maior viginti quatuor annis et compos mentis ille qui obligatus est et soluit. si autem sit minor et pupillus vel adultus hiis curatores qui soluit non tollit obligatio. secus est in eo qui non habet curatorem. Sic etiam quidam qui tenent solvere legem non sunt obligati creditoribus vel tutores curatores et omnes alij legitimam habentes administrationes ut sunt alij qui sua sponte pro alio solunt creditore volente nomine debitoris non fito. Alioquin non contingeret liberatio vel creditore ignorantem et tunc tenent creditores habere rationem vel invito creditore quoniam spes vel quantitas erat in obligatione quia tunc alius eas invito creditore offerre potest. secus si factum erat in obligatione quia hoc palium invito creditore fieri seu solui non potest cum forte industria persone debitoris fuisset electa. Sed cui solui debeat et quidam creditorum maior et adulto non pupillo. si tamen habeat pecuniam saluam repellit pupillus ab agendo contra suum debitorem qui sibi soluit. Item soluit tutor et curator. Item alij volente creditore vel ratum habentem vel ab eo speciale mandatum ad hoc habente. si tamen qui soluit sciat tacite vel expressim reuocatum mandatum non liberat. Quid autem soluantur seu solui debeat et quidam id quod est in obligatione si erat corporale. nam in eorum portalia non recipiunt solutionem vel traditionem. Sed quid si debitor teneatur suo creditore in pluribus et diuersis debitis et ex diuersis causis. cuius electio pro quo debito fiat solutio an sit debitoris soluentis vel creditoris recipiens. Ad hoc dicas quod si debitum sit in quantitate et debitor dum soluit exprimat pro quo debito vel pro qua causa soluit in illo debito vel causa cedere et intelligat facta solutio. si vero non exprimat et omnes cause ex quibus debet sint principales tunc datur creditore electio in quorum pro quo debito fiat solutio. dum tamen incontinenti eligat. et si non eligat incontinenti potest in eam causam computare solutionem in qua solueret ipse si deberet seu debitor esset. vnde verisimile est quod potius solueret debitum de quo non est controuersia quam illud de quo dubitatur et est questio. Et potius pro se quam pro alio: et in hoc potest electio fieri incontinenti vel per debitorem vel per creditorem. Si autem creditor nunquam eligit aut incontinenti nec ex interuallo plures sine cause debitorum; cedit solutio in omnibus pro rata. sed si vna apparet grauior vel durior causa. puta quia pro vno debito est debitor obligatus in persona et bona et pro alio in bonis tantum vel in vno debito est obligatus sub vfuris: et in alio simpliciter sine vfuris. et sic de similibus. tunc in eam causam que erit grauior et durior semper intelligat facta solutio. Cum autem superius dictum est de electione creditorum facta incontinenti intelligendum est si debitor tacite vel consentit quia si dissentit vel contradicit non tenet electio creditorum quoniam in vno debito solutum reperit. In omni autem debito regulare est a hoc ut debitor liberetur quod plane et in totum fieri debeat solutio sed hoc fallit in debito non liquido et in libertate et cum alie partes conueniunt. Item omnis satisfactio pro solutione cedit deum tamen creditore

cam admittat et acceptet alias non cogit satisfaccere namq; est put vltue
rit creditor. Unde si habeat credito: debitum p soluto et accepto qñs
reuera non acceperit liberatus est debitor. Item gñaliter tollit susol
uitur omnis obligatio eiusdem modis cōtrariis quib⁹ contrahit: eadē
vt dictū est sup⁹ in capitulo de obligationib⁹ quatuor modis cōtrahit
tur obligatio. scz re. x. his litteris cōsensu. ergo quatuor modis tenet.
scz re interuētu. acceptatione lris in cōtrariū missis siue scripti. et
cōtrario cōsensu. put ibidē dictū est qz. put quisq; cōtract⁹ est ligatus.
ita solum debet sicut iura dicūt.

Forma instrumētū quitācie totius debiti siue dotis.

¶ Dei nomine amen anno r.

i. flourint et c. q. cū olim martin⁹ de ponte dedisset cōstitūss
et assignasset in dotem et noie dotis laurentio filio andree hi
lippi vna cū yfende filia dicti martini vxore: qz dicti laurentij et p ip̄am
suis libris quadraginta libras tyron. et vestes nuptiales ciuit m
ysendis vsq; ad summā seu valorē viginti librarū tyron. put de tra
dotis cōstituitōe plenius constat vel cōstare d: instrumento publico p
me notarium publicū infra scriptū vel per tale notariū in notā sumto
sub anno r. Et qz dictus martinus et iā teneret et esset efficacitabilē
gatus p̄sato laurentio in summa qnquaginta librarū tyron. cā verca
lis et anticabilis tunc cum instrumēto publico p me notariū p̄tēcū
infra scriptū p. talen notariū in notam recepto. sub anno r. Hui⁹
dem fuit et est qz hac die p̄tēcū sup̄ius in principio huius veritē publi
instrumenti annotata p̄satus laurentius philippi p̄tēcū ibidem volens et
conscientiā. dicta yfende vxore sua bona fide et sine dolo p se et suos re
des et in futurū successores quoscūq; Zenore hui⁹ veri et publici iur
menti mandato suo confecti firmiter p̄petuo valituri ac in p̄tēcū
notarij publici et testis infra scriptoz confessus fuit in veritate gitis
et ex sua certa scia recognouit p̄tēcū martino de ponte socer suo
p̄tēcū stipulau. solēnter et recipiēti p se et suis hereditibus et successoribus
in futurum vniuersis: se ab eodem martino habuisset integralitē per
duerfas solutos recepisse totā et vniuersam dotē p̄dictā et instrumē
to dotali sup̄ius designato contentā et expressam. necnouit totū et vniuer
sum debitū sup̄radictū qnquaginta librarū tyron. receptioni et oct⁹
dicte dotis et debiti p̄dicti p dictum laurentiū a dicto martino nō ab
torum et nō receptōm. sp̄ciq; future habuionis et receptionis comdez
ex causis p̄dictis et omni et toti calculi gratis et ex sua certa sentia
dictus laurentius renūciauit. de quibusquidē dote et debito p̄dictis
contētus eritēs. et p bene soluto pacto et satisfacto se reputās drum
martinū p̄tēcū et vt supra stipulante et recipientē et suos ac bona qz et

suoz quitauit liber auit penit⁹ p impetuu z absoluit p acceptilacionez
inde subsecuta aequiliana stipulacione legitime pcedenti. z cu pacto reali
valido z solen deylterius aliqd plus ab eodē martino neqz a suis occa
sione pmissoz nō perēdo. Promittēs insup p̄fatus laurētius se nihil se
cussere. vt in alijs formis pced. ¶ Vera fuerunt hec zc. Et notant dictū
est in pcedenti forma p̄te ibidē volēteqz z cōsentiente dicta p̄fende: quia
si locus siue casus repentitōis dōtis eueniat morte mariti q̄ dōtē rece
perit vxor: habet optionez repere dōtē vel ab hered. mariti vel ab eo; q̄
dōtem cōstituit qd nō habebit si in solutionibus factis marito cōsen
sit et istud est menti tenendum.

Alia forma instrumēti generalis quitancle.

Dei nomine amē Anno zc.

i Hauerint zc. q̄ andreas philippi bona fidez. z enore zc. ac
in p̄ntia zc. confessus fuit in veritate gratis et ex sua certa
scia recognouit martino de ponte presenti stipulanti zc. se ab eodē mar
tino habuisse z recepisse pleni et integrā solutionē oīū vinicorū et sin
gulosū debito:ū et aliarū rerū quitanciarū in quibus dice⁹ martin⁹ z
sui parētes z p̄decessores p̄fato andree seu suis antecessorib⁹ tenebā
tur seu teneri poterāt tam ratione z ex causa mutui z venditionis qua
rūscūqz mcreanciarū z loquerū animalū equinorū mulatorū vendi
tōis vsufructuū certoz p̄toz cāpoz vinearū q̄ alias quūsmōz cau
sis quibuscūqz z tam cum publicis instrumētis quā alias a toto tēpō
re p̄terito vsqz ad diem p̄sentē. cassando z annullādo oīa z quēcūqz publi
ca instrumēta apoditas z alias scripturas publicas seu p̄natas in et
cū quib⁹ dice⁹ martin⁹ seu sui p̄decessores p̄fato andree aut suis ante
cessorib⁹ possēt teneri quōlibet z reperirētur obligati. Ita z taliter q̄ p̄
dicta instrumēta obligatoria apodire z alie scripturē nullam deinceps
contra dictū martinū vel suos in iudicio vel extra obtineāt robons fir
mitatē excep̄tione. quitancle zc. Promittēs insup p̄fatus andreas se
nihil fecisse zc. vt in alijs formis p̄cedētibz. ¶ Vera fuerunt hec zc.

¶ Et nota q̄ ex prima forma quitanc. poterit notari ul elicere duas quit
tācias vnam videlicet de tota aliqua dote p se z aliā de alio debito p se z
de scda z p̄cedēti forma poterit elici gūalis q̄tātia de quibuscūqz debitis
et reb⁹ faciēdo z scribēdo in vnaquaqz debitas narratiuas p̄ut exiget
seu req̄ret materia sup qua fiēt dicte quitancie suo modo.

Forma instrumēti delegatōis siue dationis in soluti alicui⁹ debiti.

Dei nomine amē Anno zc.

i Hauerint zc. q̄ cū petrus de pinu teneri dicere⁹ et eēt effi
caciter obligatus martino de ponte in summa dccē librarū

ruroñ. ex causis contēn. in quo publico instrumēto per talem notariū
 in notam sumpto. Sub anno 7c. dictusq; martin⁹ teneat andree phi
 lippi in summi summo siue debito decem librarum ruroñ. cum quodam
 publico instrumēto p me notariū publicū in notam sumpto. Sub an
 no 7c. 7 ex causis in eodez instrumēto contēsi. 7 specificatis nō haberet
 q; dictus martinus. put dicebat de quo dicto andree de dictis decem li
 bris ruroñ. i. pōpū satisfacere possi nisi de alio debito p̄dicto in q̄ dice^r.
 de pinu sibi vt p̄mittit̄ reuertit hinc siquidem fuit 7 est q; hac die p̄nti
 superius in principio huius veri et publici instrumēti annotata dicit^r
 martin⁹ de ponte bona fide 7 sine dolo p se et suos heredes 7 in futurū
 successores quoscūq;. Tenore huius veri et publici instrumēti man
 dato suo cōfecti firmiter ppetuo valituri ac in presencia mei notariū pu
 blici et testium infrascriptoz. dedit delegauit cessit remisit et insoluitū
 tradidit 7 assignauit prefato andree philippi ibidem p̄nti stipulanti so
 lenniter et recipienti p se et suis heredibus 7 successoribus in futurū
 vniuersis insoluitum siue pagam dictarū decem librarū ruroñ. in q̄b⁹
 idem martinus dicto andree dicitū est teneat videlz; debiti supradicti
 aliarū decē librarū ruroñ. in quo dictus petrus de pinu eidē martino
 vt p̄missum est teneat necnō omnia vniuersa et singula iura om̄sq; om
 nino actiones petitiones 7 demandas reales psonales mixtas viles 7
 directas ciuiles 7 p̄onas ac alias quascūq;. q̄ 7 quas dictus martin⁹
 de ponte habet 7 habere potest 7 debet au visus est h̄re 7 q̄ sibi cōpetit
 seu competere possunt 7 debēt n̄re vel in futurū aduersus 7 cōtra sup̄
 dictum petrum de pinu 7 in bonis eisdem rōne et ad eam sup̄dicti debiti
 decem librarū ruroñ. 7 contētoz in instrumēto obligatoz superi⁹ inē
 cionato 7 designato. Sup̄ quo quidē debito decem librarū ruroñ. sic vt
 p̄mittit p dictum martinū de ponte p̄fato andree philippi delegato ce
 insoluitū tradito 7 assignato iuribusq; actionibus petitionib⁹ 7 deman
 dis p̄dictis p eundē martinū dicto andree superius etiā cessit 7 remisit
 Idem martinus fecit 7 constituit dictū andrea p̄ntem 7 vt sup̄ stipu. et
 recipientē. verum dñm 7 pcuratorē legitimū vt in rebus suis p̄p̄is legi
 time cōstitutū ita q; amodo 7 deinceps dictus andreas possit 7 valeat
 debitum p̄dictum petere exigere recipere recipere. 7 sup̄ illo cōpromitte
 re iudicare 7 pacisci quāntā se i quāntā de eodez facere 7 cōde
 dere in quocūq; iudicio 7 extra stare comparere agere defendere et ex
 periri 7 cetera oia vniuersa 7 singula facere dicere 7 exercere q̄ quilibz
 verus dñs 7 pcurator legitimus de rebus suis p̄p̄is in eisdē legitime
 cōstitutū facere dicere 7 exercere pōt 7 debet q̄ ip̄met martin⁹ se pōte
 ante hanc p̄ntez delegationē 7 insoluitū dationē facere diceret exercere
 poterat 7 potuisset. se 7 suos p̄notatus martin⁹ de ponte de dicto debi
 to decē librarū ruroñ. iuribusq; actionibus petitionibus et dñadīs

ſcietis p̄ eū p̄ſato andree philippi ſuperius delegatis: in ſolutū traditis
 cellis ⁊ remiſiſ diſueſtēs dicit andrea p̄ntes ⁊ vt ſupra ſup̄. ⁊ recipi.
 p̄ factum manuū ſuarū ⁊ ipſius andree inueſtunt pleno iure de eiſdem
 fuit tamen actū ⁊ comenſū de pacto exp̄ſſo ſolēni ſtipularōe validato
 inter dictos andrea ⁊ martinū atq; p̄ dictum andrea exp̄ſſe retentus
 q̄ inſtrumentū obligatorū ſupradictū in ⁊ cum quo dictus martinū
 eidem andree tenet ⁊ eſt obligatus in debito decem librarū turoñ. re
 maneat in ſua efficaciaz virtute donec ⁊ quoniſq; ip̄e andreas aliud de
 bitum decem librarū turoñ. a ſupradicto petro de pinu vel ſuis plene ⁊
 integraliter fuerit conſecutus ⁊ ſibi de eodem plenarie ſatiſfactus ita
 q̄ ſi dictum debitum a dicto petro recuperare nō poſſet. liceat eidē an
 dree ad ſuum p̄miū debitu; redire ⁊ p̄ illo exigendo contra dictū mar
 tinū ⁊ eius bona habere recurſum. Promittens inſup dictus marti
 nis de ponte ſe nihil feciſſe ⁊c. vt in alijs inſtrumentis vſq; ad finē. De
 quibus ⁊c Acta fuerunt hec ⁊c.

Siquē de procuratoribus conſtituēdis.

Manus procuratores cōſti

q̄ tuere nō ſit p̄prie cōtract⁹ tū q; p̄ litibus ⁊ cauſis exercē
 dis ⁊ diuerſis negotijs p̄agendis expedit neceſſario vt p̄
 curatores conſtituant. idcirco poſtq̄ ſup̄ nōnullis cōtra

entibus inuenies notarū ſiue tabelliones vt melius potui info: manu de
 ipſis etiam procuratorib⁹ cōſtituēdis ⁊ inſtrumentis publicis ſuper eis ordi
 nandis doctrinā breuē tradere volo. Oſtendēdo quis dicat⁹ p̄curator
 ⁊ qualiter conſtituat⁹ ⁊ quis poſſit euz cōſtituere ⁊ q̄s poſſit p̄curator
 conſtitui. Item in qua re ſiue rebus poſſit cōſtitui p̄curator. Itē qua
 liter eius officium ſiue mandatū ſinat⁹ ⁊ de quibusdā alijs. Eſt autē
 p̄curator q̄ alia negotia mandato dñi adminiſtrat. vel ſic. Procurator
 eſt qui aliena negotia mandato ſibi a dño facto in gerenda granuato ſu
 ſcepit. ⁊ intellige negotiā plura vel vni; mandato autē dñi ideo dicit vt et
 eludat tutores vel curatores vel collegia vel p̄latos eccleſiarū qui ad
 ſimilitudinē n̄roz p̄curatores cōſtituere nō poſſunt ſed ſyndicum vel
 actorē conſtituere debēt. gratuito autē ideo dicit quia ſi inueniat merces
 locator dicit⁹ operari nō p̄curator ⁊ dicit⁹ locator cōtracta. Suſcepit
 autē ideo dicit q; p̄curator tenet nō ideo q; gerit ſ; q; gerendū ſuſcepit.
 vnde ab initio fuit ſibi voluntariū: ſed poſt ſuſceptū mandatū eſt neceſ
 ſariū. Conſtituit autē p̄curator inter p̄ſentes ⁊ etiā inter abſentes. Et tō
 ab imp̄ria p̄cedit q̄n notari⁹ i ſuo inſtrumento dicit talis cōſtituit ſuū
 p̄curatorē talē abſentē tanq̄s p̄ſentē. q; nihil eſt dicere. Duo tñ requirunt
 q̄n p̄curator abſis cōſtituit. Primo q; ille certificeſ vel p̄ nunciū vel p̄
 ep̄iſtolā vel alio modo. Secūdo q; certificeſ ratificet mandatū vñ coip̄o

q̄ recipit instrumentū p̄curatorij sine mandati videt̄ ratificare. Item
 constituit̄ nō t̄m vnus sed vt plures ⁊ in siml̄ ⁊ q̄libet in solidū. S; qd
 si plures constituant̄ nō adiecto in solidū an tunc q̄libet p̄ se possit exeq̄
 mandati quidā tenent q̄ q̄libet p̄ parte ⁊ nō in solidū, videat̄ cōstitut̄
 ita q̄ p̄ se nō possit mandati exequi h̄ in pluribus tutoribus datis sit
 fecus. Cum aut̄ diuersis t̄pibus constituit̄ q̄ p̄curatores posteriorem
 dando videt̄ priorem reuocare nisi adiecta sit illa clausula que d̄nter
 opponi solet videt̄ ⁊ citra reuocationē p̄curatorū suoz alias per p̄sum
 constitutorū ⁊c. Sed quis potest cōstituiere p̄curatorē dicas q̄ quilibet
 paterfamilias liber homo maior. xxy. annis compos mentis donum
 rei vel cause. Sed et filiusfamilias q̄nq̄ cōstituit̄ p̄curatorē vt si habe
 at peculū castrense vel quasi castrense vel etiā si habeat aduentitium et
 pater eius est abis ⁊ p̄curator eius minor. xxy. annis cū auctorita
 te tutoris vel curatoris constituit̄ p̄curatorē sed nō tutor vel curator
 constituit̄ tamen tutor vel curator actorē cum licētia ⁊ decreto iudicis
 suo periculo ⁊ tam ad lites q̄ ad negocia. Item compos mentis cōstitu
 it̄ p̄curatorē etiam si sit furans vel inuus. Et ḡualiter cuiuslibet h̄ con
 stituere p̄curatorē nisi lege vel iure prohibeat̄ vel rōne p̄sonę vt rarōe
 cause. Quis autē possit p̄curator constitui die q̄ paterfamilias ⁊ filiusfamilias.
 Item maior. xxy. annis nō minor nisi q̄n minor lite contestata contra
 absentē instituit̄ ad eius defensionē vel ip̄e minor sponte sua instituit̄.
 Nam vt iura dicūt sanctius est talem admittēre q̄ absentē grat̄ con
 demnatione afficere ⁊ hoc q̄n minor allegat̄ cām absentis s̄m aquos.
 Ad negocia. xxy. annis dum t̄m sit maior. xvij. ānis p̄curator
 esse potest. Item constituit̄ p̄curatorē cōpos mentis nō furiosus. Quēs
 audies nō inuus vel surdus nisi ad administrandū. Item q̄ ē de ali
 quo crimine accusatus pendere accusandō nō constituit̄ p̄curator nec
 ad honos aspirat honores. Et multo magis cum dico nō constituit̄
 q̄ in de crimine est damnatus. Ita vt q̄ amiserit ciuitatē vel libertatē.
 Sola aut̄ rōne infamie p̄curatoris vel d̄ni nō repellit̄ p̄curatē h̄ in h̄
 et circa etatē aliud sit in aduocato. Item constituit̄ masculis s̄ femi
 na nisi p̄ parentibus si morib⁹ vel etas impedit̄ eos nec alij inuere p̄nt̄
 Item p̄ libertate suoz cognatorū ⁊ p̄ defensionē d̄nari ad supplicij ad
 mittit̄ femina ⁊ in casibus in iure exp̄ssis. Item miles nō cōstituit̄ nec
 admittit̄ etiā volere aduersario nisi miles sit veteran⁹ q̄ tunc tene ad
 mittit̄. Item fr̄ns nō constituit̄ p̄curator in iudicio q̄ in iudicio nō
 potest interesse ad negocia aut̄ cōstitui potest. Item volens t̄ntū et ex
 p̄ssim consentiens constituit̄ p̄curat. nō inuus. Secus aut̄ est in syn
 dico vniuersitatis q̄ officij syndicati est necessariū. Item in qua re
 sunt rebus potest cōstitui p̄curator. die q̄ in litem p̄ntem ⁊ futuram si
 cā sit pecuniaria non popularis vel criminolis publica. Si autē sit cā

criminalis vel publica vel priuata ex qua non imponit pena capitalis.
 sed relegationis vel minor. bene constituet in ea. procurator: potest etiam p
 curato: interuenire etiam minor vel femina z q alias non possunt esse
 pcurato:es in criminali causa nō vt allegent iura cause principalis. s; z
 causas absentie puenti. Item multe sunt cause in quibus exigit spāle
 mandatū veluti ad crimen opponendū. Item in crimine suspecti tuto
 ris. Item in causa in integrū restituōis. Item in causa matrimonij.
 Item in cā status z quibusdā alijs. Item circa negocia hic nota q qd
 tū p se z nō p pcuratorē teneat nouū emphyteotā; inducere in possessio
 nem de iure q̄uis quidā dicat q etia p pcuratorē potest dū; tū ad hoc
 spāle mandatū habeat. Item qualiter finiat pcuratoris officium siue
 mandatū. Et quidē reuocat de dñi quam facit re integra. i. ante litem
 contestatam. Item finit mandatū renūciatione pcuratoris que fit re
 integra postea vō nō nisi causa cognita. Item finit morte mandatoris
 vel mandatarij re integra. secus si re nō integra. Itē sunt mandatus
 finita causa. i. lata diffinita snia que snia ferenda est contra pcuratores
 si p cum lis contestata vel nō. s; quidā dicant pcuratorē condēnandū.
 vbi lis est cōtestata cum eo. sed si cum dño ipse condēnabit vel absoluet
 Item forte est in causa matrimonij z in causis criminalibus in quib⁹
 non ita apte possunt concepi vba sentētie in psona pcuratoris sicut in p
 sona dñi. Item est notandū q carus psonarū que aliena negocia z cau
 sas administrant nomina z officia sunt diuersa q; alius d; pcurator. a
 lius negotioꝝ gestor. alius syndicus. alius pconomus alit⁹ actor. alit⁹ tu
 tor. z alit⁹ curato: vñ vñsus. Sum pcurator: curato: syndicus actor p
 nati matrimonij plebis z epi. pconom⁹ dat ecclesie tuto: q; pupillo. vñ
 pcurator: est qui cū mādato negocia aliena siue causas exercet. Nego
 cioꝝ gestor: est ille q sine mādato alicuius absentis negocia administrat.
 Syndicus est qui cōstituit a populo alicuius vniuersitatis vel a colle
 gio siue comitū alicuius monasterij vel ecclesie. vnde syndicus grece
 idem est q defensor latine et potest cōstitui ad lites pntes z futuras et
 sine decreto. pconom⁹ vō est ille q gerit negocia siue causas alicuius ec
 clesie cū mādato. Actor: alit⁹ d; ille que eps vel collegiū constituit z cō
 stituitur ad lites pntes tū z cum decreto. z hoc ideo quia decretū nō
 extendit ad futura. Sed circa pntia tū vnde si negocia; pertineat ad
 ep̄m per ep̄m debet actor: constitui eius consensu capituli. Si ad capitū
 lum constitui debet p capitulū cum consensu episcopi. Potest autē con
 stitui actor: vel syndicus sine sit de vniuersitate siue nō et tam paterfa
 milias q; filiusfamilias dum tamen alias habeat etatem legitimā Et
 similiter tuto: solet cōstitui actor: tuto: vero est qui dat liberis pu
 pillis vel a restatore vel a magistratu siue iudice ordinario. curato: au
 tem est qui datur a iudice adulto petente. vel etiam furioso seu mente

capto vel p'digo. Et interdū datur curator bonis alicui⁹ vacan⁹ et inde
 sentis. Et interdū etiam datur curator liti. Scdm autē canonistas oēs
 administratores vocant⁹ pcuratores qz nō curat de diuersitatibus no
 minū. Item est notandū qz religiosi nō possunt esse pcuratores alicui⁹
 nisi cum licentia suoz p'atorz siue superiorz. nec etiaz facti pcuratores
 possunt substituere alijs loco sui nisi cum licentia sui superioris p'ati.
 Dato qz ab alio religioso sint cōstituti etiā cum potestate substituendi.
 Utrum autē ex cōmunicatis possit constitui pcurator vel etiā pcuratorem
 constituere. dic qz nō nisi ad negocia. Item nec si sit constitutus potest
 alium substituere oīs em acius legitimi ex cōmunicatis sumancrdi
 cri. Item est notandū qz nō valet generale mandatū in illis casibus in
 quibus spāle mandatū requirit. vnde cui⁹ dicitur qz quasi infinita sunt
 boim negocia dum p alium voluit illa exerceri necesse est in singulis spe
 ciale mandatū concedere exceptis cōneris negocijs qū vnum in alio
 expediri nō potest qz in illi vni sufficit mandatū. Item est notandū
 qz mutus et surdus possunt pcuratores cōstituere et hoc p nūtz signū
 Sed quomodo apparebit de consensu p mutis dic qz si interrogat⁹ anuit
 Et notariis qui de hoc faciunt instrumentū debet istud signū exprimere
 in suo instrumēto qz tale signū est loco vocis. vnde sicut oportet qz scri
 bar voces ita oportet qz scribar signa alias nō crederetur instrumēto.
 Utrum autē cecus possit esse pcurator. dic qz nō ad iudicia eo qd a postulan
 do repellit ad negocia autem potest.

Forma instrumēti pcurae generalis ad oīs lites

¶ In nomine amen anno 7c.

1 Honerit etc. qz andreas philippi Tenore hui⁹ veri et publici
 instrumēti mādato suo cōfecti firmiter ppetuo valituri ac
 in pñcia mei notarij publici et testū infrascriptoz omniqz eo modo me
 liori et forma quib⁹ de iure potuit et debuit curā tamen et iuraciones p
 curatoz suoz alias p qm constitutoz fecit cōstituere et solentē ordina
 uit suos veros certos legitimos et indubitatos pcuratores actores fa
 ctiores et negotioz suoz gestores spāles et generales. Ita tñ qz spāles
 gñalitati nō deroget nec ecōtra videlicet venerabiles et discretos viros
 dñes Eutlermū de burgūdeo. stephanū valere legū doctores. Llandi
 us lagereu iohāne de cruce i legib⁹ liceñ. civitatis neim. iohāne laurētij
 iohannē barrerie iacobū lamberti yliceñ. in legibus etc. velle mōnsp⁹ et
 cetera et eoz quēlibet iolidū ita qz in cōs nō sit melior cōditio pmut⁹
 occupāris vel sub occupāris deterior: s; qd p vniū ipoz inceptū fuerit p
 aliu seu alios ex eis psequi meditari valeat: et finiri. s. ad cōparendū agē
 dumqz et defendendū p dicto andrea cōstitutet⁹ eius noie in omnibus
 vniuersis singulis suis causis libris questionibus et dē mādīs moris

z mouendis tam p̄ q̄s contra ipsuz constituci. seu etia bona res z iura
 in omni z quocūq; curia ecclesiastica vel seculari z coram quibuscūq; iudicibus iustie. z officia ecclesiasticis vel secularibus ordinarijs aut
 extra ordinarijs delegatis subdelegatis z cōmissarijs aut alijs p̄sonis
 q̄buscūq; officio quocūq; vel dignitate fungē. Mans z cōcedēs p̄fatis
 constitucns dictis procuratoribus suisz cuilibet eorum insolidū plenā
 z liberā p̄tatem et tam speciale q̄ generale mōdatuz p̄ dicto constitu
 cū. z eius noie vt p̄missum est comparādi agendi z defendendi libellis
 seu libellos z alias quascūq; petitiōes supplicatiōnes requestas seu de
 mandas v̄bales aut in scriptis dandi offerēdi exhibēdi z p̄ducēdi dari
 qz offerri ex aduerso petēdi z vidēdi z eis respondēdi z suis respōderi
 petendi litem seu lites contestādi de calūnia z veritate dicenda in aiām
 ipius constituētis iurandi z aliud quolibet licitū iuramentū p̄standi
 subeundi p̄cedi p̄ponēdi z articulādi poniq; z articulari ex aduerso
 petendi z videndi positioibus z articulis partis aduersę respōdendi
 et suis responderi petēdi ac aduersandi z aduersari petēdi medio iura
 mento vel alias testes instrumētū lras p̄cessus ac munimēta alia que
 cūq; et p̄bationū genera p̄ducēdi et admitti petendi p̄ducitq; seu p̄
 ducendis p̄ partē aduersam cōtradicēdi z obijciēdi testes alteri p̄ partis
 iurare videndi contra ipsos z eoz dicta dicendi z obijciēdi crimina z ef
 fecitus opponēdi de iure z de facto allegandi replicādi duplicēdi et tri
 plicandi p̄standi forum declinādi z se remitti petendi iudices vel iudi
 ces notariū seu notarios commissariū aut cōmissarios quoscūq; cli
 gendi z impetrandi z eū vel eos si necesse fuerit recusandi terminos di
 lationes ac copā p̄ductorū z actorū ac expensas cū debita instantia pe
 tendi z recipiēdi. Exceptiones quascūq; tam dilatorias q̄ p̄emptorias
 p̄ponēdi z allegandi. In causa seu causis concludēdi z renūciandi. con
 cludiq; z renūciari ex aduerso videndi z petēdi. Sentētiā et sententias
 taz interlocutorias q̄ diffinitivas ac alias ordinatiōes quascūq; ferri
 petēdi variādi z audiēdi z ab ea seu ab eis z a quocūq; alio grauamine
 sibi illato vel inferēdo puocādi z appellādi appellatiōē z apellarōes in
 rimandi z eoz causas p̄sequēdi vsq; ad finē apostolos z lras dimissio
 rias ac expēsas cū debita instantia petendi z recipiēdi. lras quascūq;
 tam gratis q̄ iusticie impetrādi z obtinēdi easq; exequēdi exequi faciē
 di ac ex aduerso impetratis seu impetrandis cōtradicēdi z obijciēdi
 bñficiū absolutiōis simpliciter vel ad cautela a quacūq; excoicationis
 seu interdicti lras z restitutiōis in integrū humiliter implorādi petēdi
 et obrinēdi. Quūq; vel plures p̄curatorē seu p̄curatores loco sui substi
 tuēdi z subrogādi z euz vel eos si necesse fuerit reuocandi z destitucndi
 Et demū ḡnraliter oia vniuersa z singula alia faciēdi dicēdi p̄curādi et
 exercēdi q̄ in p̄missis z circa ea necessaria fuerūt seu etiam oportuna.

Et q̄ causarū z negotioꝝ merita desiderāt postulat z requirūt. Etias
 si talia foret q̄ mandari exigeret magis sp̄ale. z q̄ ip̄emet constitues fa
 cere dicere pcurare z exerceꝝ posset si in p̄missis z quolibet eorūdem
 p̄is p̄sonaliter interesset. Relictis p̄factis constitues z reclaratos esse
 volēs dictos suos pcuratoꝝ z substituētos et substituēdos ab eis seu
 eoz altero z quēlibet eoz insolidū ab omni onere satisfaciendi. Promisse
 q̄ mihi notario publico infra scripto vt z tanq̄ cōmuniz publice perso
 ne p̄nti stipu. solēnter z recip. nomine vice z ad opus oim z singulorū
 quoz interest intererit aut interesse potest seu poterit quomodolibz in
 futurū se ratum gratū z firmū p̄perno habiturū oē id totūz q̄cūq̄ p̄ di
 ctos pcuratoꝝ suos z substituēdū z substituēdos ab eis seu eoz alte
 roz quēlibet eoz insolidū actum dictū gestumve fuerit in p̄missis noie
 dicti constituenū seu alias quomodolibet pcuratū ac si p̄ eundez consti
 tuenū. vel cum ip̄o p̄ntialiter foret actum iudicio q̄ sisti z iudicatū solū
 cum suis clausulis vniuersis. Unde se constituendo fideiussoꝝ et prin
 cipalem debitorem z p̄catorē p̄ dictis suis pcuratoribus z ab ip̄is seu
 eoz altero substituēdo z substituēdis z eoz quolibet insolidū penes
 me notarium publicū infra scriptum vt supra stipulantē z recipientem
 sub expressa z efficaci p̄orbacea z obligacione oim bononū suoz mobi
 lium et immobiliū p̄ntium et futuroꝝ. Cum hac sub omni z quolibet
 iuris z facti renūciacione ad hec necessaria pariter z cautela. De quibz
 omnibus et singulis supra dictis p̄factis andreas constituas perijt
 sibi dictis suis pcuratoribus fieri atq̄ tradi publicū instrumentū seu
 publica instrumenta vni vel plura p̄ me notariū publicū infra scriptū.
 ¶ Acta fuerunt hec zc.

Forma instrumenti pcurare ad diuersa negocia siue ad diuersos actus.

¶ De nomine anē Anno zc.

1 Nonerint zc. q̄ in p̄ntia mei notarij publici z testis infra
 scriptoz exites z p̄sonaliter cōstituti nobilis iohānes de
 sancto bauldior tosq̄ina de burgo cōingēs ambo simul
 z eoz qlibet tā coniunctis q̄ diuisim scz dicta nobilis tosq̄ina maior vt
 offerunt decem z oero minor ho. xxy. annis de z cū volūrate licētia z au
 ctentate dicti nobilis iohānis viri sui p̄ntis. Et ita verū esse cōfiteris
 renūcians certiorata debite p̄ me nota. publicū infra scriptū minoris
 etatis z in integrū restitucōis beneficio. Tenore huius verū z publici i
 stramenti m̄dato ip̄oz cōingum cōfecti firmiter valituri omniq̄ co
 modo meliori z forma quibz de iure poterūt. reuocādo p̄iūnter aū
 oia ac destitucōdo quoscuq̄ pcuratoꝝ p̄ eos seu alterū ip̄oz ad q̄ntis
 actus hactenq̄ cōstitutos z ordinatos fecerūt constituerūt z solēnter
 ordinauerūt suos z cum libet eoz iudē veros certos legitimoz indubi

ratorum procuratores actores factores et negotiorum gestores sp̄ales et ḡn̄ales
 ita tamen quod sp̄alitas ḡn̄alitati non deroget nec eōtra. videlicet nobiles
 viros rati mundi de consanctis et iohannē de salianbargues et eorum
 quēlibet insolidū ita quod inter eos etc. scilicet sp̄aliter et exp̄sse ad perēdum exi
 gendū leniendū recipiendū et recuperandū p̄ dicti constituciō. et eorū ac
 cuiuslibet ip̄oz uoibus emnia uniuersa et singula debita credita nomi
 na res et iura censuūq; reddituū et vsariorū annuoz arreragie p̄ quas
 una p̄sona et quibuscūq; de causis sibi debeant. et de his que recipiente
 p̄sonas soluētēs et alias quarū intererit bonaq; sua quitandū liberan
 dum et absolueūdū cum pacto de ulterius non perēdo. et ad cōpromittē
 dum transigendū conueniendū et concordandū cū quibuscūq; p̄sonis
 de et sup̄ quibuslibet debitis q̄stionibus litib; cōtrouersijs et demōdis
 tam motis q̄ mouēdis. ip̄a q; cōpromissa transactiōes et cōuentiones
 pena obligatiōe bonoz dictoz constituciō. iuramento et alijs clausulis cō
 uentiō. et oportunitis firmandū et roborandū. Et ad laudandū quaslibet
 venditiōes et alienatiōes rerum emphiteoticarū q̄ ab eisdē constituciō.
 et eoz altero tenentē et nonos emphiteoticas de eisdē rebus inuestiē.
 laudimūq; p̄ p̄missis debita recipiendū et soluētēs quitandū. et ad acce
 ptandū seu ad nouū accipitū dandū et concedendū quaslibet res em
 phiteoticas vacantes q̄ ab eisdē constituciō. seu altero ip̄oz tenentē. cum
 et sub antiq; censibus et sine diminutiōe eorūdem. Quaslibet res ven
 ditas ad manū ip̄oz constituciō. iure p̄lationis et anātagij ac iure com
 missi si et ubi expedire sit et oportunitas fuerit retinendum et recipiendum
 Recognitiōes quarūcūq; rerum emphiteoticarū a quibuscūq; p̄sonis
 recipiendū et acceptandū. Item ad vendendū alienandū. locandū et arrē
 dendum omnes et singulas possessiones domos p̄dia census redditus
 vsarica ac bona alia quecūq; dictoz constituciō. et alterius eorūdem p̄so
 nis et p̄ p̄ctis quib; dictis suis procuratorib; placuerit et videbit expedire
 p̄ctisq; h̄mōi venditiōni locatiōni et arrendamentoz recipiendū et sol
 uendū quitandū. Item ad recognitiōem quibuscūq; dñis baronibus
 nobilibus et alijs quibuscūq; noie ip̄oz constituciō. et cuiuslibet eorūdem
 omnia et singula fenda retro fenda iurisdicōes census redditū seruitia
 vsarica q̄ ipsi nobiles cōiuges constituciō. et eoz q̄libet habent tenent et
 possident sui q; p̄decessores quibus eam habent hactenus habuerit te
 nuert et possiderit. Et p̄ p̄missis homagia et fidelitatis sacramentoz
 p̄fatis dñis put ad quēlibet eorum p̄tincat faciendū et p̄standū. modo
 et forma quibus sui p̄decessores a quibus eam habent p̄fatis dominis
 et eorum p̄decessoribus hactenus et ab antiquo fecerunt ac put in anti
 quis instrumentis recognitiōnis continēt et non alias nec alio modo
 Et ad recipiendum et acceptandum nomine ip̄oz unū constituciō. et alte
 rius eorūdem a quibuscūq; personis recognitiōes homagia et

fidelitatis sacramēta p̄ quibuscūq; seudis z rebus alijs quez quas ab
 eisdem cōiugibus tenet modo z forma ac p̄tē p̄decessores dictaru per
 sonarum p̄decessoribus ip̄oz constituen. olim fecerūt z facere cōlieue
 runt z nō alias. Promittē. p̄fati cōiuges constituen. mihi notario pu
 blico infrascripto vt et tanq̄ cōi z publice p̄sone p̄nti stip. solēnter et re
 epiciē. noie vice z ad opus oim z singuloz quoz interest interert aut
 interesse potest seu poterit quōlibet in futurū. se ratū gratū z firmū
 p̄petuo habituros omne id totū z quicqd p̄ dictos p̄curatores suos et
 eoz quēlibet insolidū in z sup̄ p̄missis noie dictoz constituen. z atē
 eozundē actū dictū gestūve fuerit seu ali. quōlibet p̄curatū. ac si ip̄os
 constituen. vel cū eis p̄ntialiter esset actū. Sub p̄p̄theca z obligatōne
 oim bonozum suozū et cuiuslibet ip̄ozū mobilū z immobilū p̄ntiū
 et futuroz. Cum ac sub omni z qualibet iuris z facti renūciatione ad
 bec necessaria pariter z cautela. De quibus omnibus z singulis supra
 dictis p̄fati nobiles iohānes z tosq̄ina constituen. petierūt sibi et di
 ctis suis p̄curatoribus fieri atq; tradi publicū instrumentū seu publi
 ca instrumenta vni vel plura p̄ me notarium publicum infrascriptū.

¶ Acta fuerūt bec zc.

Forma instrumenti procure ad resignandū ac permutandū bene
 ficium ecclesiasticum.

In dei nomine amē anno zc.

i Honerint zc. q̄ venerabilis vir dñs nicolaus de castro p̄f
 biter prior siue rector vel canonic⁹ talis ecclesie. Tenore
 zc. fecit cōstituit z solēnter ordinauit sibi vni certum z
 indubitātū p̄curatorē zc. videlz dñm antoniū de curte p̄sbyterū. sp̄altē
 et exp̄sse ad resignandū p̄mutandū z transferendū p̄ ip̄o constituen. et
 eius noie dictū suū beneficiū siue canonicatū z p̄bendā quos idē con
 stituens de p̄nti obrinet z possidet in tali ecclesia cā p̄muetatōis fiende.
 et nō ali. vel in fauorē talis. in manibus reuerēdi in x̄po p̄ris dñi. g. in
 seratione diuina epi nemanseū. seu eius vicarij aut cuiuscūq; alterius
 ad hoc potestātē habētis cū tali beneficio siue p̄uozatu vel cū canonicatū
 et p̄bendā quos talis noscīt obrinere in tali ecclesia. z ad iurandū in
 aiām ip̄i⁹ cōstituen. ad sancta dei euāgelia q̄ in h̄mōi p̄mutatōe frans
 symonia siue dol⁹ aut aliqua alta illicita pacta nō siue nullaten⁹ inēne
 nūte necnō ad petendū z requirendū illū vel illos ad que seu quos p̄ri
 net seu p̄tinere p̄tē de iure collato seu p̄uiso dictoz beneficij canonicatū
 et p̄bēde quos dictus dñs talis obrinet quatinus de ip̄is benefi
 cio canonicatū z p̄bēda dum vacabūt per resignatiōis fiendū p̄ dictū
 dñm talem de ip̄is ex causa p̄mutatiōis p̄dicte. eidem p̄curatori suo
 p̄uideant cum oibus eoz iuribus z p̄tē. vniuersis. Et ad petendū.

et requirendū q̄ ip̄m constituē. vel eius pcuratorem p̄ ip̄o et ei^o noie inducāt seu induci faciāt in corporale possessionē ip̄oz beneficij canonici et p̄bende cū oibus iuribus et p̄ncip. suis vniuersis. Et stallus in choro et locū in capitulo r̄i plenitudine iuris sibi constituē. vel dicto pcuratori suo assignādo dictamq̄ possessionē realez corporale ip̄oz beneficij canonici et p̄bende eius noie recipiendū et tenendū. et de obseruādo statuta sive cōsuetudines dicte ecclesie iuramentū solutū et debitū in animā ip̄ius constituē. iurandū et p̄standū. et ad faciendū de fructib⁹ et redditibus p̄ncip. obucū. ac oibus emolumentis ip̄oz beneficij canonici et p̄bende sibi dicto constituē. vel eius pcuratori p̄ eo itegre responderi necendū ad petendū exigendū leuandū recipiendū et recuperandū p̄dictos fructus redditus p̄ncip. et emolumenta quecuq̄ dictoz beneficij canonici et p̄bende et ad eos quocumq̄o p̄ncipes. et de rebus percipiendis et lucriis etc. vt supra. et nihilomin⁹ dictos fructus reddit⁹ et p̄uē⁹ ip̄oz beneficij canonici et p̄bende vendēdū arrandādū assencendū ac ad firmā seu annuā pensionē tradēdū ad ip̄s seu tpa et p̄ciū seu p̄cia ac p̄sonas quos seu quibus dicto suo pcuratori visum fuerit faciendū et sup̄ hincōi arrandamētis venditionib⁹ seu ad firmāz annuā pensionē traditionibus instrumēta et lras arrandationū et ad p̄dicta necessaria et oportuna concedendū. et sibi noie ip̄ius constituē. concedēdū et fieri petendū. et insup̄ p̄missis oibus et singulis et quolibet p̄missoz et comz occasione si necesse fuerit agendū et defendendū libellum seu libellos et quascūq̄ penitētes summarias dandū et recipiendū et p̄ p̄te aduersam dari et recipi videndū etc. in forma.

Alia forma ad resignandū sine p̄mutatione

¶ In dei nomine amen anno etc.

1 Rouerint etc. q̄ dñs talis p̄sb̄ capellan⁹ cuiusdā capellanie olim fundate et deservit ordinare in tali ecclesia p̄ tales etc.

Tenore etc. fecit constituē et solēniter ordinare suū vt n̄ certū legitimū et indubitātū pcuratorē etc. videlz dñm talē p̄sb̄m sp̄aliter et exp̄sse ad resignandū sp̄ote et libere in manib⁹ et tuerēdū in xpo p̄ris et dñi dñi c̄pi nemausē. vel alterius cuiuscūq̄ sup̄ hoc p̄tate habē. dictā suā capellaniam cū oib⁹ iurib⁹ et p̄ncip. eiusdē et b̄ in fauore talis et ad requirēdū et supplicādū p̄faro dño ep̄o quartū p̄dictā capellaniam cū oib⁹ suis iurib⁹ et p̄ncip. diuacabit p̄ p̄dictā resignationē vt p̄mutatū sciendū dicto dño tali cōferre ip̄mqz in eadē instituere dignet. Et ad iurandū in animāz ip̄i cōstituē. q̄ in hincōi resignatōe nō intencit frans dol⁹ symonie labes aut quīs alia illicita pactio et ad dicēdū faciendū et p̄trādū cetera oia et singula q̄ in p̄missis et circa ea fuerit necessaria et oportuna. Et q̄ ip̄met cōstituēs facere dicere et exercere posset si in p̄missis et quibet eorundē p̄is p̄sonalē intencit p̄mutēs mihi notario etc. sc̄ ratum gratū et

firmū ppetuo habiturū oē id z quicqd p dictū suū pcuratorē i pmissis fuerit actū sub obligatōe zc. de quibz zc

Alia forma ad petendum z obrinendū absolutiois beneficium a sentētia exco[m]municatiois.

In dei nomine amē Anno zc.

i Fouerint zc. q. martinus de ponte fecit z constituit suū pcuratorē zc. tale spāliter z exp̄sse ad petēdū z hūilit̄ implorādū et obrinendū p dicto constituc̄. z eius noie a dño officiali nemanusen. absolutōis beneficii a quadā snia exco[m]municatiois in ip̄s cōstituc̄. dictis lata z fulminata p dictū dñm officialē seu eius locutē. ad instā. an dree philippi ex tali cō zc. Et ad p̄stādū sup bis si necesse fuerit cautio nē psonalē aut iuratoriā de parēdo iuri z stando z obediēdo mandatis sancte m̄ fis ecclesie atqz ip̄ius dñi officialis seu locutē. Pecno ad ap pellādū si absolutio p̄dicta sibi denegē appellatiōēqz siue appellatio nes bñdī iurimand. z psequē. ad oia z singula alia faciendū zc. pmit tens habere rati zc. sub obligatōe zc. De quibus zc.

Alia forma ad intimandum appellatiōem interpositam coram autentica persona.

In dei nomine amē Anno zc.

i Fouerint zc. q. martinus de ponte fecit z cōstituit suū pcuratorē zc. andreas philippi zc. spāliter z exp̄sse ad intimādū p̄ntandū denūciandū z notificandū nomine ip̄ius constituti. z p ip̄o venerabili viro dño officiali nemanusen. seu eius locutē. z omnibus z singulis alijs quoz inter est z eidem pcuratori videbit̄ expedire quādā appellatiōē p ip̄m constituc̄. nuper interpositam corā dño iudice curie ep̄alis alesti tanqz coram autentica psona contra dictum dominū officialē seu ab eodē sup tali grauamine zc. et ab eodē dño officiali seu eius locutē. apōstolos seu lras dimissorias ac respōsiōē stam sup dicta appellatiōe cum debita instātia petend. audiend. z recipiend. et ad oñdēdū z exhibendū p̄fato dño officiali seu eius locutē. si videre voluerit de dicta appellatiōe publicum instrumentū ac ei ip̄us appellatiōis copiam exhibendū z offerendū z ad petendū dez sup bis fieri publicum instrumentū zc. Et generaliter ad omnia z singula alia faciendū zc. De quibus zc.

Forma pcuratoriū siue actorie sacre p tutorē vel curatorē.

In dei nomine amen Anno zc.

i Fouerint zc. q. andreas philippi tutor liberor. nartini de ponte quondā put de bñdī tutele datione consta instrumē

so-publico p talem notariū in notam sumptu veniens et exis ac psonaliter
 constituit corā dño vicario comitali alesti dixit et corā dicto dño vicario
 xboron^o exposuit qd ipse tutor occupat^o plurib^o negocijs tam suis pprijs
 q̄ dictoz pupilloz et ppter locoz distantia negocijs et causis eorunde;
 pupilloz cōmode vacare et itēdere nō valet. ea ppter in p̄ntia p̄fari dñi
 vicarij dictus tutor piculo et fortuna suis ac rerū et bonoz suoz eo in
 re quo meli^o potuit et debuit tenore hui^o veri et publici instrumēti mādato
 suo cōfecti firmē valituri ac in p̄ntia mei notarij publici et testiu^o in
 frascriptoz fecit cōstituit et solēnter ordinavit suos et dictoz pupilloz
 veros certos legitimos et indubitatos pcuratores actores factores et
 dictoz pupilloz ac bonoz et negocioz suoz gestores spales et ḡiales
 ita tū qd spālitas ḡialitatem nō deroget nec ecōtra videt talē et tales et.
 et eoz quēlibet in solidū. ita qd inter eos et. scz ad petendū exigendū re
 cupiendū et recuperandū p et noie ip̄ius tutoris et dictoz pupilloz omnia
 et quēcūqz eoz debita noia et credita res bōa atqz itura q̄cūqz et vbiqz
 sint et p qua scūqz psonas debeant seu detineant. Et de his q̄ recipient
 psonas quarū intererit quitandū liberandū et absolvendū cum pacto
 de vterius nō petēdo. Necnō ad cōparendū agendūqz et defendēdū p
 dicto tutore constituē. et liberis pupillis p̄dictis in omnibus et singulis
 eoz causis et. in forma. Et dictus dñs vicari^o sedēs p tribunali more
 maioz suoz in cōsistorio dicte sue curie ad intra reddendū huic p̄senti
 actori et oibus et singulis sup̄dictis quatin^o de iure pcedūt et sumptilia
 dictis pupillis ad req̄sitionē p̄fari tutori auctoritatē suā et dicte sue cu
 rie iudicariā in p̄posuit pariter et decretū. Et ibidē exites dicti actores
 omis hui^o actoris in se gratis suscipiētes et acceptati. p̄miserūt et ad
 scā dei euāgelia ad mandatū et in manib^o p̄fari dñi vicarij suis dextris
 manib^o copaliter gratis tacta iuraverūt sub p̄p̄oibea et obligatōe oīz
 bonoz suoz p̄ntiū et futuroz qd in dicte actoris officio fidelitē et legaliter
 se habebūt et gerēt ad cōmodū et utilitatē dictoz pupilloz et bonoz suoz
 vtilia eorūde pcurādo et inutilia ac dānosa totis suis virib^o evitādo et p̄
 termittēdo eū ac sub oīz qualibz iuris facti renūciatōe ad hec necessa
 ria parit et cautela. De q̄b^o et. Et Acta fuerūt hec et. Et nota qd similes
 actoriā p̄nt et debēt facere curatores mutatis mutādis et.

Forma p̄cure p curia parlamenti.

De nomine amē. Anno et. Houverūt et. qd
 nobilis iohānes de serō bandi
 lio tenore huius veri et publici instrumēti mādato suo cōfe
 cti firmiter valituri ac in p̄ntia mei notarij publici et testiu^o
 infrascriptoz omniqz cōmodo meliori et forma quibus de iure potuit
 debuit extra tū revocationē pcuratoz suoz alias p ip̄m constituto: uti
 fecit constituē et solēnter ordinavit suos ac veros certos legitimos et

indubitaros pcuratores actores factores ⁊ suoz negotiorum gestres
 spales ⁊ gñales. Ita q spalitas gñalitati nō deroget nec econueri. ut
 delz venerabiles ⁊ discretos viros magistros Thomā repnelli stephū
 de ruppe ⁊c. pcuratores in venerabili curia parlamēti mōtispestiant
 et coz quēlibet infolidū ita q inter eos nō sit melior cōditio prius
 occupāris ⁊c. scz spāliter ⁊ expisse ad se repñandū comparandū ⁊ gen
 dum defendēdū. p dicto cōstituti. ⁊ eius noie in pfata venerabili aria
 parlamēti montispestulani ⁊ coza; meruēdissimis ac excellēssimis do
 minis in eadem curia pñsēdē. ⁊ dictū parlamētū teneū. ad diē edies
 prime instantis ⁊ futuri parlamēti fencscalie bellie. et nem. et alium
 parlamētū sequēti. ac alios dies ordinarios. vel extraordinarios in
 quādā appellatōis causa in dicta curia deuoluta ⁊ pendēti. indeisa in
 ter dicum cōstituciū. appellatē ex vna parte ⁊ nobilē raymūdam de
 consancis appellatū ex parte altera vel ecōnfero. ita q appellās nūo
 et appellat⁹ scōdo noie libellū seu libellos ac quascūq; alias petōnes
 supplicatōes req̄stas seu demādas ⁊ bales aut in scriptis dandz offe
 rendū. ⁊ pducendū litem seu lites contestandū ponendū. pponendū
 articulandū articulos ⁊ positōes reddendū ⁊ pducendū ac ex aderso
 pñsēdē seu pducendū respōdendū ⁊ suis responderi petendū et duc
 sandū medio iuramento vel alias. Testes instrumēta lras. pccus et
 quicūq; alia documēta ⁊ pbarionū genera. pducē. ⁊ admitti pendū
 ac pducis seu pducē. p parte aduersam obiciē. ⁊ contradic. lras
 quascūq; tam gratie q̄ iusticie impetrandū ⁊ equi faciendū ⁊ equi
 rendū impetrarīq; ⁊ imperrādīs et aduerso contradicendū obijci
 endū. De calūniis ⁊ veritate dicenda in aiām ip̄us cōstitutiū in
 randū ⁊ quodlibet aliud licitum iuramentū pñstandū ⁊ subēndū. in
 causa seu causis renūciandū ⁊ cōcludendū. Sententiā ⁊ sentēas ray
 interlocutorias q̄ diffinitivas. arrestū. ⁊ seu arresta ⁊ alia curi appū
 et amēta fieri petendū ⁊ audiendū vniq; vel plures pcuratores u. pcur
 ratores loco sui substituēdū ⁊ subrogandū ⁊ cū vel eos si necessuerit
 reuocandū ⁊ destituendū. Beneficiū absolutiō. simpliciter vad. cau
 telam a quacūq; ex cōdicationis seu interdicti finia ac restrictionum in
 integrum humiliter implorandū petendū ⁊ obtinēdū. ⁊ demū generalit
 ad omnia vniuersa ⁊ singula alia faciendū dicendū petendū et ceterē
 dum. que in pmissis ⁊ circa ea necessaria fuerint seu etiā oportuna. ⁊ q̄
 ca. isaz ⁊ negotioz me. itoz desiderant postulant ⁊ requirūt. ⁊ etia;
 si talia forent que mandari exigerent magis spale ⁊ quicūq; consti
 tuens facere dicere pcurare ⁊ ceterere possēt si in pmissis et cē. q̄ libet
 p̄ns psonaliter interesset. Relendō pñsēti cōstitutiū et reletros esse
 volens dictos suos pcuratores ac substituēd. ⁊ substituēdos a iudicē
 seu coram. ⁊ altero et quēlibet ip̄orum infolidū ab oi onere liscand.

pmisitq; mihi notario publico infrascripto vt z tanq; cōi z publice per
sone pñti stipn. solēniter z recipiēti noie vice z ad opus oim z singuloz
quoz interest intererit aut interesse potest seu poterit quōlibet in futu
rum. se racum gratū z firmū ppetuū habicuri oē s. l. z quicq; p dictos
suos pcuratores z ab eis seu altero ipoz substitucnd. z substitucndos z
eoz quēlibet insolidū in z sup. pmittit nomine dicti constituēti. actum
dictū gestūve fuerit seu alias quōlibet pcuracū ac si p ipm constituēti.
vel eū co psonaliter esset actū iudicioq; fisti z iudicatus soliti cum suis
clausulis vniuersis. inde se cōstituēdo fideiussorē z principalē reū debi
torem z pacatorē. p dictis pcuratoribus suis z substitucndō ac substitucē
dis ab eis seu eoz altero z quolibet ipoz insolidū penes me notarium
publicū infrascriptū. vt supra stip. z recip. sub efficaci z expssa p ptheca
et obligatōe oim bonoz suoz mobilū z immobilū pñti et futuroruz
Lumbae sub omni z qualib; iuris z facti renūciatōe ad hec necessa
ria pariter z cautela. de quib; zc.

Substitutio pcuratorum.

¶ In dei nomine amē Anno zc.

1 Hauerint zc. q; andreas philippi pcurator: z noie pcurato
rio nobilis iohānis de sancto baudilio put cōstare allerunt
instrumēto publico p talem notariū in notaz sumpto. sub annoz. hñs
in dicta sua pcura pñtem z spācē mandati vñi vel plures pcuratores
seu pcuratores loco sibi substitucēdi. put in instrumēto dicte sine pcura
plenius cōtinet. Tenorē hui; veri z publici instrumēti mādato suo con
fecti firm ter valituri. ac in pñtia mei notarij publici z restiuz; infra scri
ptoz loco sui substituit z subrogauit ad ea oia vniuersa z singula q; pre
dicti instrumēti vigore habuit z habet in mandatis. videlz talē z talem
zc. et eoz quēlibet insolidū ita q; nō sit inter eos melior conditio pñti
tus occupantis zc. trāsferēs in ipos z eoz; quēlib; totaliter vices suas
donec eas ad se spālter z expresse dixerit reuocandas. De quibus zc.
¶ Et nota q; in hñdi substitutionibus semp; debet inseri instrumen
tum principalis procure alias instrumentū dicte substitutionis nullū
forte in iudicio faceret fidem.

Forma reuocacionis seu destitucionis pcuratorz.

¶ In dei nomine amē anno zc.

1 Hauerint zc. q; in pñtia mei notarij publici z restiū infra
scriptoz cñs z psonaliter cōstacur; andreas philippi sci
ens z arēdēs vt dixit se dudū fecisset cōstituisse marcū
de ponte vel talē z talē zc. suos pcuratores actores factores et negotio
rū gestores spāles z gnāles. scz dicti martini ad perēdū z recipēdū zc.

et alios supnoiatos ad comparandū agendū ⁊ defendendū in omnib⁹
 suis causis ⁊c. per plenus constat instrumēto publico p̄ me notariū
 publicū infrascriptū vel p̄ talem notariū in notam sumpto. sub annoꝝ.
 Ergitur dictus mag⁹ andreas philippi gratis ⁊ ex sua certa scia ac ex cer
 tis ⁊ rōnabilibus causis suū in hac parte animum moneū. vt dicebat p̄
 dictos suos procuratores p̄ cum vs̄ p̄mittit cōstitutos ⁊ ordinatos ac ab
 eis seu eorū altero substitutus vel substitutos destituit reuocauit cassa
 uit ⁊ penitus amillauit nolens q̄ dicti procuratores nec aliq̄s ex eis sub
 stitutus aut substituti. vllam deinceps habeant pr̄atem. p̄ codē andrea
 agendi comparēdi defendēdi nec in aliquo iudicio vel extra standi seu
 experitēdi aut se de suis negocijs aliquo modo intrōmittēdi q̄ si cōtrariū
 p̄ eos seu alterū ip̄orū fieri cōtrangeret id totū nūc p̄ tūc cassauit reuoca
 uit irritauit ⁊ penit⁹ amillauit nulliusq̄ valoris esse voluit. Quib⁹deꝝ
 destitutionē seu reuocationē h̄mōi p̄satis procuratoribus ⁊ eorū cuiuslibet
 ac substitutis ab eis sicut p̄mittit destitutis. tenore p̄ntis publici instru
 mēti intimauit significauit ⁊ notificauit intimariq̄ notificari ⁊ signifi
 cari q̄cūq̄ fieri poterit voluit ⁊ requisitū. De quibus oibus dicit⁹ an
 dreas petijt sibi fieri publicū instrumētū ⁊c. Acta fuerūt hec ⁊c. Et
 nota q̄ si procurator destitutus interī anteq̄ h̄mōi destitutio siue reuo
 catio eidem fuerit intimata ⁊ notificata p̄cedat ad aliquos actus vigo
 re sue procure in iudicio vel extra valebūt tales actus ⁊ p̄cessa ac gesta
 perinde ac si reuocatus nō fuisset. Item nota q̄ procurator ad lites p̄se
 quendas cōstitutus nō potest post litē contestatā reuocari vel destitui
 nisi cum cause cognū de re autem integra omnis procurator potest reuo
 cari de quo plenus supradictū est.

Sequit⁹ de tutela ⁊ tutoribus.

De quā de quibusdam contra

p̄ eibus dictū est. nūc de quasi cōtractib⁹ cuiusmodi sint tu
 tele aliqua p̄ nūmibus notarijs instruendū tractare mēten
 do. ostēdēdo qd sit tutela. ⁊ vnde dicat⁹ ⁊ cum deꝝ tutor. ⁊ q̄ tutori dare
 p̄sit. ⁊ qui possunt dari ⁊ esse tutores. ⁊ quot sint sp̄s tutelarum item
 qualiter ⁊ quā sint tutela. ⁊ de quibusdā alijs capitulis. Est autē tutela
 ius ⁊ pr̄as in capite libero ad tuendū eum qui p̄pter etatē suā sp̄te se
 defendere nequit iure civili data ac p̄missa. Ius ⁊ pr̄as ideo d̄t diffi
 nitione q̄ est violētā pr̄as datur cū iurto vel nō. petenti ⁊ in h̄ iſſert
 a cura q̄ curator nō datur nisi violētā exceptis certis casibus et sonis
 de quibus infra dicet⁹ In capite libero id̄ d̄t q̄ tutor nō potest d̄t ser
 uo vel ei qui est in aliena pr̄ate. Ad tuendū ideo d̄t q̄ tutoris p̄s non
 est impubere vt impubes ei acquirat sicut filius p̄i acquirat vt ius
 d̄no sed est hec tutio ⁊ pr̄as p̄pter vtilitatē impuberis. Item id̄ d̄t

ppter etate qz tutor masculo minoru quatuordecim anis femine minoru
 re duodecim. Item quod dicit postea iure ciuili data refert ad datina
 tutelam vel ad legitimam quasi diceret data. i. instituta vel inducta. Cu
 aut dicit ac pmissa refert ad testamentaria tutelam. Dicit aut tutela a tu
 endo. tutores em suos pupillos z bona ipoz rueri z defendere tenent.
 Item cui sen quib⁹ det tutor. z quide impuberi vt dicitur est etia si furio
 sus sit nec dabit ei curator vt furioso vt magis etati qz demerit tati sp
 sic consulendu. Item dat tutor no habet tutore ideo impuberi in patris
 vel auis parte exnti no dat tutor. illi em legitimi tutores z defensores exi
 stunt. hec tamen regula salit in certis casibus puta si tutor datus sit
 apud hostes vel alias absens rei publice causa vel effectus sit m⁹ sur
 dus vel furiosus tunc em alius tutor dabit vel si mater tutrix conuollet
 ad sedas nuptias qz tunc debet m⁹ adire iudice z reqrere aliu dari tuto
 rem liberis suis cui reddat rone. z ita datur tutor hantibus tutore sed
 hoc est ideo qz ipa no vult hre tutelam. Item est alius casus si p⁹ l⁹ monu
 pupilli sit in diuersis puincijs z forte sint alij casus quos dinixto. Dat
 aut tutor certus no incertus. nam si dno sint rici p⁹ z fili⁹ et datus sit
 tutor certus nec apparet de quo censerit testator: no desit ius sed pba
 ris ergo neuter erit tutor. Debet em tunc exprimi ricius senior vel ricius
 minor: aut alia demonstratone p qua recte z clare discerni possit qz de ri
 cio intellexerit testator. Item dat tam priuar⁹ qz magistrat⁹. Item dat
 priuar⁹ paterfa. Item liberz no suus dabit a iudice: i testamentario aut p de
 suus dari tutor. Item dat tutor ille qui no est m⁹ vel surdus. tutor
 em debz loqui z audire m⁹ aut plene audientes pnt esse tutores. Item
 dat tutor ille qz copos metis sue est no furiosus aut inere cap⁹. nec mi
 nor. xvj. annis tutor ee pot. Item dat masculus no femina quid mun⁹
 masculoz est nisi a principe spali impetrauerit mulier tutelam filioz
 suoz. Regularit em femina no pot ee tutrix. hodie est iure auterico xi
 m⁹ z auia pnt ee tutrices. z h⁹ di tutela cofirmari pot du t⁹ m⁹ renu
 ciet alijs nuptijs sine iuramento t⁹ qd circa h⁹ p⁹ stare no tenet et h⁹ ficio
 senarus cofulti vellent. Item dari etia pot tutor ille qz no e ciues vel ha
 bitator eiusde ciuitatis cur⁹ e testator: sue pupilli. Item m⁹ in testameto
 tutrix dari pot. z s⁹ r a iudice vt infer⁹ dicit. atz creditor: vel debitor: mi
 noris ei⁹ tutor: vel curator a iudice dari no pot. miles etia armate muli
 cie ex testameto vel ab iestato vel p iudice tutor vel curator: constitui no
 pot. Item maritus m⁹ pupilli eius tutor esse no pot z fm aliqua u
 ra pot sed de cofuetudine ppter sulp itone vitanda no dat vtric⁹ tu
 tor: suo priuigio. Item nullus ceus pot tutor esse. item nullus inona
 chus. cleric⁹ aut iure cognationis tutelam subire possunt. Qui aut tuto
 res dari pnt refert qz aut queris de testamentarijs aut de datiujs vnde
 de testamentarijs dic qz p⁹ pot dare tutore filijs suis impuberib⁹ quos

habet in potestate. nō mater nō patronus. si tamē mater dederit filio
 suo impuberi quē instituit heredē tutore in suo testamēto cā cogita p
 inquisitionē fieri cōfirmatio talis tutele quasi in rez sua potius ē in p
 sonam videat tutore dedit. Et idem de quolibet extraneo similiq̄s.
 Item pater dando tutore filiū videt et filiabus dedit tā natis ē nati
 turis sed nō ecōtra qz in masculino cōtinet femininū sed nō everso
 Item liberorū appellatiōe cōtinent nepotes ex filio. sed appellare filio
 rum nō continent nepotes. dicitur enim filius a filios quōd est amor quōd amor in tē
 sior est in filiis quā in nepotibus. Item auus potest dare pot tutores in
 testamento nepotib⁹ suis ex filio quōs b; in prāte ita demū si nō sit reca
 suri in prāte sui patris quod accidit si pater eorū viuit et nō exit de po
 testate sui patris. idco intelligi debet autū paternus posse nepot⁹ suis
 ex filio dare tutore si nepotū p̄ p̄ mortuus sit alias nō. Item dari potest
 tutore in testamēto pure et in diem et sub conditiōe. item vñ et p̄ res. itē
 nedū in testamēto sed in codicillis tutore dari potest. Et si quid dāt⁹ sit
 in testamēto vñ tutore et alius in codicillis om̄skrūt tutores nī poste
 riorē dando priorē reprobauerit testator. De tutore aut datus hē
 qui p̄ iudicē cū inq̄sitōe dant⁹ quōs dare possit dicas obmissi iurib⁹
 loquen. de p̄fecto vrbis et p̄tore et quibusdā alijs quō in his p̄b̄leū non
 hnt q̄ p̄sides puinciarū qui hodie senescali ex inq̄sitōe facultum et
 mox dant tutores et curatores si magne sint pupilloz facultatis. Item
 iudices et magistratus ordinarij locorum possunt tutores et curatores
 dare. fieri aut debet tutela et decerni a iudice pure vel simpliciter nō in
 diem vel sub conditiōe. est enim hic actus legitim⁹ talis vñ nō recipiat diē
 vel sub conditiōe exp̄ssam. Item nō potest iudex dare tutore illi qui nō
 est de sua iurisdictione nisi adeat p̄sides sue puincie. in testamēto autē pōt
 testator quēlibet dare tutore etiā extraneū et tam magistratū quō cōsulē
 vel aliū ydoneū. Sed vñ ep̄s vel iudex ecclesiasticus possit tutores da
 re. dicit q̄ sic dñi tamen pupillus sit clericus cū deē principaliter p̄sonez
 dabit tutore clericū vel p̄s b̄m et nō laycū qz in eū nō habz iurisdictionē
 tēporalem nec ius cogen di. vñ posito q̄ nec de cōsuetudine talis iudex
 cognosceret de causis civilibus. nō posset tñ dare laycū tutore cum hec
 datio sit mixti imperij. Si tñ nō inueniat clericos pōt nominare secula
 res layeos in tutores quos iudex secularis ordinarius loci ad req̄stas
 iudicis ecclesiastici coget subire tutelā. Et scio q̄ circa hoc multi hodie
 sunt abusus ex quib⁹ tales tutele possent in iudicijs impugnari. Item
 nec iudex secularis potest dare clericū in tutore nec eus cogere. sed req̄
 rere potest ep̄m vel iudicē ecclesiasticū si casus hoc req̄rat. An autem
 iudex secularis possit dare tutore pupillo clerico nō videt cū nō sit de
 iurisdictione sua. tutore tamē dare potest fm aliquos qz curatoz dāt
 principaliter rebus. Item est notandū q̄ tutela diuidit. nā quedā est

testamētaria: alia legitima alia datiuā: z alia anormala. Testamētaria est illa que dat̄ p patrē vel auū paternū in testamēto vel codicillis. Et hec pcedit oīns alias. post illam venit anormala que pmittit̄ matri et auie primo matri si velit z si nolit sequit̄ auia si velit. qz neqz m̄r neqz auia possunt compelli ad suscipiendū tutelā volētēs autem pferuntur alijs tutoribus legitimis z datiuis hoc excepto q̄ si m̄r sit minor. xxv. annis sibi etiam volenti nō dabit̄ tutela sed veniet auia z alij legitimī vel datiuī. et debet mater renūciare sedis nuptijs simpliciter sine inramēto z se. con. vel auxilio z dare fideiussō. z conficere inuētarium de bonis z reb⁹ pupilli. z similiter auia excepto q̄ nō renūciabit secundis nuptijs. Post anormalā t̄o tutelā sequit̄ legitima q̄ competit agnatis vel cognatis liberorū pupilloz sū ordinē succedēdi qz qui primovocāt̄ ad successiōnē etiam primo veniūt ad tutelam. Ita q̄ si plures concurrunt in eodem gradu succedēdi oīns equaliter admittent̄ ad tutelam Et breuiter ordo succedēdi tam in ascendētib⁹ q̄ in collateralib⁹ oīdit ordinem tutelariū. Habet aut̄ hec tutela legitima locum qū parens vel decessit intestatus vel testatus s; nō p̄ndit de tutore libertis suis nec mater vel auia volunt vel nō possunt esse tutrices. Datia vero tutela venit in vltimo loco. sc; cessantibus oibus alijs. z dat̄ p iudicē requisitū. vel ex suo incumbēti officio. Unde quedā sunt persone q̄ de necessitate debent z tenent̄ requirere z petere a iudicē vt p̄uideat libertis impuberibus de tutore z si nō petāt p̄uideri p̄mittunt̄ qz primāz z excludunt̄ a successiōne dieroz liberorū si infra pupillare etate decesserint. z sunt hec p̄sone sc; mater z alij qui impuberi possunt succedere et debet hec petitio fieri confestim hoc est q̄s̄ primū poterit copia iudicis sine p̄sencia cōmode haberi. Unde l; alij legitimī habeāt annū ad petendū tutorez pupillo tamen mater non habet annū: sed confestim petere debet. quia matris pietas debet esse sine mora. Huins aut̄ tutelē datio fit p iudicē ordinariū vt dicit̄ est p̄ inquisitionē hoc est q̄ citari debent coram ipso agnati z cognati ac vicinī amici impuberis: quia lic; sint aliqui agnati vel cognati ad quos tutela legitima p̄tinere deberet tamen forte vel nō sunt ydonei vel se legitime excusar̄ sūt. z ideo locus erit datine p̄inde ac si nulli forent agnati vel cognati. Illis aut̄ citatis comparēt̄: iudex suū cū eis faciet inquisitionē quis videat̄ eis ydoneus tutor illius impuberis z illi quē iudicabit̄ fore magis ydoneū iudex tutelā decerneret. Itē est notandū q̄ in tutela testamētaria qū inutiliter datus est tutor d; p iudicē confirmari. z pōt esse datio tutoris inutilis quāq; ppter personā dantis in testamēto vt qz pupillū in p̄tate nō hēat quāq; ppter personā eius cui datus est tutor: vt si datus sit puberi tanq̄ impuberi. quāq; ppter defectū solēnitatis testamenti vel codicilloz in quibus aliquis tutor datus est. z debet h̄mōi confirmatio fieri cum inquisitione ita vt si

iudici videat talem tutorem impuberi expedire ipm confirmet & si nō
 non. Item est norandū q̄ si mater fuerit in testamento data tutrix libe
 ris suis & testatoris: tenebit datio dum tñ confirmet p̄ iudicē: l̄ regula
 riter mulier tutrix in testamēto dari nō possit eo quia officius tutoris
 virile est nec tenebit tunc fidem bere rem pupilli saluam fore: eo q̄ iudi
 cium patris pupilli habet. debet tamen renūciare scōis nuptijs et se
 naruscōsulti velleyani auxilio sicut qm̄ venit p̄ aucto. matri et aucto. nec
 tñe etiā cōpellect subire tutelā nisi velit. Item est norandū q̄ tutores te
 stamentarij nō tenent satis dare eo q̄ p̄ testatorē sunt approbati. cōfir
 mari tamen debēt inuentarij facere: etiā dato q̄ testator h̄ pbibuerit
 qualiter cū possent in fine sue tutelē debitū compotiū reddere nisi bōa
 et res pupilli sub iuramēto recipiāt. & etiā p̄ eo q̄ si nō conficerēt in
 uentarium daret eis materia & occasio malignandi & similiter tutores
 datum. i. dati p̄ iudicē ex inq̄sitione nō tenent satis dare. Legitimi autē
 tutores & mater & aucto qm̄ uenit ad tutelā p̄ aucto. matri & aucto. satisda
 re tenent. Item est norandū q̄ pater potest in suo testamēto dare tuto
 rē posthumo seu posthumus. & tenebit datio tñ demū si uascat posthu
 mus. si autē nō dederit posthumo tutorem tñe dabit̄ curato: ventri. i.
 infanti in ventre uxoris existenti & bonis eiusdeꝝ siue succedat patre ex
 testamento siue ab intestato. ¶ Finitur autem tutela muli ismodis.
 primo pubertate que incipit in masculis post quatuordecimū annum
 completum. in feminis uero post duodecimū annum impletum. Item
 finit̄ tutela morte pupilloꝝ & capitis diminutioe maxima vel media vel
 minima. quid autē sit capitis diminutio. uideas si uelis p̄ te i libro insti
 tu. de capitis dimi. Item finitur tutela morte tutoris vel eius capitis
 dimi. maxima vel media. Item finitur si ad certam conditionē uel ad
 certum tempus datus sit tutor: et conditio existat uel tempus finium
 est. Item finit̄ si remoueat̄ tutor: uel suspectus uel q̄ si excusat iusta. cā
 et omnis administrande tutelē deponit.

Forma instrumēti tutelē dative.

¶ In dei nomine amē Anno ꝛc.

i Honerint ꝛc. q̄ apud tales locū & corā dño tali iudice uel vi
 cario uel balno diei loci sui curiā in consistorio tere curie
 consueto tenere & ad iura reddendū p̄ tribunali sedente uenit & p̄sona
 liter constituta honesta mulier p̄sendis vidua relicta laurent philippi
 quōdā diei loci p̄fato dño iudici dixit̄ exposuit q̄ nup̄ diei laurenti
 maritus suus dies suos in dño clausit extremos nullo p̄ cūōdito te
 stamēto relicto & sup̄stitibus sibi tribus liberis et diei p̄sentis cōib̄
 ipulberib̄. uidelz iohāne petro & bartherina. Unde cū diei quōdā lau
 rentis diei suis liberis nō p̄uiderit de aliquo tutore q̄ p̄sona & bōa

eorumde regat et gubernet. ea ppter humiliter supplicauit et instanter
 requisit dicta ysendis p̄fatum dñm iudicē volens indēntari z vtilitari
 dictoz suoz liberoz. puidere z iuris penas citare quatinus eisdē libe
 ris suis impuberibus de aliquo bono z ydoneo tutore et gubernatore
 qui eoz p̄sonas z bona gubernet z regat z administrat. puidere digne
 tur benignū officium p̄fari dñi iudicis in p̄missis humiliter implorando
 Et dictis dñis iudex audita z intellecta p̄ eum supplicatōe z requisitōe
 p̄dicta idemq; tanq̄ iuri z rōni consonū annuēs interrogauit ibidem
 dictam ysendē si ip̄a vult assumere in se onus p̄dicte tutelē dictoz suoz
 rum liberoz. **Qu**equidē ysendis dixit z respōdit q̄ eū ip̄a sit ad huc ut
 uenis z intēdat deo p̄tuo cōuolare ad secūdas nuptias. Ideo de dicta
 tutela se onerare seu intromittere nō intēdit. **Qu**ibus auditis p̄fatus
 dñs iudex ordinauit coram se citari z conuocari om̄s agnatoz z cognatoz
 vicinos z amicos dictoz pupilloz vt cum eis deliberare valeat sit
 per tutore p̄dictis liberis decernēdo. **Qu**ibusqdē agnatis z cognatis
 vicinisq; z amicis dictozum pupilloz. videlz tali z tali &c. corā dicto do
 mino iudice citatis z comparētibus p̄fatus dominus iudex ip̄os z quē
 liber eorum suis medijs iuramentis interrogauit quis videt eis magis
 ydoneus et vtilis p̄ huiusmodi tutela assumēda z administrāda. qui om̄nes
 vnanimit̄ dixerūt z responderūt q̄ raymūdus qui est patr̄ dictoz
 liberoz. **Qu**ibus pactis dictis dominus iudex p̄dictam tutelā dicto
 raymūdo ibidem p̄tū et acceptatū decreuit p̄cipiendo eidem quatinus
 p̄sonas z bona dictoz n̄ pupilloz bene diligēter z legaliter regat guber
 net et administrat. intētarūq; siue reposito: n̄ de bonis eoz n̄ de pupilloz
 tam mobilibus q̄ immobilibus conficiat necnō in sine huiusmodi tutelē bo
 num z legale comportū ac legitimā rōnem reddat z reliqua prester seu
 restituat. z alia faciat que cuiq; tutorū incumbit faciēda. **Qu**iquidem
 raymūdus tutor p̄dictam tutelam z om̄s administrationis eiusdem
 in se gratis assumens z acceptans bona fide z sine dolo p̄ se et suos &c.
 p̄mitit̄ cōuenit p̄fato dño iudici iuramentis notario publico infra scripto
 stipulātibus p̄ dictis liberis ac alijs quoz interest seu i futurū poterit
 quomodo libet interesse se in regimine p̄dicte tutelē bene fideliter et le
 galiter vt p̄mittit̄ habiturū vtilia dictoz pupilloz toto suo posse. pecu
 rādo ac inutilia z damnosa emittendoz p̄mittēdo. **E**t in fine p̄dicte
 tutelē bonum z legale comportū z reliqua reddere z p̄stare. **P**ro quibz
 omnibus sic tenēdis complendis z obseruādis dictus raymūdus tutor
 obligauit y potestecauit z submisit om̄ia bōa sua mobilia z immobilia
 p̄ntia z futura viribus z compulsionibus curiarū &c. **P**romittēs it̄ sup
 dice raymūdus tutor p̄dicte se nihil fecisse &c. vt in alijs formis p̄ced.
 mutatis mutandis vsq; ad. de quibz exclusiue. **I**n quibz oibz z singulis
 p̄missis tanq̄ bene rite et legitime peractis p̄fatus r. d. d. i. sedens pro

tribunali put supra auctoritate sua z dicte sue curie iudiciaria t erpa
 fuit pariter z decretū de qb^o oibus dictus tutor petijt sibi dicta sua
 pupillis fieri publicū instrumentū seu publica instrumenta unū el plu
 ra p me notariū publicūz infrascriptū. Et Acta fuerūt hoc zc. Et ibidē
 dictus tutor inuentariū suū de bonis dictorū pupilloz volēs in oia re
 pmissa venerabili signo sancte crucis sic dicēdo in noīe patris filij et
 spūssancti amen dixit se inuenisse de bonis immobilib^{us} dictorū ppilloz
 primo quādā demū cū qdaz viridario cidē domui a pte retro et igno
 sitam in tali loco confroñ. sic et sic. Item quēdā campū firū inali ter
 ritorio confroñ. zc. Proctās q^o q̄scimus alia bona dictorū pupibz mo
 biliaz immobilia inuenire poterit illa huic inuētario adiūget su adū
 gi faciet infra tps iuris. De quib^{us} zc. Et aduerter q^o inchoatio inōi in
 uētarij debet poni z inseri in pcedēti instrumēto ante clausulā zc qbus
 zc. post decretum iudicis.

Alia forma dationis tutele anormale.

W dei nomine ante Anno zc.

i
 Houerint zc. q^o apud talē locū z corā tali iudice viario vel
 eius locū tēū. suā curiā in loco cōsueto tenēte z ibidē p tri
 bunali ad iura reddendū more maiorū suoz sedcū. Quicūq^{ue}
 et psonaliter constituit^{ur} martin^{us} de ponte pūte ibidē etiā ysendesilia sua
 p̄fato dño iudici dixit z exposuit q^o laurētius philippi maritū quondā
 dicte ysendis nup ab hoc seculo migravit relictis z supstitibus sibi tri
 bus liberis suis dicte ysendis vxori sue cōibus videlz iohanne petro ce
 thacherina pupillari etate constitutis. qbus qdē liberis dictus quondaz
 laurētius coz p̄ in suo vltimo testamēto pviderat de iure rectore et
 administratore scz petro de orto. qquidē petrus ppter plures et certas
 rōnes ac excusatiōes tutelam h̄mōi acceptare recusauit. z dictas suas
 rōnes excusatiōes z defensiones pposuit in tali curia ppter quas fuit
 a dicta tutela testamētaria relaxat^{us} z exonerat^{us} p̄nūciatūq^{ue} cognitū z
 declaratū iⁿ a p̄dicta tutela debere excusari. Et cus ita sit q^o dicti pu
 pilli sunt nūc de p̄nti sine tutore rectore z administratore psonaliū bonoz
 qz rez z iurū suoz qd cedit i coz maximū p̄iudiciū atqz dāniū. Et a pro
 pter p̄fatus martin^{us} noīe suo quaten^{us} iⁿ tangit z noīe dicte ysendis
 filie sue m̄ris dictorū pupilloz instāter req̄siuit dictū dñi iudicē quate
 nus p̄dictis pupillis de aliq^o bonoz ydonco tutore gubernatore z admi
 nistratore puidere dignet^{ur} officij benignū p̄fati. d. i. in p̄missis humilē
 implorādo. Et. d. d. i. audita et intellecta p̄cū req̄sta p̄dicta t̄piq^{ue} tanq̄s
 iuriz rōni consonū sauo:abiliter annuēdo q^o de iure z rōne dicta ysen
 dis m̄ris dictorū pupilloz est in p̄dicta tutela suoz liberoz p̄ferēda. iō.
 in p̄ntia z audictia mei nota r̄q^{ue} publici z testū infrascriptoz ac pluriū

aliorum notabilis viroz. ibidē p̄ntiū interrogauit dictā ysendē ibidē
 p̄ntis z in p̄ntia p̄fact. d. i. constituta si tutela dictoz suoz liberozū et
 onus administrationis eiusdē acceptare z in se suscipere velit seu volebat
 Quicquidē ysendis cum licētia volūate z auctoritate dicti martini pa
 tris sui bidez p̄ntis. z ita verū esse asserēns dixit z r̄ndit q̄ sic. saluo t̄i
 et retēto ac p̄estato p̄ dictam ysendē q̄ saluo z saluo eidem sint et rema
 neant iura z actōēs q̄ et quas ip̄a ysendis h̄z sibi cōpetunt in z sup̄ bo
 nis dictoz suoz liberoz tam rōne dōris sue q̄ et aliā ad eam legatorū
 sibi p̄ dictū laurentiū virū suū quōdā in suo vltimo testamēto relictozū
 quibz us iuribus z actionibus renūciare seu derogare nō intēdit Quā
 r̄n sione audita p̄factus. d. i. tutelam dictoz pupilloz dicēte ysendi coruz
 matri p̄nti z acceptāti deceruit p̄cipiendo eidem quatenus personā z
 bonā eorūdem pupilloz bene fideliter z legaliter regat zc. vt in p̄cedēti
 forma. quicquidē ysendis tutrix p̄dicta p̄dictam tutelam z omnis admi
 nistrationis eiusdē gratis in se suscipiēs z acceptans bona fide per se z
 suos zc. Promisit zc. vt in p̄cedēti. forma. Et nihilominus p̄ maiori se
 curitate dictoz pupilloz dedit z p̄ntiuit dicta ysendis tutrix in fideiuz
 sozū z principalē reum debitozē z p̄catozē bertrandū p̄trium suū
 ibidē p̄ntem quicquid bertrandus gratis ad p̄ces dicte ysendis bōa
 fide per se et suos se cōstatuit p̄ntem p̄factum. d. i. ac me notariū p̄hibi
 tum infrascriptū. vt supra stipulantē fideiuzsozē z principalem reū de
 bitozem et p̄catozē p̄ dicta ysende tutrice p̄dicta ac p̄ oibus z singū
 lis p̄ eam sup̄ius p̄missis et conuētis tenēdis complēdis z obseruādis
 Pro quibus omnibus z singulis sup̄dictis dicta ysendis tutrix dicē
 bertrandus eius fideiuzsoz obligauerūt p̄p̄tuerūt et submiserūt
 omnia eoz bonāz cuiuslibet ip̄ozū mobilia z immobilia p̄ntiāz futura
 iuribus z comp̄ssionibz curiarū zc. Promittētes insup̄ dicti ysendis
 tutrix et bertrandus eius fideiuzsoz se nihil fecisse aut dixisse in p̄cteri
 tum z q̄ nihil dicent seu facient in futurū p̄pter qd̄ p̄dicta omnia et sin
 gula minozē in aliquo obtineāt vel habere debent p̄petui roboris firmi
 tatem vel q̄ cassari retrari annullari valeant quomodolibet vel rescidi.
 Sed ita p̄dicta omnia z singula p̄t supra scripta sunt rata gratāz fir
 ma semp̄ habere coqz tenere atēdere z obseruare contraqz in aliquo
 nunq̄s facere dicere seu venire de iure vel de facto p̄ se nec p̄ aliquā aliā
 p̄sonam interpositā seu interponendā alicuius vel aliqz arte ingenio
 seu cautela p̄ salennē z validā stipu. z sub obligatiōe p̄dicta dicti ysend.
 tutrix z bertrandus fideiuzsoz p̄miserūt z p̄auerūt ad z sup̄ sancto dei
 euāgelio ab eis z quolibet ip̄ozū suis detris manibz corporaliter gra
 tis tacto. renūciāti. inde sup̄ p̄dictis omnibus z singulis z sp̄aliter sub
 dicto iuramēto gratis z scienter iuris z facti ignorati. omniaqz actionē
 exceptiōē z deceptiōē docti inali fraudis vis metus erroris z in factū
 m i

condicioni indebiti sine causa vel ex iniusta causa solum privilegio erit de
 libelli et oblationi eiusdem decem et viginti diebus inducendis feriis quiescentibus
 et vindictarum. et omni alij dilationi temporis. Et dicta prefensis curie predicta
 certa certiorata per me notarium publicum infrascriptum spalliter et extra renu-
 ciauit scilicet nuptiarum. et beneficio senatus consulti velletam dicitur pro ber-
 trandus fideiussor renunciauit spalliter et expressit beneficio noue conditionis
 de fideiussoribus. et ambo simul renunciauerunt generaliter omni iuri
 canonico et civili nouo et veteri scripto et non scripto diuino et humano pro-
 mulgato et promulgato vsu rationi consuetudini privilegio et statuto quod vel
 quibus medijs contra predicta aut ex eis aliqua venire possent et in ali-
 quo se iuuare defendere seu tueri. Et ibidem prefatus d. i. sedes per tri-
 binali put supra in predictis omnibus et singulis tamque bene rite et legitime co-
 ram ipso pacto auctoritate suam et sue curie iudicaria interpretatur pa-
 riter et decretis quibus ita pacto prenotata prefensis curie predicta volens
 pias iuris euitare pmissio signo venerabili sancte crucis siccedendo.
 In nomine patris etc. inuentarium suum de bonis dictorum suorum herorum
 pupillorum inchoauit in hunc modum qui sequitur. Et primo dixit seuenisse
 de bonis immobilibus dictorum pupillorum quandam domum suam utali care-
 ria sicut sic confrossi. Item quandam vineam cum terra laboratiuam aliam co-
 tiguas frax in tali territorio confrossi. etc. Protestans quod duntaxat quia alia
 bona dictorum pupillorum mobilia et immobilia inueniet illa presentia inuentario
 adiunget seu per notarium publicum faciet adiungi infra terminum iuris. De
 quibus omnibus dicta curie petiit sibi et dictis suis liberis pupillis fieri
 publicum instrumentum etc. ¶ Vera fuerunt hec etc.

Sequitur de curatoribus.

Item in titulo precedenti aliqua

de curatoribus dixerit in genere hic tamen quedam spacia de istis
 dicere volo per simplicium notariorum sine tabellionum conditione
 pleniori. Sciendum itaque est quod eadem persone que preterea tutores preterea
 curatores dare. et intellige de iudicibus sine magistrantibus. Item per
 in suo testamento potest filio suo furioso maior. xxv. annis qui habet in
 potestate dare curatorem et tenebit datio confirmata tamen per iudicem. Et simi-
 liter filio non furioso adulto per aliquos. Quibus autem datur curator
 dicas quod adulto qui. xiiij. annum compleuit si perierit iurato aut non datur.
 Item datur curator per dugo furioso et intercapto in iudicis. Item per
 datur curator per pupillo tutore habenti si lis mota sit inter ipsum hunc tutorem
 et filium adulto qui finita causa licet desinit esse curator. Item datur cura-
 tor adulto agere vel defendere volenti iudicis etiam iurato aliam repellit
 nec au. nisi nisi iurare vel non venire contra processum ratione minoris eta-
 tis quod tunc admittit. Item datur curator ventri uxoris mariti defuncti

qui nato infante definit esse curator. Item et de consuetudine curatoꝝ
 dat curator bonis vacan. z indefensis. qñ nullus apparet heres z cre
 ditores instant z velut suas interare actōes sue petitiōes. Sed q pñt
 curatores dari credo q oēs illi qui tutores esse pñt. excepta muliere q
 k currix esse possit curatrix n̄ esse nō potest. Finit autē cura adultoniz
 adultis factis maioribus. xrv. annis. Itēz finit cura adultoz finito ne
 gocto vel finita causa ad quē dari sunt curatores. Alij modi assignati i
 tutela finieda intelligant̄ repetiti in cura. Item finit cura furiosi corp
 so q furiosus sanitate recepit quod intellige si furor: erat cōtinuam
 si interpolatus fuerit non finit cura sed manet donec vivit furiosus.
 cura vō pdigi finit postq̄ pdigtus sanos mores recuperavit. tunc enis
 ipō iure definit esse in pñte curatoris. Item est notandū q taz tutores
 q̄ curatores tenent̄ z debēt debiti inuentarii siue repositus facere de
 bonis z rebus quoz sunt tutores vel curatores. vñ inuentariū ē triplex
 scz inuentariū tutoꝝ vel curatoꝝ. Et inuentariū herediū z inuentariū
 ficti. Debēt etiā iurare res suoz pupilloꝝ vel adultoz salvas fore. Sub
 obligatōe bonoz suoz. Debēt similiter fideiussores dare exceptis tutoꝝ
 bus testamētarijs z dānis sicut pdictū est.

Forma instrumēti cure ad causas z ad negotia.

In dei nomine amē Anno etc.

1. Hincrint etc. q apud alestun z corā dño vicario comitali i
 opatorio mei notarij publici infrascripti vbi curia vicarie
 comitalis interdū tenet venies z existēs ac psonaliter cōsti
 tutus robertus fili⁹ martini de ponte quondā etatis vt dixit. xvij. an
 nonim p̄fato dño vicario dixit z exposuit q ip̄e haberet habiturus est
 ac mouere intēdit plures z diuersas causas aduersus z contra diuer
 sas psonas tam in pñte curia q̄ in diuersis alijs curijs z iudicijs. habz
 q̄ gerere negociari z exercere plura z diuersa negotia quas z q̄ ppter
 etatis sine defectū z discretionis sagacitatis z industrie penurias p̄scq̄
 tractare z expedire sine sui magno detrimēto z icōmodo nō valet. Ea
 ppter ne cōtingat eundē robertū in suis gerēdis causis z negocijs pre
 dictis ledi fraudari seu decipi supplicauit instanter z requisuit p̄fatus
 dñm vicarium quatinus andrē philippi ibides p̄trem de quo plus q̄
 de quocunq̄ alio confidit sibi in curatoꝝ darez decernere dignes beni
 gnū officinū p̄fati domini vicarij in p̄missis humiliter imploꝝando.
 Et dictus dominus vicarius audita per eum z intellecta supplicatio
 ne z requisitione predicta eidemq̄ tanq̄ iuri z rationi cōsone annuēs
 p̄fatum andrē ibidem p̄trem et acceptantē in curatoꝝ p̄fato rober
 to adulto predicto petenti et postulanti dedit z decreuit. precipiendo ei
 dē andrē quatinus ipsum robertum in omnibus et singulis suis

causis lib⁹ z negocijs tam in iudicio q̄ extra bene legaliter ac vtilit̄
 dirigat sibiq; fideliter cōsulere habeat queq; vtiliaz p̄ficia ditto adul
 to p̄furādo ac inutilia z dānosa totis viribus curādo. Quicq̄d andre
 as curator p̄dictus p̄dicā curam ac onus administratōis eiusdem in
 se gratis suscipiēs z acceptās bona fide p̄ se z suos zc. p̄misit z cōvenit
 dictum robertū in omnibus suis causis libus z negocijs bñ fideliter
 et vtiliter toto suo posse dit igere cōsulere z auctorizare bonaq; res et
 iura sua regere manuteneere recupare z saluare ac vtilia p̄furare inu
 tilia p̄mittere. necnon inuētarium suē p̄ceptorium de bonis eiusdē
 adulti debitum z legale fm̄ iuris ordinē facere atq; in sine huiusmodi
 cure boni et legale comportū eidem adulto seu cui p̄muerit reddere z
 reliqua p̄stare ac restituere. et p̄ tutiori securitate p̄dicti roberti adulti
 diebis andreas philippi curator dedit z p̄stavit in fideiussōre petrum
 de oro ibidem p̄ntem. quicq̄d petrus ad p̄ces z requisitōre ipsius
 andree grans se constituit penes dictum robertū p̄ntem stipulantes z
 recipientē fideiussōrē p̄ncipalē debitōrē z p̄catorē p̄ eodē andrea cu
 ratore p̄dicto et p̄ omnibus p̄ ipm̄ andrea sup̄ius p̄missis z conuentis
 tenēdis complēdis z obseruādis. Pro quibus omnibus z singulis sup̄
 dictis andreas curator z petrus fideiussor et eoz quilibet obliga
 uerunt p̄porecauerūt z submiserūt penes dictū robertum iūtem sti
 pulantem z recipientes vt supra omnia bona sua mobilia et immobilia
 p̄nta z futura viribus et compulsionibus curiarum zc. Promittētes
 insuper dicti andreas et petrus curator et fideiussor p̄dicti ē nihil se
 esse zc. vt supra in forma tutele anormale mutatis mutandū vsq; ad
 finem. ¶ Acta fuerūt hec zc.

Formā instrumēti cure furiosi seu mentecapti vel pdigi

De in nomine anie Anno zc.

1. Habet int zc. q̄ apud alestūz corāz dñis vicarijs cōis curie
 dñoz dicte ville z in consistorio dicte curie ibidem ad iura
 reddendū p̄ tribunali sedētib; venētes z p̄sonaliter cōstituti andreas
 et marnnus petrus z frater roberti de ponte p̄fatis dñis vicarijs dice
 runt z exposuerūt q̄ dictus robertus dño p̄mittēti. effect⁹ est furiosus
 et mētecaptus adeo z taliter q̄ rōnis vsūm penitus amisit vel pdigit⁹
 z suoz bonoz manifestus dissipator seu dilapidator existit. Ea p̄pter
 instanter requisuerūt p̄fatos dominos vicarios quatenū dicto furio
 so vel pdigo de p̄dico curatore p̄uidere dignent̄ qm̄ ipz in agēdis. bo
 naq; sua regat saluet z gubernet z custodiāt. z inde p̄ dictaz villā alesti
 et per alia loca oportuna p̄clamari seu p̄conisari publice voce tube faci
 ant ac denūciatī qualiter dictus robertus est furiosus vel pdigus offi
 cium benignū dictorum dominoz vicarioz in p̄missis humiliter

Implozādo. Et dicit dñi vicarij audita requisitione p̄dicta z facta sup̄ bis summaria ap̄sentia sine informatione euz; testib⁹ fide dignis: petro ū de orzo ibidem presentēz acceptati. p̄fato roberto ibid̄ etiam presentē in cura roze dederūt z decreuerūt precipiendo eidē petro curatoz quaten⁹ per sonati z bona dicti roberti furiosi z pdigi benez fideliter regatz gubernet saluet defendat. z alia faciatz exerceat que cuilibet curatoz in eum bñt facienda. ordinarij vltcrius q̄ fiat p̄conisano publice voce tube p̄ di crā villā alesti z p̄ alia loca necessaria z oportuna qualiter dictus rober cus est furiosus vel pdigus et habet curatozē dicti petri de orzo ce q̄ nullus cum dicto roberto pdigo vel furioso deinceps cōtrahere ha beat emendo vendēdo aut alias negociando nisi euz licētia auctoritate et consensu dicti sui curatozis z cum intimatione q̄ omnes cōtractus alias z aliter cum eodem pdigo vel furioso facti z in ita erūt z decernēt tunc p̄ tūc inualidi atq; nulli. Quiddem petrus curatoz p̄dictus curā hmōi z onus administrationis eiusdē in se gratis assumēs z acceptās bona fide p̄ se z suos etc. p̄misit etc. vt in forma p̄cedēti cum datione si de iussoris z decreto z inuētario mutatis mutandis vsq; ad finē. Acta fuerūt hec etc. Et nota q̄ p̄cedens forma cōp̄hendit curam furiosi z curam pdigi que sunt diuersa vicia. z ideo nō intelligas q̄ hmōi cura detur pdigo z furioso insimul eo q̄ vix aut nunq; inueniatur homo fu riosus et pdigus simul. q̄ in nullo separati dantur huiusmodi cure vñ ex p̄cedenti forma poteris elicere formā instrumētī cuiuslibet cure red dendo singula singulis suo modo. Item nota q̄ furiosus est ille qui p̄ p̄ter passionem furie vel demēte iudiciū et vsu rōnis amittit vel illis sc̄mp caruit. Prodigus hō b: ille qui neq; tempus neq; finem expensa rum habet. sed bona sua indiscere dilapidādo seu dilacerādo z dissipā do pfundit. Item nota q̄ ad hoc vt furioso vel pdigo detur curatoz re quiratur q̄ furiosus vel pdigus sit sui iuris z maior. xxv. annis mino ribus em̄ dant̄ tutores vel curatores rōne minoris etatis z non ratōe furie vel pdigalitate. Item nota intrabile quia etiā filius curatoz p̄i suo furioso dari potest. q̄ si em̄ videatur alicui indecor. esse vt pater a filio regatur tamen si sobrie vnat filius patri curatoz dabit magis q̄ extraneus. et idem de matre furiosa.

Sequit̄ de emancipatione.

via naturalis affectio cupit vt

q̄ habeat homo sue libertatis iurij q̄ natura vnicuiq; tribuit z ex vtroq; iure tam canonico q̄ civili sit introductū q̄ filij ex iustis z legitimis nuptiis p̄geniti patrie subijciunt̄ patrī. idcirco iu re civili inuentū est hmōi filios a paterne patrīs nexib⁹ p̄ quēdā emōcti patris modū posse liberari. Formā igit̄ z modū emancipationis bic
m iij

ponere volo p̄ternit̄redo ⁊ ostendēdo quid sit patria p̄as ⁊ qualiter con-
stituat̄. Item q̄d sit emācipatio ⁊ unde dicatur et qualiter fieri debeat.
Est aut̄ patria p̄as ius quoddam quo.ā habent qui sunt de imperio ro-
mano in liberos naturales ⁊ legitimos. Et constituit̄ patria p̄as ma-
rimonio legitime cōtracto. Item p̄ diffinitiuā sniam si p̄nunciatū est
illum esse filium meū. Item p̄ ingratitudinē emācipatio filio reuoca-
to in potestate paterna. Item p̄ adoptionē emācipatio v̄o est relatio
patris potestatis coram iudice facta. Et dicit̄ emācipatio quasi extra
manum. i. potestate patris positio. Qualiter aut̄ fiat. Et quidē apud
iudicem comperit̄ ordinatū vel apud eum cui ex consuetudine hoc cō-
petat voluntate patris ⁊ voluntate filij curcurren̄. ⁊ v̄triusq; p̄ntia. Si
vero quis filium abseū. velit emācipare aut filius est infans ⁊ tūc p̄t
cum pater emācipare cū auctoritate p̄incipis. aut est maior infans.
et tūc necessaria sunt ea que sup̄dixi. Et in h̄mōi emācipatōe debet in-
uenire scriptura publica siue instrumentū manu publici notarij cōfe-
cti. Et sit hoc modo. nam pater ⁊ filius debent suū iudicē ordinarium
ādire ⁊ sibi exponere qualiter ip̄e pater vult suū filium emācipare et fili⁹
ab eo emācipari req̄rendo iudicē quatenus h̄mōi emācipationem di-
gnē admittet̄ in eadē snaz auctoritate iudiciariā ⁊ suū decretū in-
ponere. Et h̄is pactis p̄ sedebit in aliquo loco corā iudice p̄ tribunali
sedē. ⁊ filius ponet se flexis genibus corā p̄e suo ⁊ accipiet v̄ ambas
manus sui filij inter manus suas complōsas siue iūctas ⁊ supplicabit
patri filius humiliter quaten⁹ ip̄m emāciparet a p̄iuis nexib⁹ relaxare
et liberare dignē. p̄ v̄o ip̄m filium petē. ⁊ supplicante emācipabit et di-
mittet eum abire in manib⁹ suis ⁊ a sua patria p̄ate liberatū. fili⁹ autē
sic emācipatus erit deinceps tanq̄ paterfa. q; restari poterit q̄scunq;
altos actus ⁊ contractus tam iudiciales q̄ extra iudiciales exercere.
Aliq̄n aut̄ p̄ donat certum q̄d de bonis suis suo filio dū eā emācipat
in p̄mū emācipatōis p̄sertim q̄n nihil sibi p̄ntea donauerat. potest
etiam p̄ in h̄mōi emācipatōe retinere sibi dimidiā vsuffruct⁹ bonorū
filij p̄fericioꝝ ⁊ adn̄ctioꝝ. nō aut̄ castrensiū vel quasi castren̄. Itē est
notandū q; auus patern⁹ p̄t nepotē et filio emācipare cū ip̄m habeat
in sua p̄ate. Et si pater illius nepotis fuerit emācipatus dū tamen
nepos sit cōceptus vel natus anteq̄ pater suus esset emācipat⁹. Et
quo nota q; pater emācipādo filium potest eius filios liberos tā natos
vel cōceptos retinere in sua potestate

Forma instrumenti emācipationis.

In dei nomine amē Amorc.

Hauerint ⁊c. q; euz naturalis affectio cupiat carnalis sti-
mulis ppulset vt habeat homo sue libertatis inuū quod

natura cuius tribuit. Et quisq; obrenti validū retinere affectet et dicitur
 quis a primeno nature beneficio reputat se dotari ad eiusdē iuris patri-
 moniū statum z libertatis honore festinat se redire. sic z in m̄ q; nec pa-
 terna p̄as que interdum in impietate cōsistit nec dūcalsis coherctio q̄
 in leui z sana castigatiōe pbat in filiale seu scruidē subiectione p̄it aliq;
 amore seu instructi naturalis vinculi opari q; dum filius vel scruius
 iugo seu onere alicuius futuris reputat se astrictus statim naturalit̄
 primeno libertatis iure artēto scipz desperat z cōtēnū dū illo se carere
 p̄sentit. Et siq; ex utroq; iure tam caonico q̄ civili sit introductum q;
 filij ex iustis iurp̄is p̄geniti p̄sone subijciant potestati. Et p̄ quoddam
 ius sit retentū q; p̄ quēdā emancipatiōis modū valeat ip̄i filij ab eiusdē
 p̄tate p̄sone liberari. Hinc igit̄ fuit z est q; hac die p̄m̄i sup̄
 in principio hui⁹ veri z publici instrumēti annotata veniētes z p̄sonalit̄
 cōstituti coram honorabilibus viris dñis vicarijs cōis curie dñorum
 alesti andreas z laurētius philippi p̄r z filius p̄satis dñis vicarijs dice-
 runt z exposuerūt q; dicit̄ laurētius vult z desiderat a dicto adrea p̄re
 suo emancipari. z ipe andreas vult z intendit eundē laurētii filiū suū
 emancipare a suis paternis nexibus liberare. Ea p̄pter supplicauerūt
 dicti pater et filius p̄ dictos dños vicarios decerni et declarari hōi
 emancipationē posse z debere fieri ip̄amq; auctoritate z decreto eorū
 curie roborari z cōfirmari. Et dicti dñi vicarij audita supplicatiōe p̄e-
 dicta p̄ dictos andrea z laurētii eis su p̄ facta. z eidē tanq; iuris rōni
 cōsone amittēs factaq; ibidē p̄ eosdē dños vicarios summaria ap̄ista
 seu informatiōe cum nōnullis p̄sonis fide dignis qualiter p̄dicta emā-
 cipatio fieri nō requirit̄ in cuiusq; fraudē vel deceptionē z q; dicit̄ lau-
 rētius filius est sufficiens etatis sapiēs utiq; z discretus ad scipz regē-
 dum z gubernandū dixerūt z decreuerūt p̄dictam emancipationē pos-
 se et debere coram ip̄is fieri. Quib⁹ ita factis ibidem incontinētī corā
 p̄satis dñis vicarijs p̄ tribunali more maiorū suoz sedē. p̄fat⁹ adreas
 dictū laurētii filiū suū an̄ ip̄m genibus flexis crūtē z suas manus
 complosas sine iūctas inter manus ip̄ius andree p̄ris sui tenē. z hu-
 militer petiit. z requirētē emācipari dimisit z a suis manib⁹ ac p̄tate
 relaxavit z p̄ emancipatiōis b̄nficiū fecit z cōstituit liberū sui iuris et a
 sua p̄na p̄tate penitus liberavit. P̄ans z concedēs eidē hui⁹ p̄tate
 emancipatiōis plenam liberā z legitimā p̄tatem licentiā z auctoritates
 deinceps contrahēdi emēdi vendēdi z quoscūq; alios heros et hone-
 stos contractus inendi faciendi z contrahēdi in quocūq; iudicio tam
 agendo q̄ defendendo z extra iudiciū standi c̄p̄iendi p̄tratorēs cōst̄
 tuendi testamēti s̄ seu testamēta et alias quascūq; vltimos voluntates
 faciendi disponēdi z ordinādi. z om̄s z singulos alios actus seu cōtra-
 ctus z quicūq; negocia in iudicio z extra pagendi faciendi z exercendi

quos et que quilibet paterfamilias et homo sui iuris etiam facere potest et debet. Et dicitur dñi vicarij sedenti p. tribunali p. supra in cōsistorio dicte cor. cōmunis curie in p̄dicta em̄cipatōe et omnibus et singulis alijs p̄missis tanq̄ bene et legitime coram ip̄s pactis ad requisitionē dicte cor. an dree et laurēti patris et filij auctoritate suam dicte curie sue iudiciaria interspouerūt pariter et decretū. De quib⁹ oibus dicit laurēt⁹ perijt si bi fieri publicū instrumentū seu publica instrumenta vnū vel plura p. me notarium publicū infrascriptū quot seu que possint et valeant dicari et c. Acta fuerunt hec et c.

Qualiter confici debet instrumentum super refectōe instrumenti debiti deperdit.

Nota quod quādo quis asserēs

Instrumentū obligatorij alicui⁹ debiti p̄didisse vult et petit sibi refecti vocāndus est suus debitor in iudicio et p̄bata dicitur instrumentū amissione quā p̄bati sufficit p. creditoris iuramētū cū curi⁹ formā habet infra iudex p̄cipiet nota. q̄ illud instrūm in nota sumpsit et q̄ ip̄s reficiat et refectū tradat creditor. sed p̄tio iudex tale a creditore exiger iuramentū. Tu iurabis quod instrumentū quod petis tibi refecti reuera amisisti quodq̄ nullo dolo a te vel alio noie tuo vel te sciere adhibito illud p̄didisti quodq̄ nescis vbi vel apud seu penes quē sit quodq̄ dolo vel fraude illud habere vel possidere nō desinisti. quodq̄ illud non potestas refici fraudulēter quodq̄ si quocūq̄ t̄p̄e illud ad man⁹ tuas p̄uenire vel habere poteris restituēs tabellioni q̄ illud consecrat vel iudici cancellarij vel adm̄bulatorij nec eo amplius vteris in p̄iudicijs debitoris. Sed solū isto publicato sine exemplato. Sed qd si is cōtra quē fieri petit refectio seu exemplatio dicit nō esse faciendā. Rūdeo si obijctio iustā cāmi et statum vel infra breue t̄p̄s parat⁹ est de iure suo docere auidet. vbi in refectōe seu expectatōe vel dilatatōe breui nō iminet periculum creditor. alias fiet refectio saluo iure suo dicitur debitoris. Et p̄cipiet iudex tabellioni q̄ dicitū instrumentū scripsit vt illud reficiat et exhibeat creditor p̄dicto. Et quo p̄cepto et p̄cessu p̄dicto cōsultat magister olādm⁹ q̄ ille tabellio ad excusationē suā faciat sibi fieri p. alium tabellionem publicū instrumentū seu acta publica. Notarius itaq̄ q̄ dicitū instrumentū debiti p̄mis scripsit et in notā sumpsit exemplabit et scribet ip̄s de vbo ad vbum sicut fecit p̄mū. Et subscriptionē nois sui in fine instrumenti talit̄ scribet. Ego talis notarius auctoritate tali pullicis q̄ p̄dictis requisitus notā recepi hōc verumtē publicū instrumentū qd alia vice p̄fato tali creditor exhibui. Iterū ex rogatōe siue nota eiusdē cancellata de mādato talis iudicis exemplatum et refectū et ip̄s dicitur creditor tradidit eo qd dicitur debitor coram p̄fato dño iudice citato et se debitor;

confrēte refectioni q̄ dicitur instrumētū mīme cōtradiceñ. It ita sit alias
 p̄dicta v̄ba omittant. Et dicat post v̄bum curato nihilq̄ validus in ad
 uersum allegare dicitur creditor; iurante illud sine fraude amissit. Et
 facta diligēti collatiōe signo meo cōsuetō signaui in fidē et testimoniū
 p̄missor. Item nota q̄ si instrumentū debiti fuerit a murib⁹ vel cinis
 corosum et distantiū aut alias igne vel aqua vel alio modo vitupatū
 seu destructū taliter q̄ nullā fidē seu p̄bationem facere possit. nec credi
 tor; p̄ suo debito consequēdo dicitur instrumētō vti seu se iuuare valeat
 nō erit necesse p̄ dicto instrumētō reficiēdo adire p̄rozes sed poterit no
 tarius q̄ illud cōsecerat dum eñ appareat aliq̄ reliquie dicti instrumē
 tū iterū reficere retinēdo penes se dictas reliquias alterius partū instru
 mētū q̄ in hoc nullū imminet seu parat periculū aut p̄iudiciū debitor;
 Et idē de quocūq̄ alio instrumētō.

Forma trāscripti siue vidim⁹ alicui⁹ publici instrumētū.

¶ Dei nomine amen anno 7c.

1. Nouerint 7c. q̄ apud talē locū et corā venerabili viro dño b.
 iudice vel vicario vel officiali eiusdē loci veniēs et cōs ac p
 sonaliter cōstitut⁹ adreas philippi p̄faro dño iudici p̄ntant et exhibuit
 quoddā publicū instrumētū cōfectū subscriptū et signatū p̄nt in codex
 prima facie appebat p̄ talē notariū sub āno et die in codē contentū. nō vici
 orū; nō cancellatū nō abrasum nec aboliū aut in aliqua sui pte suspe
 crum. Sed oī p̄ osius vicio et suspitiōe carēs cui⁹ teno; sequit̄ sub his
 v̄bis. Anno incarnatiōis dñi 7c. inserat̄ totus teno; instrumētū quodq̄
 instrumētō in p̄ntia et audiētia p̄fari dñi iudicis vicarij vel officij. p̄ me no
 tariū; publicū infrascriptū de v̄bo ad v̄bū ibidē lecto dicit⁹ adreas phi
 lippi asserēs p̄dicto instrumētō indigere et vti velle in plurib⁹ et diuersis
 locis et iudicijs. et formidā. p̄pter variū et incertū discrimina aut alias
 de amissione eiusdē petijt ideo et requisit̄ dicitū dñm iudicē vicariū; vel
 officialē quatin⁹ p̄dictū instrumētū trāscribi faceret et ad eñā rei me
 moriā exemplari et publicari ac in formā publicā redigi p̄ me notarium
 publicū infrascriptū. et p̄ eundē dñm iudicē vicariū; vel officialē iudicia
 liter decerni ordinari et declarari h̄mōi trāscripto seu exēplari tānt̄ eā
 dem fidē in iudicio et extra adhiberi debere et adhibēdam fore quantā;
 originali p̄dicto necnō in p̄missis auctoritatē suāz curie sue iudiciariā
 mēponi pariet̄ decretū. Et. d. d. i. vicari⁹ vel officialis viso p̄ eñ dicto in
 strumētō et illi⁹ tenore audito ip̄oq; palpatoz inspecto ac sanoz integro
 repto nō viciato nō abolito nec in aliqua sui pte suspecto. S; oī vicio et
 suspitiōe carēte auditaq; requisitiōe p̄dicta p̄ dicitū andrea philippi sup̄ si
 bi facta. et eidē tanq; iuri et rōni consone ānuēs voluit decretū et ordia
 nū dicitū instrumētū p̄ me notariū publicū infrascriptū trāscribi exē

plari z in publicā forma z exemptū redigi. Et eidē transcripto siue exem-
plo tantā z eandē fidē adhiberi z adhibendā fore in iudicio z extra q̄ra
adhibet seu adhiberi debet originali p̄dicto q̄bus quidē visio ostensionē
lectioni decreto z declarationi ac omnibus vnicuersis z singulis sup̄di-
ctis tantū bene rite et legitime p̄actis p̄fatis dñs iudex vicarius vel
officialis sedēs p̄ tribunali more maiorū suoz in cōsistorio curie sue vbi
ad iura reddēdū cōstitutus est sedere vel in tali loco sup̄ quoddā scannū
lignēū vel lapideū quē locum sibi rdonēū quo ad hunc actūz elegit au-
ctōritatē suāz dicte sue iudiciariā interposuit pariter z decretum. De
quibus omnibus zc. ¶ Acta fuerūt hec zc. Et nota p̄ simili modopo-
test sumi exēplū siue transcriptū seu vidim⁹ de lris patēū. priuilegiōz
aut alijs sicut de publico instrumēto nūtaris mīradis suis locis. Et
de alia quacūq; publica scriptura. Item nota q̄ inter exemplar z exē-
plum est hec dñs q̄ exemplar est ip̄m instrumētū originale. exēplū
vero est scriptū siue vidimus inde sumptū z extractū. vñ *his exēplar
generās exemplū quod generatur.

Forma instrumētū tituli clericalis.

In dei nomine amen Anno zc

Hoc erit zc. q̄ in p̄ntia mei notarij publici et testum infra
scriptoz exās p̄sonaliter cōstitutus martin⁹ de ponteficijs
et attendēs vi dixit bertrandū filiū suū naturalē z legitimū clericū iāz
accollitū velle z p̄posuisse concedēdū altissimo ad sacros ordines sub
dyaconatus dyaconatus z deiniū p̄sbreratus gradum p̄moneri qd
mi me facere potest sine titulo clericali. Egit ne i opprobriū sui misisse-
rū ip̄m bertrandū oporteat in futurū medicare. Sed pot⁹ honorifice
vivere possit et valeat et suū vicium pariter z vestitū h̄c dicitur inq̄
martinus de ponte nō inductus nō seductus vi dolo meti *bis blas-
dis aut alias machinose circūdētis. Sed gratis sciētē beneq; cōsul-
tus z p̄meditatus vt dixit nō errās neq; deceptus in iure vel in facto
suis sed de vtroq; certo: at⁹ pur asseruit plen⁹ z instruet⁹ boni fide z si-
ne dolo p̄ se z suos here. z in futurū success. q̄scūq;. Tenore hui⁹ veri z
publici instrumētū mādato suo cōfecti firmiter p̄petuo valituri dedit
donante cōstituit z assignauit dico bertrādo de ponte filio suo libere in
p̄nti stip. solēmter z recti in titulū z noie tituli clericalis ac p̄ suo titulo
vt inde possit z valeat dei laudēz honorē ac animarū fidelū salutem et
redemptionē ad p̄dictos sacros ordines facilius p̄moneri videlz primo
quandā domū sitā in tali loco sic z sic cōfrōn. z vnicū bonis inoblib⁹
infra eandē domū de p̄nti erantib⁹. Item quandā vineā sitā in tali ter-
ritorio cōfrōn zc. Item plus quēdā campū eū quodā pratio sibi cōti
quo situatos in tali territorio cōfrōn. zc. Item plus vicium unum in

domo habitationis et bonis eiusdem martini rādū q̄diu ip̄e bertrādus
 vixerit in humanis vel saltem quousq̄ fuerit de aliq̄ competē bñficio ec
 clestiasico canonice p̄missis. retinuit tñ p̄fat̄ martin⁹ de p̄te de patre
 cep̄so solēn stip. validato q̄ post mortē dicit bertrādi filij sui bona oia
 sup̄dicta tam mobilia q̄ immobilia ad eundē martinū et suos here. et
 successores pleno iure pueniāt reuertant̄ sup̄ q̄buscūq̄ bonis suis reb⁹
 mobilib⁹ et immobilib⁹ p̄dictis p̄ dicitū martinū de p̄te dicto bertrādo
 filio suo in titulū et nomie tituli clericalis datus cōstitutis et assignatis
 idē martin⁹ fecit et cōstituit dicitū bertrandū p̄tē et vt sup̄ stip. et reci.
 versū dñs et pcuratorē legitimū vt in reb⁹ suis p̄p̄ijs legitime cōstitutū
 Ita quodāmodo et deinceps dicit bertrādus p̄teritū et ad eā h̄mōi ti
 tūli siue attitularōis possit et valeat p̄ bonis siue reb⁹ p̄dictis sibi i titu
 lum datus cōstitutis et assignatis et eoz̄ occasione in q̄cūq̄ iudicio et ex
 tra directe et vtilē agere et experiri. Excipēq̄ cōponere trāsire com
 promittere pacisci et cōcordare. Et cetera oia vniuersa et singula facere
 dicere pcurare et exercere q̄ q̄libet verus dñs et pcurator legitimus ac
 iustus possessor de reb⁹ suis p̄p̄ijs in eisdē legitime constitutū facere
 dicere pcurare et exercere p̄t et dy. Et q̄ ip̄emet martin⁹ aū h̄mōi titu
 li donatione et assignationē facere dicere pcurare et exercere poterat et
 potuisset. Loucedēs p̄fat⁹ martinus de ponte dicto bertrādo filio suo
 p̄t et vt sup̄ stip. et recip. licentiā auctoritatē et sp̄ale mandatū p̄ se aut
 aliū loco sui quicūq̄ voluerit q̄ p̄mū ad sacros ordines p̄dictos p̄m
 tus extiterit possessionē seu quasi domus vinee campi et p̄ari p̄dictozū
 accipiēdi cor̄palem cuius et naturalē. licētia ipsius marini aut alterius
 cuiuscūq̄ p̄sone vel curie imine petita req̄sita seu obrēta. Et quousq̄
 eandē possessionē dicitus bertrādus adept⁹ fuerit cōstituit se interim
 dicitus martin⁹ bona p̄dicta n̄ v̄e ip̄ius bertrandi filij sui tenere et possi
 dere seu quasi. Et nihilominus eundē bertrandū p̄tē stip. et reci. vt
 sup̄ in possessionē bonoz̄ p̄dictoz̄ nunc p̄ tunc p̄ tactum manuū suarū
 et dicit bertrādi posuit et inuestiuit de eisdē p̄m̄tēs insip̄ p̄nomiatus
 martin⁹ de ponte se nihil fecisse et vt in alijs instr̄. mutatis mutādis
 vsq̄ ad finē. de quibus. ¶ Acta fuerunt hec et cetera. Et nota q̄ aliq̄ faciūt
 h̄mōi titulos clericales p̄ modū donationis inter viuos donādo filijs
 suis stipulā. p̄ se et suis here. et success. in futurū vniuersis et tñc sequē
 da est forma aliarū donationū. sed p̄cedēs forma videt̄ magis consona
 r̄ dñi p̄pter multa de quib⁹ r̄ceō. Item nota q̄ q̄libet extrane⁹ p̄t aliū
 attitularē et de bonis suis noie tituli clericalis donare et assignare. Et
 t̄nc notari⁹ poterit sic incipere instrumentū.

¶ In dei nomine amē Amozc.

¶ Nouerint et cetera q̄ andreas philippi sc̄os et accēdēs vt dixit pe

erum de ordo clericū solutiū cum simplici tonsura filiū bertrādi de ordo
 quondā velle z pposuisse deo pmissitē ad sacros ordines gradatim p
 moueriz nō habere aliquē titulū clericale nec bona aliqua patrem vel
 matrem in z sup quibus valeat attulari minusq; suū vicū decener
 in futurū habere. igit motus ex deuotōe z compassione ac affectōe sin
 gulari erga dictūm petrū de ordo clericū p̄diciūm. Et ad finē q̄ dicitur
 petrus dum ad dictos sacros ordines fuerit p̄motus sit magis incli
 natus z teneat decem et dūm nostrū iesum xpm ac beatissimā virginē
 mariā eius genitricē p̄ anima ipsius andree z parentū suorum deuote
 erotare. et ne etiam in obprobriū sui ministerij ipm petrū oposteāt mē
 dicare ze. vt in p̄cedenti forma mutatis mutandis suis locis vsq; ad
 finem. Item nota q̄ etiam in testamētis z vltimis voluntariis^o possunt
 huiusmodi tituli clericales p̄ parētes q̄ per alios extraneos fieriz assi
 gnari p̄ modū legati cū pacis z remotiōibus put restator ordinare vo
 luerit vel ad vitam vel impperuū.

Fundatio capellanie.

lures sunt que suarū animarū

p saluti z remedio puidere cupiē. in fine dierū suorū vel alias
 in vita instituire et fundare volūt capellanas p̄ certos p̄f
 byteros in missis celebrādis deseruēdas assignātes de bonis suis hu
 mismodi capellanis p̄ substatōe vite p̄sb̄roz in eis missas celebrātū
 fm magis z p̄mīs iuris suas facultates. q̄ opus vtiq; laudarēsi debi
 te foret erectū. Et d̄ringit em̄ aliquē vel p̄pter negligentā patroni q̄ tir
 ca curam z seruitiū h̄mōi capellanarū parū vigilat. z interdum bona
 cap. sibi retinet z vsurpat vel p̄pter defectū ep̄i q̄ min^o ydoneos p̄sb̄ros
 admittit instituit plures cap. penitus remanere desertas. Et ita fūda
 tores illarum sua intentōe frustrant. vidi nāq; ego tpe meo quosdā q̄
 ius patronatus quātū dē capella. sibi vsurparūt tenētes z possidentes
 bona dictis capellanis p̄ fundatores donata z assignata spacio. xl. āno
 rum et vltra. petradō cū ep̄o liberos suos successime vniū post alius in
 fra sacros m̄mē cōstitutos in eisdē capellanis instituit. ita q̄ nulle mis
 se aut alia diuina officia in dictis capellanis dicebant. Et h̄ certe ē de
 factis ep̄i q̄ tales capellanas nulli cōferre d̄ nisi illū prius videat co
 gnoscat ydoneū z abile ad deseruēdū in sacris sc̄z ordinib^o cōstitutum
 ad qd em̄ p̄ntat capellan^o ep̄o p̄ patronū nisi vt ep̄s illū examinet et de
 scia vita z morib^o eiusdē se informet. Et forte aīe fundatorū sic suis in
 tēnonib^o fraudatorū clamāt ad deū h̄ tales q̄ tenent z debēt capellanis
 facere deseruiri z nō faciūt. Sciendū est autē q̄ h̄mōi capellanie quan
 doq; instituit z fundant p̄ publicū instrumētū inter viuos. Et aliquē
 in testamētis z vltimis voluntariis vnde qñ inter viuos fundantur

poterit notarius ita conficere instrumentum.

Instrumentum fundacionis capellanie

In dei nomine amē anno 7c.

1
 Houverineze. q̄ in p̄ntia mei notarij publici et testiū infra
 scriptoz cristes z p̄sonaliter cōstituta nobilis et honesta
 mulier ysendis vidua r̄clera z heres ymuer salis nobilis
 iohannis de sancto baudilio quondā mora deuotionis affectu erga ta
 lem ecclesia obmissas ofones z alia diuina officia que quotidie in eadē
 ecclesia cōtinuer incessanter dicant z celebrant volēs etiā q̄ plurimū
 affectās saluti z remedio anime suē anime dicti quondā nobilis iohā
 nis de sancto baudilio viri sui ac aiarū parētū z benefactorū z dicti no
 bilis iohānis ac alioz p̄ quib⁹ ipa nobilis ysendis intēdit succurrere et
 debite piudere. igit nō inducta nō seducta vi dolo metu v̄bis blandis
 aut alias machinose circūuēta. s; gratis sciēter bñ. p̄ cōsultra z p̄medi
 tata vt dixit n̄ errās neq; decepta i iure vel i facto suis. s; de v̄roq; cer
 ritorata put asseruit plen⁹ z instructa z enore hui⁹ veriz publici instrum̄ti
 mandato suo consecuti firmiter p̄petuo valitur ad laudem et honorem
 dei omnipotentis z dñi nostri iesu xp̄i ac beatissime z gloriosissime virgi
 nis marie eius matris z oim̄ cuius supnoz z signāter ac p̄cipue i hono
 rem gloriosissimi p̄bñ. stephani necnō in redemptionē petoz suozum
 et alioz sup̄dictozuz eis melioribus modo via z forma quib⁹ de iure po
 tuit z debuit fecit instituit fundauit ac dorauit quēdā cap. p̄petuam in
 sup̄dicta ecclesia z in honore spālez beati stephani in tali capella p̄petu
 is r̄p̄ibus deseruētē siue decantand. p̄ vnū p̄b̄m ydoneū sc̄ntificuz
 et honestū cui quidē capel. z p̄ eius dote z fundatiōe p̄fata nobilis ysen
 dis dedit donauit z assignauit p̄ imp̄petuū de bonis suis z q̄ olim fue
 runt dicti quondā nobilis iohānis viri sui ea que sequitur. Et primo
 quandā peciam terre laboratiuā sitā in tali territorio cōfron. 7c. fran
 cam z in puro allodio. Item quādā vineā sitāz cōfron. 2. s; z sub hac
 cōditōe q̄ si z casu quo dñs directus a quo dictā vineā i emphiteosim
 tenet nō pateret ipam vineā penes dictā capel. esse z p̄manere q̄ dicta
 vinea v̄d at p̄ retrozē siue capel. q̄ p̄ tpe fuerit meliori p̄cio q̄ poterit qd
 quidē p̄cium in emēdis alijs p̄d̄is seu redditibus dicte capel. z non in
 alijs v̄sibus cōuertat. Item plus dedit donauit z assignauit put sup̄
 p̄fata nobilis ysendis sup̄dicte capel. quēdā domū sitāz in tali loco v̄na
 cum quodā viridario dicte domui a pte retro cōrigno cōfron. sic z sic.
 Item plus decē solid. cēsuales z ānuales q̄s dicta ysend. dare z serua
 re tenet talia p̄ certis reb⁹ quas ab ea in emphiteosim tenet. Itē plus
 xxx. solid. ruroñ. q̄s dicta ysendis hz z p̄cipit singulis annis cū hoibus
 mansi de alvillaco. Itē plus tale qd 7c. put ordiabit fundator retinuit

ramē sibi z suis successo. dicta nobilis p̄sendis directi dñiuz iudiciss
 ino p̄lanonis cōmissionis z om̄e aliud sus em̄p̄m̄. p̄dicorū dñū siue
 reddituū z reruz in z p̄ quib⁹ p̄stant. Quāquidē capel. sic vt m̄tētē p̄
 dicram nobilē p̄sēdē institutā fundatā z dotatā cum sua doi p̄dicarū
 cum oib⁹ suis bonis rebus z iuribus ac p̄tinen. vnuerfis z cetera p̄sen
 dis tenore p̄ntis publici instrumenti inquantū potest de iure de facto
 dedit seu cōtulit tali p̄s̄b̄o ibidem p̄ntē acceptatū tanq̄ bon honesto
 ydoneo z sufficēti p̄ ip̄m tenendū z deseruendū t̄m̄ q̄rum v̄erit i hu
 manis ip̄mqz ad eam deseruendā regendū z gubernādū c̄let z noia
 vit. z quē vult z intēdit dicta p̄sēdis p̄ntari reuerēdo in x̄po f̄i domi
 no c̄po netauseū. aut eius vicario vt ip̄m in eadez capellanias instituat
 et cōfirmet quiquē dñs talis rector siue capellanus p̄dicte epellanice
 teneat z debeat ter in qualibet ebdomada missas in dicta capel. z in ea
 li capella celebrare vel alias p̄nt fundatoz ordinabit p̄ animal quozoz
 supra z post eiusdē dñi talis obitum z etiā añ ex nūc p̄nt ex t̄m̄ z dein
 c̄po quorū dñs dicta capel. vacabit z p̄prio rectore siue capellan carebit
 p̄sara nobilis p̄sēdis ex nūc retinet sibi ino patronatus ip̄m capel. ac
 ino noiaudi eligendū p̄ntandū rector. ē siue capel. eiusdē capel. iū p̄dicte
 dño nēm. c̄po seu eius vicario aut alteri ad hoc p̄ntem h̄m̄ et oriens
 casus occurrerit q̄d̄m̄ ip̄a p̄sēdis vitaz dicit in humanis p̄nt obitū
 x̄o dicte p̄sēdis. voluit ordinavit ip̄a p̄sēdis tenore h̄m̄is v̄erit publi
 ci instrumenti q̄ heredes sui z post ipsos heredes si z casu q̄ d̄cesserit
 sine liberis vno vel pluribus p̄p̄nquiores eis in gradu parente seu
 cōsanguinitatis successus z p̄ p̄p̄nquū siue patroni habeantqz z h̄c
 debeant ino patronatus ip̄ius cap. iusqz neminādū eligendi d̄ntandi
 in eadem p̄s̄b̄erum ydoneum z honestum volens im̄mo ex sus. p̄ba
 beas q̄ in futurū in p̄dicte cap. deseruēda nominē p̄nt auisit uat
 aliquis nisi t̄p̄e h̄m̄i noiatōis p̄ntarōis z institutōis sit in satis p̄f
 byteranis ordinibus cōstitutus q̄buscūqz iuribus ad cōtraria nō ob
 stant. Promittēs insup̄ p̄noia nobilis p̄sēdis se nihil fecisse z. S; ita
 tenore zc. vt in alijs instrumentis zc. De quib⁹ zc. ¶ Acta fuerit hec zc.
 ¶ Cum autē in testamēto vel alia vltima volūrate. s. in codicillu vel dona
 tione causa moris sit fundatio z institutio cap. poterit fundatoz ita d̄
 cere z ordinare. Itēz ego talis testatoz volēs z cupiēs saluti z remedio
 anime mee p̄uidere z etiā p̄ remedio animarū parcutū z benedictorū
 meoz. adeo facio fundo instituo z ordino atqz doro vni capellani p̄e
 ritam infra parrochiale ecclesiā sancti iohānis de alesto deseruendam
 siue decantandā in honore oipotētis dei z dñi nostri iesu x̄pi z v̄issime
 ac gloriosissime virginis marie eius genitricis ac totius curiamun
 sup̄noz. Et sp̄l̄ter in honorez sancti iohānis euāgeliste necnē in redē
 p̄ntōe p̄ctōz meoz z alioz quoz sup̄. quāquidē cap. deserui seu de

cantarí volo ppetuis tpsibus in tali capella p vnū p̄sbr̄m honestū y do
neum z sufficientem. Cui quidē capellanie z p eius dote z fundacione
dono lego z assigno p imperiū de bonis incis. Primo quandā domū
sic et sic constrō. zc. Item vnā vineā zc. Item quendā campū zc. p̄t oz
dinabit fundatoz vt in p̄cedē. forma mutatis mutandis zc. vsq̄ ad t̄bū
exclusiue. Promittens insug zc.

Forma instrumenti appellationis extra iudicium et infrascriptis
interposite.

In dei nomine amen Anno zc.

I Honorum zc. q̄ apud alestū meñ. dioc. z in p̄nta venerabi
lis viri dñi talis iudicis ordinarij dñoz dicte ville meiqz no
rarj publici z testium infrascriptoz venies z exñs ac p̄sonaliter consti
tutus adreas philippi p̄fato dño iudici exhibuit reddidit z p̄ntavit mi
hiqz dicto z infrascripto notario tradidit quādam papiri cedulā scriptaz
certam appellationē in se cōtineñ. Cui⁹ tenoz sequit̄ sub his v̄bis. Cū
opp̄sis zc. vel alias put incipiet. Et inserat̄ totius tenoz. Quēquidem
papiri cedulā o dicti adrea philippi p̄fato dño iudici reddita z p̄ntata
idez andreas ab eode v̄no iudice puocauit appellauit apostolos petijē
et alias egit put quēadmodū in dicta papiri cedula cōtinet̄. Et dictus
dñs iudex visa p̄ eum dicta cedula assignauit dicto adree ad audiendū
suā dicti iudicis r̄sionē dicte appellationi ab hodie in octo dieb⁹ p̄xime
futuris iuris termino sibi retēto vel ad diē penultimū iuris. Cui⁹ q̄dē
assignationi dict⁹ andreas nō cōsentijē sed puocauit appellauit aposto
los petijē z alias egit put sup. z. d. d. i. assignauit z alias egit vt sup. de
quib⁹ zc. ¶ Acta fuerūt hec zc. Post q̄z āno quo sup. Et die tali q̄ fuit
octaua dies sup. p. d. d. i. dicto adree philippi assignata venies z exñs
dict⁹ andreas corā p̄fato dño iudice ac in sua appellatione p̄siles paratus
se obtulit iuxta assignationē sibi p. d. d. i. sup. factā r̄sionē ip̄i dñi iudi
cis audire z apostolos sive k̄as dimissionas recipere si qua sibi fiāt con
cedant̄ alias p̄stare fuit q̄ p̄ eū nō stetit stat neqz stabit q̄ min⁹ dictaz
r̄sionē audiat z apostolos recipiat si sibi fiāt z cōcedant̄. Et. d. d. i. ap
pellationi p̄dicte dixit r̄ndēdū r̄ndit put in quādam cedula papiri quā
mihi dicto z infrascripto notario ibidē tradidit cōtinet̄ sequū. tenozis
Quia fr̄uolis appellatōibus zc. vel alias put cedula cōtinet̄ dictus
adreas dicte r̄sionē nō cōsentijē sed puocauit z appellauit aposto
los petijē p̄stare fuit z alias egit in oibus z p oia put sup. Et dictus
dñs iudex r̄ndit z alias egit vt sup de quib⁹ oib⁹ dict⁹ andreas petijē si
bi vnacū p̄cedēte fieri publicū instrumentū seu publica instrumenta vnū
vel plura p me notariū publicū sup z infrascriptū. ¶ Acta fuerūt hec
zc. Et nota si iudex vel magistrat⁹ a quo appellat̄ aliquādo responderet

appellacioni sibi interpositæ verbo sine cedula hoc modo. Et dicit dñs
 iudex visa p̄ eu in appellatōe p̄dicta p̄ dictū andrēā philippi inposita
 ip̄am appellacionē tanq̄s frivola z inanē a nulloq̄ gravamine infectā
 q̄nimmō sup̄ mere falsis fundatā ac in materia z forma peccatā. nō ad
 misit nec ei demisit eum etiā iurā talibus appellacionibus frivolis nō
 deservant p̄ntem r̄nsionem p̄ refutatorijs apostolis cum locus non sit
 dimissoris concedēdo assignando p̄terea diero appellare intem̄ termi
 num vnius mensis ad se r̄p̄sentandū vna cum toto p̄cessu coram dño
 iudice ad quez appellat. Item nota q̄ si iudex in termino assignato ap
 pellanti ad audiendū r̄sponsionē sue appellacionis non r̄spondeat: sed
 alium terminū assignet non tenebitur appellās vltimis venire ad ip̄z
 iudicem, sed poterit ire ad iudicē ad quem appellavit p̄ impetrando lit
 teras in casu appella. iudex tamē a quo nihilominus poterit quicunq̄
 infra terminū iuris qui est triginta dierū a die interpositæ appellatio
 nis computandoz r̄spondere appellacioni p̄sente vel absente parte ap
 pellante. quidā autem dicunt q̄ dicti triginta dies incipiunt currere a
 die sententię vel illati gravaminis. Item nota q̄ si p̄ appellans in ter
 mino sibi p̄ iudicem a quo appellavit assignato non se r̄p̄senserit p̄ r̄e
 sponsione audienda sua appellatio r̄solvitur esse viciata. z p̄inde habebit
 r̄ur. ac si nō appellatū extiterit. Item gratia vberioris doctrine sciendū
 est q̄ a quocunq̄ gravamine contra ius z iusticiā illato appellari potest
 a iudice gravamen inferri. ad iudicē sup̄iorem: ve scz superior iudex il
 lud gravamen reparet seu revocet. Unde ad hoc fuit iudicia sue iurē
 ra appellatio vt iniquitas vel imperitia iudicantū corrigat. est autem
 appellatio sententię a minore iudice late p̄ innovationē maioris iudicis
 p̄teritū iniquitatis p̄tante sententię r̄solutio. Aut ergo gravamen inferri
 extra iudiciū aut in iudicio. extra iudiciū tunc gravatus potest z debz
 appellare in scriptis infra decem dies a die illati gravaminis vel a r̄pe
 sue sententię numerādos quiddē decem dies currit de hora ad horas
 et de momēto ad momētū. si autē gravamen inferri in iudicio tunc vel
 in snia interlocutoria vel in diffinitiva. si interlocutoria appellari debz
 in scriptis infra decem dies vt sup̄. si r̄o inferri gravamen in diffinitiva
 snia tūc sufficit ibidem apud acta iudice adhuc p̄ tribunali sedēte viva
 voce appellare. sed si gravatus sit tūc absens p̄ contumaciā veram: et
 postq̄ iudex surrexerit a suo tribunali vel eo adhuc sedēte veniat et ve
 lit appellare nō audiet nisi ad hoc p̄ iudicē r̄stituat. si autē sit fictus cō
 tumax z veniat z velit appellare poterit hoc facere postea quādocunq̄
 cum ad eius noticiā p̄venerit sniam fuisse latam corā enim z h̄ in scri
 ptis in p̄ced. Et si autē verus contumax ille qui dum citaret ad sniam
 audiendam fuit inveniē per scr̄vientem. et nihil r̄spondit. vel r̄spon
 dit et dixit q̄ bene veniret vel dixit q̄ non veniret nec venit. Et talis

verus cōtumar nō audir̄ appellās vt dictū est. fictus autē cōtumar est ille qui sine citatus pemproxe ad sniam audicndā ad domuz sine solite habitacionis nec sine inuēnis et talis fictus cōtumar audir̄ appellans vt supra dicitur est. Sed quid dicimus si non fuerit facta aliqua et ratio. sed iudex dūtaxat iudicialiter sedens p̄ tribunali assignauit partibus p̄sētibz penitentiū te r̄minū ad suā sniam audicndā et in dicto termino altera pars non comparet et snia fert̄ contra eam an debeat dici et reputari verus cōtumar. videt̄ dicendū q̄ sic q̄ r̄m̄ et plus debz operari assignatio sine edictum iudicis quātū citatio seruiētis. Item est notandū q̄ lz p̄curator verus cōtumar nō audiat̄ appellans tamē dñs p̄pter contumaciā p̄curatoris poterit ap̄pellare infra decem dies qui computant̄ a die late snie. Item est notandū q̄ q̄n quis appellat p̄ se et suis adherēti. ip̄i adherētū. debent se adherere dicte appellationi et eam exp̄sse ratificare infra illud t̄ps̄ infra quod debuissent et ip̄i appellare alias lapsō illo termino nō poterūt se dicte appellatione tueri nec eidem adherere aut p̄sequi: quod est menti tenendū. Item q̄ si p̄tius dicitur est appellari posse a quocūq̄ illato grauamine. et post; aliquis dubitare et querere an ab instanti et nondūz illato grauamine vel a cōminatione iudicis possit appellari. dic q̄ aut cōminatio iudicis infert̄ iustum metū faci. et tūc appellari pōt: uam a factis ante sniam potest appellari. q̄ post factū et post torturā et fracta ossa tarde appellat̄. multo cū melius est ante t̄ps̄ occurrere q̄ post vulneratam eam remedia querere: aut iudicis cōminatio non infert̄ iustum metum vt q̄ cōminatur se p̄uētiari et tūc nō appellat̄. **D**ultra alia essent h̄ dicenda circa materiā appellationū lz q̄ ad artē notariatus non p̄tinent sufficit p̄ nunc quod dicitur est.

Forma instrumēti appellationis interposite corā autētica p̄sona quā scz p̄ntia iudicis qui grauamē inuēlit haberi nō potest.

¶ Dei nomine amen anno 7c.

i Nouerunt 7c. q̄ apud alestū et corā honorabili viro alexio lo seram burgen. vicarioq̄ alesti p̄ cōdominis dicte ville t̄q̄z corā autētica p̄sona venies et exis ac p̄sonaliter cōstitutus nobilis iohānes de saneto baudilio p̄fato dñi vicario et corā eodē reddidit et p̄ntavit quandā papiri cedulā scriptā appellationē suā a baiulo loci de rossono in se cōtinentibus tenoris quā appellationis remediū 7c. ponat̄ ad pleniū totius tenor̄ cedule quāqdē papiri cedula sic vt p̄miserit p̄ dictū nobitez iohannē de sancto baudilio corā dicto dñi vicario reddita et p̄ntata idē nobilis iohānes p̄fato baiulo de rossono et a quadā ordinatiōe sine licētia p̄tenti cōtra dictū nobilē iohannē et in fauorē nobilis raymundi de cōfancis sup̄ lara isra t̄ps̄ iuris a t̄pe scie et noticie ad huc p̄t dicebat

existēs puocauit appellauit apostolos petijt z al. egit vt in dicta apirt
 cedula plenius continet. prestans q̄ q̄ cito p̄ntias dicit baiulo c̄mode
 habere poterit p̄ntem appellationes eidem intimabit z alia facit que
 cuiq̄ appellanti faciēda inuēmbūt z dictus dñs vicarius p̄dicas ap
 pellationē si z quatenus de iure potest z debet admissit dictum vobiles
 iohannē appellanrē remittēdo diero baiulo de roffono a quo apellat̄
 et qui grauamina d̄ intulisse. De q̄bus oibus dictus nobilis iohānes
 petijt instrumentū. Et Acta fuerūt hec zc. Et nota q̄ talis apellās
 corāz autētica p̄sona debet appellationē suā intīmāre iudici sui magi
 stratu a quo appellat infra vnū mensem sicut. xxx. dies a tpe inposite
 appellationis numerādos. alias appellatio erit deserta. si inde aus co
 piam conuode habere possit. sin autē suam faciat diligentiam que
 conset per publicum instrumentum.

Forma instrumenti intimationis appellationis.

In dei nomine amen Anno zc.

i Rouerint zc. q̄ apud locū de roffono z corāz puo d̄vō rō fac
 bo peletri baiulo dieri loci ventēs et cr̄is ac p̄sonaliē d̄stitū
 rus nobilis iohānes de sancto baidilio p̄faro dño baiulo exhibuit p̄ntia
 uit in b̄iqz notario publico infra scripto tradidit quoddā publicū instru
 menti confectū sub scriptū signatū vt prima facie appēbit p̄ tē nota
 rium publicū sub anno zc. certam appellationē p̄ dierū nobilē iohannē
 in p̄positā a diero dño baiulo sup̄ cōtēn. in eadē corāz honorabili v̄o ale
 rio loserani burgen. z vicario alesti tanq̄ corāz p̄sona autētica in se cōri
 nens sequēti tenore. In dei noie amen anno zc. quo siq̄ dē instrumento
 sic vt p̄mittit p̄ dierū nobilē iohannes de sancto baidilio p̄faro dño ba
 iulo exhibitō z p̄ntato idē nobilis iohannes petijt et req̄suit lib̄ per
 me ibidem corāz diero dño baiulo publice legi z explanari. z in s̄ p̄sistē
 do in appellationē suā p̄dica z apostolorū petitiōe dierū suā appellationē
 in diero instrumento contentā eidem dño baiulo intīmāuit z notificauit
 ad cuiusq̄z noticiā deduxit puocās apellās apostolos petens z agēs
 vt in dicta sua appella. sine instrumento p̄diero continet. prestans q̄ p̄
 eum nō stat stetit neqz stabit q̄ in^o apostolos recipiat si sibi cōdauit
 Et dictus dñs baiulus audito tenore instrumenti p̄dierū z appdatōis
 in eo contēre ac alijs p̄ dierū nobilē iohannē dierū p̄positis petis z p̄
 testat̄ ad audiendū r̄nsionē suā sup̄ contēn. in dicta appellationē si quā
 de iure facere teneat z debeat ab hodie in. xv. diebus prime futuris in
 p̄nti loco diero nobili iohanni de sancto baidilio assignauit. Cu q̄dem
 assignationi dictus nobilis iohānes nō cōsentit s; intīmāuit puocante
 appellauit apostolos petijt z al. egit vt sup̄. z dictus dñs baiul^o signa
 uit z alias egit vt sup̄. de q̄bus oibus p̄faro nobilis iohānes petijt sibi

fieri publicū instrumentū seu publica instrumenta vniū vel plura p me nota publicū infra scriptū. Acta fuerūt hec in manso de truibassio iurisdictionis loci p̄dicti de rosso. añ domū bicardis dicit dñi. baiuli p̄ntibus restib⁹ ad p̄missa vocatis tali z talice. z me. S. D. publico auctoritate regia notario q̄ req̄sit⁹ de p̄dictis oibus notā recepi zc. post q̄ año quo sup̄ z die martis intritulata. xi. mēsis. augusti ap̄ dicitū māsum de truibassio z coram p̄faro iacoba peleri baiulo dicit loci de rosso venēs et exis sup̄ dicit⁹ nobilis iohānes de s. baudilio iuxta assignationē p̄ dicitū baiulū sibi sup̄ factā p̄sistendo sp̄ in sui a p̄dicta appellatōe paratū se obtulit r̄sionē dicit dñi baiuli audire si qua sibi fiat apostolos recipe si sibi cōcedant p̄ dicitū dñm baiulū alias p̄testat⁹ sicut p̄t sup̄ q̄ p̄ eū nō stat stetit neq̄ stabit q̄n dicitā r̄sionē audiat z apostolos recipiat si eis fiat z concedant. Et dicit⁹ dñs baiulus r̄ndēdo appellatōi p̄dicte casu quo eidē r̄ndere teneat al. r̄sionē sequēti. h̄c voluit p̄ nō facta dicit q̄ p̄dicta appellatio ex falsis friuolis z mendacijs z alias sine vilo gratia mine p̄cessit. p̄t ex eius testira ac tenore p̄cessus corā eodē dño baiulo agitati liculēter apper z appere p̄r. id p̄dictam appellatōnē tanq̄ fri uolam z inanē z a nullo gramamine interrectā peccantēq̄ in matcriaz in forma nō amittit. bonore z reuerētia dñi seu dñoz ad quez seu quos appellat⁹ sēp falsis p̄ntem r̄sionē p̄ apostolis debitis concedit. Cui r̄sioni dicit⁹ nobilis iohānes nō cōsentit sed appellauit p̄uocauit apostolos petijt z alias egit in oibus z p̄ oia. p̄t baiulus r̄ndit z alias egit vt sup̄. De quib⁹ zc. Acta fuerūt hec zc.

Forma instrumenti super reconciliatione mulieris adultere facta per maritum.

Emel fuit notarius req̄situs vt recipez instrumentū sup̄ recōsiliatōe cuiusdā mulieris que p̄ p̄rio viro dimisso visitauerat cameras studentū. spacio viginē dicitū z vltra. Et demū penitētia ducta q̄b̄is dā inueniētib⁹ ad domū maritivoluit remeare. marit⁹ aut tanq̄ viū pacific⁹ z benign⁹ eidē vxori pepcit z gratis remisit oēm iniuriā z oēs penas quas p̄pter p̄missa erga eundē cōmittere z incurrere potuisset. nota. x̄o req̄sit⁹ in instrumentū publicū de p̄missis cōfecit in hunc modū.

Dei nomine amē anno zc. Honerit vniuer si et singuli q̄ cum cēt ora dis senato inter guillermū z margaretā tales cōiuges ville mō tispessu. Sup̄ eo q̄z datū fuerat intelligi dicitō guillermo dicitā margaretā ei⁹ vxorē a domo eiusdē guil. cō adulterij cōmittēdi ausu gisser de facto cū plurib⁹ z diuersis adulterij cōmisisse z i eodē dephēsa nup̄ fuisse ita dotē eiusdē margarete sibi dicitō guil. cōfiscatā z licitatā extitisse dicitā mar. p̄missa negāte asserēteq̄z hec falso mō iposita fuisse p̄ n̄j

quosdam filios malignos et inuidios et zizanias ac discorde seminatores
 paci a mori et concordie verorum coniugum inuidentes. Tandem vero dicitur
 guillerimus predictus minime acquiescens tanquam frivolis et manus et si
 bi falso modo placis ut asseruit predicta dissensionem inter ipsos coniuges
 ortam ut puniretur volens in pace et concordiam reformare ac dicitur mar
 garita eius uxorem benigne solito more tanquam bonam mulierem et bonam tractare
 et ne aliquod scandalum inter ipsos coniuges contingere per occasionem
 premissorum voluit precepit et expresse inuicem eidem margarite oratione sue
 ibidem precepti quatuor incontinenti accedat una cum andrea fratre sui videlicet
 etiam precepto ad domum eiusdem andree et ibidem remaneat tribus vel quatuor die
 bus quibus elapsis voluit et eidem margarite concessit quod ad hospitium ipsius
 guillerimi libere venire possit et redire et ibidem stare comedere abere et
 alias suum hospitium tractare et ordinare prout et quemadmodum solitum est et fa
 cere consuevit tempore retro lapsis nolens nec intendens idem guillerimus ve
 dicebat per bonam remissionem quam super fieri voluit de dicta margarita ad
 dictum hospitium dicti eius fratris aliquid preiudicium seu damnum fieri posse
 generari dicit margarite seu eius bonis et in rebus dotalibus quatinus mo
 gratis et sua spontanea voluntate eidem margarite uxori sue precepit peni
 tias remisit omnes culpa seu iniuriam si quam contra ipsum guillerimum seu eius
 bona dicta margarita commisit fecit inuulit seu incurrit ratione premissio
 rum quod non credit ut dixit. Et ulterius si quod ins fuerit eidem guillerimo per
 missorum occasione acquisitum super dote ipsius margarite illud quod dicitur et quatinus
 eius sit seu esse possit eidem margarite eo casu quo sibi esset questus preteritum
 premissorum prout non credit ut asseruit. dedit cessit penitus et remisit. dicit etiam
 et concessit preface guillerimum quod hoc presens publicum instrumentum possit
 dictari corrigi refici et meliorari ad dictam et consilium vestrum vel iurium in
 iure sapientium ad commodum et utilitatem eiusdem margarite facti tamen ibi statim
 in aliquo non mutata de quibus etc. Acta fuerunt hec etc.

Sequitur de ultimis voluntatibus.

Hoc loco bene congruabat

i doctrinam tradere de contractibus manumissionis et nothi.
 Breve adoptionis et arrogationis. Et de multis alijs moribus non
 est numerus. de quibus qui vellet singulas materias et formas adduce
 re non sufficeret tempus calamus nec papirus. Sed per his que habent obmutum recur
 rat ad summam magistrum rolandum bononicum. ubi plenius quia habet de singularibus
 contractuum formis tractat quas formas si habet inserere non esset ista lana
 re eipsum et mutare ac de mutare sinapsum de una scutella in aliam. ubi his
 oibus obmissis ad materiam ultimam voluntatum transitum meum actio ubi
 primo de testamentis. Secundo de codicillis. et tertio de causa mortis donatio
 bus ut inchoate potero inchoate sed ad nota. prinet super his crudiri tractabo

De testamentis.

De circa testamentorum materiis

quatin⁹ ad notarios sive tabelliones publicos pertinet. videndum est primo quid sit testamentum. et unde dicatur. Item quot sunt species testamentorum. Item qui possunt facere testamentum. Item qui possunt heredes institui. Item que res possunt legari et que non. Item qui possunt esse testes in testamento. et qui non. Item que quales substitutiones in testamento fieri debeant. et de officio seu diversitate eorum et que et quot requirantur in qualibet substitutione et de qui busdam alijs. Est autem testamentum voluntatis nostre iusta scia de eo quod quis post mortem suam fieri vult de universo patrimonio. vel sic. Testamentum est quedam solennis ordinatio sive voluntas cum institutione heredum. Et dicitur testamentum quasi testatio mentis. sicut et argumentum dicitur quasi argute inveniuntur. Dicitur autem testamentum quia aliud est nuncupativum. aliud solenne sive in scriptis conditum. Et est nuncupativum quod consistit in nuncupatione testamentorum non in solennitate scripturne. Scripturne testes necessarii sunt in nuncupativo testamento et heredes institutio. Item requiritur quod fiat uno contentu. i. nullo alio actu interposito nisi fiat ex necessitate puta si quis per dardis depositum vel medicamentum s. dardis vel levis infirmitatis languor. Ideo autem dicitur nuncupativum quod testibus qui interfuerint omnia nuncupant seu manifestant que in testamento ponenda sunt sive sint legata sive institutiones. Et appellatur testamentum sive scriptum s. in scriptura contentu redigat eo quod scriptura non ad substantiam interponitur sed ad perpetuam rei memoriam s. si scriptura non interponeretur inibilonum⁹ bene valeret. Testamentum autem solenne quod fit in scriptis est illud quod contentu appellatur testamentum clausum. quod egit etiam numerum septem testium et ultra hoc subscriptiones sive signacula eorum. Item est necessarium quod testator se subscribat vel octavus testis pro eo nisi testator totum testamentum manu sua scripserit et alias solennitates que sunt septem in universum quas dimittit. Et hoc autem testamentum in scriptis quod et solenne nuncupatur amplius tractare non intendo. eo quod raro in usu occurrit et periculosum est tali testamento initi. cum multas requirat solennitates et si una deficiat nullum est testamentum. Sed omnia que infra dicam ad nuncupativum testamentum referunt. unde quis hoc testamentum dicatur sine scriptis tamen scriptura intervenit in eius consecutione et inde sit publicum instrumentum possunt autem facere testamentum omnes qui de iure non prohibentur. Sunt autem trij. numero quibus non licet facere testamentum. videlicet filiusfamilias. Item impubes nisi pro causis suis si sit capax quod tunc potest. Item infirmus Item indignus cum bonorum administratio est interdicta. Item mutus. Item cecus nisi quadam spali solennitate adhibita. item dicitur ad mortem. item obsec

item inestabilis. item de statu suo incertus. item ille cui lege interdicitur
 est testari. item furus. item monachus et quilibet alius religiosus regis-
 laris testari non potest: vnde omnes iste persone siue casus possunt reducti
 ad quatuor. Nam quis prohibetur testari. quatuor propter defectum siue potestatis.
 ut filius. fuus in dachus et obseques. quatuor propter defectum mentis. ut im-
 bes furiosus in dachus et p. ligatus. quatuor propter defectum sensu. alius
 ut cecus surdus et mutus. quatuor ratione penalitatis ut dicitur ad mortem.
 deportatus et damnatus de crimine quo efficit inestabilis ut hereticus
 et ob carmen famosum damnatus. quatuor ratione dubietatis de statu suo
 ut ignorans an sit manumissus vel emancipatus. Item nota quod senectus
 vel corporis infirmitas non impedit testamenti facionem dum tamen alias
 appareat testator sane mentis. Nam in senectute presumitur senectus et integritas
 mentis. vnde plus valet umbra senis quam ensis iuuenis. quod bene nota.
Quod dictum est de filiis familias obtinet etiam si pater ei concedat testa-
ri. factio enim testamenti est publica iuris. et ideo non potest ex alieno arbitrio
pendere. In castris autem vel quasi castris potest filius familias etiam
pater non permittere testari. impuberes certum est quod non possunt quia non habent
animi iudicium. Et dicuntur impuberes maiores qui non compleverunt. xiiij.
annu. femine que non compleverunt. xij. annu. Compleuisse autem videtur
quo ad testamenti facionem ex quo tetigerunt aliquam bonorum vel cum die.
Item furiosus testari non potest quia non est sine mentis. Si tamen habuerit
interualla dilucida interim illis durante licet testari dum tamen completus
sit testamentum antequam supueat furor. nomine vero furiosi et in dachus
intelligitur. Item p. dignus cui est interdita bonorum administratio testari
non potest. Nam nec aliquis de bonis suis alienare potest. Item testari
mutus non potest. si mutus et surdus sit ab ipsa natura. Si autem mutus et
surdus esset accidentaliter et sciat litteras poterit testari et codicillos facere
si tamen manu sua scribat testamentum vel codicillos vel per alium scribi
faciat et hoc a principe impetrauerit. idem est et si sit mutus et non surdus
ex accidenti. quod tamen raro consuevit accidere. Nam secundum naturam si
mutus est debet et surdus esse. Surditas enim sola nunquam impedit testa-
menti facionem siue ex accidenti siue a natura. raro tamen immo impossibile
est aliquem esse surdum a natura et non mutum. Et intelligitur dicta de illo mu-
ro qui nihil loqui potest non de eo qui tarde loquitur. ille enim qui tarde lo-
quitur non habet iuris impedimentum quoniam testamentum facere possit. Cecus
testari non potest nisi quatuor adhibita solentate que est hec. debet enim
vocare septem testes et nota. siue tabellione publico. Et coram eis expri-
mere se velle testari sine scriptis hoc est nuncupatum testamentum facere
Et nomina heredum quos instituit seui instituire vult et eorum digitares
et iudicia debet exprimere et legata designare. Et hec omnia scribere sunt
notario coram testibus tunc vel si fuerint antea scripta debet coram testibus

recitari. Et eccus debet ibidem p̄fiteri illud esse suū elogiuū & ip̄m esse
 dispositum ex sui animi conscientia siue voluntate. Et in fine testamētū de
 bent se testes subscribere & eorū signacula. et similiter notari⁹ d̄z suppo
 ni q̄ si tabellio siue notarius iurāri nō potest ocranus testis loco nota
 r̄ij debet adhiberi. Item damnatus ad mortē testamētū facere nō po
 test siue sit damnatus vt moriat̄ siue vt fiat furus p̄ne siue deponat̄
 sit in insulā. Relegari autē siue banniti q̄ nō amittūt libertates vel ciui
 tatem testamētū facere possunt. Item possunt testari q̄ dati sunt loco
 captiuorū hostibus populi romani & illi appellant̄ obsides. Item dāns
 tuis ob caramen famolium instabilis est. vñ nō pōt testamētū facere
 nec ad testamētū adhiberi nec aliqd̄ ex testamento cape fm aliquos.
 Item de statu suo dubitātes vel certātes nō possunt testari vt quia ne
 sciūt se manumissos vel emancipatos. Item is cui lege interdicit̄ bōis
 vt hereticus & reus p̄duellionis testari nō potest. Item finis testari nō
 potest eo q̄ nulla bona habet & p̄p̄io capite caret. Item monachus et
 canonicus regulares & ceteri religiosi testari nō p̄nt cum nihil habeāt p̄
 panem & se et sua dedicauerint siue ecclesie siue monasterio. De ceteris
 autē clericis secularibus dic q̄ ep̄s corp̄o q̄ ep̄s est sui iuris est. Et isō
 de rebus & bonis que habebat ante ep̄atū testari potest. Cetera autē
 res suant̄ siue ecclesie. Et idēz de p̄sb̄ris & alijs administrationē eccle
 siasticam habētibz. Alij x̄o clerici vel p̄sb̄ri seculares nullū b̄nificium
 siue administrationē habent. impedimētū nō h̄nt in testamēto faciēdo
 de rebus & bonis suis. dum tamen alias sint testabiles. Sed quid di
 ces de excomunicato poterit ne testari. quibusdam videt̄ q̄ nō eo quis
 om̄is actus legitimi excomunicatis sunt interdieti. testamētū autēz
 facere est actus legitimus igit̄ zc. Tu dic q̄ excomunicatus nō p̄hibet̄
 nisi p̄ omnia testari. quo ad alia autē testari & disponere pōt de bōis su
 is. Vno qui testamētū facere possunt vidēdū restat qui possunt heredē
 institui. Circa quod p̄notandū est q̄ heredē instituire nihil aliud est q̄
 sibi heredē aliquem statuere. Et sit heredē institutio interdūz verbis
 directis vt esto mihi heres. interdūz verbis insleris vt talem heredem
 facio vel instituo vel volo vel mando. vel esto. vel erit. Item sit insti
 tutio in testamento tantum. Et potest fieri ante legata vel post legata tā
 tum. quia institutio caput est & fundamētū totius testamētū. In codi
 cillis autē hereditas directo neq̄ dari neq̄ auferri pōt. p̄ fideicommissus
 autē potest. Sed neq̄ eōdēz heredi in testamēto institutio in codicillis
 adijci pōt. nec substitutio directo fieri pōt. Item est notandū q̄ in insti
 tutioe faciēda certū heredē demonstrari oportet aliqua nota & clara de
 mōstratōe vel p̄ nomen p̄p̄iū vel alias & hoc p̄ ip̄met testatorē non p̄
 aliū. Potest autē fieri institutio pure & sub conditōe. Et certo autē tēge
 aut ad certū ep̄s nō potest institutio fieri immo valēt in cōnēri illo tpe
 n̄ iij

per testatorē p̄ficio sublatō de medio. Qui aut̄ possunt institui heredes et quidē quelibet p̄sona p̄t̄ herēs institui si habet testamētī facionem in passiva significatiōe. que nō vertat a iure et testamētō capere. Poterit ergo institui homo liber item suus. item paterfa. et filiusfa. pupilus posthumus imbecillus furiosus mētecaptus p̄dignus priuar̄ et miles laycus clericus mōachus fiscus ecclesia. et quilibet locus sacer et venerabilis veluti hospitalia paupes xp̄i l̄; et p̄ssim nō demonstrant̄ seu declarant̄ et hoc diuini numinis intuitu. alias cuius certus heres demonstrari debet vt dictū est. Institui t̄o nō possunt illi qui deponant sūt neq; heretici neq; sacri baptis̄matis iteratores. neq; apostate. neq; collegia illicita nō habētia sp̄ale priuilegiū; neq; incerte p̄sonē. p̄ quib⁹ nō p̄tendit̄ fauor pietatis vt statim dictū est. Item nō possunt institui nati ex damnato coitu. et intellige p̄ p̄tem illoꝝ q; p̄ alium extr̄ aneū b̄si possunt. Secus in his qui nati sunt ex cōcubina qui naturales filij appellātur quia si pater nullos habeat filios legitimos. vel nepotes l̄; habeat ascendēti. poterit illos naturales filios herēd. instituire relicta legitima parte ascendētib⁹. Quid de excomunicato dic̄ q; potest etia; institui heres. Item quia sup̄ius feci mentionē de locis et causis pijs ē notandū q; pietas ē duobus modis. vno modo respectu p̄sonę quam se debent parētēs erga liberos et contra. alio modo respectu actus distributi siue dispositiui; hec est de p̄nti materia. vnde relictiū. i. pijs causas ē illud quod relinquit̄ p̄sonę miserabilivē in pio loco v̄l in rē ip̄am piam vel in refectionē ecclesie vel monumenti vel cui⁹ distributio committit̄ arbitrio executoris. Sequit̄ videre quib⁹ tenet̄ testatorē legare et quos herēdēs instituire. p̄ quoz declaratiōe sciendū est q; filio rum alij sunt legitimi t̄m alij naturales t̄m; alij legitimi et naturales i simul; alij t̄o neq; naturales neq; legitimi. Legitimi t̄m sunt adoptiui naturales t̄m sunt nati ex cōcubina vnica et in domo et indubitato affectu viro coniuncta. Legitimi et naturales infirmi sunt qui nascunt̄ ex legitimo matrimonio siue et nuptijs legitimis. Qui t̄o neq; legitimi neq; naturales sunt dicunt̄ illi q; ex illicito vel damnato coitu uti sūt. Et hi sunt multiplicēs. nam quidā dicunt̄ spurq; qui tribus modis appellant̄ spurq; s̄m ius civile. primo modo qui p̄tem incertū habēt vt filius meretricis. Secūdo modo qui h̄nt p̄tem certum sed talē quāsi de vni et honestatis pudicitias demonstrari nō p̄t vt filius sacerdotis vel religiosi. nō t̄m videt̄ eē qui nō est habitus vel qui nō potest cū honestate demonstrari vt iura dicūt. Tercio modo ē spurq; qui natus est ex suo et libera. Alij dicunt̄ incestuosi nepharq; et adulterini. v̄n; incestuosus p̄prie s̄m ius civile est natus ex linea trāsuersali in gradu prohibito. Nam incestus ē inter tales cōiunctos p̄petrari l̄; alie numerent̄ p̄sonē. Nepharq; dicunt̄ qui nati sunt ex linea descendēte vel ascendēti. nam

tales amplexus dicuntur nepharij. Adulterini dicuntur qui de adulterio nascuntur scz ex muliere cōiugataz ex alieno viro cōiugato vel nō coniu-
gato. aliquoties autē isti tres vltimi appellantur dāns: aliquādo spurij. in iure vero canonico vocantur mīzeres nobiz spurij. vñ isti filij a successi-
one repellantur paterna z materna z nō solum isti sed omēs q̄ nascuntur
ex nuptijs p̄hibitis. Etiam si parētes vellēt. nam talibus etiam inter
vltimos pater donare nō potest nec suum alēdi nec p̄ filijs habēdi s̄m ius
ciuile. repelluntur etiā ab honoribus cū omni beneficio legis careāt. Itēz
est notandū q̄ herediti alij sunt sui z necessarij tñ: z alij extranei. Sui z
necessarij heredes sunt illi qui sunt in potestate testatoris tēpe mortis
sue. Necessarij tñ sunt serui a dño instituti z appellantur necessarij. q̄a
sue velint sue nolint omnino post mortē testatoris primis liberi et ne-
cessarij heredes efficiuntur. Extranei vero heredes sunt qui neqz in po-
testate testatoris sunt neqz serui sunt. Hunc autē sciendū est q̄ aut testa-
tor: habet filios legitimos z naturales z tenet eis relinquere dimidiaz
vel tertiam partē bonoz suoz s̄m numerū liberoz vt si sunt quibz vel
vltra dimidiā. si vero quatuor aut infra etiā p̄ter z in hoc eos grauare
vel dictam bonozum portionē diminuire nō potest. pinguiorē autem si
velit facere potest. Si vō nō habeat liberos naturales z legitimos. ne-
potes aut ex filio vel filia p̄mortuis habeat eadem obseruare debz que
in legitimis z naturalibus filijs dicta sunt. Si autem nō habeat testa-
tor: neqz filios naturales legitimos neqz nepotes. s; habeat legitimos
tantum in sua parte tenetur eos instituere in dimidia vel tertia parte
bonozum s̄m eorum numerū sicut de alijs supra dictum est. Itēz si ha-
beat naturales tñ tenet eos instituere saltem in vna vnciā sue heredi-
tatis. hoc est in duodecima parte z in plus. si velit. Alios autē filios ex
damnato coitu scz nephario seu incestuoso vel adulterino natos spurios
non tenet testator in aliquo instituere vel eis legare etiā si nullos a-
lios habeat liberos. spurij tamen p̄nt matri succedere nisi sit illustis.
Item si testator: nullos hēat liberos neqz nepotes aut alios descendē.
ascendē. aut habeat tenet eos instituere sicut de filijs naturalibus z
legitimis dictū est. salua tamen gradus p̄rogatiua. Et vt breuiter me-
terpediam oēs illos tenetur testator: in aliquo instituere seu legata iure
institutiōis eis facere qui sibi ab intestato succedere possent z deberēt
vt sunt ascendē. et descendē. et similiter fratres vbi turpis persona
esset instituta. Item est notandū q̄ si testator: habeat vxorē p̄gnantem
tempore sui conditi testamenti tenetur posthumo ventris: sue vxoris.
aliquid de bonis suis iure institutiōis legare. vel si alios liberos natu-
rales et legitimos non habeat tenetur eum instituere saltem in tertia
parte bonozum suozum. Dicitur autē posthumus qui nascitur post
mortem patris. inde enim dicitur posthumus quis postq̄ pater est bn.

matus nascit. Si autem preteritus sit posthumus a toto testamento et
 mortuo patre vel adhuc viuere nat^{us} sit uiuus emissa uoce vel nō emissa
 dum tamen constet eum uiuum natum vel ex secro ventre editum in te
 grum. cum spū tamē ad nullum declinātem in natura monstrum vel
 prodigium rumpet testamentū paternū: et idem de aucto paterno mortuo
 filio patre posthumū quia si preceat posthumus rumpet auct. testamen
 tum. An autē in legato facto illi quez oportet institui debeāt apponi hec
 &ba iure institutionis. Quidam dicūt q nō. quia subintelligitur in &
 bo lego quod inducit institutionē fm eos. alij dicūt cōtra de iure ciuili
 sed de equitate canonicay alebit testamentū. h; illa &ba si apponant. tu
 tius tamen est q apponant ad omne dubietatem tollendam. Item est
 supius dictum sit q testator tenet suos liberos et nepotes ex filio vel fi
 lia p̄mortuo instituere supple vel exheredare. Nam certi casus sūt in q
 bus potest pater vel mater auct. vel aucta liberos vel nepotes suos ex
 heredare et sunt quatuordecim. Primus est si filius vel nepos man^{us} in
 gesserit in patres ut eos offenderet. Secundus si grandem iniuriam et
 cōtumeliā eis fecerit. Tertius si patres de criminalibus causis accu
 sauerit nisi eos accusasset de crimine lese maiestatis vel de offensa in re
 publicam facta. Quartus si filius maleficio cum malefico versetur.
 Quintus si filius machinat vel insidiat in uicem patris. Sextus si fi
 lius calumiose litem mouerit patri in qua hic pater grandia damna
 sustinuerit. Septimus si filius rogat^{us} a patre in carcerato eb debuit
 ut p̄ eo fideiubeat. fideiubere noluerit hęc ingratitude in masculis so
 lum filijs locum habet. Octauus si filius prohiberit p̄cem testari. No
 nus si filius ioculator est contra uoluntatem patris nisi pater conde
 p̄sionem habuerit. Decimus si filia nō consenserit patri uolē eam
 honeste nubere et dotem constituere fm patrimonij uires. Sed potius
 uult ipā filia luxuriari qā tūc tanq̄ flagitiose et turpis uite exheredari
 potest. Undecimus si filius nouerē sue aut cōcubine patris seimū
 fuerit. Duodecimus si filius p̄cem furiosum neglexerit in quo qdē
 casu etis h; nō fuerit a patre exheredatus ipō tamen iure exheredatus
 est. Tredecimus si filius p̄ez a sarracenis captum redimere noluerit
 in quo casu si pater in illa captiuitate moriat^{ur} hereditas spectat ad ce
 lesiam et hoc credo uerum si nullos alios habeat pater liberos. si est
 alios haberet et essent impuberes seu infantes qui ingratitude com
 mittere nō possent nō foret ratōnabile q p̄pter ingratitude alterius
 ipi iure suo priuarent^{ur}. Quatuordecimus si pater sit catholicus et filius
 hereticus. Cause autē ex quibus filij vel nepotes possunt suos patres
 exheredare sunt septem. Primus est si pater filius de crimine accusauit
 excepto q̄ de crimine lese maiestatis. Secūda si pater uite filij insidia
 sus fuerit p̄ ueneniū vel alio modo. Tertia si pater uxori vel concubine

filij se iunifuerit. Quarta si pater pbibuerit filium testari de his in
 quibus testari poterat. Quinta si pater nō egit curam filij furiosi facie:
 do euz mederi vel aliter subuenedo sibi. Sexta si pater filiu a sarrace
 nis captum nō redemerit quia tunc si filius in sarracenoꝝ captiuitate
 moriatur bona sua de quibus testari poterat debent ecclesie applicari
 vel dari p redemptioe captiuoꝝ. Septima si pater est hereticus ⁊ filius
 orthodoxus. Item nota q̄ dum supius noiaui p̄sem hoc idēz intellige
 de matre vel auo vel auia suis locis. Et similiter cū filium nominauit
 intellige idem de filia nepote vel nepte. Item est notandū q̄ bñdī ex here
 datio fieri d̄z deuoiatim ⁊ xp̄ssim uoiando illum in testamēto quē uult
 testator exheredare. ⁊ debz exheredatiois cā in testamēto inserit specifi
 cari alias nō teneret exheredatio quā cām heres postea pbare tenebit
 alias nihil impedimēto erit filio exheredatio. quin de inofficioso agere
 possit. Item debet fieri exheredatio a tota hereditate nō a quora sine
 parte hereditatis vel bonoꝝ. Item est notandū q̄ pdicias causas ingra
 titudinis liberi nō possunt cōmittere donec sint doli capaces seu primi
 pubertati. sed postea possunt excepta vndecima causa p̄teritiois vel ex
 heredationis q̄ euz sit ex delicto carnis nō cadit in impuberē lz doli ca
 pacē. Testator autē ei heredādo filiu vel filiā nepotē vel neptē ex filio p̄e
 mortuo dicit ita. talem filiu meū eo qd̄ me atrociter vberant vel tale
 delictū erga me cōmisit exheredo vel ab hereditate mea alienū ⁊ exp̄e
 esse uolo. ¶ Sed qd̄ de monachis ⁊ canonicis regularibus ⁊ de fratri
 bus minoribus ⁊ alijs medicantibus ac sanctimonialib⁹ an habeant in
 numero liberoꝝ quo ad succedēdū ⁊ quo ad legitimā. ita qd̄ necesse ha
 beant parētes eoz eos instituere in aliquo seu legata iure institutiois
 et iure hereditario eis facere sicut ceteris liberis vel exheredare. an p̄
 teriri possint a patētib⁹ sine metu inofficiosi ⁊ caduci testamēti. Ad
 b̄ dicas q̄ monachi albi ⁊ nigri ⁊ canonici regulares ⁊ sanctimoniales
 qui lz renunciantur seculo. nō tamen taliter renūcianerūt qn̄ saltem
 possunt habere bona in cōmuni habent in numero liberoꝝ quantum
 ad succedēdū ⁊ q̄strum ad legitimā ⁊ sic p̄ consequēs debent eis paren
 tes ipoz in suis testamētis legata iure institutiois facere saltem quib⁹
 solidorum turoi. alias si p̄teriant possent testamētū querelare tanq̄
 inofficiosum. De fratrib⁹ vero minoribus ⁊ alijs medicantib⁹ qui re
 nūcianerūt seculo taliter quod ex sua p̄fessione ⁊ ex suo voto ipi nō de
 bent habere bona in pprio nec in cōmuni. ⁊ p̄sertim fratres minores q̄
 ex hoc dicunt se esse in statu p̄fecto dic qd̄ qz habentur p̄ mortuis sicut
 deportati ⁊ damiani ad mortem ⁊ qui amiserūt ciuitatē ⁊ libertatem
 ipi nō debent haberi vel computari p̄ liberis in succedendo vel in legit
 ima p̄ceda alias p̄fessio eoz ⁊ eoz desiderii inter se discreparēt. et ita
 parentes eoz nō tenent eos instituere in aliquo. ¶ Item qz tales reli

giosi nō possunt vivere de vento sine alimētis nec sunt mortuiquo ad comedēdū nec quo ad quēdā alia. si leget eis aliquid in eām alimētōz ipi poterūt illud hēre z perere nō iure actōis sed p officiū iudicis implo rarij. Quidqd de his dictum sit supius ego consulere q̄ tales religio si p vitandis questuombus z cōtrouersijs q̄ si p̄terierēt subonu possēt instituānt saltem in quōq̄ solidis turo n̄. z sic testamēta parenti ponēt in tuto. Item est notandū q̄ si testator nō habeat filios legitimos z natura les vel legitimos tm̄ neq̄ nepotes ex filio vel filia primozuis. ha beat autem bastardos filios ex cōcubina per testamentuz coipō quod vocat eos filios nō addendo naturales legitimant quo ad successione non autem quo ad plenam legitimacionē cum ad hoc nō habeat pater plenam potestatem.

De legatis.

Via vero in testamētis multa

q̄ legata fieri solēt. videndū est primo quid sit legatū. Vide q̄s potest legare. itez cui legari potest. item q̄ res legari possint. Ad primū dico q̄ legatū est donatio q̄dā defuncto relicta. Legare autē potest ille solus qui pōt facere testamentū. Ad tertiu dico q̄ ei soli pōt legari q̄ potest heres institui. Ad quartū autē sc̄. que res legari possint et que nō. Respōdeo q̄ habita doctrina de rebus q̄ legari nō possunt statim scimus que possunt legari. Sciendū est igit q̄ legari nō potest i testamēto vel i codicillis res sacra vel sc̄a vel religiosa z ḡnāl̄ ille res quarū cōmētiū nō habem⁹ legari nō p̄t. ut legari nō p̄t ea q̄ p̄ na tura nō sunt nec esse sperant⁹ p̄ porterauris chancera z similia. Res autē future bene legari p̄t vt fructus z partus futuri z similes. Item res aliena legari nō potest vbi testator credebat esse suā z ignorabat eē alienam nec valet legatū. Si autē legata sit aliena res quā sciebat testa tor alienā eē valz legatus: nō q̄ dñi illius rei transeat ex tali legato in legatariū. Sed in hoc q̄ heres tenebit rem illam tuere. i. eius crima tionē dare legatario. Sic igit regula ḡnāl̄ hec q̄ legari p̄t ea q̄ sūt et que futura sunt quoz habemus cōmētiū vt dictū est. sed ea que nec sūt nec fuerūt nec erūt legari nō possunt. Multa alia sp̄a circa materia legatorū hic adduci possent. Sed quia ad notarios nō p̄t illa ad p̄s dimitto. Qui autē in testamētis testes esse possunt et qui nō videre oportet. Vnde sciendū est q̄ om̄s testes qui alios sunt testa biles z quicquā in contractibus q̄ in iudicijs admittunt possunt in te stamentis adhiberi in testes. Excipiuntur aliqui qui sequunt. Primo mulier. item heres in testamēto institutus z qui in eius potestate sunt et etiā illi qui vnacū hered. in potestate vni⁹ sunt. Item illi q̄ in potesta te testatoris sunt testes in suo testamēto esse nō possunt. Legatari⁹ fo si in alijs potest esse testis in testamēto in quo est sibi legatū. Aliq̄ cōtra

quia in causa propria videret testificari eo quod necessario sequitur valde testamētum ergo legatum. tutius tamen esse credo quod non adhibeat in testamento si alij ydonei inueniri possint. Item fideicommissarius vniuersalis siue substitutus testis esse non potest. Item filius testatoris et alij quos huius in potestate testes esse non possunt. Item nec filius emancipatus quous in patris testatoris potestatem non sit. et si per in testamento sui filij emancipati vel non emancipati haberi. castrense vel quasi castrense peculium testis esse non potest. Item nota quod domesticus potest esse testis in testamento puta seruitor siue famulus dum tamen non sit sub potestate testatoris ut supra dicitur est et quod alias sit probus honestus et testabilis. Item monachi et ceteri religiosi sicut canonici regulares et mendicantes qui ad libentem se ingerunt testes in testamento esse non possunt sine licentia superiorum quod nec aliter in iudicijs in testes admittuntur. immo si aliquos nec cum licentia superiorum in testamento adhiberi possunt in testes. vnde testes qui in testamento adhiberi debent esse liberi ut ciues romani non serui. Et quia monachi et alij religiosi sub voto et obedientia superiorum sicut in superiorum constituti comparantur suis in aliquibus. ideo testes in testamento esse non possunt de iure civili sicut nec serui. huius forte secus sit de iure canonico. quod ius valde clericis fauet. Multa ergo testamenta impugnari possunt in quibus tales religiosi sunt testes scripti potissime sine licentia. Seruus autem si tempore conditi testamenti quando adhibeat testis communi opinionem reputabitur liber computabitur in numero testium et valet testamentum. Item est notandum quod conditio testium attendenda est tempore conditi testamenti et non mortis testatoris ubi gratia si seruus vel excommunicatus fuerit adhibitus testis in testamento. et postea tempore mortis testatoris fuerit manumissus et factus libertus vel excommunicatus sit a sententia excommunicationis absolutus non valebit eorum testimonium. immo testamentum erit nullum ob defectum debiti numeri testium. Item est notandum quod testes qui adhibentur testamento debent esse rogati non sortiti. sed quod si notarius non scribat in instrumento testamenti quod fuerint rogati: an rogati presumantur. quidam dicunt quod non quod rogare est solennitas extrinseca que non presumunt alij contra. Sed primum credo verius. quid si dicatur presentibus testibus vocatis et rogatis et non dicatur ad hoc an sufficiat credo quod sic. huius quid in notario si non scribat in instrumento se fuisse rogatum an rogatus presumatur. quidem tenent quod presumuntur rogatus. alij contra. quod credo verius. Item est notandum quod testes tempore conditi testamenti et dum per notarium legitur et recitat debent esse in conspectu testatoris nisi ex privilegio alio sit concessum. vnde si testator staret retro coram et testes non viderent eum nec ipse testes non valet testamentum. Item est notandum quod duplex est solennitas in testamento. vna extrinseca que consistit in numero testium et in rogatu eorum et similibus. alia est intrinseca et hec consistit in debita

.testamentū ordinacione veluti in faciēdo legata eis quoz̄ interest z̄ in
 heredando z̄ sic de alijs. Unde si in altera eoz̄ fuerit defect⁹ nullū est
 testamentū quo ad institucionē. Item est notandū q̄ testamentū debz̄
 vno contextu fieri absq̄ aliqua interruptione vel actus extranei inter
 positione vt̄ p̄actū est nisi necessitas p̄sone testatoris vel testū hoc req̄
 reret z̄ idē finari debet in cā mortis donatōe z̄ similiter in codicillis q̄a
 hec est vna de solēnitatibus que in vltimis voluntatibus requiruntur.
 Cauēat autē notarij ne in suis instrumētis que conficiūt ex testamētis
 et vltimis voluntatibus vel alijs cōtractibus obmittāt debitas solēni
 tates qz̄ de falso tenent quod est verū qm̄ notarius exp̄sse vel tacite scri
 bit interuenisse solēnitatē q̄ reuera nō interuenit. secus si necere nec
 p̄sumptiue attestatur de solēnitare vt̄ in solēnitare extrinseca nā tunc
 nō tenet de falso. Quid si testator nō nominet ore p̄prio z̄ voce p̄pria he
 redem. Sed notarius t̄m̄ recitando testamentū ipm̄ nominet an vale
 at. Dicūt quidā q̄ sic. alij contra. tutius credo q̄ testator met̄ nomet
 suum heredē. qz̄ ex hoc melius apparebit de eius voluntate. Item est no
 tandū q̄ mulier potest esse executrix in testamēto saltem quo ad distri
 butōes z̄ executionē voluntatis z̄ ordinatōnis testatoris nō autē quo ad
 iudicia. Religiosivero regulares nō p̄nt sine licentia suor̄ sup̄ior̄ esse
 executores q̄uis ad hoc libet̄ se ingerant. Item est notādū circa illaz̄
 clausulā codicillare que in testamētis solet apponi videlz̄. Et si nō vale
 ret in re testamētū te. q̄ d̄ta est z̄ multū refert an concipiāt p̄ illa verba
 si nō valet que sunt verba p̄ntis t̄pis an x̄o p̄ illa x̄ba. z̄ si non valeret q̄
 sunt p̄teriti imp̄fecti conficiunt modi. z̄ trahunt ad futurū t̄pis. nam si
 testamētū rumpat̄ postea natiuitate posthumi p̄teriti illa clausula cō
 cepta p̄ hec x̄ba si nō valeret faciet illud valere in re codicilloz̄ quod nō
 faceret si cōcepta esset p̄ x̄ba: si nō valet que sunt t̄m̄ p̄ntis temporis et
 nō possunt trahi seu extendi ad futurū quod bene nota. Item qz̄ in ma
 teria testamentoz̄ inueniunt̄ cōmunit̄ hec x̄ba sine dicitōes scz̄ inoffi
 ciosus. eaducū irritū ruptū inultū z̄ infirmū quoz̄ significat̄ d̄tias
 iuuenes z̄ simplices notarij cuius sint termini iuris verisimiliter ignora
 re possent. ideo p̄ declaratione d̄tor̄ x̄boz̄ sciendū est q̄ testamētūz̄
 d̄: inofficiosum quādo contra officii pietatis est conditūz̄ siue iacrum
 etem̄ officii inter p̄rem z̄ filiū d̄: pietas siue dilectio. inter patrōnis et
 libertum d̄: obsequiū. inter deum z̄ hoīem d̄: religio. inter p̄latiuz̄ sub
 ditum d̄: obedientia. inter maiorē z̄ minorē reuerētia. inter denūz̄ et
 suū seruietiū. inter hoīem et hoīem stat̄ in nose generali. scz̄ officium vt̄
 dicat̄ id quod homo debz̄ homini ex natura. d̄: ergo testamētū inoffi
 ciosum quod factum est nō ex officio pietatis vt̄ cū quis in eo ient̄ref
 exheredatus vel p̄teritus est quasi nō sane mētis fuerint patrōes qui
 testamentū ordinauerūt. vnde liberis sine cā p̄teritis vel exheredatis

datur querela inofficiosi contra testamēta parentū in qua obineār re-
 ducit testamētū ad cām intestati q̄ntū ad institutiōes et succedēt libe-
 ri quasi ab intestato. Caducū autē dicitur testamētū quasi viribus cadēs:
 seu deficiēs cōtingit q̄n testamētū est ip̄o iure nullū vel p̄pter defectū
 alicuius solēnitatis vel quia heres in eo institutus p̄re morit̄ testatore
 vel defuit cē capax aut al. Irritū autē p̄prie dicitur q̄n in eo institut⁹ heres
 efficitur incapax capitis diminutiōe vel al. unde irritum quasi nō ratum
 ab in quod est nō r̄rat⁹ rata ratū. Ruptū h̄o dicitur testamētū q̄n natiuitate
 seu agnatiōe posthumū rumpit̄ seu annullat̄. inuētū dicitur quasi non iurē
 factū vt q̄ iuris solēnitates nō sunt in eo adhibite vel q̄ iuu uat⁹
 in eo p̄terit̄. Nullū h̄o r̄ infirmū sunt v̄ba generalia seu cōmunia ad
 omnia p̄dicta. Excepta q̄ inofficiosum testamētū nō est ip̄o iure nul-
 lum. Sed tunc demū si p̄posita querela inofficiosi heres defecerit in p̄-
 batione legitime cause p̄teritiōis vel exheredationis r̄ sup hoc lata fue-
 rit sentētia p̄ iudicem competētī. Item de dicitōe intestabilis sciendū
 est q̄ quis dicitur intestabilis vno de quatuor modis. Primo modo in signi-
 ficatione actiua p̄ eo qui testamētū p̄pter aliquod impedimētū face-
 re nō potest sicuti pupillis seruis et similes de quib⁹ supius dicitur est
 Secūdo modo in significatiōe passiua p̄ illo qui heres instituitur vel legatus
 sibi fieri nō potest vt herencis de p̄rat⁹ et similes. de quibus etiā
 supra dicitur est. Terno modo p̄ illo q̄ testis in testamētū vel in iudicio
 aut in aliquo cōtractu esse nō potest qui sunt plures vt p̄ p̄dicta.
 Quarto modo dicitur intestabilis ille cui testimoniu dicitur nō potest vt here-
 ricus r̄ similes. Testabilis autē dicitur p̄positiō ad p̄dicta affirmatiue sin-
 gula singulis reddēdo. Et nota regulā q̄ qui nō habet fractionē testa-
 menti actiue absq̄ sin delicto vt pupillus habet testamētū fractionē passi-
 ue. nomina cū v̄balia possunt intelligi actiue r̄ passiue r̄ vtroq̄ modo
 p̄prie. Item de hac dictione inq̄ quā notarij sepius apponūt in suis
 publicis instrumētis r̄ scripturis multos interrogauit notarios etiā
 p̄fectos r̄ exercitatos que pars esset r̄ quid significaret. q̄ nihil respō-
 dere scierūt. plures em̄ sunt notarij qui pluribus vtrūq̄ dictionibus
 in suis instrumētis r̄ scripturis publicis quarum significatiō p̄fusi⁹
 ignorānt quod dolēter refero. Ideo p̄ eruditōe iurū et simplicium
 notariōr̄. Sciendū est q̄ hec dicitō inq̄ est defectiua r̄ significat idē
 q̄ dico dicit r̄ importat tēpus p̄s r̄ tempus futurū modi indicatiui
 vt inq̄. i. dicoz inq̄. i. dicam. Item q̄ supius in diuersis locis nominā-
 tur bona p̄fecticia. r̄ bona aduēcticia. r̄ bona castrensia. r̄ bona quasi ca-
 strensia r̄ pecuniā. id est p̄ inuentū eruditōe ne p̄cedat pignora. Sciendū
 est q̄ bona p̄fecticia dicunt̄ illa q̄ proficiunt a patre vel ab ayo pa-
 terno sicuti dotes filiarum et donationes r̄ similia. bona vero aduē-
 cticia sunt illa que proueniūt ab alijs veluti a matre ayo materno aua:

paterna vel materna patris auscultis fratribus sororibus et ab alijs
 extraneis. Sed bona castrensia dicuntur illa que filius. melius acquirat
 in armis iuste guerre pro principem contra suos hostes indictionem enim cre-
 do quod ponesz latriculi nostri temporis possunt aut debeat gaudere
 privilegij militis vere et iuste milicie. et pro consequens quod habeat bona
 castrensia. Quasi castrensia autem bona sunt illa que acquiruntur filijs. mi-
 lites milicie litterate sicuti doctores legum et canonum licentia baccalarij
 advocati ex suis sciencijs. et sunt quosdam etiam tabelliones et ita. publici
 ex arte sua notariatus. et quidam alij. Peculium vero dicitur quicquid habet se-
 paratum in bonis filij familias siue sit peculium siue sit carere aut ali-
 ud. Seruus autem potest habere peculium suo domino permittit sed non eo-
 dem modo sicut filius familias. quia quicquid ex re patris vel occasione
 rerum paternarum acquirit pleno iure proprietate patri acquiritur autem alium
 de obveniunt bona filio familias vel laboribus suis vel prospera fortuna ipse
 habet proprietate nudam et pater usufructum propterque in castre vel qua-
 si castrense. quia in illis nihil querit patri. Dicitur autem pecuniam quasi
 pusilla pecunia siue pusillum patrimonium. Circa autem omnes ultimas
 voluntates in genere et precipue circa testamenta admonendi sunt notarij
 et tabelliones publici quatuordecim et quando requiruntur et rogabuntur
 ut de testamentis et alijs ultimis voluntatibus recipiant publicam instrumē-
 ta se primum diligenter informet de condicione qualitate et dispositione pro-
 pter testari volentis vel codicillari vel causa mortis donatorem facere.
 ut scilicet sit talis qui testari possit codicillari vel donare. super quibus notarios
 superius sufficienter instruit. Item an sit sane mentis sanus elicitur
 quod propter potest in loquela et verbis. nam si recte et pernetter lo-
 quatur et respondeat ad ea de quibus interrogabitur et testis ac nota-
 rium perfectere cognoscat singulos suos nominibus et cognominibus no-
 minando compos mentis potest iudicari. Si autem verba pertinet
 tia et vana profert vel si non cognoscat notarium et testes tenet cap-
 tus seu freneticus iudicandus est nec abilis ad testandum. circa inq-
 uerat notarius et se diligenter informet an persona testari volens habeat
 liberos vel nepotes ex filio vel filia primogenitus et quot habet. nam omnes
 et singulos tenetur instituire in aliquo seu eis iure hereditario aliquid
 legare alias si aliquem pretereat inofficiosum erit testamentum siue
 nullum aut saltem subiacet querere inofficiosi nisi eos in testamento
 nominatim exheredauerit. excepta matre cuius preteritio pro exhered-
 datione habetur dum tamen causa preteritionis inseratur in testame-
 to. Item querat de vxore si iuuenis est an sit pregnantis. quia si signas
 fuerit tenetur testari: facere legatum posthumo iure institutis ut ee-
 teris liberis alias testamentum irritum erit et nullum. et si vxor dubit an pre-
 gnans sit vel ne testator in dubio faciat legatum posthumo seu posthumum?

ventris sui uxoris vni vel plurib⁹ si z casu quo pregnas fuerit z ad lucē
 vnus puenerit seu puenerint. Si vō nullos habeat liberos aut nepo-
 tes testator inquirat notarius si habeat aliquos ascendēti. puta patrē vel
 matrē aui vel auiā paternos aut maternos: qz si p̄tem vel auūz pater-
 num habeat testari nō poterit nisi esset emancipatus vel haberet pecuni-
 um castrensē vel quasi castrensē. sed si nō habeat p̄tem vel auiū paternū
 testari poterit. z tunc tenebit alios ascendētes si habeat in aliquo insti-
 tuere sicut de liberis z nepotibus dictū est. Item filius emancipatus et
 similiter filiusfamilias habēs peculū castrensē vel quasi castrensē si te-
 stentur z nullos habeat liberos vel nepotes tenent^r suis parentibus et
 alijs ascendētibz si quos habeat aliqd de bonis suis iure instiurōis
 legare. Salua tamen graduū p̄rogatiua qz pater z m̄r tenebit p̄missū
 gradū: ita qz illis seu altero eoz extātib⁹ nō tenebit filio testator ano
 vel ante aliqd legare. Collateralib⁹ autē veluti fratribz vel sororib⁹ pa-
 truis amīculis vel amicis vel materteris non tenet testator aliqd reli-
 quere si nō velit. nisi p̄sona turpis institueret qz tūc sic. Sūt autē tur-
 pes p̄sona excoīatores equoz meretrices histores potissime ad taxillos
 ebriosi dissoluti male vite z inhōeste. mulier adultera: in adulterio de-
 hēnsa z similiter filia q̄ in corpus suū peccat eū p̄ nō differat eam ma-
 trimonio copulare censet turpis tanq̄ mulier flagitiose z turpis vite.
 Item om̄s publice diffamati de criminibus quibuscūqz vt homicidio
 rapina furto falsitate z similibz censent^r turpes q̄uis nō fuerint per-
 suam condēnati. Item ioculatores sine muni q̄ sui faciūt publice spe-
 ctaculū p̄pter pecuniā. Et his oībz ita pactis nota. querat a testatore
 quō z qualiter vult disponere de bonis suis z q̄ legata suis liberis face-
 re. z quē seu quos herē. vult instituire vñ si videat notarius testatores
 nō iure velle testamentū suū ordinare vel quo ad legata vel quo ad he-
 redis institutionē seu substitutionēz fideicommissa vel liberorū p̄teritōz
 seu heredationē aut alias ip̄e debet eum dirigere et vt melius poterit
 informare. Cauet tū ne testatoris rectā z bene ordinatā voluntatez et
 intentionē sibi puertate mutari faciat. qz in foro conscientie tenebit ex
 hoc lesio seu dānicato. Item si habeat testator filios vel nepotes ex filio
 p̄mortuo impuberes poterit eis in testamēto p̄uidere de tutore. z de h̄
 debet eū notarius admonere z auisare qz decernat tutorez p̄donem in et
 talen qui testamētarius tutor esse possit de quo sup̄ius in tractatu de
 tutelis z tutorib⁹ sufficiētē dictū est. Deinde oīa que p̄ testatores ordi-
 nabunt fideliter describat notarius corā testatore z testibus postea ve-
 racter z seriatim recitet. summe canēs ne pecunia vel donis aut alias
 corruptis aliqd falsitatis interferat vel veritate immuret vel obmittat
 sciens magnā sibi sup̄ hoc penā imminere

Sequit de substitutionibus.

e substitutionibus nūc aliqua

dicere oportet et videndum est quid sit substitutio: unde dicitur
 Item quatuorplex est siue quot sunt eius species et qualiter in
 ter se differunt. Deinde quibus verbis concipitur siue fit quibus sub
 stituitio. Item quod faciat eas. Item que et quot requiruntur in qualibet
 substitutione. Alia vero que circa substitutionem materia dici possent dimittit
 to cum preterita sufficiant ad notarios siue tabellionum publicorum instru
 ctiones. Est autem substitutio secunda institutio. id est omnis institutio que fit
 post primam in locum prime deficientis sicut institutio est primus gradus
 omnium institutionum et deinde sub et institutio. Substitutio autem est unum genus
 generalissimum et dividitur in duas species. quod quedam est substitutio rerum. Alia
 est substitutio personarum. Substitutio rerum est quando una res in locum
 alterius rei subrogatur. personarum quando persona in locum persone subrogatur. Et
 ista ultima subdividitur. quia quedam est extra ultimam voluntatem: quedam
 est ultimam voluntatem. Et hec ultima subdividitur. quod quedam est dire
 cta alia est obliqua. Directa iterum subdividitur. quod alia est vulgaris. alia
 pupillaris: alia exemplaris: alia breuiloqua: alia compediola. et de hac
 substitutione personarum que est ultimam voluntatem habet tractatum intendo.
 Differt autem substitutio directa ab obliqua in duobus. Primoque per di
 rectam quod directo succedit testatorum non per medium alterius persone. et nu
 da animi dispositio fit heredes hereditariarum rerum dominum in corpore
 tali traditio nanciscitur. id est consequitur. per obliquam vero quod non succedit testa
 torum directo sed capit per manus alterius. Secunda differentia est: ista quod in
 substitutione directa non habet locum detractio quartae tabellionice secunda
 est in obliqua. Quibus autem verbis fiat quilibet substitutio et quidem vul
 gario fieri solet communiter per ista verba. Instituo talem heredem meum
 et si heres non erit vel non sit substitutio tibi talis. Substitutio autem pupilla
 ris communiter fieri solet per ista verba Instituo talem filium meum in pubere
 heredem meum. Et si infra pupillarem etatem mortuus fuerit vel recesserit
 substituo tibi tales. Substitutio vero exemplaris eodem modo solet fieri per ista
 verba. Talem filium meum furiosum heredem meum instituo. et si mortuus fue
 rit pendente furiositate substituo tibi talis. Substitutio autem breuiloqua
 eodem modo solet fieri per hec verba. Instituo talem et tales heredes meos et eos in
 tuces substituo. Compediola vero substitutio eodem modo solet fieri per hec verba
 sequentia. Instituo talem filium meum heredem meum. et quicumque mortuus fuerit
 eidem substituo de fideicommissaria dicitur infra:

De vulgari substitutione.

Arca substitutiones vulgarem.

Primo queritur quare dicatur vulgaris. Et dico quod ideo quia.

a quolibet et cuilibet fieri potest. vel ideo dicitur vulgaris quia illud quod est
 commune et nihil habet specialitatis dicitur vulgare. vel ideo quod sic placuit im-
 positionem eam nominari quia uenia imponunt ad voluntatem imponentis
 Que autem requiruntur in hac substitutione. dico quod nulla specialia requiruntur: quod
 ut dictum est a quolibet et cuilibet fieri potest et intellige a quolibet quod testamen-
 tum facere possit et cuilibet quod ex testamento capere possit. Et diuiditur substitu-
 tio vulgaris quod alia est expressa ut quod sit et his negativis ut dictum est supra.
 Alia tacita quod sit et his affirmatiuis ut vos inuicem substituo. vel ita quod quod
 vestrum mihi heres erit filio meo et sic de similibus. Alia est partim expressa
 et partim tacita et hoc locum quod unum extremum substitutionis vulgaris expri-
 mit et aliud obmittit ut si dicat sempronius plancij heres esto vel sit. quod
 esto sumit hunc in tertia persona. quis autem eam facere possit. dicitur ut supra quod
 libet eam facere potest qui uult.

De pupillari substitutione.

De substitutione pupillari

videndum est primo quid sit substitutio pupillaris. Secundo
 quare dicatur pupillaris. Tertio quare fuit iuncta. Quarto
 que requiruntur in ea siue quot sunt necessaria ad hoc ut habeat locum
 et quis eam facere possit. Quinto et ultimo quotuplex est. Ad primum
 dico quod pupillaris substitutio est condicionalis institutio vel pariter liberis
 unum vel pluribus suis uatis vel nascituris instituitur vel exheredatis quod
 in alterum non recidit preterea facta. Vel a iure intellecta collata in casu
 mortis infra pupillarem etatem contingere. Ad secundum quare dicatur pupil-
 laris. una ratio est quia fit pupillo. alia ratio est quod fit tamen infra pupillarem
 etatem. alia ratio est quia finit cum pupillari etate. quarta ratio quia fit tamen i
 bonis pupilli beneficiis ad eum cum bonis patris. vel alio modo. pu-
 pillaris autem improprie dicitur. a. puerilis vel impuberalis. pupillus enim proprie
 est qui patre caret vel si habet in eius potestate non est. Ad tertium quare
 fuit iuncta respondet quod propter indiscretum consilium pupilli. Ad quar-
 tum que et quot requiruntur in ea. et quis eam facere possit. dico quod octo
 requiruntur. Primo requiritur quod ille cui fit substitutio sit de liberis. Se-
 cundo quod sit impubes. Tertio quod sit in potestate testatoris. Quarto
 quod sit iuris post mortem testatoris efficiat. Quinto quod non desinat esse
 in potestate ante mortem testatoris. Sexto quod etiam pater faciendo di-
 citur substitutionem sibi faciat testamentum. Septimo quod impubes
 sit heres institutus vel exheredatus. Octavo quod patris adducat here-
 ditas. Hac autem substitutione pupillarem facere possunt pater suis filiis
 et auis patris in nepotibus et nepotibus suis ex filio primo. Ad quin-
 tum et ultimum dico quod substitutio pupillaris est duplex quia quedam
 est tacita. alia est expressa. tacita est que fit uerbis tantis seu a iure

subintellectis. Ex p̄ssa vero q̄ sit & bis exp̄ssis. ut supra dictū ē.

De substitutione exemplari.

Arca substitutionē exemplarē

C querit̄ primo quare dicit̄ exemplaris. Secūdo an sit p̄s sub
stitutōis p̄ se. Tertio qualiter describit̄ siue diffinit̄. Quar
to a quibus fieri possit. Quinto cui possit fieri. Sexto qui possit exem
plariter substitui. Septimo que & quot requirunt̄ ut valeat. Et primū
dico quod ideo vocat̄ exemplaris q̄ est introducta ad exemplū pupilla
ris. Nam sicut pupillus p̄pter defectū etatis & discretōis restat nō p̄t
et ideo fieri pupillaris substitutio. ita & furiosus cui sit substitutio ex
plararis p̄pter defectū iudicij restari nō potest. Et ideo exemplaris sub
stitutio sibi fieri potest. Ad sc̄d̄s sc̄z an sit sp̄s substitutiōis p̄ se. dico q̄
sic & est dicit̄ etia ut sup̄ius dicit̄ est. Ad tertium qualiter diffinit̄ siue
describit̄. dico q̄ exemplaris est substitutio directa ab altero & parēti
bus facta libero mētecapto de p̄sona verisimiliter & ab intestato succes
sura bona vtriusq̄ comprehendēs sua natura. Ad quartū sc̄z a quibus
fieri potest. dico q̄ potest fieri ab utroq̄ parēte. & sic tam a p̄te & a m̄te
quo vel a via quod nō est in pupillari ut vidisti sup̄. Sed an in postq̄
transiuit ad sc̄das nuptias possit substituere filio suo furioso exampla
riter. quidā dicunt q̄ nō alij q̄ sic: sed primū credo verius. Ad hucum
enī hec substitutio fieri possit. Ad hoc respondet̄ q̄ p̄sonis coruātinis
ip̄is faciētibz quia pater filio mētecapto & au^o nepoti. p̄auis. nepoti
mētecapto vel. p̄nepri mētecapto: & idem de matre & aua &c. Sed an p̄
digo possit fieri exemplaris substitutio. dicunt quidā q̄ sic: q̄ furiosoz
p̄digo pariter p̄uidetur de curatoribus: et q̄ ista p̄digoalitas n̄ p̄cedit
nisi ex quadam demētia. Item an inuito vel furdo vel muto & furdo in
simul hec substitutio fieri possit. dic q̄ si restari potest nō potest sibi ex
emplariter substitui: si aut̄ nō potest restari potest hec substitutio fieri
quādo aut̄ testabilis sit vel non dicit̄ est sup̄ius. Ad sextū q̄ possunt
exemplariter substitui. dico q̄ prima causa erit liberorum omniz vel
certorum furiosi vel mētecapri. & deinde aliorum successiue qui ab in
testato furioso succederent ut patet in diffinitione sup̄scripta. Ad septi
mū sc̄z que & quot requirunt̄ ut valeat substitutio. dico q̄ multa pri
mo quod eam faciens sit de parētibz. Secūdo q̄ ille cui sit sit de libe
ris. Tertio q̄ sit mētecaptus siue furiosus. Quarto q̄ illam faciens
sibi restetur. Quinto q̄ mētecaptum herēs. instituat saltem idelegit
mam vel in re certa. ita q̄ possit agere ad supplementū. Sexto ut sub
stituantur primo liberi furiosi si quos habeat. secūdo eius frater si li
beros non habeat et deinceps.

De breuiloqua siue reciproca substitutione.

Arca istā substitutionē breuilo

e quā siue reciproca querit̄ de duob⁹. Primo quare vocat̄ breuiloqua seu reciproca. Scdo qualiter describit̄. Ad primū dico q̄ hec substitutio. id̄ vocat̄ reciproca q̄ reperit̄ z reciprocatur psonas et institutionē pcedere reflectit̄ in seipam z maxime qm̄ apponit̄ dicitio inuicē z vocat̄ breuiloqua id̄ q̄ vbi⁹ breuib⁹ fit. z sic sub breuiloq̄ plures substitutiones cōprehēdit̄ quas ad pns̄ dimittit̄. Ad scdm̄ scz qualiter describit̄ hec substitutio vel diffinit̄. Dico q̄ hec substitutio reciproca seu breuiloqua est q̄ sub breuiloq̄ plures cōtinet̄ substitutiones equaliter z reciproce. breuiloq̄ id̄ d̄ q̄ sit breuib⁹ vbi⁹ z breuiloq̄ la. plures id̄ d̄ q̄ nunq̄ vnā tm̄ z singularē. sed ad min⁹ duas vel plures contineat̄ substitutiones. qd̄ qm̄q̄ nō cōtingit̄ in vulgari vel pupillari. z sic merito differt̄ ab illis. Substitutiones idco d̄ q̄ talis reciprocatio nō reperitur nec cadere potest̄ in institutionibus. equaliter idco d̄ q̄ si esset̄ in equalitas nō esset̄ reciprocatio ppria. Reciproce idco d̄ q̄ reperit̄ idem ab eodem vel in eadem quod nihil aliud est q̄ reciprocari. fm̄ bugurionem Latholicon et papiam.

De compendiosa substitutione

Expediti de breuiloqua nūc accedam⁹ ad cōpeditio

e sam. circa quā querit̄ de duo⁹. Primo qd̄ sit cōpeditiosa substitutio. Scdo quare sic dicat̄. Ad primū dico q̄ substitutio cōpeditiosa est quedā substitutio q̄ sub conditōe mortis vel alia multa cōprehēdit̄ tēpa. Sub conditōe mortis. id̄ d̄ q̄ post tps̄ illud vt plurimū apponit̄. vñ tps̄ mortis pōt̄ dupliciter apponi. vno mō indefiniate vt qm̄ cūq̄ talis decesserit. alio mō determinate vt q̄ sicūq̄ talis infra vicessimūq̄ntum annū decesserit talis sit heres. vel alia id̄ d̄ q̄ in hac substitutōe. alia cōditio q̄ mortis potest̄ apponi puta qm̄ tuncq̄ liberos non habuerit vel liberos masculos vel certū qd̄ nō fecerit. Multa tēpa id̄ d̄ q̄ quēlibet eratē cōprehēdit̄ vel ē apta nata cōprehēdere. Ad scdm̄ cū q̄rit̄ quare dicat̄ cōpeditiosa. r̄ndet̄ q̄ idco d̄ compeditiosa q̄ sub cōpeditio vbi⁹ plures substitutiones in eadem psona cōprehēdit̄ z plura tēpa. Et in h̄ differt̄ a breuiloqua. q̄ illa vnū tps̄ hec plura cōprehēdit̄. Item illa plurib⁹ psonis fit hec vni. itez illa reciprocatur in seipā. hec secus q̄ nō reciprocatur.

De obliqua substitutōe que fideicommissaria appellat̄.

Expeditis directis substitutio

e nib⁹ de obliqua videre necesse ē q̄ fideicommissaria vulgariter nūcupat̄. Et primo q̄rit̄ qd̄ est substitutio fideicommissaria r̄ndet̄ q̄ est qd̄ substitutio obliqua siue restitutio totū hereditatis vel

quōte siēda p herēd. etiā inuitū p quā fiduciōmissari⁹ effici⁹ qdāmo be
 res. vñ bñ ponit i diffinitōe q est substitutio obliqua seu restitutio. qā
 fiduciōmissari⁹ directo nō capit sed manu alteri⁹ tot⁹ hereditatis vel
 qte. id ēz qz tūc tū hz effectū senatuscōsulti t⁹ trebellianū. Secus si sit d
 re singulari rogat⁹ p herēdē inuitū id ēz qz inuit⁹ pōt cogi quodāmo id
 ēz qz fiduciōmissari⁹ vere nō est heres sed p obliquū. Scđo querit qb⁹
 xbis fiat. dico q p xbi reuertat. Item sit p xba obliqua vt p xbumve
 nire. item p xbi pcinere. item p verbū retinere. item p xbi restituere.
 item p xbum substituo. Sed istud xbi qnqz est directū. qūqz obliquū
 itez querit de vno. quō instituit filiū suū impuberē herēdē suū z dixit
 in testamēto quūcūqz filius me⁹ decesserit substituo sibi talē vulgarit⁹
 pupillariter z fiduciōmissarie. an talis substitutio valeat. Et videt p⁹
 ma facit dicendū q nō. Nam cū xba copulatiue ponant ergo omnia cō
 currere opz. Sed hoc est impossibile qz directa z fiduciōmissaria respe
 ctu earundē rerū z psonarū z eodē tpe nō concurrerēt cū p⁹ā directo
 succedat in alia p obliquū. Dicit quidā q xbi substituo ad vulgarit⁹
 et pupillarē z ad fiduciōmissariā extendit. z ideo aū aditā hereditatē hz
 locum vulgaris post aditā infra pupillarē etatem hz locū pupillaris :
 post pupillarē etatē fiduciōmissaria z ita tenēt multi doctores z consu
 lunt ita fieri. ēz aūc substitutio fiduciōmissaria. ideo qz olum testatores
 fidei herēd. cōmittēbāt hereditatis restitutionē illi cui mandabāt testa
 tores sic dicēdo talē herēdē meū facioz rogo cum p fiduciōmissum qua
 rā⁹ meā hereditatē restituat tali. ita q nullo iure cogi poterat heres
 restituere. Et qz multi heredes frangebāt fidē nec hereditatē restituē
 bant. ideo impatores z senatuscōsulti statuerūt q postq heres rogat⁹
 erit hereditatē alij restituere illū velit nolit z inuit⁹ restituat retēta sibi
 quarta s̄ trebellianea appellat⁹ diuz tñ sponte restituerit. Si cū inuit⁹
 restituat nullā quartā sibi retinebit. Item est notandū q testatoz pōt
 onerare siue grauare herēdē suū ne i casu substitutiōis detrahat quar
 tam trebellianicā sicut z quartā falendiā qz nō videt maior rō de qua qz
 de alia fm aliqz. vñ si testatoz ficto amore dilagatyrozē velit sibi cōpla
 cere poterit eā herēdē instituire in solidū vel p pte. Et sibi substituire
 que voluerit h modo talē vxoz meā dilectā herēdē mihi instituo. Et
 eidē quēcūqz z qualicūqz in sumz decedēt. substituo talē absqz detra
 ctione alicui⁹ quartē. tūc cū vxoz sic instituta nō poterit retineri ar de
 trahere pctā de bonis z hereditate mariti q ad p⁹rietatē nisi solū vsus
 fructus qz diu vixerit. Et certe multi testatores sunt qui dum sciunt
 substitutiōes suas heredib⁹ credūt z intendūt oia eoz bona puenire de
 bere integraliter ad substitutū nulla p herēd. quartā retēta. Et tō de
 berēt sup h p nota. certoz ari z in⁹ rogari qd volūt z intendūt. In quar
 ta aūc iure nature liberis debita nō pōt testatoz liberos suos heredes

grauare vel priuare qm̄ in casu fideicommissarie substitutionis possint ea
retinere siue detrahere eo qz illam bz p̄r necessario filio relinquere.

forma beatus et simplicis testamenti.

In dei nomine amen Anno 7c.

i Nouerint 7c. qz cū ad hoc sit iuuēra scriptura publica vt in
ea rei geste memoria semp valeat reperiri Ideo ego mar
tinus de ponte sauius z compos mēre z intellectu p̄ dei gr̄am. q̄uis in
firmis sum in corpore considerās nil fore morte certius nihilqz incertius
cuis hora. corpis tū imminere languore illi^o magis formidat̄ cuentus
volens z cupiens de bonis reb^o z iuribus meis disponere z ordinare ne
inter liberos z cōsanguineos meos aut alias quascūqz p̄sonas aliqua
questionis materia in z sup̄ dictis bonis meis post mei obitū suscitē;
ne ego ab intestato decedere valeā. in p̄sētia tui notarij publici z testiu;
infrascriptoz ad hoc sp̄aliter vocatoz z rogatoz facio condo z ordino
meum testamentū vltimū nūcupatiuū z meā vltimā voluntatē in hūc
qui sequit̄ modū. In primis aiam meā cum a carnis nexibus fuerit
dissoluta humiliter recōmēdo altissimo creatori z redemptori domino
iesu xp̄o z gloriosissime virgini marie eius m̄ri totiqz curie ciuiū sup̄
noy. componi v̄o meo dñi aia mea ab eo fuerit separata eligo sepulturas
in cimiterio ecclesie parochialis sancti iohānis de alesto. Et accipio
de bonis meis a deo mihi collatis p̄ anima mea z i redemptionē meoz
peccaminū decem lib. turoū. de quib^o fieri z exsolui volo om̄s crec̄as
meas funerarias z oia in eis necessaria tam honoris q̄ necessitatis et
legata seu distributa infrascripta semel t̄m. Et primo lego de dicta sū
ma dño priori alesti p̄ lecto funerario z sepultura meis ac p̄ canonica
portione sibi cōtingente de bonis meis q̄nqz solidos turoū. Item lego
capellano curato dicit ecclesie. xij. dena. turoū. item lego 7c. ponant̄ le
gata. put̄ ordinabit̄ testatoz. Residū v̄o dictarū decem librarū turoū
si quod fuerit dari z distribui volo p̄ meos exccutores infrascriptos in
missis p̄ aia mea celebrādas ad voluntatē z arbitriū dictoz exccutorū.
Item de alijs bonis meis lego iure institui. z iure hered. petro filio meo
xij. lib. turoū. semel t̄m in quibus dictū petrus heredē mihi instituo vo
lens z ordinans ip̄m cum dicto legato fore contentū de omnibus bōis
meis ita qz in eisdem nihil plus petere possit conseq̄ seu habere. Item le
go de alijs bonis meis iure institutōis z iure hereditario tosq̄uine filie
mee v̄ro: i laurētij philippi vltra dorem p̄ me olim sibi cū dicto laurētio
marito suo constitutā q̄nqz solidos turoū. semel t̄m. in quibus z in di
cta dote dictam tosq̄uinā heredē mihi instituo. volens z ordinans qz euz
dictis q̄nqz solidis z dote ip̄a sit z esse debeat contenta de omnib^o bōis
in eis. ita qz nihil plus in eisdem petere possit conseq̄ seu habere. Item

lego de alijs bonis meis iure institutiois et iure hereditario et ultra hec
 p suis vobis nuptialibus decem libras turron. semel tñ. pendi filie
 mee et ad opus sui maritagij. xx. lib. turron. semel tñ. in quib⁹ et. ita qd
 et. Quasquidē summas siue legata dicere pendi exsolui volo p meum
 heredē infra scriptū p terminos et solutioes statuēdos et ordinādos tpe
 contrahēdi matrimonij dicere p sendis p amicos et cōsanguīcos suos
 in ceteris aut omnibus vniuersis et singulis bonis rebus et iurib⁹ me
 is mobilibus et immobilibus pntibus et futuris quecūq; quālibetq;
 quantacūq; et vbi cūq; sint et consistant dicta bona res et iura ac hūc
 q; nomine censeant seu valeant nūcupari et heredem meū vniuersalem
 mihi instituo facio et ore meo p proprio nomino bertrandū filiū meū legiti
 mum et naturalē p que; exsolui volo iubeo atq; mando omnia legata
 et distributa p me supra facta locis et psonis quibus pumerit. Debita
 q; ac fore facta mea si que post mortē meā apparuerint et aut mea pns
 ordinatio ac bonorū rerū et iurū meorū dispositio melius celerius et p
 fecerit exequant cecutioniq; ad salutem et remediū anime mee de
 mandentur executores meos et huius mei vltimi testamēti gadiatores
 facio ordino et esse volo andrēā philippi et petrum de orto. Quibusq; de
 executoribus meis et cuiuslibet committam do tribuo et concedo pntem et
 licentiam et auctoritatem de bonis rebus et iuribus meis accipiēden
 dendi et distrabendi tñ qntum fuerit necessarium p soluendo et satisfā
 ciendo omnia et singula legata et distributa p dicta ipaq; omnia solūē
 di et satisfaciendi locis et psonis quibus debebuntur. licentia dicti mei
 heredis aut alterius cuiuscūq; psonē seu curie minime petita requi
 sita seu obrepta. Hoc est autem testamētū meum vltimum nūcupari
 um et mea vltima voluntas quod et quā valere volo pcepto atq; mado
 iure testamēti vltimi nūcupatmi. Et si nō valeret iure testamēti volo
 qd valeat iure codicillorū ac iure cuiuslibet alterius vltime volunta
 tis omniq; eo iure via modo et forma quibus melius firmitus et effica
 cius de iure vsu seu cōsuetudine valeret et consistere poterit et debebit
 Et si vnq; alias aliqd condidi siue feci testamētū seu testamēti codi
 cillum aut codicillos donationē vel donatioes causa mortis scilias
 quasquēq; vltimas voluntates illd illa illum illos illam et illas de pnti
 casso infringo reuoco pempt⁹ et annillo nullusq; valoris efficacie seu fir
 mitis abinde in antea esse volo isto solo pnti testamēto meo vltimo nūcu
 pariuo et hac mea vltima voluntate in suis firmitate efficacia et vlti p
 petuo duraturum et permāsuris. Rogans et requirēs vos omnes do
 minos infra scriptos qui hic estis pntes et quos ppter pscripta euoca
 ri feci et de pdictis omnibus et singulis dum locus affuerit sitū me
 mores atq; testes. Rogo etiam et reqro te uotarū publicū infra scriptū
 vt et tanq; cōm et publicā psonā quatin⁹ de oib⁹ et singulis supra dictis

cuiq; tangeri facias z cōficias facere q̄t z cōficere possis z valeas publi-
cum instrumētū seu publica instrumēta unū vel plura q̄t seu q̄ possint
et valcāt diciari. Et conditū fuit h̄ testm̄. Et acta fuerūt hec zc.

Forma testamenti continentis plures bonorum in dispositiones et or-
dinationes.

In dei nomine amē Anno zc.

i Hauerint zc. q̄ cū humana fragilitas qū q̄ mortis cogita-
tione turbata minorē possit adhibere prudentiā in agendis
Salubre igit̄ videt̄ remediū vt vnusquisq; de bonis suis ordinet z dis-
ponat dū clare viger in eo iudiciū rōis. ea ppter ego andreas philippi
sanius z compos mēte z corpe p dei gr̄as ac in mea bona firma z valida
memoria cr̄is cōsiderās z attendēs nil fore morte citius vbiq; incer-
tus cūis hora ac cupiēs ppterca gr̄a mihi assistere durina. ip̄i^o mortis
inevitabiles laq̄os dispositōe testamētaria p̄uenire. ac de bonis reb^o
et iuribus meis a deo mihi collatis disponere. z ordinare ne ip̄oz p̄ce-
tu inter liberos cōsanguineos z affines meos seu alias p̄sonas quascūq;
q̄t aliqua questiōis materia post mei obitū suscitēt nec ego ab irestato
decedere valeā in tui notarij publici testiūq; subscrip̄toz ad hoc sp̄alite
vocatoz z rogatoz p̄sūta. facio condo dispono z ordino meū testamētū
vltimū nūncipatiū z meā vltimā voluntatē in hunc q̄ sequit̄ modū
In prius siquidē cū anima sit corpon p̄ferenda: meā ideo animā cū a
carnis nexibus fuerit dissoluta humiliter recōmendo altissimo creato-
ri et redemptori dño nostro iesu xp̄o. Necnō p̄cellē ac gloriōsissime vir-
gini marie eius matri. totiq; curie ciuitū suoz. Ceterūq; oē corpon
catholice tradī debet ecclēsiastice sepulture meo igit̄ corpon dū; deus
me duxerit ab hoc seculo euocandū z anima mea ab eodē corpe meo fu-
erit separata eligo sepulturā infra ecclēsiā connētis frat̄ū p̄dicatozū
alesti sc̄; in tumba parētū z antecessoz meoz. Et accipio de bonis me-
is p̄ anima mea z in redemptionē meoz peccaminū centū libras turoū.
de quaq̄dem summa fieri: exsolui volo om̄s meas cred̄as funerarias
et omnia in eis necessaria tam honoris q̄ necessitatis. offerendūm vō
animalē panis vini z luminis fieri z exsolui volo de alijs bonis meis.
Et primo lego de dicta summa centū libraz turoū. dño priori ecclēsie
parrochialis sancti iohānis de alesto p̄ lectō funerar̄io z sepultura me-
is ac p̄ canonica portōe sibi contingēti. de bonis meis decē solī. turoū.
Item lego capellano curato diece ecclēsie q̄nq; solī. turoū. Item lego
duob; secūdar̄ijs z diacono maior̄i ip̄i^o ecclēsie cuiuslibet eoz duos solī.
et sex denarios turoū. Item lego cuiuslib; bassino q̄star ū cuiusdē ecclēsie de
ec̄; denarios turoū. Item lego cuiuslib; p̄sbro tā seculari q̄ religioso q̄ mee
infuerit sepulture z illa die qua corpon meū sepeliet̄ vnā millā de rēq̄z

p. anima mea celebrauerit duos solidos ⁊ sex denarios turoſi. alijs ⁊ o
 pſibſis qui ſimodo intererit mee ſepulture lego cuiſlibz iſoz q̄ndecim
 denarios turoſi. Itē lego ſupradicte eccleſie parrochiali ſancti ioban
 nis de aleſto p vno cātarū in dicta eccleſia p anima mea fiēdo ⁊ celebrā
 do infra nouenā mei obitus q̄ndecim ſolidos turoſi. Itē lego cōuen
 tui fratrum minorū dicte ville aleſti p vno cantari in eccleſia dicti cōnē
 tūs p anima mea fiēdo ⁊ celebrādo infra nouenā dicti mei obitus q̄n
 decim ſolidos turoſi. Itē lego tali eccleſie tali ⁊ tali ꝛc. pꝛ teſtator
 ordinabit. Itē lego ſupradicte conuēti fratrum p̄dicatoꝝ aleſti pro
 diobus cantariꝝ in eccleſia dicti conuēti p anima mea fiēdis ⁊ ce
 lebꝛādis. vno ſcꝝ in capite nouene ⁊ alio in capite anni p̄dicati mei obitꝝ
 p quolibet cantari viginti ſolidos turoſi. Itē lego ſupradicte alijs ec
 cleſijs p ſimilibus cātaribus tam in capite nouene q̄ in capite anni mei
 obitus in eiſdem eccleſijs p anima mea fiēdis ⁊ celebrādis p quolibz
 cantari ſimiles ſummas ſine legata pꝛ ſupꝛis eis legami. Itē lego
 omnibus ⁊ ſingulis pſibſis tam ſecularibus q̄ religioſis qui in capite
 nouene ⁊ in capite anni mei obitus miſſas de requie p anima mea cele
 bꝛabuntꝝ deinde in abſolucōe ſupꝛa meā ſepulturam fiēda intererit
 p qualibet die cuiſlibet iſozū duos ſolidos ⁊ ſex denarios turoſi. Itē
 lego dicto conuēti fratꝝ p̄dicatoꝝ aleſti p vno anniuersario ꝓpetuo
 in eccleſia dicti cōuentus ſingulis annis in ſimili die mei obitus p aia
 mea ⁊ p animabus parentū meoꝝ ⁊ alioꝝ quibus teneoꝝ ⁊ p aubꝝ in
 tendo fiēdo ⁊ celebrādo q̄ndecim libras turoſi. Itē lego religioſis
 fratꝝ tali ⁊ tali p vno tricenario miſſarū p quolibet iſoz p anima
 mea celebrādoꝝ cuiſlibet eoꝝ. xxx. ſolidos turoſi. Itē lego ꝛc ſumma
 p̄dicta centū librarū turoſi. decem pauperibus puellis maritandis p
 heredes meos iſcriptos eligēdis cuiſlibz earū q̄nqꝝ libra. turoſi. Re
 ſiduum vero dicte ſumme centū librarū turoſi. ſi quod fuerit dante di
 ſtribui volo per meos executores iſcriptos in miſſis p anima mea
 ubi viſum fuerit diens meis executoribus ad eoꝝ arbitꝛiū volūtatē.
 Itē de alijs bonis meis lego iure iſtitucōis ⁊ iure hereditario ha
 berine filie meeꝝ ad opus ſui maritagij centū libras turoſi. ſemel in
 veſtibꝝ ſuis ⁊ alijs annūis ⁊ localibus nuptialibus in dicta ſumma
 incluſis ꝛc. q̄bꝝ quidē centū libras turoſi. dictā katherine hā herede meli
 iſtitucōe volꝝ ⁊ ordinis qꝛ cū dicto legato ipa ſit ⁊ eſſe debeat cōtra
 de oibus bonis meis. ita qꝛ in eiſde nihil plus perire poſſit conſeꝝ ſeu
 habere. Quā ſumma ſiue legata eidem katherine exſolu volo p meos
 heredes iſcriptos p terminos ⁊ ſolutōes ſtatucōes ⁊ ordinandos
 p executores meos iſcriptos ⁊ alios amicos meos ⁊ dicte katheri
 ne tꝛe quo maritabit. Et eo caſu quo dicta katherine in futuris dece
 deret infra pupillare etatem aut alias quādo cūqꝝ ſine ꝓle legitima de

se et ex suo legitimo matrimonio pcreata substitutio sibi pupillarit̄ vul-
 gariter et p fideicommissum heredes meos infrascriptos. Item de alijs
 bonis meis lego iure institutiois et iure hereditario posthumo seu post-
 humo ventris margarete vxoris mee si et casu quo pgnas fuerit et ad
 lucē puenerit seu puenerint: siqdem vnicus masculus fuerit. lx. libras
 turoñ. semel tñ. et si fuerint duo vel plures masculi cuiuslibet eorum. xl. li-
 bras turoñ. semel tñ. si vero fuerit vnica femella lego eidem quater vi-
 ginti libras turoñ. semel tñ si aut fuerint due aut plures femelle cui-
 libet earum lego quinquaginta libras turoñ. semel tñ. Et si fuerit duo
 posthumum vn̄ sex masculus et alia femella lego mastulo. xl. libras turoñ
 et femelle quinquaginta libras turoñ. semel tñ. In quibusq̄de summis
 siue legatis dictos posthumos seu posthumos hered. mihi instituo vo-
 lens et ordinās q̄ cum pdictis legatis siue summis ipsi sint et esse debe-
 ant contēt de omnibus bonis meis. ita. p. et. Et quas summas siue
 legata dictis posthumo seu posthumis in casu seu casibus pdictis ex
 solui volo p meos hered. infrascriptos p solutioes. et. put ordinabit te-
 statos. Si v̄o dictus posthumus aut posthumus decederet in futurū in-
 fra etatem pupillarem aut alias quicūq̄ sine ple legitima et substituo-
 eis pupillariter v̄stgarter et p fideicommissum heredes meos infrascr-
 ipsos. Item volo et ordino q̄ hered mei teneant et debeant dez sup bonis
 meis alimētare harberinā filiam meā supdictā atq̄ dictū posthumus
 siue posthumos quousq̄ fuerint etatis maritadi et in matrimoniu fue-
 rint collocari seu collocare. Item lego dicte margarete vxori mee om̄s
 suas vestes et iocalia et sui corporis garnimēta p me sibi hacten̄ empras
 et empta vel donata. Item plus lego eidem margarete vsufructus et
 administracionē bonoz meoz rādiu q̄ diu viuet et in domo et in bonis
 meis morari et mansionē facere voluerit vitam vidualē et honestā tene-
 do et fuādo absq̄ redditōe compoti emctiq̄ curie seu psone et q̄ de vsuf-
 fructib⁹ bonoz meoz pdictis ipa teneat et debeat liberos meos nutri-
 re et alimētare ac alia onera hereditaria supportare. Item lego eidem
 margarete. xx. libras turoñ. semel tñ. p suis voluntatibus in vita et in
 morte libere faciedis. Item cōfiteor et recognosco p̄fate margarete vxo-
 ri mee ibidem p̄nti stipu. solēmiter et recip. me ab eadē de bonis suis do-
 talibus v̄tra alia p me sibi recognita realit̄ habuisse et penes me habe-
 re. primo. xxx. libras turoñ. Item plus octo marchas argēti in sex cassē-
 is operis mōtis pessulani. Item vnū lectū munitū de vna culcitra cuius
 suo puluizari plume ponderate duo q̄ntalia duobus coopereis duab⁹
 flacionis et sex lintheamibus bonis et sufficiē. que omnia eidez mar-
 garete vt supra stipulant reddere et restitue. p̄mitto et per meos here-
 des infrascriptos reddi ac restitui volo de die in diem post mei obitus
 dum et quādo dicti mei heredes ab ea seu p eā requirent. Pro quibus

omnia bona mea obligo et hypotheco obligataque et hypothecata esse volo. Item sciens et attendens robertum filium meum mihi olim grande et atrocem iniuriam fecisse et intulisse vniuersum cum quodam ciuitello in facie mea dando et peccando maliciose ideo ipsum exheredo et hereditatis mee penitus alienis et exceptum esse volo. In ceteris autem omnibus vniuersis et singulis bonis rebus et iuribus meis mobilibus immobilibus ac per se mouentibus presentibus et futuris quicquidque quatuordecimque et vbiuicquidque sunt vel consistant dicta bona res et iura ac quocumque nomine censentur seu valeant nuncupari heredes meos vniuersales mihi istius facio et ore meo proprio nomine petri et antonii filios meos impuberes legitimos et naturales equis portionibus per quosquidam heredes meos exsolui. volo iubeo atque mando omnia vniuersa et singula legata et distributa superius per me facta locis et personis quibus primum. de bitaque ac fore facta mea si que post mortem meam apparuerint. Et eo casu quo in futurum contingeret alterum dictorum petri et antonii filiorum et heredum meorum decedere infra pupillarem etatem aut alias quoadocumque sine ple legitima de se et ex suo legitimo matrimonio percauta aut cum ple legitima. et deinde illa ple postea decederet sine alia ple legitima alii eorum dem superiuentem dicto sic premoneri et liberis suis modo premissis decedenti inuicem substituio. Si vero ambo petrus et antonius modo premissis decederent substituio eis posthumis ventris dicte margarete uxoris mee sit vnus vel plures masculus seu masculi. Dico vero posthumo seu posthumis masculo vel masculis si et casu quo decederet seu decederent infra etatem pupillarem aut alias quoadocumque sine ple legitima et substituio dictam barberinam filiam meam. Quisdam barberine si contingeret eam decedere in futurum infra pupillarem etatem aut alias quoadocumque sine ple legitima et substituio posthumas seu posthumas si mellas ventris dicte margarete uxoris mee vniam vel plures. si vero dicta posthumas seu posthumie modo premissis decederent substituio eis gregorium philippi fratrem meum. cui quidem gregorio in casu premissis ex parte perhibeo atque vero ne preterit huiusmodi substitutionis ipse fieri faciat aut percurrat aliquid imitari sine reprobum de bonis meis et casu quo faceret sci percurreret tunc preteritam substitutionem eide adimo reuoco et nullo. Item volo et ordino atque prehibeo dictis petro et antonio filiis et heredibus meis aliquo tempore in futurum quantis occasione ratione siue causa tunc meam hereditate et bona eiusdem inter se diuidant nisi ambo essent concordes et eo casu quo alter alterum ad diuisionem preteritam periuocare seu requireret. volo quod ille periuocans seu requirens committat ipso facto periam quinquaginta librarum turonum. que pena sine summa parti bonorum alteri commode adiciatur et accrescat seu applicet. Item volo et ordino quod dicti heredes mei et quicquidque heredes extiterint credat et credere teneant omnibus et singulis

debitonibus meis suis medijs iuramentis affirmantibus debita in q̄b̄
 mihi tenent seu parte eorundē mihi iurati soluisse. Item sciēs et attēdēs
 dictos liberos meos fore impuberes in etate pupillari cōstitutos. ad
 facio et decerno tutores testamentarios gubernatoresq; et administrato
 res psonarum bonorū dictorū liberoꝝ meoꝝ tam natoꝝ q̄ nascituroꝝ
 dictam margarētā vxorē meā matreꝝ eorundē liberoꝝ et petri de orto
 fratrē suū de quibus spāliter confido reuocādo eos exp̄sse a cōfectione
 iurētarij et a reddēdōe compoti. Et q̄ etiam possint et valeāt adire seu
 assumere om̄s administratōis h̄mōi tutele absq; licētia confirmatōe
 seu decreto curiēsiq; iudicis siue magistratus. vt aūt mea p̄is ordia
 tio et. vt in p̄ced. forma. ideo facto ordino et esse volo executores meos et
 huius mei vltimi testamēti gadiatores videlz talem et talem et eoz quē
 liber quibusquidē executoribus meis et. ut in forma p̄ced. vsq; ad finē
 Conditi sunt hoc testamētūz acta fuerūt hec apud alestij p̄dicti infra
 conuentū fratris p̄dicatoꝝ et in capitulo dicti conuentus p̄ntibus testibꝝ
 ab eodem testamētore vocatis et rogatis tali et tali et. ¶ Et nota q̄ qñ
 testator infirmat. notarius dum designat locū vbi conficiat testamētūz
 debet de hoc facere mentionē. et etiā de dispositōe testamētoreis h̄ modo
 Conditi sunt hoc testamētūz acta fuerūt hec in tali loco et i domo ha
 bitationis dicti testatoris in quadā cameravbi dictus testator iacebat
 infirmus in suo lecto vel in tali loco vbi dictus testator sedebat ad ignē
 et sic de similibus. Item nota q̄ h̄ forma p̄cedēs cōtineat varias dispo
 sitiones et diuersa capitula tñ nō cōphēdit nec cōphēdere pōt oēs
 quas testatores p̄t ordinare q̄ hoc ex humana inuētione foret impos
 sibile. cum voluntati hoim nō sit finis Nec etiā intelligas q̄ quilibz te
 stator inserat in suo testamēto om̄s p̄dictas dispositōes sine capitula.
 Sed ideo posui plures vt not. s̄q; iuxta casū exigentiā dum conficiēt
 testamēta possint recipere quas voluerint p̄t testatores disponēt et or
 dinabūt. Item nota q̄ notarius q̄ recipit instrumentū alicui testamē
 ti potest dare et reddere integrū instrumentū heredi iustitūto de toto illo
 testamēto vel de parte tñ sicut de ip̄a institutōe hered. Et similiter pōt
 tradere et conficere publicū instrumentū legatario seu legatarijs dicti
 testamēti si velint vel de vna parte sine clausula eiusdē scz de legato sibi
 facto dūtaxat. et etiā substituis et fideicōmissa r̄is. vnde si notariꝝ tra
 dat instrumentū de vna parte tñ sine clausula testamēti debet in eo po
 nere principū ip̄ius testamēti vsq; ad certa legata et finē. s. institutōez
 heredis et deinceps vsq; ad finem.

Forma testamenti hominis cecet.

¶ Dei nomine amen Anno etc.

i Nouerint et. q̄ cum humana fragilitas quāq; mortis cogita

rone turbata inuoluntate possit adhibere prudentiam in agendis. Salubre
 igitur videtur remedium ut unusquisque de bonis suis ordinet et disponat dum
 clare viget in eo iudicium rationis. Ea propter constitutus personaliter in presentia
 mei notarii publici et testum infra scriptorum andreas philippicus et
 coram literis carens visu tam ex eius senili etate quam caligine quam oculis eius
 accidit sine euenit. vel ex tali accidenti sine egritudine. sanus tamen compos
 mente et intellectu per dei gratiam ac in sua bona firma et valida memoria
 existens quousque etiam alias foret corpore infirmitate grauatius. Si infir-
 mus sit testari volens dixit et botenus exposuit quod ipse vult prosequi quod
 intendit suum facere et condere vltimum testamentum. et de bonis rebus et iuri-
 bus suis a deo sibi collatis per animam suam quam alias disponere et ordinare.
 Et ob hoc dictos et infra scriptos testes ac me notarium publicum infra
 scriptum euocari et ad se venire fecit requisitum et rogauit. Quos quidem
 testes et me notario ibidem presentibus profecto et clare agnosceat precepit et intelle-
 xit ut dicebat quousque nos et personas nostras non videat. et hoc ex nostris uocibus
 et sermonibus dum nos singulariter audit loqui. Et per eos quod ante se uisus
 suis carentiam nos et nostrum quemlibet perasserat cognouit et cognoue-
 rat ac nostri notitiam habuerat. Et ideo dum nos de presentibus audit loqui in-
 telligit et precepit esse illos quorum nominibus nuncupamur seu audierat nun-
 cupari. Rogans eosdem testes quatenus confessionem et recitationem dicti sui
 testamenti uelint interesse. ac esse de contentis in eisdem memores atque testes.
 Rogando etiam me notarium publicum infra scriptum ut et tanquam communem
 et publicam personas quatinus dictum suum vltimum testamentum in scriptis
 redigere. et deinde coram presentibus et infra scriptis testibus habeat recitare.
 quod testamentum sic in scriptis redactum uoluit et uult suum esse vltimum
 testamentum nuncupatum ex sui animi scientia dispositum et suam esse
 vltimam uoluntatem. ipseque uoluit penes me notarium remanere ac custo-
 dari usque ad diem sui obitus et post eius mortem siue obitum uoluit precepit
 illud in publicam formam redactum tradi et deliberari heredi seu heredi-
 bus suis infra scriptis. Necnon cuiuslibet particulari legatario si idige-
 at clausula legati sibi per ipsum andream in eodem presenti testamento relicti
 siue facti. Et vltimus rogauit dictos et infra scriptos testes ut in pede
 siue sine huius sui testamenti se suis propriis manibus subscribant. Quibus
 presentibus presentibus andreas philippi in presentia et audientia dictorum et infra
 scriptorum testum ac mei notarii publici infra scripti sui fecit condidit
 ordinauit testamentum vltimum nuncupatum et suam vltimam uoluntatem
 de bonis et rebus et iuribus suis disposuit in hunc quem sequitur modum. Ego
 andreas philippi predictus sanus et compos mentis intellectu ac in mea
 bona firma et valida etiam memoria per dei gratiam ut presentibus et corpore
 sum infirmitate grauatius si infirmus consideras et attendens nil fore
 morte certius nihilque incertius eius bona. corporis tamen imminente

languore illius magis formidat euentus. hoc ponat si infirmetur qui testari vult alias non. ac cupiens ppter ea gra mihi assistente diuina ip suis mortis inuitabiles laquos dispositione testamentaria puenire ac de bonis rebus et iuribus meis a deo mihi collatis disponere z ordi nare zc. vt in alijs testamētis pnt testator disponet z ordinabit vsq; ad finem. deinde in fine testamēti ponat sic. *Conditiū fuit hoc testamētū et acta fuerit hec in tali loco zc. pntibus testibus ab eodem testatore vocatis z rogatis tali z tali zc. q̄ sint septē vt in alijs testamētis. Qui quidem testes. oīs z singuli in fine siue pede pntis testamēti seu eius note se suis manibus pprijs subscripserūt in hunc modū. Ego talis re ftis pdictus fui pntis in cōfectōe z recitatōe pdicti testamēti teste pnti subscriptione manu mea ppria facta. Et ego talis testis pdictus simi liter fui pntis teste manu ppria. Et ego talis etiā fui pntis teste manu p ppria. Et ego talis testis pdictus fui pntis in pmissis. Et ego talis testis supdictus etiam in pmissis pntis fui teste pnti scriptura manu mea p ppria facta. Et ego talis testis in pmissis pntis fui teste pnti scriptura manu propria facta. Et me tali notario a notariāte regiavel aba publi co qui de pdictis omnibus z singulis requisitus z rogatus notam re cepi zc. ¶ Et nota q̄ si cecus velit facere codicillos eadē solēnitās sua ri debet in pbenio q̄ in alijs clausulis sicut in pcedenti testamēto mu tatis mutandis pnt discretioni notarij videbit̄ faciendum sequendo formam codicilloz. hoc excepto q̄ in codicillis sufficiūt qnq; testes vo cati et non rogari. lz quidā dicant q̄ etiam requirunt̄ septem testes in codicillis sicut in testamento hominis cecū: quia eadem solēnitās zc. Item nota q̄ tam cecus a natura siue a natūitate q̄ ille qui aliquñ vidit z postea causante senectute vel alias ex aliquo accidenti fact⁹ est cecus possunt cum pmissis solēnitatibus facere testamētū z simili ter codicillos q̄nis forma pdicta testamēti referat̄ ad illū cecū: qui aliquñ perantea vidēs fuit vnde si cecus a natūitate q̄ nunq̄ fuit vidēs velit testari notarius nō debet sequi seu apponere in testamēto oēs solēnitates in pncipio pdicte forme contētas sed debet obmittere illas quibus cauet̄ q̄ talis cecus z carēs visu tam ex senili etate q̄ ex caligine zc. Et illam qua habet̄ q̄ testator agnoscat̄ testes z notariū dū eos loqui audit p eo quia ante huius visus carcuriam noticiam corundez habuerit zc. quia hoc esset falsum cum nunq̄ eos viderit z sic p sensus visus illorum noticiam habere nō potuerit. z alias similes pnt discre tus notarius discernere poterit.*

Sequit̄ de donatione causa mortis.

Ausa mortis donatio secūdū

c aliquos magis est cōtractus q̄ vltima volūtas tamen q̄a
pū

continet oim bonoz vltimā dispositionē. ideo hie vltimo lo^r post tra-
 ctatum vltimarū voluntarū de ea aliqua dicere pposui ostēdēdo qd
 est donatio causa mortis: a quibus fieri possit z qualiter seu iuris mo-
 dis reuocet. Est autē causa mortis donatio fm aliquos cui^s magis
 se habere id quod donat q̄ cum cui donat tradēdo vel se oblādo ma-
 gisq̄ cum cui donat q̄ hered suū. A quibus vō fieri potest he donatio
 dico q̄ tam ab homine sano q̄ infirmo et tam a patrefa. q̄ a filiofa. dū
 tamen sit compos mētis z talis qui etiam testari possit excepto filiofa.
 qui testari nō potest z tamen causa mortis donationē facere potest. vt
 statim dicam. vnde lz hec donatio vt dictū est fieri possit ab hūinc sa-
 no quia cogitat quādoq̄ se morturum. Et ab homie infirmo quia vi-
 det mortis periculū sibi imminere z tam a patrefa. q̄ a filiofa cōmuni-
 ter tamen fieri solet a filio vel a filiofa. quādo in sui patris pte sunt.
 Et similiter a nepote vel nepre ex filio quādo in ani sui paterni potesta-
 re existūt. dum se infirmant z dubitant de morte et habent penulūz si-
 ne bona pfecticia vel aduēricia. De quib⁹ disponere desiderant. in qua
 quidē donatōe necesse est patris vel aui consensum z licentiā iurū e
 Item est notandū q̄ in causa mortis donatōe possunt substitutiōes fie-
 ri non quidem directe vt in testamētis. sed p fidei cōmissum vt p vbi⁹
 substitutio vel aliud simile. vel p vbum dono vt plenius videbitur infra
 in forma instrumētū eiusdem. Item est notandū q̄ quia hec donatio p-
 ficitur per stipulationē vel pollicitationēz vel sola traditione fm iura.
 ideo necesse est vt donatorius seu donatarij sint in dicta donatōe pre-
 sentes stip. z recipiē. vel saltem q̄ notarius p eis si sint absē. stipulēt
 potest tamen fieri etiā int̄ absē. et valebit nō vt donatio causa mortis.
 sed iure fidei cōmissi. z fm aliquos valebit etiam iure donatōis causa
 mortis. In quot autē z in quib⁹ differt hec cā mortis dōatio a legatorū
 quibus cōuenit cum eodem. hec dimitto qz iuris suntz non pertinet
 multū ad notarios. Sed qualiter z quibus modis reuocet cā mortis
 donatio. dico q̄ tribus modis. Primo modo si pat^r decedat donatarij
 q̄ donator. Secūdo si donator cōualuerit ab ea qua detinebat infirmi-
 tate z donatōnē nō cōfirmauerit. z hoc si infirmus sit donator q̄ do-
 nationēz facit. Tertio si peniteat donatorē donatōis p eū facte. Item
 est notandū q̄ filius vel filiofa. potest in patris vel aui absē. facere do-
 nationem causa mortis dum tamen pater vel auus licentiā sibi dederit
 et de illa constet p publicū instrumētū. Item est notandū q̄ si filij vel
 filiofa. cum licētia z cōsensu patris vel aui sui paterni faciat donatōez
 causa mortis z in ea aliqua ex bonis suis donec patri vel aui a q̄ licen-
 tiaz habuit non valet talis donatio facta patri vel aui. z ideo cōsultat
 quidā q̄ si filius velit donare patri vel nepos aui p̄no q̄ tunc p aucto-
 ritate patris vel aui paterni interueniat auctoritas iudicis z tunc valebit

donatio fm eos sed de hoc me remitto iuri. Item est notandum q̄ pa-
ter dñi donat filiam potest sibi in dotali instrumento licentiam dare
donandi vel disponendi de certa parte dotis . quam licentiam potest
postea si velit renocare. nisi obsec̄ sibi iuramentum per eum in dicto
instrumento prestitum.

Forma instrumētū donationis causa mortis.

In dei nomine amen Anno etc.

I Nouerint etc. q̄ cum laurētius filius andree philippi eēt in
gravi infirmitate constitutus. sanus tamē z compos mēte
et intellectu ac in sua bona firma z valida memoria existens uelletq; et
affectaret p̄perea de bonis rebus z iuribus suis disponere z ordiare
ac donationē seu donationes causa mortis facere idcirco dicto andree
patri suo ibidem p̄tri humiliter supplicauit quatin^o licentiā auctorita-
tem z p̄missum eidem laurēto filio suo dare z concedere dignet̄ dictaz
cām mortis donationē seu donationes faciendi ac de bonis rebus z iu-
ribus suis tam p̄ anima sua q̄ alias disponēdi z ordinādi. Quiquidē
andreas pater audita p̄ eum supplicatione p̄dicta p̄ dictum laurētium
filium suum dilectum sibi supra facta z eidem tanq̄ iuri z rōni conso-
ne fauorabiliter annuus motus erit filiali dilectione erga dictus laurē-
tium filium suū. licentiā auctoritatez z p̄missum eidem laurentio filio
suo p̄nti petēti z requirēti dedit z concessit faciendi donationē seu dōa-
tiones causa mortis ac de bonis rebus z iuribus suis ordinādit dispo-
nendi p̄ anima sua quā alias p̄nt sue uolūtatī. Quibusquidē licentia
auctoritate z p̄missu obtentis dictus laurētius de licentia p̄missis au-
toritate quibus supra in dicti andree patris sui meiq; notarij publici
et testiū infrascriptoz p̄ntia donationē seu donationes causa mortis
fecit de bonis rebus z iuribus suis a deo sibi collatis ordinaturz dispo-
sunt tam p̄ anima sua q̄ alias in hunc qui sequit̄ modū. Primo nanq;
cum anima sua a carnis neribus fuerit dissoluta humiliter recōmēda-
uit altissimo creatori z redēptori nostro dño iesu xp̄o. nec p̄cellē ac glo-
riosissime uirgini marie eius matri totiq; curie ciuiuz supnoz. Corp̄i
vero suo dum eius anima fuerit ab eodē separata elegit sepulturaz in
cimiterio ecclesie parochialis sancti iohānis de alesto. deide de licētia
auctoritatez p̄missu quibus supra accepit de bonis suis p̄ anima sua z
in redēmpcionē suoz peccaminū. xxv. libras tyrosi. De quaquidē sum-
ma fieri z exsolui uoluit z ordinauit om̄s suas exeq̄as funerarias z oīa
in eis necessaria tam honoris q̄ necessitatz legata ac distributa infra
scripta semel tñ atq; offerendū annualē panis uini z luminis. Et pri-
mo de dicta summa donauit siue legauit dño priori dicte parochialis
ecclesie alesti. p̄ lecto funerario z sepultura suis ac p̄ canonica portione

p ij

sibi contingenti. de bonis suis quinq; solidis turoñ. Item dōante siue legante
 capellano curato duobus secundarijs et dyacono maiori dicte ecclesie
 cuiuslibet coram duos solidos turoñenses. Item donauit siue legauit
 cuiuslibet bassino questariū dicte ecclesie decē dena. turoñ. Item dōauit
 siue legauit cuiuslibet p̄sb̄ro q̄ siue interfuerit sepulture. xv. dena. turoñ.
 Item donauit siue legauit dicta cū mortis donatōe comētui fratrum
 p̄dicatoꝝ alesti. p̄ vno cantari in ecclesia dicti cōuentus. p̄ aia sua fiendo
 et celebrādo infra nouenā sui obitus quinq; solid. turoñ. Item legauit siue
 donauit conuētui fratrum minor. dicte ville p̄ vno alio cātari in ecclesia
 dicti cōuētus. p̄ anima sua fiendo et celebrādo infra nouenā sui obitus
 quinq; solid. turoñ. Item legauit siue donauit domini sancti antonij dicte
 ville. p̄ vno alio cantari in ecclesia dicte domus. p̄ aia sua fiendo celebrā
 do infra nouenā sui obitus quinq; solid. turoñ. Item legauit siue dona
 uit dñabus monialibus monasterij beate marie de fontibus in alesto
 residentū. p̄ vno alio cantari in ecclesia dicti monasterij. p̄ aia sua fiendo et
 celebrādo infra nouenā dicti sui obitus quinq; solid. turoñ. Item dōauit
 siue legauit dñis canonicis sancti germani de mōre acuto sup̄ alestuz
 in argmētū eoz vestiarū quinq; solid. turoñ. Item donauit siue legauit
 dicte parrochiali ecclesie sancti iohannis de alesto. p̄ duob; cantaribus
 in dicta ecclesia. p̄ anima sua fiendo et celebrādo. vno sez in capite noue
 ne et alia in capite anni dicti sui obitus. p̄ quolibet cantari septē solid. et
 sex denarios turoñ. Item de summa p̄dicta donauit siue legauit dño
 tali p̄sb̄ro. p̄ vno tricenario missarū et. Item dño tali p̄sb̄ro. p̄ vno tren
 tenario missarū et. p̄ ut disponet et ordinabit donator. Residū vero di
 ctarum. xxv. librarū turoñ. si quod fuerit dari et distribu voluit p̄ suos
 executores infra scriptos in missis. p̄ anima sua celebrādo et. Item de
 alijs bonis suis dōauit siue legauit p̄dicta donatione causa mortis ac
 de licentia pmissit auctoritate quib; sup̄ iure institutis et iure heredi
 tario philippe filie sue. et ad opus sui maritagij quinquaginta lib. turoñ.
 semel tñ. Et ultra hoc vestes suas nuptiales vsq; ad summā seu valo
 rem. xx. librarū turoñ. Cum quibus voluit dictam philippā esse contē
 tam de omnibus bonis suis. ita q̄ nihil plus in eisdem petere possit cō
 sequi seu habere. Et eo casu q̄ dicta philippā in futurū quicūq; dece
 dere cōtingeret siue ple legitima de se et ex suo legitime matrimonio p̄
 creata dictam summā quinquaginta lib. turoñ. cum vestibus nuptialib;
 p̄dictis dicta causa mortis donatione donauit p̄tinereq; ac puenire vo
 luit guillermo filio suo infra scripto. Item eadē donatōe causa mortis
 donauit siue legauit p̄sendi uxori sue. p̄ fuitijs sibi p̄ eam hacten; factis
 et impensis decem libras turoñ. semel tñ. eidem soluedas et. ponantur
 alia legata siue donatōes et dispositōes seu ordinationes. p̄ ut donator
 disponet et ordinabit. Cetera vero omnia vniuersa et singula bona res

et iura sua mobilia et immobilia ac per se movētia pñtia et futura que
 cunq; qualiacunq; quantacūq; et vbi cūq; sunt vel consistant ac quocūq;
 q; nomine censentur seu valeant nscupari. pñtius laurētius de licētia
 pmissu et au cōtate quib; supra dedit et donavit pñctis causa mortis
 donacione guillerino filio suo legitimo et naturali h; absē. et ubi nota
 rio publico infrascripto vt et tanq; cōi et publice pñone p dicto guiller
 mo absē. suisq; hereditibus ac successoribus in futurū vniuersis stipu
 lanti solēnter et recipienti. Si vō dictus guillerm; decederet in futurū
 quādoēsiq; sine ple legitima de se et ex suo legitimo matrimonio. perea
 ra pñctis bona omnia res et iura eadē donatiōe causa mortis donauit
 ac pñtere et puenire voluit dicte philippe filie sue. ponant alie substitu
 tiones si plures fecerit donator. Has aut donatiōes causa mortis pño
 minatus laurētius de licētia auctoritate et pmissu quibus sup raras
 gratas et firmas habēdo laudauit approbauit emologauit ratificauit
 et confirmauit easq; valere et robur ppetuum obtinere voluit iure do
 nationis causa mortis ac iure cuiuslib; alterius vltime voluntatis oiq;
 alio iure via modo et forma quibus de iure vsu stilo seu consuetudine
 valere et consistere poterūt et debebūt nisi ipm laurētium ab ea qua detri
 netur infirmitate cōualecere et liberari vel pñtis donatiōis penitere
 aut donatarios pñctos pñori contingat. altero cū horum casū con
 tingentium. pñtis donatio nunc p tūc reuocata sit et penitus euanescat.
 Executoresiu suum et huius sue vltime voluntatis fecit esse voluit mar
 tinum de ponte focerū suū cui dedit et concessit potestare licētiarū au
 cōtate in bonis suis accipiēdi et. in forma. Quasquidē donatiōem
 seu donatiōes causa mortis pñtis laurētius modo pmissis fecit perso
 nis et locis supdictis h; absē. in notario publico infrascripto vt et tan
 q; cōi et publica pñone p tisdem acceptare stipulāte solēnt et recipiente.
 In quib; oibus et singulis pmissis supdictis andreas philippi pñcti
 laurētij auctoritate sua paternā et licētiā inposuit pariter. et assensum
 De quib; oibus dictus laurētius petijt sibi et alijs quoz inest cōcessit
 et fieri voluit publicū instrumentū seu publica instrumenta vni vel plu
 ra p me nota. publicū infrascriptū. quos seu q; possunt et valeant dicitari
 et. in forma. Acta fuerunt hec et. Sequitur de codicillis.

Est quā de testamentis dictus

P est nunc de codicillis qui etiam vltime voluntates dicuntur
 aliqua ostendere oportet. Videndum igit; primo est q; pō
 facere codicillos. et quādo et in quo differūt vel cōcedūt cū testamēto.
 Potest aut ille solus facere codicillos qui testamentū facere potest de
 iure. Si cū de iure impedit facere testamētū: vt q; non est certus de
 statu suo vel q; furiosus est vel alijs rōnib; quas dixi sup sine dubio

nec faciet codicillos . furiosus enim p omnia z in omnibus absentis vel
 quiescētis vel dormiētis loco habet. *Excipit* tamen a dicta regula s m
 aliquos inurus qui nescit scribere quia h testamentū facere nō possit
 nisi de equitate canonica ad pias causas vel nisi impetrauerit a prin
 cipe codicillari tamen potest. *Fieri* autem possunt codicilli z facto testa
 mento z nullo testamēto facto. z siquidem codicilli pcedūt testamentū
 nō valent nisi testamēto postea facto confirment sed vbi testamentum
 pcedit codicillos semp vident confirmari in testamēto pcedēti. z hoc v
 iure p̄uoxo antiquo. *Hodie* aut siue codicilli pcedant testamentū siue
 testamentū pcedat codicillos semp vident esse codicilli confirmari i te
 stamento. *Differūt* vō codicilli a testamēto in hoc. qz in codicillis here
 ditas neqz dari neqz adiri seu auferri potest saltem directe et hoc idō
 ne cōfundatur ius testamentoꝝ z codicilloꝝ. *Item* nec in codicillis po
 test exhereditatio scribi vel fieri. *Item* neqz cōditio aliqua heredi istitu
 to in testamēto adijci nec substitutiōes directe fieri p̄nt in codicillis p
 fideicōmissu in aut hereditas recte in eis relinquūt. *Itez* d̄nt codicilli
 a testamēto in hoc. nam si q̄s duꝝ esset filiusfamilias in codicillis relin
 quat fideicōmissu mꝝ post modū decesserit pater eius cadēvolūtatē du
 rante valebūt codicilli: quod nō ita esset in testamento qz a principio te
 stamentū fuit cū nullius filiusfamilias testari possit. *Item* d̄nt qz plu
 res codicillos quis facere potest z nullā solennitatē ordinatōis deside
 rant et om̄s valebunt nec rumpit̄ primū p scdm nisi scdm contradicat
 primo. *Testamēta* vō duo aut plura vt verūqz valeat simul nemo face
 re potest. qz primū semp rumpit̄ p posterius nisi fierēt a milite. *Item*
 in testamēto exigunt̄ septē testes z rogati s; in codicillis qnq; sufficiūt
 etiā nō rogati. *Conueniūt* aut codicilli cū testamēto in b qz infirmant̄
 sicut testamentū si fiant ab eo q̄ cōdidit testamentū. s; vō ab eo q̄ voluit
 decedere intestat⁹ nō infirmant̄ agnatōe posthumi s; testamētū infirmet̄
Item capitis diminutiōe codē modo irritant̄ codicilli sicut testamētū
Dicit aut codicillus quasi p̄uis cōderi respectu testamēti qd̄ magnū
 codex dici pōt eo qd̄ plura cōtinent̄ in eo q̄ in codicillis.

Forma instrumēti codicilloꝝ.

¶ Dei nomine amen Anno etc.

i *Florentine* etc. q̄ in p̄ntia mei notarij publici z testium infra
 scriptoꝝ cr̄is z p̄sonaliter cōstitutus martin⁹ de p̄re san⁹
 et compos mēte z intellectu p̄ dei gr̄am ac in sua bona firma et valida
 memoria cristēs q̄uis corporca esset infirmitate grauat⁹ reminiscens
 et ad sui memoriā reducēs put dicebat se dudum fecisse cōdidisse z or
 dinasse suū vltimū testamētū inuēpaciū p̄ me notariū publicū
 infra scriptū in notā sumptū sub anno etc. *Et* in codē suo testamēto iter

cetera fecisse et instituisse suū heredē vniuersalē in omnibus bonis rebꝯ
 et iuribus suis bertrandū filium suū nulla substitutiōe eidem facta in
 casu quo contingeret eum in futurū decedere infra pupillares etatem
 aut alias quādocunqꝫ sine ple legitima. Hunc igit̃ cūmque licet unū
 de iure existat post suū conditū testamētū facere codicillos et in actis
 de eodem testamēto addere et detrabere corrigere et mutare aut alias
 penitus annullare. dicitur inqꝫ martinus volens suos facere codicillos
 de pūti codicillando et his pūtibꝯ codicillis eo casu quo diceꝯ oberꝯ
 filius suus in futurū decederet infra pupillarem etatem aut alias quā
 cumqꝫ sine ple legitima de se et ex suo legitimo matrimonio percreta ei
 dem substituit petrum filiu suū eiusdē martini. si et cōtingeret dicitur
 petrum in futurū decedere infra pupillare etate aut alias quācumqꝫ sine
 ple legitima yscndem filiā suā dicto petro substituit. et si dicta yscndis
 decederet et in futurū infra etate pupillare aut alias quācumqꝫ sine ple
 legitima et. eidem substituit rosquinā filiā suā. dicit et rosquine casu
 quo decederet in futurū sine ple legitima de se et ex suo legitimo mūino
 nio percreta substituit andrea philippi et petri de orto et alterum ipōrū
 qui tūc supuieret atqꝫ suos liberos. Itē codicillando his pūtibꝯ co
 dicillis legauit andriene vxor: sine p finicꝯ p eam sibi hactenus impē
 sis et fictis decem libras turoū. semel tū. ponant̃ alia legata. put codi
 cillis voluerit et ordinabit. Cetera et omnia vniuersa et singula in pre
 dicto testamēto cōteñ. p̃factus martinus de pōte laudauit approbauit
 ratificauit et confirmauit. eaqꝫ omnia valere voluit et obtinere ppetuā
 roboris firmitatē. hos autē codicillos et omnia in eis conten. sup̃dictus
 martinꝯ valere voluit in sit et mādauit iure codicilloꝝ et iure cuiuslibet
 alterius vltime voluntatis omniqꝫ eo iure via modo et forma quibꝯ me
 lus firmius et efficacius de iure vsu et cōsuetudine valere et consistere
 poterit et debebit. De quibus oibus et singulis sup̃dictis p̃factꝯ marti
 nus petij et cuiqꝫ tangenti cōcessit fieri p̃blici instrumentū et. Acta
 fuerūt hec et. ¶ Et nota qꝫ quēadmodū testator. pōt in suis codicillis
 legata quibus voluerit facere. ita et in testamēto facta. pōt illis quibus
 facta sunt adimere detrabere et reuocare sic dicēdo. Itē. sciēs se diceꝯ
 martinus in dicto suo testamēto legasse tali decem libras turoū. vel ta
 le quid nūc codicillādo his pūtibꝯ codicillis p̃dictū legatū eidez tali
 ademit reuocauit et annullauit. Et similiter potest testator substitutione
 nes p̃ eū i suo testamēto factas reuocare vel mutare seu limitare. ita dī
 cendo. Itē scieus et attēdēs p̃factus martinus testator se in dicto suo
 testamēto substituisse bertrando filio et heredi suo in dicto testamento
 instituto casu quo ip̃m contingeret decedere infra etate pupillare aut
 alias quācumqꝫ et. videt̃ petrum fratrem suū. inuic vero his presentibus
 codicillis codicillādo p̃dictas substitutione cassauit reuocauit et anul

laute vel eam in eū casum valere z locū habere voluit si dicit^r petr^r rñe
 liberos legitimos z naturales habuerit qui eidem succedere possint z
 sic de similibus. Item nota q̄ in codicillis nō possunt directe substitu
 tiones fieri oblique x̄o sive fideicommissarie fieri p̄nt. Item h̄ dicitur; sic
 superius q̄ substituciones in testamēto facte p̄nt in codicillis reuocari v̄
 verum est excepta exemplari que facta in testamēto non potest in codi
 cillo reuocari vel de nouo fieri.

Actoris excusatio z actio gratiarū ac p̄ntis libelli cōclusio.

Samuis autez in exordio hu

q̄ ius libelli pmiserim me post tractatū cōtractuū z vltimariū
 voluntariū de reliq̄s duabus partibus artis notarie tracta
 turum. videlz de acti. iudicialibus z de rescriptis q̄ tñ circa primā p̄cē
 nimū labore sustinui z desideratū oceanū portū quod incōsulte intra
 veram viā portū adipisci. Et q̄ etiam de illis nō bene potest certa z de
 terminata doctrina tradi. p̄pter diuersitatē curiarū. Et similiter si de
 cis plene tractare vellem tñ z plus me laborare oportet q̄ntum in hac
 prima parte laborari z fieret volumen importunū z difficile ad cōican
 dum his q̄ eo indigebūt. Ideo hic r̄rem sisto z meo operi finē impono
 verū q̄ multa signis sunt sup̄ quib⁹ plures forsan conabunt r̄ditatē
 meā rēp̄bendere; nō tamen ex hoc mirē doctrinē filius nec hūc libellū
 abijctat. sed quod in eo ad sui eruditionē bonū inuenit gratāter acci
 piat. Nam z q̄ plures legū z canonū doctores eximios legim⁹ ab alijs
 rēp̄bēntos. Nam igit^r laudes deo sint habēti grām z bonitatē z pietatē
 et misericordiā sublimi z glorioso z benedico in secula z sint ei grates
 et gratiarū actōnes quā sita munificētia hu⁹ libelli popratū finē accin
 gere me pmisit plures eū me penitente incepisse et plures obmittere
 disposui. p̄ptiā at̄tendēs ignorantia z meip̄m rēp̄bēntēs. S; dei fratris
 auxilio q̄ res penit⁹ desperatas donare z cōsumare sine x̄ritis magnitu
 dine potest opus inceptū continuās z laborem labori adijctis ad finē
 vsq̄ p̄duri. Et quū multa male vel min⁹ bene dicta esse nō ambigo illa
 legēs q̄libet mihi dictāt ascribat. si q̄d aut̄ in v̄ ope bonū ē illi soli bono
 r̄i oim attribuat actori cui laus honor z gloria in secula seculoz; amē.

Versus.

Accipe primeuas decapentha quoq̄; r̄ctras
 Primorum litteras capitulorum et illas
 Ordine coniūge debito sic inde liquebit
 Actoris huius tibi nomen libelli quod erit.

TNC.
 1500

Walter H. H.
Lionel (C)
Lionel

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

THE JOURNAL OF THE

Main body of faint, illegible text, likely the journal's content or a list of entries.

Faint text at the bottom of the page, possibly a footer or a concluding note.

1800

